

Ovaj je tekst namijenjen isključivo dokumentiranju i nema pravni učinak. Institucije Unije nisu odgovorne za njegov sadržaj. Vjerodostojne inačice relevantnih akata, uključujući njihove preambule, one su koje su objavljene u Službenom listu Europske unije i dostupne u EUR-Lexu. Tim službenim tekstovima može se izravno pristupiti putem poveznica sadržanih u ovom dokumentu.

► B UREDBA (EU, Euratom) br. 966/2012 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
od 25. listopada 2012.
o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage
Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002
(SL L 298, 26.10.2012., str. 1.)

Koju je izmijenila:

		Službeni list		
		br.	stranica	datum
► <u>M1</u>	Uredba (EU, Euratom) br. 547/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014.	L 163	18	29.5.2014.
► <u>M2</u>	Uredba (EU, Euratom) br. 1142/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014.	L 317	28	4.11.2014.
► <u>M3</u>	Uredba (EU, Euratom) 2015/1929 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. listopada 2015.	L 286	1	30.10.2015.

**UREDBA (EU, Euratom) br. 966/2012 EUROPSKOG
PARLAMENTA I VIJEĆA**

od 25. listopada 2012.

**o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun
Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br.
1605/2002**

SADRŽAJ

DIO PRVI

ZAJEDNIČKE ODREDBE

GLAVA I. PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

Članak 1. Predmet

Članak 2. Definicije

Članak 3. Usklađenost sekundarnog zakonodavstva s ovom Uredbom

Članak 4. Razdoblja, datumi i rokovi

Članak 5. Zaštita osobnih podataka

GLAVA II. PRORAČUNSKA NAČELA

Članak 6. Poštovanje proračunskih načela

Poglavlje 1. Načela jedinstva i točnosti proračuna

Članak 7. Područje primjene proračuna

Članak 8. Posebna pravila o načelima jedinstva i točnosti proračuna

Poglavlje 2. Načelo jedne godine

Članak 9. Definicija

Članak 10. Vrsta odobrenih sredstava

Članak 11. Računovodstvo prihoda i odobrenih sredstava

Članak 12. Preuzimanje obveza po odobrenim sredstvima

Članak 13. Ukidanje i prijenos odobrenih sredstava

Članak 14. Pravila za prijenos namjenskih prihoda

Članak 15. Opoziv odobrenih sredstava

Članak 16. Pravila koja se primjenjuju u slučaju kasnog donošenja proračuna

Poglavlje 3. Načelo uravnoteženosti

Članak 17. Definicija i područje primjene

Članak 18. Saldo financijske godine

▼ B**Poglavlje 4. Načelo obračunske jedinice**

Članak 19. Uporaba eura

Poglavlje 5. Načelo univerzalnosti

Članak 20. Definicija i područje primjene

Članak 21. Namjenski prihodi

Članak 22. Donacije

Članak 23. Pravila o odbicima i usklađenjima deviznog tečaja

Poglavlje 6. Načelo specifikacije

Članak 24. Opće odredbe

Članak 25. Prijenosi od strane institucija, osim Komisije

Članak 26. Prijenosi od strane Komisije

Članak 27. Prijedlozi prijenosa koje institucije podnose Europskom parlamentu i Vijeću

Članak 28. Posebna pravila o prijenosima

Članak 29. Prijenosi podložni posebnim odredbama

Poglavlje 7. Načelo dobrog financijskog upravljanja

Članak 30. Načela ekonomičnosti, učinkovitost i djelotvornosti

Članak 31. Obvezni financijski izvještaj

Članak 32. Unutarnja kontrola izvršenja proračuna

Članak 33. Isplativost sustava kontrole

Poglavlje 8. Načelo transparentnosti

Članak 34. Objava financijskih izvještaja, proračuna i izvješća

Članak 35. Objava podataka o primateljima i drugih podataka

GLAVA III. DONOŠENJE I STRUKTURA PRORAČUNA**Poglavlje 1. Donošenje proračuna**

Članak 36. Procjene prihoda i rashoda

Članak 37. Projekcija proračuna tijelâ iz članka 208.

Članak 38. Nacrt proračuna

Članak 39. Pismo izmjene nacrta proračuna

Članak 40. Obveze država članica koje proizlaze iz donošenja proračuna

▼B

- Članak 41. Nacrti izmjene proračuna
- Članak 42. Prijevremena dostava projekcija i nacrtu proračuna

Poglavlje 2. Struktura i prikaz proračuna

- Članak 43. Struktura proračuna
- Članak 44. Proračunska nomenklatura
- Članak 45. Zabrana negativnih prihoda
- Članak 46. Rezervacije
- Članak 47. Negativna pričuva
- Članak 48. Pričuva za pomoć u nuždi
- Članak 49. Prikaz proračuna
- Članak 50. Pravila o planovima radnih mjesta za osoblje

Poglavlje 3. Proračunska disciplina

- Članak 51. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom
- Članak 52. Usklađenost akata Unije s proračunom

GLAVA IV. IZVRŠENJE PRORAČUNA**Poglavlje 1. Opće odredbe**

- Članak 53. Izvršenje proračuna u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja
- Članak 54. Temeljni akt i iznimke
- Članak 55. Izvršenje proračuna od strane institucija, osim Komisije
- Članak 56. Delegiranje ovlasti za izvršenje proračuna
- Članak 57. Sukob interesa

Poglavlje 2. Načini izvršenja

- Članak 58. Načini izvršenja proračuna
- Članak 59. Podijeljeno upravljanje s državama članicama
- Članak 60. Neizravno upravljanje
- Članak 61. *Ex ante* ocjene i sporazumi o delegiranju
- Članak 62. Izvršne agencije
- Članak 63. Ograničenja delegiranja ovlasti

▼B

Poglavlje 3.	Financijski izvršitelji
Odjeljak 1.	Načelo razdvajanja dužnosti
Članak 64.	Razdvajanje dužnosti
Odjeljak 2.	Dužnosnik za ovjeravanje
Članak 65.	Dužnosnik za ovjeravanje
Članak 66.	Ovlasti i dužnosti dužnosnika za ovjeravanje
Članak 67.	Ovlasti i dužnosti šefova delegacija Unije
Odjeljak 3.	Računovodstveni službenik
Članak 68.	Ovlasti i dužnosti računovodstvenog službenika
Članak 69.	Ovlasti koje računovodstveni službenik može delegirati
Odjeljak 4.	Blagajnik
Članak 70.	Knjige blagajne
Poglavlje 4.	Odgovornost financijskih izvršitelja
Odjeljak 1.	Opća pravila
Članak 71.	Opoziv delegiranja i suspenzija dužnosti dodijeljenih financijskim izvršiteljima
Članak 72.	Odgovornost dužnosnika za ovjeravanje vezano za nezakonite aktivnosti, prijevaru ili korupciju
Odjeljak 2.	Pravila koja se primjenjuju na odgovorne dužnosnike za ovjeravanje
Članak 73.	Pravila koja se primjenjuju na dužnosnike za ovjeravanje
Odjeljak 3.	Pravila koja se primjenjuju na računovodstvene službenike i blagajnike
Članak 74.	Pravila koja se primjenjuju na računovodstvene službenike
Članak 75.	Pravila koja se primjenjuju na blagajnike
Poglavlje 5.	Prihodi
Odjeljak 1.	Stavljanje na raspolaganje vlastitih sredstava
Članak 76.	Vlastita sredstva
Odjeljak 2.	Procjena iznosa potraživanja
Članak 77.	Procjena iznosa potraživanja
Odjeljak 3.	Utvrđivanje iznosa potraživanja
Članak 78.	Utvrđivanje iznosa potraživanja
Odjeljak 4.	Odobranje povrata
Članak 79.	Odobranje povrata
Odjeljak 5.	Povrat

▼B

Članak 80.	Pravila o povratu
Članak 81.	Zastara
Članak 82.	Nacionalni tretman prava Unije
Članak 83.	Novčane kazne, ugovorne kazne i pripadajuće kamate koje je odredila Komisija

Poglavlje 6. Rashodi

Članak 84.	Odluke o financiranju
Odjeljak 1.	Preuzimanje obveza za rashode
Članak 85.	Vrste obveza
Članak 86.	Pravila koja se primjenjuju na obveze
Članak 87.	Provjere koje se primjenjuju na obveze
Odjeljak 2.	Potvrđivanje rashoda
Članak 88.	Potvrđivanje rashoda
Odjeljak 3.	Odobranje rashoda
Članak 89.	Odobranje rashoda
Odjeljak 4.	Plaćanje rashoda
Članak 90.	Vrste plaćanja
Članak 91.	Plaćanje ograničeno na dostupna sredstva
Odjeljak 5.	Rokovi za izvršenje rashoda
Članak 92.	Rokovi

Poglavlje 7. Sustavi informacijske tehnologije i e-vlada

Članak 93.	Elektroničko upravljanje operacijama
Članak 94.	Prijenos dokumenata
Članak 95.	E-vlada

Poglavlje 8. Načela upravljanja

Članak 96.	Dobro upravljanje
Članak 97.	Pravna sredstva

Poglavlje 9. Unutarnji revizor

Članak 98.	Imenovanje unutarnjeg revizora
Članak 99.	Ovlasti i dužnosti unutarnjeg revizora
Članak 100.	Neovisnost unutarnjeg revizora

▼B

GLAVA V.	JAVNA NABAVA I KONCESIJE
Poglavlje 1.	Opće odredbe
Odjeljak 1.	Područje primjene i načela sklapanja ugovora
Članak 101.	Definicije za potrebe ove glave
Članak 102.	Načela koja se primjenjuju na ugovore o javnoj nabavi
Odjeljak 2.	Objavljivanje
Članak 103.	Mjere objave
Odjeljak 3.	Postupci nabave
Članak 104.	Postupci nabave
Članak 104.a	Međuinstitucijska nabava i zajednička nabava
Članak 105.	Priprema postupka nabave
Članak 105.a	Zaštita financijskih interesa Unije otkrivanjem rizika i izricanjem administrativnih sankcija
Članak 106.	Kriteriji za isključenje i administrativne sankcije
Članak 107.	Odbijanje u određenom postupku nabave
Članak 108.	Sustav ranog otkrivanja i isključenja
Članak 110.	Dodjela ugovora
Članak 111.	Podnošenje, elektronička komunikacija i ocjenjivanje
Članak 112.	Kontakti tijekom postupka nabave
Članak 113.	Odluka o dodjeli i obavješćivanje natjecatelja ili ponuditelja
Članak 114.	Poništenje postupka nabave
Članak 114.a	Izvršenje i izmjene ugovora
Odjeljak 4.	Jamstva i korektivne mjere
Članak 115.	Jamstva
Članak 116.	Značajne pogreške, nepravilnosti ili prijevara
Poglavlje 2.	Odredbe koje se primjenjuju na ugovore koje institucije sklapaju za svoj račun
Članak 117.	Javni naručitelj
Članak 118.	Primjenjivi pragovi i rok mirovanja
Članak 119.	Pravila o pristupu postupku nabave
Članak 120.	Pravila o nabavi Svjetske trgovinske organizacije
GLAVA VI.	BESPOVRATNA SREDSTVA
Poglavlje 1.	Područje primjene i oblik bespovratnih sredstava
Članak 121.	Područje primjene bespovratnih sredstava
Članak 122.	Korisnici

▼B

Članak 123.	Oblici bespovratnih sredstava
Članak 124.	Jednokratni iznosi, jedinični troškovi i paušalno financiranje
Poglavlje 2.	Načela
Članak 125.	Opća načela koja se primjenjuju na bespovratna sredstva
Članak 126.	Prihvatljivi troškovi
Članak 127.	Sufinanciranje u naravi
Članak 128.	Transparentnost
Članak 129.	Načelo zabrane kumulativne dodjele
Članak 130.	Načelo zabrane retroaktivnosti
Poglavlje 3.	Postupak dodjele
Članak 131.	Zahtjevi za bespovratna sredstva
Članak 132.	Uvjeti sposobnosti i kriteriji za odabir
Članak 133.	Postupak evaluacije
Poglavlje 4.	Plaćanje i kontrola
Članak 134.	Jamstvo za predfinanciranje
Članak 135.	Isplata bespovratnih sredstava i kontrole
Članak 136.	Razdoblja vođenja evidencije
Poglavlje 5.	Provedba
Članak 137.	Ugovori o provedbi i financijska potpora trećim stranama
GLAVA VII.	NAGRADE
Članak 138.	Opća pravila
GLAVA VIII.	FINANCIJSKI INSTRUMENTI
Članak 139.	Područje primjene
Članak 140.	Načela i uvjeti koji se primjenjuju na financijske instrumente
GLAVA IX.	FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE I RAČUNOVODSTVO
Poglavlje 1.	Financijsko izvještavanje
Članak 141.	Struktura financijskih izvještaja
Članak 142.	Izješće o proračunskom i financijskom upravljanju
Članak 143.	Mjerodavna pravila za financijske izvještaje
Članak 144.	Računovodstvena načela
Članak 145.	Financijski izvještaji
Članak 146.	Izješća o izvršenju proračuna

▼B

- Članak 147. Privremeni financijski izvještaji
- Članak 148. Odobranje završnih konsolidiranih financijskih izvještaja

Poglavlje 2. Podaci o izvršenju proračuna

- Članak 149. Izvješće o proračunskim jamstvima i rizicima
- Članak 150. Podaci o izvršenju proračuna

Poglavlje 3. Računovodstvo

- Odjeljak 1. Zajedničke odredbe
- Članak 151. Računovodstveni sustav
- Članak 152. Zajednički zahtjevi vezani za računovodstveni sustav institucija
- Odjeljak 2. Opće računovodstvo
- Članak 153. Opće računovodstvo
- Članak 154. Knjiženje u općem računovodstvu
- Članak 155. Računovodstvena usklađenja
- Odjeljak 3. Proračunsko računovodstvo
- Članak 156. Proračunsko računovodstvo

Poglavlje 4. Popis imovine

- Članak 157. Popis imovine

GLAVA X. VANJSKA REVIZIJA I RAZRJEŠNICA**Poglavlje 1. Vanjska revizija**

- Članak 158. Vanjska revizija Revizorskog suda
- Članak 159. Pravila i postupak revizije
- Članak 160. Provjere vrijednosnih papira i gotovine
- Članak 161. Pravo pristupa Revizorskog suda
- Članak 162. Godišnje izvješće Revizorskog suda
- Članak 163. Posebna izvješća Revizorskog suda

Poglavlje 2. Razrješnica

- Članak 164. Rokovi u postupku davanja razrješnice
- Članak 165. Postupak davanja razrješnice
- Članak 166. Mjere praćenja
- Članak 167. Posebne odredbe o ESVD-u

▼B**DIO DRUGI****POSEBNE ODREDBE**

GLAVA I.

EUROPSKI FOND ZA JAMSTVA U POLJOPRIVREDI

Članak 168.

Posebne odredbe o Europskom fondu za jamstva u poljoprivredi

Članak 169.

Preuzimanje obveza po odobrenim sredstvima za EFJP

Članak 170.

Ukupne okvirne obveze preuzete po odobrenim sredstvima za EFJP

Članak 171.

Raspored i dinamika proračunskih obveza EFJP-a

Članak 172.

Računovodstvo rashoda EFJP-a

Članak 173.

Prijenos odobrenih sredstava za EFJP

Članak 174.

Namjenski prihodi EFJP-a

GLAVA II.

STRUKTURNI FONDOVI, KOHEZIJSKI FOND, EUROPSKI FOND ZA RIBARSTVO, EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND ZA RURALNI RAZVOJ, FONDOVI U PODRUČJU SLOBODE, SIGURNOSTI I PRAVDE KOJIMA SE UPRAVLJA PODIJELJENIM UPRAVLJANJEM I INSTRUMENT ZA POVEZIVANJE EUROPE

Članak 175.

Posebne odredbe

Članak 176.

Poštovanje alokacija odobrenih sredstava za preuzimanje obveza

Članak 177.

Plaćanje doprinosa, privremena plaćanja i vraćanja

Članak 178.

Opoziv odobrenih sredstava

Članak 178.a

Prijenos odobrenih sredstava za preuzimanje obveza za Instrument za povezivanje Europe

Članak 179.

Prijenos odobrenih sredstava

Članak 180.

Upravljanje, odabir i revizija

GLAVA III.

ISTRAŽIVANJE

Članak 181.

Istraživački fondovi

Članak 182.

Preuzimanje obveza za istraživački fond

Članak 183.

Zajednički istraživački centar

GLAVA IV.

VANJSKA DJELOVANJA

Poglavlje 1.**Opće odredbe**

Članak 184.

Vanjska djelovanja

Poglavlje 2.**Provedba djelovanja**

Odjeljak 1.

Opće odredbe

Članak 185.

Provedba vanjskih djelovanja

Odjeljak 2.

Proračunska potpora i uzajamni fondovi s više donatora

Članak 186.

Korištenje proračunske potpore

Članak 187.

Uzajamni fondovi Unije za vanjska djelovanja

▼B

Odjeljak 3.	Ostali načini upravljanja
Članak 188.	Provedba vanjskih djelovanja putem neizravnog upravljanja
Članak 189.	Sporazumi o financiranju za provedbu vanjskih djelovanja
Poglavlje 3.	Nabava
Članak 190.	Nabava za vanjska djelovanja
Članak 191.	Pravila o pristupu postupku nabave
Poglavlje 4.	Bespovratna sredstva
Članak 192.	Financiranje vanjskog djelovanja u cijelosti
Članak 193.	Pravila koja se primjenjuju na bespovratna sredstva za vanjska djelovanja
Poglavlje 5.	Revizija računa
Članak 194.	Revizija Unije u vanjskom djelovanju
GLAVA V.	EUROPSKI UREDI
Članak 195.	Europski uredi
Članak 196.	Odobrena sredstva vezana za europske urede
Članak 197.	Dužnosnik za ovjeravanje europskih ureda
Članak 198.	Računi međuinstitucionalnih europskih ureda
Članak 199.	Delegiranje ovlasti dužnosnika za ovjeravanje za međuinstitucionalne europske urede
Članak 200.	Pružanje usluga trećim stranama
GLAVA VI.	ADMINISTRATIVNA ODOBRENA SREDSTVA
Članak 201.	Opće odredbe
Članak 202.	Obveze
Članak 203.	Posebne odredbe vezane za administrativna odobrena sredstva
GLAVA VII.	STRUČNJACI
Članak 204.	Plaćeni vanjski stručnjaci
GLAVA VIII.	DOPRINOSI EUROPSKIM POLITIČKIM STRANKAMA
Članak 204.a	Opće odredbe
Članak 204.b	Načela
Članak 204.c	Proračunski aspekti
Članak 204.d	Poziv za dodjelu doprinosa
Članak 204.e	Postupak dodjele
Članak 204.f	Postupak evaluacije

▼B

Članak 204.g	Oblik doprinosa
Članak 204.h	Pravila koja se odnose na doprinose
Članak 204.i	Pretfinanciranje
Članak 204.j	Jamstva
Članak 204.k	Korištenje doprinosa
Članak 204.l	Izvešće o korištenju doprinosa
Članak 204.m	Plaćanje preostalog iznosa
Članak 204.n	Kontrola i sankcije
Članak 204.o	Vođenje evidencije
Članak 204.p	Odabir vanjskih tijela ili stručnjaka za reviziju

DIO TREĆI ZAVRŠNE I PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 205.	Prijelazne odredbe
Članak 206.	Zahtjevi Europskog parlamenta i Vijeća za informacije
Članak 207.	Granične vrijednosti i iznosi
Članak 208.	Okvirna financijska uredba za tijela osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu
Članak 209.	Ogledna financijska uredba za tijela javno-privatnog partnerstva
Članak 210.	Postupak delegiranja
Članak 211.	Preispitivanje
Članak 212.	Stavljanje izvan snage
Članak 213.	Preispitivanje u vezi s ESVD-om
Članak 214.	Stupanje na snagu

PRILOG KORELACIJSKA TABLICA

Zajednička izjava o pitanjima vezanim za višegodišnji financijski okvir

Zajednička izjava o rashodima za objekte iz članka 203.

Zajednička izjava Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije o članku 203. stavku 3.

▼B

DIO 1.

ZAJEDNIČKE ODREDBE

GLAVA I.

PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE*Članak 1.***Predmet**

1. Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za donošenje i izvršenje općeg proračuna Europske unije te za financijsko izvještavanje i reviziju računa.
2. Ova se Uredba primjenjuje na izvršenje proračuna Agencije za opskrbu Euratom.

*Članak 2.***Definicije**

Za potrebe ove Uredbe:

- (a) „Unija” znači Europska unija, Europska zajednica za atomsku energiju ili obje, ovisno o kontekstu;
- (b) „institucija” znači Europski parlament, Europsko vijeće, Vijeće, Europska komisija, Sud Europske unije, Revizorski sud, Europski gospodarski i socijalni odbor, Odbor regija, Europski ombudsman, Europski nadzornik za zaštitu osobnih podataka i Europska služba za vanjsko djelovanje (dalje u tekstu „ESVD”); Europska središnja banka ne smatra se institucijom Unije;
- (c) „proračun” znači instrument koji za svaku financijsku godinu predviđa i odobrava sve prihode i rashode koji se smatraju potrebnima za Uniju;
- (d) „temeljni akt” znači pravni akt koji daje pravnu osnovu za djelovanje te izvršavanje odgovarajućih rashoda unesenih u proračun.

Temeljni akt može imati jedan od sljedećih oblika:

- i. u provedbi Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (Ugovor o Euratomu), oblik uredbe, direktive ili odluke u smislu članka 288. UFEU-a; ili
- ii. u provedbi glave V. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), jedan od oblika navedenih i u članku 26. stavku 2., članku 28. stavku 1., članku 29., članku 31. stavku 2., članku 33. i članku 37. UEU-a.

Preporuke i mišljenja nisu temeljni akti;

- (e) „način izvršenja” znači način izvršenja proračuna opisan u člancima 58., 59. ili 60.;

▼B

- (f) „sporazum o delegiranju” znači sporazum sklopljen sa subjektima i osobama kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. podstavkom (c) točkama i. do viii;
- (g) „korisnik” znači fizička ili pravna osoba s kojom je potpisan sporazum o bespovratnim sredstvima ili kojoj je priopćena odluka o dodjeli bespovratnih sredstava;
- (h) „izvoditelj” znači fizička ili pravna osoba s kojom je sklopljen ugovor o javnoj nabavi;
- (i) „primatelj” znači korisnik, izvoditelj, ili fizička ili pravna osoba koja prima nagrade ili sredstva u okviru financijskog instrumenta;
- (j) „nagrada” znači financijski doprinos dat kao naknada nakon natjecanja.
- (k) „zajam” znači sporazum koji obvezuje zajmodavca da zajmoprimcu učini dostupnim ugovoreni iznos novca na ugovoreno vremensko razdoblje i na temelju kojeg je zajmoprimac obavezan vratiti taj iznos u ugovorenom roku;
- (l) „jamstvo” znači pisana obveza preuzimanja odgovornosti za cijeli ili dio duga ili obveze treće osobe ili za uspješno ispunjavanje obveza od strane te treće osobe, ako nastupi događaj koji aktivira to jamstvo, kao što je neplaćanje zajma;
- (m) „kapitalno ulaganje” znači pribavljanje kapitala poduzeću izravnim ili neizravnim ulaganjem radi stjecanja potpunog ili djelomičnog vlasništva nad tim poduzećem, pri čemu ulagač može preuzeti dio upravljačke kontrole nad poduzećem i imati pravo na dio dobiti poduzeća;
- (n) „kvazi-kapitalno ulaganje” znači način financiranja rangiran između temeljnog kapitala i duga, s time da je rizičnije od nadređenog duga, a manje rizično od ulaganja u redovni kapital. Kvazi-kapitalna ulaganja mogu se strukturirati kao dug, koji uobičajeno nije osiguran te je podređen, a u nekim slučajevima može se pretvoriti u temeljni kapital, ili kao povlašteni kapital;
- (o) „instrument podjele rizika” znači financijski instrument koji omogućuje podjelu određenog rizika između dva ili više subjekata, a prema potrebi u zamjenu za ugovorenu naknadu;
- (p) „financijski instrumenti” znači mjere financijske potpore Unije koja se pruža dodatno iz proračuna kako bi se postigao jedan ili više određenih ciljeva politike Unije. Ti instrumenti mogu imati oblik vlasničkih ili kvazivlasničkih ulaganja, zajmova ili jamstava, ili drugih instrumenata podjele rizika i mogu se, prema potrebi, kombinirati s bespovratnim sredstvima;
- (q) „Pravilnik o osoblju” znači Pravilnik o osoblju za dužnosnike Europske unije i Uvjeti zaposlenja ostalih službenika Europske unije koji je utvrđen Uredbom (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68 ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ SL L 56, 4.3.1968., str. 1.

▼B

- (r) „kontrola” znači mjera poduzeta u svrhu pružanja razumnog osiguranja u pogledu djelotvornosti, učinkovitosti i ekonomičnosti poslovanja, pouzdanosti izvješćivanja, zaštite imovine i podataka, sprečavanja, otkrivanja i ispravljanja prijevara i nepravilnosti i njihovog praćenja, te odgovarajućeg upravljanja rizicima povezanim sa zakonitošću i pravilnošću osnovnih transakcija, uzimajući u obzir višegodišnju narav programa kao i narav predmetnih plaćanja. Kontrole mogu uključivati razne provjere kao i provedbu politika i postupaka kako bi se postigli ciljevi opisani u prvoj rečenici;
- (s) „provjera” znači provjera određenog aspekta neke operacije prihoda ili rashoda.

*Članak 3.***Uskladenost sekundarnog zakonodavstva s ovom Uredbom**

1. Odredbe o izvršenju prihoda i rashoda proračuna koje se nalaze u temeljnom aktu moraju biti u skladu s proračunskim načelima iz glave II. dijela prvog.

2. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., svaki prijedlog ili izmjena prijedloga podnesena zakonodavnom tijelu, koja sadrži odstupanja od odredbi osim onih iz glave II. dijela prvog ili od delegiranih akata donesenih u skladu s ovom Uredbom, moraju jasno ukazati na takva odstupanja i u uvodnim izjavama i obrazloženjima tih prijedloga moraju biti navedeni točno određeni razlozi kojima se ta odstupanja opravdavaju.

*Članak 4.***Razdoblja, datumi i rokovi**

Uredba Vijeća (EEZ, Euratom) br. 1182/71 od 3. lipnja 1971. o utvrđivanju pravila koja se primjenjuju na razdoblja, datume i rokove ⁽¹⁾, primjenjuje se na rokove utvrđene ovom Uredbom, osim ako nije drukčije predviđeno.

*Članak 5.***Zaštita osobnih podataka**

Ova se Uredba primjenjuje ne dovodeći u pitanje zahtjeve Direktive 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom prijenosu takvih podataka ⁽²⁾ i Uredbe (EZ) br. 45/2001.

⁽¹⁾ SL L 124, 8.6.1971., str. 1.

⁽²⁾ SL L 281, 23.11.1995., str. 31.

GLAVA II. PRORAČUNSKA NAČELA

Članak 6.

Poštovanje proračunskih načela

Proračun se donosi i izvršava u skladu s načelima jedinstva, točnosti proračuna, jedne godine, uravnoteženosti, obračunske jedinice, univerzalnosti, specifikacije, dobrog financijskog upravljanja koje zahtijeva djelotvornu i učinkovitu unutarnju kontrolu i transparentnosti, kako je propisano ovom Uredbom.

POGLAVLJE 1.

Načela jedinstva i točnosti proračuna

Članak 7.

Područje primjene proračuna

1. Proračun obuhvaća:

- (a) prihode i rashode Unije, uključujući administrativne rashode koji nastanu u vezi s institucijama na temelju odredbi TEU-a u vezi sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom te rashode poslovanja koji nastanu u vezi s izvršavanjem tih odredbi kada navedeno tereti proračun;
- (b) rashode i prihode Europske zajednice za atomsku energiju.

2. U proračunu se evidentiraju jamstva za poslove uzimanja i davanja zajmova koje je sklopila Unija, uključujući poslove vezane za Europski mehanizam za financijsku stabilnost i Instrument za uravnoteženje bilance plaćanja u skladu s člankom 49. stavkom 1. točkom (d).

Članak 8.

Posebna pravila o načelima jedinstva i točnosti proračuna

- 1. Ne dovodeći u pitanje članak 83., nijedan prihod ne smije biti prikupljen ili rashod izvršen ako nije unesen u liniju proračuna.
- 2. Ne smije se preuzeti obveze za rashode ili odobriti rashod izvan okvira odobrenih sredstava.
- 3. Odobrena sredstva moguće je unijeti u proračun samo ako su namijenjena za stavku rashoda koja se smatra potrebnom.
- 4. Kamate na plaćanja predfinanciranja iz proračuna nisu plative Uniji, osim ako je drukčije predviđeno u sporazumima o delegiranju, uz iznimku sporazuma koji su sklopljeni s trećim zemljama ili tijelima koje su te zemlje odredile. U slučajevima u kojima je to predviđeno, te se kamate ponovno koriste za odgovarajuće djelovanje, odbijaju od zahtjeva za plaćanje u skladu s člankom 23. stavkom 1. prvim podstavkom točkom (c) ili se osigurava njihov povrat.

▼B

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o obračunavanju kamata ostvarenih od plaćanja predfinanciranja.

*POGLAVLJE 2.****Načelo jedne godine****Članak 9.***Definicija**

Odobrena sredstva unesena u proračun odobravaju se za jednu financijsku godinu koja traje od 1. siječnja do 31. prosinca.

*Članak 10.***Vrsta odobrenih sredstava**

1. Proračun obuhvaća diferencirana odobrena sredstva, koja se sastoje od odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i odobrenih sredstava za plaćanje, te nediferencirana odobrena sredstva.
2. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza obuhvaćaju ukupne troškove pravnih obveza preuzetih u financijskoj godini podložno članku 86. stavku 4. i članku 189. stavku 2.
3. Odobrena sredstva za plaćanje obuhvaćaju plaćanja za preuzete pravne obveze u financijskoj godini i prošlim financijskim godinama.
4. Stavci 1. i 2. ovog članka ne dovode u pitanje posebne odredbe glava I., IV. i VI. dijela drugog i ne sprečavaju da obveze po odobrenim sredstvima preuzmu u cijelosti ni da se proračunske obveze preuzimaju u godišnjim obrocima.

*Članak 11.***Računovodstvo prihoda i odobrenih sredstava**

1. Prihodi u financijskoj godini knjiže se u poslovnim knjigama za financijsku godinu na temelju iznosa prikupljenih tijekom te financijske godine. Međutim, vlastita sredstva za mjesec siječanj sljedeće financijske godine mogu se staviti na raspolaganje unaprijed u skladu s Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 1150/2000 od 22. svibnja 2000. o provedbi Odluke br. 2007/436/EZ, Euratom o sustavu vlastitih sredstava Zajednica ⁽¹⁾.
2. Unosi u vezi s vlastitim sredstvima od poreza na dodanu vrijednost, dodatnih sredstava koja se temelje na bruto nacionalnom dohotku i drugih financijskih doprinosa, mogu se uskladiti u skladu s Uredbom (EZ, Euratom) br. 1150/2000.
3. Odobrena sredstva za financijsku godinu koriste se isključivo za pokrivanje rashoda odobrenih i plaćenih tijekom te financijske godine te za pokrivanje nepodmirenih iznosa za obveze iz proteklih financijskih godina.

⁽¹⁾ SL L 130, 31.5.2000., str. 1.

▼B

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za odobrena sredstva u financijskoj godini.

4. Obveze se knjiže u poslovnim knjigama na temelju pravnih obveza knjiženih do 31. prosinca. Iznimno, ukupne proračunske obveze iz članka 86. stavka 4. i sporazumi o financiranju iz članka 189. stavka 2. sklopljeni s trećim zemljama, knjiže se u poslovnim knjigama na temelju proračunskih obveza do 31. prosinca.

5. Plaćanja se knjiže u poslovnim knjigama za financijsku godinu na temelju plaćanja koja je računovodstveni službenik izvršio najkasnije do 31. prosinca predmetne godine.

6. Odstupajući od stavaka 3., 4. i 5., rashodi Europskog fonda za smjernice i jamstva u poljoprivredi knjiže se u poslovnim knjigama za financijsku godinu u skladu s pravilima utvrđenim u glavi I. dijela drugog.

*Članak 12.***Preuzimanje obveza po odobrenim sredstvima**

Kad je proračun konačno donesen, obveze za odobrena sredstva unesena u proračun mogu se preuzimati od 1. siječnja, osim ako je drukčije predviđeno u glavi I. i glavi VI. dijela drugog.

*Članak 13.***Ukidanje i prijenos odobrenih sredstava**

1. Odobrena sredstva koja nisu iskorištena do kraja financijske godine za koju su odobrena ukidaju se.

Međutim, ona mogu biti prenesena u sljedeću financijsku godinu samo na temelju odluke predmetne institucije najkasnije do 15. veljače, u skladu sa stavcima 2. i 3. ili biti automatski prenesena u skladu sa stavkom 4.

2. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza u okviru diferenciranih odobrenih sredstava i nediferenciranih odobrenih sredstava, za koje obveze na kraju financijske godine još nisu preuzete, mogu se prenijeti:

- (a) u iznosima koji odgovaraju odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza ili nediferenciranim odobrenim sredstvima koja se odnose na projekte vezane za nekretnine, za koje je većina pripremniha faza u postupku za preuzimanje obveza bila završena do 31. prosinca. Za te se iznose tada mogu preuzeti obveze do 31. ožujka sljedeće godine ili do 31. prosinca sljedeće godine za iznose koji se odnose na projekte vezane za nekretnine;
- (b) u potrebnim iznosima ako je zakonodavno tijelo donijelo temeljni akt u zadnjem tromjesečju financijske godine, a Komisija nije mogla preuzeti obveze za odobrena sredstva predviđena u te svrhe do 31. prosinca;

▼M1

- (c) u iznosima koji odgovaraju odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza za pričuvu za hitnu financijsku pomoć.

Iznosi iz prvog podstavka točke (c) mogu se prenijeti samo na sljedeću financijsku godinu.

▼B

3. Odobrena sredstva za plaćanje mogu se prenijeti u iznosima potrebnima za pokrivanje postojećih preuzetih obveza ili preuzetih obveza povezanih s prenesenim odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza kada odobrena sredstva za plaćanja predviđena za određene linije u proračunu za sljedeću financijsku godinu nisu dovoljna za pokrivanje potreba.

Predmetna institucija najprije koristi sredstva odobrena za tekuću financijsku godinu i ne koristi prenesena sredstva dok ona prethodna nisu iscrpljena.

4. Nediferencirana odobrena sredstva u visini obveza pravilno ugovorenih na kraju financijske godine automatski se prenose samo na sljedeću financijsku godinu.

5. Predmetna institucija obavješćuje Europski parlament i Vijeće do 15. ožujka o svakoj donesenoj odluci o prijenosu, te za svaku proračunsku liniju navodi kako je na svaki prijenos primijenila kriterije iz stavaka 2. i 3.

▼M1

6. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. prvi podstavak točku (c) ovog članka i članak 14., odobrena sredstva stavljena u pričuvu i odobrena sredstva za rashode za osoblje ne prenose se. Za potrebe ovog članka rashodi za osoblje obuhvaćaju primitke i naknade članovima i osoblju institucija na koje se primjenjuje Pravilnik o osoblju.

▼B

7. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za ukidanje i prijenos odobrenih sredstava.

*Članak 14.***Pravila za prijenos namjenskih prihoda**

Prijenos namjenskih prihoda iz članka 21. te neiskorištenih, a raspoloživih odobrenih sredstava na dan 31. prosinca koja proizlaze iz tih prihoda, mora poštovati sljedeća pravila:

- (a) vanjski namjenski prihodi prenose se automatski i u potpunosti se iskorištavaju do trenutka izvršenja svih operacija vezanih za programe ili djelovanje za koje su namijenjeni. Vanjski namjenski prihodi primljeni tijekom posljednje godine programa ili djelovanja mogu se koristiti u prvoj godini sljedećeg programa ili djelovanja;
- (b) unutarnja namjenska sredstva prenose se samo za jednu godinu, uz iznimku unutarnjih namjenskih sredstava utvrđenih u članku 21. stavku 3. točki (g) koja se prenose automatski.

*Članak 15.***Opoziv odobrenih sredstava**

Ne dovodeći u pitanje članke 178. i 182., kada se odobrena sredstva opozivaju u financijskoj godini nakon financijske godine u kojoj su unesena u proračun kao posljedica potpunog ili djelomičnog neizvršavanja djelovanja za koja su bila određena, predmetna odobrena sredstva se ukidaju.

▼B

*Članak 16.***Pravila koja se primjenjuju u slučaju kasnog donošenja proračuna**

1. Ako proračun nije konačno donesen na početku financijske godine, primjenjuje se postupak propisan u članku 315. prvom stavku UFEU-a (privremeni režim dvanaestina). Preuzimanje obveza i plaćanja mogu se izvršavati u okviru ograničenja utvrđenih u stavku 2. ovog članka.

2. Obveze se mogu preuzimati prema poglavljima do najviše jedne četvrtine ukupnih odobrenih sredstava odobrenih za predmetno poglavlje u prošloj financijskoj godini, uvećano za jednu dvanaestinu za svaki mjesec koji istekne.

Ne smiju se prekoračiti ograničenja odobrenih sredstava predviđena u nacrtu proračuna.

Plaćanja se mogu izvršavati mjesečno po poglavlju do najviše jedne dvanaestine odobrenih sredstava dodijeljenih za predmetno poglavlje u prethodnoj financijskoj godini. Zbroj, međutim, ne smije prijeći jednu dvanaestinu odobrenih sredstava predviđenih u istom poglavlju nacrta proračuna.

3. Smatra se da se odobrena sredstva dodijeljena u odgovarajućem poglavlju prethodne financijske godine, kako je navedeno u stavcima 1. i 2., odnose na izglasana odobrena sredstva u proračunu, uključujući izmjene proračuna, a nakon usklađenja za prijenose izvršene tijekom te financijske godine.

4. Ako nastavak djelovanja Unije i upravljanje to zahtijevaju, Vijeće, odlučujući kvalificiranom većinom na prijedlog Komisije, može odobriti rashode koji su veći od jedne privremene dvanaestine, ali koji ne smiju prijeći ukupno četiri privremene dvanaestine, osim u propisno opravdanim slučajevima, kako za preuzimanje obveza tako i za plaćanja preko i iznad onih koji se automatski stavljaju na raspolaganje u skladu sa stavcima 1. i 2. Vijeće bez odgode prosljeđuje odluku o odobravanju Europskom parlamentu.

Odluka stupa na snagu 30 dana od dana donošenja, osim ako Europski parlament:

- (a) odlučujući većinom svojih članova, odluči smanjiti taj rashod u navedenom roku, u kojem slučaju Komisija daje novi prijedlog; ili
- (b) obavješćuje Vijeće i Komisiju da ne želi smanjiti taj rashod, u kojem slučaju odluka stupa na snagu prije isteka 30 dana.

Dodatne dvanaestine odobravaju se u cijelosti i nisu djeljive.

5. Ako za dano poglavlje odobravanje četiriju privremenih dvanaestina dodijeljenih u skladu sa stavkom 4. nije dovoljno za pokrivanje rashoda potrebnih za osiguravanje kontinuiteta djelovanja Unije u području na koje se odnosi predmetno poglavlje, moguće je iznimno dopustiti prekoračenje odobrenih sredstava unesenih u odgovarajuće poglavlje u proračunu tijekom prethodne financijske godine. Europski

▼B

parlament i Vijeće postupaju u skladu s postupcima predviđenima stavkom 4. Međutim, ni u kojem slučaju ne smiju se prekoračiti ukupan iznos odobrenih sredstava raspoloživ u proračunu za prethodnu financijsku godinu ili u nacrtu proračuna, kako je predložen.

*POGLAVLJE 3.****Načelo uravnoteženosti****Članak 17.***Definicija i područje primjene**

1. Prihodi i odobrena sredstva za plaćanja moraju biti uravnoteženi.
2. Unija i tijela iz članka 208. ne smiju uzimati zajmove u okviru proračuna.

*Članak 18.***Saldo financijske godine**

1. Saldo svake financijske godine unosi se u proračun za sljedeću financijsku godinu kao prihod u slučaju viška ili kao odobrena sredstva za plaćanje u slučaju manjka.
2. Procjene takvih prihoda ili odobrenih sredstva za plaćanje unose se u proračun tijekom postupka donošenja proračuna te u pismu izmjene podnesenom u skladu s člankom 39. Procjene se pripremaju u skladu s Uredbom (EZ, Euratom) br. 1150/2000.
3. Nakon privremenog financijskog izvještavanja za svaku financijsku godinu, svaka nepodudarnost između tih izvještaja i procjena unosi se u proračun za sljedeću financijsku godinu putem izmjene proračuna koja se odnosi samo na tu nepodudarnost. U takvom slučaju, Komisija je dužna u roku 15 dana od podnošenja privremenih financijskih izvještaja dostaviti nacrt izmjene proračuna istodobno Europskom parlamentu i Vijeću.

*POGLAVLJE 4.****Načelo obračunske jedinice****Članak 19.***Uporaba eura**

1. Višegodišnji financijski okvir i proračun sastavljaju se i izvršavaju u eurima, te se i računi iskazuju u eurima. Međutim, za potrebe novčanog toka iz članka 68. stavka 1., računovodstveni službenik, a u slučaju knjiga blagajne, blagajnici te za potrebe administrativnog upravljanja Komisije i ESVD-a, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, ovlašteni su izvršavati operacije u drugim valutama kako je utvrđeno u delegiranim aktima donesenima u skladu s ovom Uredbom.

▼B

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o tečaju konverzije eura i drugih valuta.

*POGLAVLJE 5.****Načelo univerzalnosti****Članak 20.***Definicija i područje primjene**

Ne dovodeći u pitanje članak 21., ukupni prihodi pokrivaju ukupna odobrena sredstva za plaćanja. Ne dovodeći u pitanje članak 23., svi prihodi i rashodi iskazuju se u cijelosti bez međusobnog usklađivanja.

*Članak 21.***Namjenski prihodi**

1. Vanjski namjenski prihodi i unutarnji namjenski prihodi koriste se za financiranje određenih stavki rashoda.

2. Sljedeće čini vanjske namjenske prihode:

- (a) financijski doprinosi država članica određenim istraživačkim programima u skladu s Uredbom (EZ, Euratom) br. 1150/2000;
- (b) financijski doprinosi država članica i trećih zemalja, uključujući u oba slučaja njihove državne agencije, subjekte ili fizičke osobe, određenim projektima ili programima vanjske pomoći koje financira Unija, a kojima u njihovo ime upravlja Komisija;
- (c) kamate na depozite i novčane kazne predviđene Uredbom Vijeća (EZ) br. 1467/97 od 7. srpnja 1997. o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita ⁽¹⁾;
- (d) prihodi određeni za posebne namjene, kao što su prihodi od zaklada, subvencija, darova i legata, zajedno s određenim prihodima specifičnima za svaku instituciju;
- (e) financijski doprinosi aktivnostima Unije iz trećih zemalja ili tijela koja nisu tijela Unije, koji nisu obuhvaćeni točkom (b);
- (f) namjenski prihodi iz članka 181. stavka 2. i članka 183. stavka 2.;
- (g) unutarnja namjenska sredstva iz stavka 3., u mjeri u kojoj su dodatna drugim prihodima na temelju ovog stavka.

3. Sljedeće čini unutarnje namjenske prihode:

- (a) prihodi od trećih osoba u vezi s robom, uslugama ili radom nabavljenim na njihov zahtjev;

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 6.

▼B

- (b) primici od prodaje vozila, opreme, instalacija, materijala te znanstvenih i tehničkih uređaja koji su zamijenjeni ili odbačeni kada je knjigovodstvena vrijednost u cijelosti amortizirana;
- (c) prihodi od vraćanja, u skladu s člankom 80., nepravilno plaćenih iznosa;
- (d) prihodi od kamate na plaćanja predfinanciranja, podložno članku 8. stavku 4.;
- (e) primici od nabave robe, usluga i radova za druge odjele jedne institucije, institucija ili tijela, uključujući naknadu troškova službenih putovanja od strane drugih institucija ili tijela plaćenih u njihovo ime;
- (f) primljeni iznosi osiguranja;
- (g) prihodi od davanja u zakup/najam;
- (h) prihodi od prodaje publikacija i filmova, uključujući onih na elektroničkim medijima;
- (i) vraćanja u okviru financijskih instrumenata u skladu s člankom 140. stavkom 6.
- (j) prihodi od naknadnog vraćanja poreza u skladu s člankom 23. stavkom 3. točkom (b).

4. Temeljni akt može također namijeniti prihode koje utvrđuje određenim stavkama rashoda. Osim ako je temeljnim aktom drukčije određeno, takvi prihodi čine unutarnje namjenske prihode.

5. Proračun obuhvaća linije koje uključuju vanjske namjenske prihode i unutarnje namjenske prihode te ako je moguće, navodi iznos.

Namjenski se prihodi mogu uključiti u nacrt proračuna samo u iznosima koji su sigurni na datum utvrđivanja nacrta proračuna.

6. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o utvrđivanju strukture za uključivanje vanjskih i unutarnjih namjenskih prihoda i osiguravanje odgovarajućih odobrenih sredstava te o pravilima za doprinose država članica istraživačkim programima. Nadalje, Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o primicima od sankcija određenih u skladu s člankom 126. stavkom 11. UFEU-a te o namjenskim prihodima od sudjelovanja država EFTA-e u određenim programima Unije.

Članak 22.

Donacije

1. Komisija može prihvatiti svaku donaciju u korist Unije, kao što su zaklade, subvencije, darovi i legati.

2. Prihvaćanje donacije u vrijednosti od 50 000 eura ili više koja uključuje financijsko davanje koje prelazi 10 % vrijednosti donacije, uključujući naknadne troškove, podliježe odobrenju Europskog parlamenta i Vijeća koji o tome odlučuju u roku od dva mjeseca od

▼B

datuma primitka zahtjeva Komisije. Ako tijekom tog razdoblja nije uložena nikakav prigovor, Komisija donosi konačnu odluku o prihvatanju donacije.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za prihvatanje donacija Uniji.

*Članak 23.***Pravila o odbicima i usklađenjima deviznog tečaja**

1. Sljedeći se odbici mogu izvršiti od zahtjeva za plaćanje koji se potom odobravaju za plaćanje u neto iznosu:

- (a) kazne određene strankama u ugovorima o nabavi ili korisnicima;
- (b) popusti, povrati i rabati na pojedinačne fakture i troškovnike;
- (c) kamata pripisana plaćanjima predfinanciranja;
- (d) usklađenja nepropisno plaćenih iznosa.

Usklađenja iz točke (d) prvog podstavka mogu se izvršiti izravno odbitkom od novog privremenog plaćanja ili plaćanja preostalog iznosa istom primatelju plaćanja u okviru poglavlja, članka i financijske godine u odnosu na koju je iznos preplaćen.

Računovodstvena pravila Unije primjenjuju se na odbitke iz prvog podstavka točaka (c) i (d).

2. Troškovi dostavljenih proizvoda ili pruženih usluga Uniji, koji uključuju poreze koje države članice vraćaju u skladu s Protokolom o povlasticama i imunitetima Europske unije, terete proračun za iznose bez poreza.

3. Troškovi dostavljenih proizvoda ili pruženih usluga Uniji, koji uključuju poreze koje vraćaju treće zemlje na temelju odgovarajućih sporazuma, mogu teretiti proračun za:

- (a) iznos bez poreza; ili
- (b) za iznos s porezom. U tom slučaju, s naknadno vraćenim porezima postupa se kao s unutarnjim namjenskim prihodima.

4. Moguće je usklađenje tečajnih razlika koje nastanu pri izvršenju proračuna. Konačna dobit ili gubitak uključuje se u saldo za godinu.

5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o računovodstvu poreza čiji se povrat može zatražiti.

▼B*POGLAVLJE 6.**Načelo specifikacije**Članak 24.***Opće odredbe**

Odobrena sredstva određuju se za posebne namjene prema glavama i poglavljima. Poglavlja se dalje dijele na članke i stavke.

*Članak 25.***Prijenosi od strane institucija, osim Komisije**

1. Svaka institucija osim Komisije može u svojem dijelu proračuna prenositi odobrena sredstva:

- (a) s jedne glave na drugu do iznosa od najviše 10 % odobrenih sredstava u godini navedenoj u liniji iz koje se sredstva prenose;
- (b) iz jednog poglavlja u drugo te iz jednog članka u drugi bez ograničenja.

2. Tri tjedna prije izvršavanja prijenosa iz stavka 1., institucija o svojoj namjeri obavještuje Europski parlament i Vijeće. U slučaju da postoje opravdani razlozi na koje u tom razdoblju ukaže Europski parlament ili Vijeće, primjenjuje se postupak utvrđen u članku 27.

3. Svaka institucija osim Komisije može predložiti Europskom parlamentu i Vijeću, u vlastitom dijelu proračuna, prijenose s jedne glave na drugu koji prelaze graničnu vrijednost od 10 % odobrenih sredstava za godinu navedenu u liniji s koje se sredstva trebaju prenijeti. Ti prijenosi podliježu postupku utvrđenom u članku 27.

4. Svaka institucija osim Komisije može u svojem dijelu proračuna izvršiti prijenos između članaka bez prethodnog obavješćivanja Europskog parlamenta i Vijeća.

5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o izračunu postotaka prijenosa od strane institucija, osim Komisije.

*Članak 26.***Prijenosi od strane Komisije**

1. Komisija može u svojem dijelu proračuna, samostalno:

- (a) prenijeti odobrena sredstva unutar svakog poglavlja;
- (b) u vezi s rashodima za osoblje i administrativnim rashodima koji se istodobno primjenjuju na nekoliko glava, prenijeti odobrena sredstva s jedne glave na drugu do najviše 10 % odobrenih sredstava za godinu navedenu u liniji s koje su sredstva prenesena, i do najviše 30 % odobrenih sredstava za godinu navedenoj u liniji na koju su sredstva prenesena;

▼B

- (c) u vezi s rashodima poslovanja, prenijeti odobrena sredstva između poglavlja u okviru iste glave do najviše 10 % odobrenih sredstva za godinu navedenu u liniji s koje su sredstva prenesena.

Tri tjedna prije izvršavanja prijenosa iz prvog postavka točke (b), Komisija o svojoj namjeri obavještuje Europski parlament i Vijeće. U slučaju da postoje opravdani razlozi na koje u tom razdoblju ukaže Europski parlament ili Vijeće, primjenjuje se postupak utvrđen u članku 27.

Iznimno od odredbi drugog podstavka, tijekom zadnja dva mjeseca financijske godine, Komisija može samostalno prenijeti odobrena sredstva koja se odnose na rashode za osoblje, vanjske suradnike i ostale suradnike, s jedne glave na drugu do najviše 5 % odobrenih sredstava za tu godinu. Komisija obavještuje Europski parlament i Vijeće u roku od dva tjedna od svoje odluke o tim prijenosima.

2. Komisija može, unutar svog dijela proračuna, odlučiti o sljedećem prijenosu odobrenih sredstava s jedne glave na drugu, pod uvjetom da o toj odluci odmah obavijesti Europski parlament i Vijeće:

- (a) prijenosu odobrenih sredstava iz glave „rezervacije” iz članka 46., pri čemu je jedini uvjet za /oslobođenje sredstava iz () pričuve donošenje temeljnog akta u skladu s člankom 294. UFEU-a;
- (b) u opravdanim iznimnim slučajevima, kao što su međunarodne humanitarne katastrofe i krize, do kojih dođe nakon 1. prosinca financijske godine, prijenosu neiskorištenih odobrenih sredstava za predmetnu financijsku godinu koja su još uvijek na raspolaganju za one proračunske glave koje su obuhvaćene naslovom 4. višegodišnjeg financijskog okvira, na proračunske glave vezane uz pomoć za upravljanje kriznim situacijama i operacije humanitarne pomoći.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za izračun postotaka unutarnjih prijenosa od strane Komisije i osnovama zahtjeva za prijenos.

Članak 27.

Prijedlozi prijenosa koje institucije podnose Europskom parlamentu i Vijeću

1. Svaka institucija istodobno podnosi svoje prijedloge prijenosa Europskom parlamentu i Vijeću.

2. Europski parlament i Vijeće donose odluku o prijenosu odobrenih sredstava kako je predviđeno u stavcima 3. do 6. ovog članka, osim ako je drukčije određeno u glavi I. dijela drugog.

3. Osim u hitnim okolnostima, Europski parlament i Vijeće odlučuju, a potonje kvalificiranom većinom, o svakom prijedlogu prijenosa u roku od šest tjedana od kad obje institucije prime takav prijedlog.

▼B

4. Prijedlog prijenosa prihvaća se ako u roku od šest tjedana nastupi bilo što od sljedećeg:

- (a) Europski parlament i Vijeće ga prihvaćaju;
- (b) prihvaća ga ili Europski parlament ili Vijeće, a druga se institucija suzdržava od postupanja;
- (c) Europski parlament i Vijeće suzdržavaju se od postupanja i ne donose odluku o izmjeni ili odbijanju prijedlog prijenosa.

5. Šestotjedno razdoblje iz stavka 3. smanjuje se na tri tjedna u sljedećim slučajevima, osim ako Europski parlament ili Vijeće zatraže suprotno:

- (a) prijenos predstavlja manje od 10 % odobrenih sredstava u liniji s koje se prijenos izvršava i ne prelazi 5 000 000 eura;
- (b) prijenos se odnosi samo na odobrena sredstva za plaćanja i sveukupni iznos prijenosa ne prelazi 100 000 000 eura.

6. Ako Europski parlament ili Vijeće izmijene iznos prijenosa, a druga institucija ga je odobrila ili se suzdržava od postupanja, ili ako su i Europski parlament i Vijeće izmijenili iznos prijenosa, manji od ta dva iznosa smatra se odobrenim, osim ako predmetna institucija povuče svoj prijedlog prijenosa.

Članak 28.

Posebna pravila o prijenosima

1. Odobrena sredstva mogu se prenijeti samo na proračunske linije za koje su u proračunu odobrena sredstva ili koje imaju oznaku „*pro memoria*”.

2. Odobrena sredstva u iznosu namjenskih prihoda mogu se prenijeti samo ako se ti prihodi koriste u svrhe za koje su namijenjeni.

Članak 29.

Prijenosi podložni posebnim odredbama

1. Na prijenose u okviru glava proračuna predviđenih za Europski fond za jamstva u poljoprivredi, strukturne fondove, Kohezijski fond, Europski fond za ribarstvo i Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i istraživanje primjenjuju se posebne odredbe iz glava I., II., i III. dijela drugog.

2. Europski parlament i Vijeće na prijedlog Komisije donose odluke o prijenosima kojima se dopušta korištenje pričuve za pomoć u nuždi. Za svako hitno djelovanje podnosi se zasebni prijedlog.

Za potrebe ovog stavka primjenjuje se postupak iz članka 27. stavka 3. i članka 27. stavka 4. Ako se Europski parlament i Vijeće ne slože s prijedlogom Komisije i ne mogu postići zajedničko stajalište o korištenju te pričuve, suzdržavaju se od postupanja po prijedlogu prijenosa Komisije.

▼B

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o zahtjevima za prijenose iz pričuve za pomoć u nuždi.

*POGLAVLJE 7.****Načelo dobrog financijskog upravljanja****Članak 30.***Načela ekonomičnosti, učinkovitost i djelotvornosti**

1. Odobrena sredstva koriste se u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, a posebno u skladu s načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti.

2. Načelo ekonomičnosti zahtijeva da su sredstva kojima se institucija koristi u obavljanju svojih djelatnosti pravodobno dostupna, u primjerenoj količini i primjerene kvalitete te po najboljoj cijeni.

Načelo učinkovitosti odnosi se na postizanje najboljeg odnosa između upotrijebljenih sredstava i postignutih rezultata.

Načelo djelotvornosti odnosi se na postizanje određenih postavljenih ciljeva i željenih rezultata.

3. Za sva područja aktivnosti koje obuhvaća proračun postavljaju se određeni, mjerljivi, dostizni, odgovarajući i vremenski utvrđeni ciljevi. Postizanje tih ciljeva za svaku se aktivnost prati pokazateljima uspješnosti te svako tijelo nadležno za raspodjelu sredstava dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću podatke iz članka 38. stavka 3. točke (e). Ti se podaci dostavljaju godišnje, najkasnije u dokumentima uz nacrt proračuna.

4. Radi boljeg odlučivanja, institucije provode *ex ante* i *ex post* evaluacije u skladu sa smjernicama Komisije. Takve se evaluacije primjenjuju na sve programe i aktivnosti koje povlače za sobom znatnu potrošnju te se rezultati evaluacije dostavljaju Europskom parlamentu, Vijeću i upravnim proračunskim korisnicima.

5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o *ex ante* evaluaciji, evaluaciji u međurazdoblju i *ex post* evaluaciji.

*Članak 31.***Obvezni financijski izvještaj**

1. Uz svaki prijedlog ili inicijativu koje Komisija, visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („visoki predstavnik”) ili država članica podnose zakonodavnom tijelu, a koji mogu imati učinak na proračun, uključujući i promjenu broja radnih mjesta, mora se priložiti financijski izvještaj i *ex ante* evaluacija predviđena člankom 30. stavkom 4.

▼B

Svakoj izmjeni prijedloga ili inicijative podnesene zakonodavnom tijelu koja može imati značajan učinak na proračun, uključujući promjene broja radnih mjesta, prilaže se financijski izvještaj koji je pripremila institucija koja predlaže izmjenu.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o zahtjevima vezanima uz financijski izvještaj.

2. Tijekom proračunskog postupka Komisija osigurava potrebne podatke za usporedbu između promjena potrebnih odobrenih sredstava i početnih predviđanja koja su navedena u financijskom izvještaju, s obzirom na napredak u odlučivanju o prijedlogu ili inicijativama dostavljenim zakonodavnom tijelu.

3. Kako bi se smanjio rizik prijevare i nepravilnosti, financijski izvještaj iz stavka 1. pruža informacije o uspostavljenom sustavu unutarnje kontrole, procjenu troškova i koristi kontrole koje taj sustav podrazumijeva te ocjenu očekivane razine rizika od pogreške, kao i postojeće i planirane mjere za sprečavanje i zaštitu od prijevare.

Takva analiza uzima u obzir ljestvicu i vrstu vjerojatnih pogrešaka, kao i specifične uvjete predmetnog područja politike te odgovarajuća primjenjiva pravila.

Članak 32.

Unutarnja kontrola izvršenja proračuna

1. Proračun se izvršava u skladu s djelotvornom i učinkovitom unutarnjom kontrolom primjerenom za svaki način izvršavanja i u skladu s odgovarajućim pravilima pojedinih sektora.

2. Za potrebe izvršenja proračuna, unutarnja kontrola definira se kao postupak koji se primjenjuje na svim razinama upravljanja te čija je namjena razumno osiguravanje postizanja sljedećih ciljeva:

- (a) djelotvornost, učinkovitost i ekonomičnost poslovanja;
- (b) pouzdanost izvješćivanja;
- (c) zaštita imovine i podataka;
- (d) sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i praćenje prijevare i nepravilnosti;
- (e) odgovarajuće upravljanje rizicima vezanim uz zakonitost i pravilnost osnovnih transakcija, uzimajući u obzir višegodišnju narav programa kao i narav predmetnih plaćanja.

3. Djelotvorna unutarnja kontrola temelji se na najboljim međunarodnim praksama i posebno obuhvaća sljedeće:

- (a) razdvajanje zadaća;
- (b) odgovarajuću strategiju upravljanja rizikom i kontrole, uključujući kontrolu na razini primatelja;
- (c) izbjegavanje sukoba interesa;

▼B

- (d) odgovarajući revizijski trag i cjelovitost podataka u podatkovnim sustavima;
 - (e) postupke nadzora uspješnosti i praćenja utvrđenih slabosti i izuzetaka unutarnje kontrole;
 - (f) povremenu ocjenu dobrog rada sustava unutarnje kontrole.
4. Učinkovita unutarnja kontrola temelji se na sljedećim elementima:
- (a) provedbi odgovarajuće strategije upravljanja rizikom i kontrole kojom koordiniraju odgovarajući dionici kontrolnog lanca;
 - (b) pristupu svih odgovarajućih dionika u kontrolnom lancu rezultatima provedenih kontrola;
 - (c) oslanjanju, prema potrebi, na izjave o upravljanju partnera za izvršavanje i na mišljenja neovisnih revizora, pod uvjetom da je kvaliteta osnovnog posla odgovarajuća i prihvatljiva te da je posao obavljen u skladu s ugovorenim normama;
 - (d) pravodobnoj primjeni korektivnih mjera, uključujući, kad je potrebno, odvrćajućim kaznama;
 - (e) jasnom i nedvosmislenom zakonodavstvu na kojem počivaju politike;
 - (f) uklanjanju višestrukih kontrola;
 - (g) poboljšanju omjera troškova i koristi kontrola.

5. Ako je tijekom izvršenja razina pogreške neprestano visoka, Komisija utvrđuje slabosti sustava kontrole, analizira troškove i koristi mogućih korektivnih mjera i poduzima ili predlaže odgovarajuće postupanje, kao što je pojednostavnjenje primjenjivih odredbi, poboljšanje sustava kontrole i preinačenje programa ili sustava isporuke.

*Članak 33.***Isplativost sustava kontrole**

Kod dostavljanja revidiranih ili novih prijedloga potrošnje, Komisija procjenjuje troškove i koristi sustava kontrole, kao i razinu rizika od pogreške iz članka 31. stavka 3.

*POGLAVLJE 8.****Načelo transparentnosti****Članak 34.***Objava financijskih izvještaja, proračuna i izvješća**

1. Proračun se donosi i izvršava te se financijsko izvještavanje izvršava u skladu s načelom transparentnosti.
2. Predsjednik Europskog parlamenta objavljuje proračun i njegove izmjene, nakon konačnog donošenja, u *Službenom listu Europske unije*.

Proračuni se objavljuju u roku od tri mjeseca od datuma kada je objavljeno da su konačno doneseni.

▼B

Konsolidirani godišnji financijski izvještaji te izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju koje sastavlja svaka institucija, objavljuju se u *Službenom listu Europske unije*.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za privremenu objavu proračuna.

*Članak 35.***Objava podataka o primateljima i drugih podataka**

1. Podaci o poslovima uzimanja i davanja zajmova koje je Unija ugovorila za treće stranke navode se u Prilogu proračunu.

2. Komisija daje na raspolaganje, na odgovarajući način i pravodobno, podatke o primateljima, kao i narav i svrhu mjera koje se financiraju iz proračuna, pri čemu se potonje izvršavaju izravno u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (a) te podatke o primateljima koje dostave subjekti, osobe i države članice kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna na temelju drugih načina izvršavanja.

Obveza određena prvim podstavkom primjenjuje se i na druge institucije u vezi s njihovim primateljima.

3. Ovi se podaci stavljaju na raspolaganje uz poštovanje zahtjeva povjerljivosti i sigurnosti, a posebno zaštite osobnih podataka.

Kad je riječ o fizičkim osobama, objava se ograničava na ime i mjesto primatelja, ugovoren iznos i svrhu sklapanja ugovora. Objava tih podataka temelji se na odgovarajućim kriterijima, kao što je periodičnost sklapanja ugovora ili vrsta ili važnost sklapanja ugovora. Kriteriji objave i razina detaljnosti objavljenih podataka uzimaju u obzir posebnosti sektora i svakog načina izvršavanja.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o utvrđivanju detaljnih pravila o objavi podataka o primateljima. Razina detaljnosti podataka i kriterija definira se, prema potrebi, u odgovarajućim pravilima pojedinih sektora.

GLAVA III.

DONOŠENJE I STRUKTURA PRORAČUNA*POGLAVLJE 1.****Donošenje proračuna****Članak 36.***Procjene prihoda i rashoda**

1. Svaka institucija, osim Komisije, izrađuje procjenu svojih prihoda i rashoda koju šalje Komisiji te istodobno, za informaciju, Europskom parlamentu i Vijeću, prije 1. srpnja svake godine.

▼B

2. Visoki predstavnik savjetuje se s članovima Komisije odgovornima za razvojnu politiku, politiku susjedstva i međunarodnu suradnju, humanitarnu pomoć i odgovor na krizne situacije, u pogledu njihovih odgovornosti.

3. Komisija izrađuje svoje procjene koje također šalje, izravno i nakon usvajanja, Europskom parlamentu i Vijeću.

Pri pripremi vlastitih procjena Komisija koristi informacije iz članka 37.

*Članak 37.***Projekcija proračuna tijelâ iz članka 208.**

Svako tijelo iz članka 208., u skladu sa svojim aktom o osnivanju, dostavlja Komisiji, Europskom parlamentu i Vijeću procjenu svojih prihoda i rashoda, uključujući plan radnih mjesta i nacrt programa rada, do 31. ožujka svake godine.

*Članak 38.***Nacrt proračuna**

1. Komisija Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja prijedlog koji sadržava nacrt proračuna do 1. rujna godine koja prethodi godini izvršavanja tog proračuna. Navedeni prijedlog prosljeđuje na uvid i nacionalnim parlamentima.

Nacrt proračuna sadrži sažeti opći račun prihoda i rashoda Unije i konsolidirane procjene iz članka 36. Može sadržavati i procjene drukčije od procjena koje su izradile institucije.

Nacrt proračuna mora biti slijediti strukturu i prikaz utvrđene u člancima 44. do 49.

Svakom dijelu nacrta proračuna prethodi uvod koji sastavlja predmetna institucija.

Komisija sastavlja opći uvod u nacrt proračuna. Opći uvod obuhvaća financijske tablice koje uključuju glavne podatke po glavama i obrazloženja promjena u odobrenim sredstvima od jedne financijske godine do druge, po kategorijama rashoda višegodišnjeg financijskog okvira.

2. Kako bi pružila što točnija i pouzdanija predviđanja utjecaja zakonodavstva na snazi i zakonodavnih prijedloga u tijeku na proračun, Komisija nacrtu proračuna prilaže financijsko programiranje za sljedeće godine.

Financijsko programiranje ažurira se nakon donošenja proračuna kako bi se unijeli rezultati proračunskog postupka i druge odgovarajuće odluke.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za financijsko programiranje.

▼B

3. Komisija prilaže nacrtu proračuna:
 - (a) prema potrebi, razloge iz kojih nacrt proračuna sadrži različite procjene od procjena koje su izradile druge institucije;
 - (b) radne dokumente koje smatra korisnima u vezi s planom radnih mjesta institucija te doprinosima koje Komisija dodjeljuje tijelima iz članka 208. te Europskim školama. Svi radni dokumenti, u kojima se navodi zadnji odobreni plan radnih mjesta, sadržavaju:
 - i. cjelokupno osoblje koje zapošljava Unija, uključujući njezine pravno odvojene subjekte, prikazano po vrsti ugovora;
 - ii. izjavu o politici radnih mjesta i vanjskim suradnicima te o ravnoteži spolova;
 - iii. broj stvarno popunjenih radnih mjesta na početku godine u kojoj se predstavlja nacrt proračuna, uz raspored prema razredu i upravnoj jedinici;
 - iv. popis radnih mjesta prema području politike;
 - v. za svaku kategoriju vanjskog osoblja, početni procijenjen broj ekvivalenata punog radnog vremena na temelju odobrenih sredstava, kao i broj stvarno angažiranih osoba na početku godine u kojoj se predstavlja nacrt proračuna, uz raspored prema funkcij-skoj skupini i, ako je potrebno, prema razredu;
 - (c) radni dokument o planiranom izvršavanju odobrenih sredstava za financijsku godinu i o nenamirenim obvezama, o tijelima iz članka 208. i Europskim školama te o pilot-projektima i pripremnim djelovanjima;
 - (d) u vezi s financiranjem međunarodnih organizacija, radni dokument koji sadrži:
 - i. sažetak svih doprinosa, s raščlambom prema programu Unije ili fondu i prema međunarodnoj organizaciji,
 - ii. obrazloženje u kojem se objašnjava zašto je za Uniju bilo djelotvornije financirati te međunarodne organizacije nego izravno djelovati;
 - (e) izvještaje o aktivnostima ili drugi odgovarajući dokument koji sadrži sljedeće:
 - i. informacije o ostvarivanju svih prethodno postavljenih, mjerljivih, ostvarivih, relevantnih i vremenski određenih ciljeva za različite aktivnosti te novih ciljeva mjerenih pokazateljima;
 - ii. potpuno obrazloženje uključujući analizu troškova i koristi za predložene promjene visine odobrenih sredstava;
 - iii. jasni razlog za intervenciju na razini Unije, uz poštovanje, među ostalim, načela supsidijarnosti;
 - iv. informacije o opsegu izvršavanja aktivnosti u prethodnoj godini te opsegu izvršavanja u tekućoj godini;

▼B

- v. sažetak rezultata evaluacije kada su relevantni za promjene u proračunu;
- vi. informacije o nagradama s jediničnom vrijednošću od 1 000 000 eura ili više;
- (f) sažeti izvještaj o rasporedu plaćanja koja dospijevaju u narednim financijskim godinama za podmirivanje preuzetih proračunskih obveza unesenih u proračun tijekom prethodnih financijskih godina.

4. Kada Komisija povjeri izvršenje proračuna javno-privatnim partnerstvima (JPP), nacrtu proračuna prilaže radni dokument u kojem se navodi:

- (a) godišnje izvješće o uspješnosti postojećih javno-privatnih partnerstava u prethodnoj financijskoj godini, uključujući informacije o pravnom obliku i dioničarima subjekata kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkom vii.;
- (b) postavljeni ciljevi za financijsku godinu na koju se odnosi nacrt proračuna, uz navođenje posebnih proračunskih potreba namijenjenih za postizanje tih ciljeva;
- (c) administrativni troškovi i izvršeni proračun ukupno i po tijelima iz članka 209. te po JPP-u u prethodnoj financijskoj godini;
- (d) iznos financijskih doprinosa iz proračuna, iznos financijskih doprinosa i vrijednost doprinosa u naravi drugih partnera za svaki JPP;

Međutim, kad javno-privatna partnerstva koriste financijske instrumente, informacije vezane uz te instrumente uključuju se u radni dokument iz stavka 5.

5. Kad Komisija koristi financijske instrumente, nacrtu proračuna prilaže radni dokument u kojem se navodi sljedeće:

- (a) ukupne proračunske obveze i plaćanja iz proračuna za svaki financijski instrument;
- (b) prihodi i vraćanja iz članka 140. stavka 6. te obračun dodatnih sredstava za financijsku godinu;
- (c) ukupan iznos rezervacija za rizike i obveze, kao i podaci o izloženosti Unije financijskom riziku;
- (d) smanjenje vrijednosti imovine kapitala ili instrumenata podjele rizika, te aktivirana jamstva za jamstvene instrumente, kako u vezi s prethodnom godinom tako i za odgovarajuće ukupne podatke;
- (e) prosječno trajanje između proračunskih obveza preuzetih za financijske instrumente i pravnih obveza za pojedinačne projekte u obliku vlasničkog kapitala ili duga, kad traju dulje od tri godine. Komisija je dužna u izvješću predviđenom člankom 140. stavkom 8., objasniti razloge i, prema potrebi, dostaviti akcijski plan smanjenja trajanja u okviru godišnjeg postupka davanja razrješnice;
- (f) administrativne rashode s osnove naknada za upravljanje i druge financijske troškove i troškove poslovanja plaćene za upravljanje financijskim instrumentima kada je to upravljanje povjereno trećim stranama, u ukupnom iznosu ili prema upravitelju i prema financijskom instrumentu kojim se upravlja.

▼B

6. Komisija nacrtu proračuna također prilaže dodatne radne dokumente koje smatra korisnima za podupiranje svojih proračunskih zahtjeva.

7. U skladu s člankom 8. stavkom 5. Odluke Vijeća 2010/427/EU od 26. srpnja 2010. o uspostavi organizacije i funkcioniranju Europske službe za vanjsko djelovanje⁽¹⁾ te kako bi se osigurala proračunska transparentnost u području vanjskog djelovanja Unije, Komisija dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću, zajedno s nacrtom proračuna, radni dokument koji na sveobuhvatan način prikazuje:

- (a) sve administrativne rashode i rashode poslovanja u vezi s vanjskim djelovanjima Unije, uključujući zadaće Zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) i Zajedničke sigurnosne i obrambene politike, koji se financiraju iz proračuna Unije,
- (b) ukupne administrativne rashode ESVD-a za prethodnu godinu, raščlanjene na rashode prema delegaciji Unije i rashode za središnju upravu ESVD-a, zajedno s rashodima poslovanja raščlanjenima prema zemljopisnom području (regije, zemlje), tematskim područjima, delegaciji Unije i misiji.

8. Radni dokument iz stavka 7. također:

- (a) prikazuje broj radnih mjesta za svaki razred u svakoj kategoriji i broj stalnih i privremenih radnih mjesta, uključujući ugovorno i lokalno osoblje odobreno u okviru odobrenih sredstava u svakoj delegaciji Unije, te u središnjoj upravi ESVD-a;
- (b) prikazuje povećanja ili smanjenja radnih mjesta prema razredu i kategoriji u središnjoj upravi ESVD-a i u svim delegacijama Unije na temelju prethodne financijske godine;
- (c) prikazuje broj radnih mjesta odobrenih za financijsku godinu, broj radnih mjesta odobrenih za prethodnu godinu, kao i broj radnih mjesta koja zauzimaju diplomati upućeni iz država članica i osoblje Vijeća i Komisije;
- (d) daje detaljnu sliku cjelokupnog osoblja u delegacijama Unije u trenutku predstavljanja nacrtu proračuna, uključujući raščlambu prema zemljopisnom području, spolu, pojedinoj zemlji i misiji, pri čemu se razlikuju radna mjesta utvrđena planom radnih mjesta, ugovorni djelatnici, lokalni djelatnici i upućeni nacionalni stručnjaci te proračunska sredstva zatražena u nacrtu proračuna za druge vrste kadra s odgovarajućim procjenama o broju osoblja koje se može zaposliti na puno radno vrijeme u okviru zatraženih proračunskih sredstava.

Članak 39.

Pismo izmjene nacrtu proračuna

Na temelju novih podataka koji nisu bili dostupni u vrijeme donošenja nacrtu proračuna, Komisija može, na vlastitu inicijativu ili zahtjev drugih institucija u pogledu njihovog dijela proračuna, dostaviti pismo

⁽¹⁾ SL L 201, 3.8.2010., str. 30.

▼B

izmjene nacrta proračuna istodobno Europskom parlamentu i Vijeću prije nego se sazove Odbor za mirenje iz članka 314. UFEU-a. Pisma mogu uključivati pismo izmjene kojim se osobito ažuriraju procjene rashoda za poljoprivredu.

*Članak 40.***Obveze država članica koje proizlaze iz donošenja proračuna**

1. Predsjednik Europskog parlamenta proglašava proračun konačno donesenim u skladu s postupkom iz članka 314. stavka 9. UFEU-a i članka 106.a Ugovora o Euratomu.

2. Nakon što je proračun proglašen konačno donesenim, svaka država članica od 1. siječnja sljedeće financijske godine ili od datuma proglašenja konačnog donošenja proračuna ako je to nakon 1. siječnja, obvezna je Uniji podmiriti dospjela plaćanja utvrđena Uredbom (EZ, Euratom) br. 1150/2000.

*Članak 41.***Nacrti izmjene proračuna**

1. Komisija može predstaviti nacрте izmjene proračuna koji se posebno temelje na prihodima, u sljedećim slučajevima:

- kako bi se u proračun unio saldo prethodne financijske godine, u skladu s postupkom utvrđenim u članku 18.,
- kako bi se revidirala predviđanja vlastitih sredstava na temelju ažuriranih ekonomskih predviđanja, i
- kako bi se ažurirala revidirana predviđanja vlastitih sredstava i drugih prihoda, kao i ispitala raspoloživost odobrenih sredstava za plaćanja i potrebe za njima.

Komisija može predstaviti nacрте izmjene proračuna koje se prvenstveno temelje na rashodima ako postoje neizbježne, izvanredne ili nepredvidive okolnosti, posebno u pogledu aktivacije Fonda solidarnosti Europske unije.

2. Druge institucije osim Komisije dostavljaju Komisiji zahtjeve za izmjenu proračuna u okolnostima jednakima onim navedenima u stavku 1.

Prije predstavljanja nacrta izmjene proračuna, Komisija i ostale institucije ispituju opseg ponovne raspodjele odgovarajućih odobrenih sredstava, uzimajući u obzir bilo kakve očekivane neiskorištenosti odobrenih sredstava.

Članak 40. primjenjuje se na izmjenu proračuna. Izmjena proračuna mora biti potkrijepljena upućivanjem na proračun čije se projekcije izmjenjuju.

3. Komisija dostavlja svoje nacрте izmjene proračuna istodobno Europskom parlamentu i Vijeću do 1. rujna svake financijske godine, osim u opravdanim izvanrednim okolnostima ili u slučaju aktivacije

▼B

Fonda solidarnosti Europske unije za što se nacrt izmjene proračuna može dostaviti u bilo koje doba godine. Zahtjevima za izmjenu proračuna može priložiti mišljenje drugih institucija.

4. Europski parlament i Vijeće raspravljaju o nacrtu izmjene proračuna uzimajući u obzir hitnosti izmjena.

5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o nacrtu izmjena proračuna.

*Članak 42.***Prijevremena dostava projekcija i nacrta proračuna**

Komisija, Europski parlament i Vijeće mogu se dogovoriti oko skraćivanja određenih rokova za dostavljanje projekcija te oko donošenja i dostave nacrta proračuna. Takav dogovor, međutim, ne smije imati učinak skraćivanja ili produljivanja razdoblja predviđenih za razmatranje tih tekstova u skladu s člankom 314. UFEU-a i člankom 106.a Ugovora o Euratomu.

*POGLAVLJE 2.***Struktura i prikaz proračuna***Članak 43.***Struktura proračuna**

Proračun se sastoji od sljedećeg:

- (a) općeg izvještaja o prihodima i rashodima;
- (b) odvojenih dijelova za svaku instituciju, osim Europskog vijeća i Vijeća koji dijele isti dio, podijeljenih na račune prihoda i rashoda.

*Članak 44.***Proračunska nomenklatura**

1. Europski parlament i Vijeće razvrstavaju prihode Komisije te prihode i rashode drugih institucija u skladu s vrstom ili namjenom u glave, poglavlja, članke i stavke.

2. Izvještaj o rashodima za dio proračuna koji se odnosi na Komisiju priprema se na temelju nomenklature koju su donijeli Europski parlament i Vijeće te koja je razvrstana prema namjeni.

Svaka glava odnosi se na područje politike, a svako poglavlje u pravilu odgovara aktivnosti.

Svaka glava može uključivati odobrena sredstva za poslovanje i administrativna odobrena sredstva.

Administrativna odobrena sredstva u okviru glave grupiraju se u jedno poglavlje.

▼B

3. Kad se prikazuju prema namjeni, administrativna odobrena sredstva za pojedine glave razvrstavaju se kako slijedi:

- (a) rashodi za osoblje odobreni u planu radnih mjesta: navodi se iznos odobrenih sredstava i broj radnih mjesta utvrđenih u planu radnih mjesta koji odgovaraju tom rashodu;
- (b) rashodi za vanjsko osoblje i ostali rashodi iz članka 26. stavka 1. podstavka 1. točke (b) i koji se financiraju pod naslovom „administracija” višegodišnjeg financijskog okvira;
- (c) rashodi za zgrade i drugi povezani rashodi, uključujući čišćenje i održavanje, najam, telekomunikacije, vodu, plin i električnu energiju;
- (d) vanjsko osoblje i tehnička pomoć izravno povezani s provedbom programa.

Svi administrativni rashodi Komisije koji se istodobno primjenjuju na nekoliko glava, utvrđuju se u odvojenom sažetom izvještaju i razvrstani su prema vrsti.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o razvrstavanju proračuna.

Članak 45.

Zabrana negativnih prihoda

- 1. Proračun ne smije sadržavati negativne prihode.
- 2. Vlastita sredstva koja se plaćaju na temelju Odluke Vijeća 2007/436/EZ, Euratom, od 7. lipnja 2007. o sustavu vlastitih sredstava Europskih zajednica ⁽¹⁾, jesu neto iznosi te se kao takvi iskazuju u sažetom izvještaju o prihodima u proračunu.

Članak 46.

Rezervacije

- 1. Svaki dio proračuna može uključivati glavu „rezervacije”. Odobrena sredstva unose se pod tu glavu ako:
 - (a) pri donošenju proračuna ne postoji temeljni akt za predmetno djelovanje; ili
 - (b) postoje ozbiljni razlozi za sumnju u vezi s dostatnošću odobrenih sredstava ili mogućnošću izvršavanja odobrenih sredstava unesenih na odgovarajuće linije, pod uvjetima koji su u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja.

Odobrenim sredstvima pod tom glavom može se koristiti samo nakon prijenosa u skladu s postupkom utvrđenim u članku 26. stavku 1. podstavku 1. točki (c) ove Uredbe, ako je donošenje temeljnog akta podložno postupku iz članka 294. UFEU-a, te u skladu s postupkom utvrđenim u članku 27. ove Uredbe u svim drugim slučajevima.

⁽¹⁾ SL L 163, 23.6.2007., str. 17.

▼B

2. U slučaju ozbiljnih teškoća u izvršavanju, Komisija može tijekom financijske godine predložiti da se proračunska sredstva prenesu u glavu „rezervacije”. Europski parlament i Vijeće donose odluku o tim prijenosima kako je predviđeno člankom 27.

*Članak 47.***Negativna pričuva**

Dio proračuna za Komisiju može uključivati „negativnu pričuvu”, koja je ograničena na najviši iznos od 200 000 000 eura. Takva pričuva, koja se unosi pod odvojenu glavu, obuhvaća samo odobrena sredstva za plaćanja.

Negativnu pričuvu potrebno je povući prije kraja financijske godine putem prijenosa u skladu s postupkom utvrđenim u člancima 26. i 27.

*Članak 48.***Pričuva za pomoć u nuždi**

1. Dio proračuna koji se odnosi na Komisiju uključuje pričuvu za pomoć u nuždi trećim zemljama.

2. Pričuva iz stavka 1. povlači se prije isteka financijske godine putem prijenosa u skladu s postupkom utvrđenim u člancima 27. i 29.

*Članak 49.***Prikaz proračuna**

1. U proračunu se iskazuju:

(a) u općem računu prihoda i rashoda:

- i. procijenjeni prihodi Unije za predmetnu financijsku godinu („godina n”);
- ii. procijenjeni prihodi za prethodnu financijsku godinu i prihod za godinu n –2;
- iii. odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanja za godinu n;
- iv. odobrena sredstva za preuzimanje obveza i odobrena sredstva za plaćanja za prethodnu financijsku godinu;
- v. preuzete obveze za rashode i rashodi plaćeni u godini n–2, pri čemu se potonji također iskazuju u postotku proračuna za godinu n;
- vi. odgovarajuće primjedbe za svaki potpodjelu kako je navedeno u članku 44. stavku 1.;

(b) u svakom dijelu, prihodi i rashodi isto kao u točki (a);

▼B

(c) u odnosu na osoblje:

- i. za svaki dio proračuna plan radnih mjesta koji prikazuje broj radnih mjesta za svaki razred u svakoj kategoriji i u svakoj službi te broj odobrenih stalnih radnih mjesta i privremenih radnih mjesta u okviru odobrenih sredstava;
- ii. plan radnih mjesta za osoblje koje se plaća iz odobrenih sredstava za istraživanje i tehnološki razvoj za izravno djelovanje te plan radnih mjesta za osoblje koje se plaća iz istih sredstava za neizravno djelovanje; planovi radnih mjesta razvrstavaju se prema kategoriji i razredu, a stalna radna mjesta razlikuju se od privremenih radna mjesta, odobrenih u okviru odobrenih sredstava;
- iii. u vezi sa znanstvenim i tehničkim osobljem, razvrstavanje se može temeljiti na skupinama razreda u skladu s uvjetima utvrđenima u svakom proračunu; u planu radnih mjesta mora se navesti broj visoko kvalificiranog tehničkog ili znanstvenog osoblja s kojim su se ugovorile posebne pogodnosti na temelju posebnih odredbi Pravilnika o osoblju;
- iv. plan radnih mjesta u kojem se navodi broj radnih mjesta prema razredima i kategorijama za svako tijelo iz članka 208. koje prima doprinose na teret proračuna. Plan radnih mjesta, uz broj radnih mjesta odobrenih za financijsku godinu, prikazuje i broj radnih mjesta odobrenih za prethodnu financijsku godinu;

(d) u vezi s poslovima uzimanja i davanja zajmova:

- i. u općem izvještaju o prihodima, proračunske linije koje se odnose na te poslove i koje su namijenjene evidentiranju nadoknada primljenih od korisnika kod kojih je zbog početnog neispunjavanja obveza aktivirano jamstvo za ispunjenje obveza. Te linije nose oznaku „*pro memoria*” te se uz njih navode odgovarajuće primjedbe;
- ii. u dijelu za Komisiju:
 - proračunske linije koje sadrže jamstvo Unije za ispunjenje obveza u vezi s predmetnim poslovima. Te linije nose oznaku „*pro memoria*”, pod uvjetom da ne nastane stvarno terećenje koje se pokriva iz konačno određenih sredstava,
 - primjedbe u kojima se upućuje na temeljni akt i opseg predviđenih poslova, njihovo trajanje i financijska jamstva koja je Unija izdala za te poslove;
- iii. u dokumentu priloženom dijelu proračuna za Komisiju, kao pokazatelj:
 - tekućih kapitalnih poslova i upravljanja dugom,
 - kapitalnih poslova i upravljanja dugom za godinu n;

(e) u vezi s financijskim instrumentima iz glave VIII. dijela prvog:

- i. upućivanje na temeljni akt;
- ii. proračunske linije koje odgovaraju relevantnim poslovima;

▼B

- iii. opći opis financijskih instrumenata, uključujući njihovo trajanje i učinak na proračun;
 - iv. predviđeni poslovi, uključujući ciljne količine na temelju učinka poluge koje proizlaze iz postojećih financijskih instrumenata;
- (f) u odnosu na financiranje subjekata kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkom vii.:
- i. upućivanje na temeljni akt odgovarajućeg programa;
 - ii. odgovarajuće proračunske linije;
 - iii. opći opis povjerenih zadaća, uključujući njihovo trajanje i učinak na proračun;
- (g) ukupni iznos rashoda za ZVSP unesen u poglavlje pod nazivom „ZVSP”, s posebnim člancima. Ti članci pokrivaju rashode za ZVSP i sadrže posebne proračunske linije u kojima se navode najmanje pojedinačne glavne misije.
2. Uz dokumente iz stavka 1., Europski parlament i Vijeće mogu proračunu priložiti i druge odgovarajuće dokumente.
3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o prikazu proračuna, uključujući utvrđivanje stvarnih rashoda u posljednjoj financijskoj godini za koju su računi zatvoreni, primjedbe uz proračun i planove radnih mjesta.

*Članak 50.***Pravila o planovima radnih mjesta za osoblje**

1. Planovi radnih mjesta opisani u članku 49. stavku 1. točki (c) predstavljaju apsolutno ograničenje za svaku instituciju ili tijelo; nije moguće nikakvo imenovanje izvan postavljenog ograničenja.

Međutim, osim za razrede AD 16, AD 15 i AD 14, svaka institucija ili tijelo može promijeniti svoje planove radnih mjesta do najviše 10 % odobrenih radnih mjesta, podložno sljedećim uvjetima:

- (a) da ne dođe do promjene obujma odobrenih sredstava za osoblje za cijelu financijsku godinu;
- (b) da ne dođe do prekoračenja ograničenja ukupnog broja radnih mjesta odobrenih pojedinim planom radnih mjesta; i
- (c) da je institucija ili tijelo sudjelovalo u komparativnoj analizi s drugim institucijama i tijelima Unije, koja je započela analizom kadrovskih potreba Komisije.

Institucija o svojoj namjeri obavješćuje Europski parlament i Vijeće tri tjedna prije provedbe izmjene iz drugog podstavka. U slučaju da postoje opravdani razlozi na koje u tom razdoblju ukaže Europski parlament ili Vijeće, institucija ne provodi promjene i primjenjuje se postupak utvrđen u članku 41.

▼B

2. Odstupajući od stavka 1. prvog podstavka, učinci rada u nepunom radnom vremenu koje je odobrilo tijelo za imenovanje mogu se, u skladu s Pravilnikom o osoblju, izjednačiti s drugim imenovanjima.

*POGLAVLJE 3.****Proračunska disciplina****Članak 51.***Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom**

Proračun mora biti u skladu s višegodišnjim financijskim okvirom.

*Članak 52.***Usklađenost akata Unije s proračunom**

Ako provedba akta Unije premašuje odobrena sredstva raspoloživa u proračunu, taj se akt može provesti u financijskom smislu samo nakon što se proračun u skladu s tim izmijeni.

GLAVA IV.

IZVRŠENJE PRORAČUNA*POGLAVLJE 1.****Opće odredbe****Članak 53.***Izvršenje proračuna u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja**

1. Komisija izvršava prihode i rashode proračuna u skladu s ovom Uredbom na vlastitu odgovornost te u okviru ograničenja odobrenih sredstava.

2. Države članice surađuju s Komisijom tako da se odobrena sredstva koriste u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o izvršavanju proračuna u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja te o podacima o prijenosima osobnih podataka za potrebe revizije.

*Članak 54.***Temeljni akt i iznimke**

1. Potrebno je donijeti temeljni akt prije nego što se mogu koristiti odobrena sredstva unesena u proračun za bilo koje djelovanje Unije.

▼B

2. Odstupajući od stavka 1. sljedeće je moguće izvršiti bez temeljnog akta, pod uvjetom da su djelovanja koja se namjeravaju financirati u nadležnosti Unije:

- (a) odobrena sredstva za pilot-projekte pokusne naravi, osmišljene za ispitivanje izvedivosti određenog djelovanja i njegove koristi. Odgovarajuća odobrena sredstva za preuzimanje obveza smiju se unijeti u proračun za najviše dvije uzastopne financijske godine.

Ukupni iznos odobrenih sredstava za pilot-projekte ne smije prijeći 40 000 000 eura po financijskoj godini.

- (b) odobrena sredstva za pripremna djelovanja u području primjene UFEU-a i Ugovora o Euratomu, kojima je svrha pripremanje prijedloga s ciljem donošenja budućih djelovanja. Pripremna djelovanja moraju slijediti dosljedan pristup te mogu poprimiti različite oblike. Odgovarajuća odobrena sredstva za preuzimanje obveza smiju se unijeti u proračun za najviše tri uzastopne financijske godine. Postupak donošenja odgovarajućeg temeljnog akta mora biti završen prije kraja treće financijske godine. Tijekom tog postupka, preuzimanje obveza po odobrenim sredstvima mora biti u skladu s određenim značajkama pripremnog djelovanja u odnosu na predviđene aktivnosti, ciljeve koji se ostvaruju te primatelje. Posljedično, izvršena sredstva prema obujmu ne smiju odgovarati onima koja su predviđena za financiranje samih konačnih djelovanja.

Ukupni iznos odobrenih sredstava za nova pripremna djelovanja iz ove točke ne smiju prijeći 50 000 000 eura po financijskog godini, a ukupni iznos odobrenih sredstava po kojima su obveze za pripremna djelovanja stvarno preuzete, ne smije prijeći 100 000 000 eura.

- (c) odobrena sredstva za pripremne mjere u području glave V. UFEU-a. Te se mjere ograničavaju na kratko vremensko razdoblje te su namijenjene uspostavljanju uvjeta za djelovanja Unije u ispunjenju ciljeva ZVSP-a te donošenja potrebnih pravnih instrumenata.

Za potrebe operacija Unije za upravljanje krizama, pripremne mjere su između ostalog namijenjene procjeni operativnih zahtjeva, brzom osiguravanju početnih sredstava ili uspostavljanju uvjeta na licu mjesta za početak operacije.

Pripremne mjere dogovara Vijeće na prijedlog Visokog predstavnika.

Kako bi se osigurala brza provedba pripremnih mjera, Visoki predstavnik obavještuje Europski parlament i Komisiju što je prije moguće o namjeri Vijeća da započne pripremnu mjeru te posebno o procijenjenom iznosu sredstava koja su potrebna za to. Komisija poduzima sve potrebne mjere za osiguranje brze isplate sredstava.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za financiranje pripremnih mjera u području ZVSP-a;

▼B

- (d) odobrena sredstva za jednokratna djelovanja ili čak za djelovanja neograničenog trajanja, koje provodi Komisija na temelju zadaća koje proizlaze iz njezinih nadležnosti na institucionalnoj razini u skladu s UFEU-om i Ugovorom o Euratomu, osim njezinog prava na zakonodavnu inicijativu iz točke (b), te posebnim ovlastima koje su joj izravno dodijeljene tim Ugovorima, a čiji se popis treba navesti u delegiranim aktima donesenima u skladu s ovom Uredbom;
- (e) odobrena sredstva za rad svake institucije u okviru njezine administrativne neovisnosti.

Nakon predstavljanja nacrtu proračuna, Komisija podnosi Europskom parlamentu i Vijeću izvješće o aktivnostima iz prvog podstavka točaka (a) i (b) koje također obuhvaćaju ocjenu rezultata i predviđeno praćenje.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o temeljnom aktu i iznimkama popisanim u stavku 2. ovog članka.

*Članak 55.***Izvršenje proračuna od strane institucija, osim Komisije**

Komisija dodjeljuje ostalim institucijama potrebne ovlasti za izvršenje dijelova proračuna koji se na njih odnose.

ESVD i Komisija mogu dogovoriti detaljne aranžmane kako bi omogućili izvršavanje administrativnih odobrenih sredstava delegacija Unije. Ti aranžmani ne sadrže odstupanja od ove Uredbe ili delegiranih akata donesenih u skladu s ovom Uredbom.

*Članak 56.***Delegiranje ovlasti za izvršenje proračuna**

1. Komisija i svaka druga institucija mogu delegirati ovlasti za izvršenje proračuna unutar svojih službi, u skladu s uvjetima utvrđenima u ovoj Uredbi i u skladu s vlastitim unutarnjim propisima te u skladu s ograničenjima propisanim instrumentom o delegiranju ovlasti. Tako ovlaštene osobe mogu djelovati samo u okviru izričito dodijeljenih ovlasti.

2. Međutim, Komisija može delegirati svoje ovlasti za izvršenje proračuna u vezi s odobrenim sredstvima za poslovanje iz svog dijela proračuna na šefove delegacija Unije. O tome istodobno obavješćuje Visokog predstavnika. Kad šefovi delegacija Unije djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje Komisije na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti, oni primjenjuju pravila Komisije za izvršenje proračuna i podliježu istim dužnostima, obvezama i odgovornostima kao i bilo koji drugi dužnosnik za ovjeravanje Komisije na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti.

Komisija može povući delegiranje ovlasti u skladu s vlastitim pravilima.

▼B

Za potrebe prvog podstavka, Visoki predstavnik poduzima potrebne mjere kako bi omogućio suradnju delegacija Unije i službi Komisije.

*Članak 57.***Sukob interesa**

1. Svim financijskim izvršiteljima i drugim osobama uključenim u izvršenje proračuna i upravljanje proračunom, uključujući pripreme akte za navedeno, te u reviziju i kontrolu proračuna, zabranjuje se poduzimanje radnji koje bi mogle dovesti do sukoba njihovih interesa s interesima Unije.

Ako postoji taj rizik, dotična osoba suzdržava se od takve radnje i upućuje pitanje dužnosniku za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti koji u pisanom obliku potvrđuje postoji li sukob interesa. Dotična osoba o tome obavješćuje i svojeg nadređenog. Ako se utvrdi postojanje sukoba interesa, dotična osoba prestaje činiti sve radnje vezane za predmetno pitanje. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja osobno poduzima daljnje odgovarajuće radnje.

2. Za potrebe stavka 1., sukob interesa postoji ako je ugroženo nepristrano i objektivno obnašanje funkcije financijskog izvršitelja ili druge osobe iz stavka 1., iz obiteljskih, emotivnih, političkih ili nacionalnih razloga, ekonomskog interesa ili bilo kojeg drugog zajedničkog interesa s primateljem.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. u kojima se utvrđuje što može činiti sukob interesa, zajedno s postupkom koji treba slijediti u takvim slučajevima.

*POGLAVLJE 2.****Načini izvršenja****Članak 58.***Načini izvršenja proračuna**

1. Komisija izvršava proračun na sljedeće načine:

- (a) izravno („izravno upravljanje”) putem svojih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije po ovlaštenju odgovarajućih šefova delegacija, u skladu s člankom 56. stavkom 2., ili putem izvršnih agencija u skladu s člankom 62.;
- (b) podijeljenim upravljanjem s državama članicama („podijeljeno upravljanje”); ili
- (c) neizravno („neizravno upravljanje”) ako je predviđeno temeljnim aktom ili u slučajevima iz članka 54. stavka 2. podstavka 1. točaka (a) do (d), povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

i. trećim zemljama ili tijelima koje su one odredile;

ii. međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama;

▼B

- iii. EIB-u i Europskom investicijskom fondu;
- iv. tijelima iz članaka 208. i 209.;
- v. tijelima javnog prava;
- vi. tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge u mjeri u kojoj daju odgovarajuća financijska jamstva;
- vii. tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i koja daju odgovarajuća financijska jamstva;
- viii. osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u ZVSP-u u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.

2. Komisija je i dalje odgovorna za izvršenje proračuna u skladu s člankom 317. UFEU-a i obavješćuje Europski parlament i Vijeće o poslovima koje su obavili subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu sa stavkom 1. točkom (c) ovog članka. Ako je subjekt ili osoba kojoj su povjerene zadaće izvršenja proračuna navedena u temeljnom aktu, financijski izvještaj predviđen člankom 31. uključuje potpuno obrazloženje odabira tog subjekta ili osobe.

3. Subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu sa stavkom 1. točkom (c) ovog članka, u potpunosti surađuju u zaštiti financijskih interesa Unije. Sporazumi o delegiranju predviđaju pravo Revizorskog suda i Europskog ureda za borbu protiv prijevара (OLAF) da na sveobuhvatan način izvršavaju svoje nadležnosti iz UFEU-a u vezi s revizijom sredstava.

Komisija povjerava zadaće izvršenja proračuna subjektima i osobama iz stavka 1. točke (c) ovog članka, pod uvjetom da postoje transparentni, nediskriminirajući, djelotvorni i učinkoviti postupci revizije vezani za stvarno izvršavanje tih zadaća.

4. Svi se sporazumi o delegiranju stavljaju na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću na njihov zahtjev.

5. Subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu sa stavkom 1. točkom (c) ovog članka osiguravaju, u skladu s člankom 35. stavkom 2., odgovarajuću godišnju *ex post* objavu podataka o primateljima. Komisiju se obavješćuje o mjerama poduzetim po tom pitanju.

6. Subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu sa stavkom 1. točkom (c) ovog stavka nemaju status dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti.

7. Komisija ne smije dodijeliti trećim osobama izvršne ovlasti ako one uključuju široko diskrecijsko pravo koje podrazumijeva donošenje političkih odluka.

▼ **M3**

8. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o načinima izvršenja proračuna, uključujući izravno upravljanje, izvršavanje ovlasti delegiranih izvršnim agencijama i posebne odredbe o neizravnom upravljanju s međunarodnim organizacijama, s tijelima iz članka 208. i 209., s tijelima javnog prava ili tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, s tijelima uređenima privatnim pravom države članice i kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva te s osobama kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u ZVSP-u. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o kriterijima za izjednačavanje neprofitnih organizacija s međunarodnim organizacijama.

▼ **B***Članak 59.***Podijeljeno upravljanje s državama članicama**

1. Ako Komisija izvršava proračun podijeljenim upravljanjem, zadaće izvršenja prenose se na države članice. Komisija i države članice poštuju načela dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije te osiguravaju vidljivost djelovanja Unije kad upravljaju sredstvima Unije. U tu svrhu, Komisija i države članice ispunjavaju svoje obveze kontrole i revizije te preuzimaju nastale odgovornosti utvrđene u ovoj Uredbi. Dodatne odredbe utvrđuju se u pravilima pojedinih sektora.

2. Pri provedbi zadaća vezanih uz izvršenje proračuna, države članice poduzimaju sve potrebne mjere, uključujući zakonodavne, regulatorne i administrativne mjere, kako bi zaštitile financijske interese Unije, osobito:

(a) osiguravajući da djelovanja koja se financiraju iz proračuna budu provedena na ispravan i djelotvoran način te u skladu s primjenjivim pravilima pojedinih sektora i da u tu svrhu odrede u skladu sa stavkom 3. i nadziru tijela odgovorna za upravljanje sredstvima Unije i njihovu kontrolu;

(b) sprečavajući, utvrđujući i uklanjajući nedostatke i prijevare.

Kako bi zaštitile financijske interese Unije, države članice, poštujući načelo proporcionalnosti i u skladu s ovim člankom te odgovarajućim pravilima pojedinih sektora, provode *ex ante* i *ex post* kontrole uključujući, prema potrebi, terenske provjere reprezentativnih uzoraka transakcija ili uzoraka transakcija koji se temelje na riziku. Također osiguravaju povrat nepropisno plaćenih sredstva i kad je potrebno pokreću pravne postupke s tim u vezi.

Države članice određuju učinkovite, odvraćajuće i proporcionalne sankcije primateljima ako su predviđene sektorskim pravilima ili posebnim odredbama nacionalnog zakonodavstva.

▼B

Kao dio procjene rizika te u skladu sa sektorskim pravilima, Komisija nadzire sustave upravljanja i kontrole uspostavljene u državama članicama. Komisija u svojem revizorskom radu poštuje načelo proporcionalnosti i uzima u obzir razinu procijenjenog rizika u skladu sa sektorskim pravilima.

3. U skladu s kriterijima i postupcima utvrđenim u sektorskim pravilima, države članice određuju, na odgovarajućoj razini, tijela odgovorna za upravljanje sredstvima Unije i njihovu kontrolu. Ta tijela mogu obavljati i zadaće koje nisu povezane s upravljanjem sredstvima Unije i mogu povjeriti drugim tijelima neke od svojih zadaća.

Pri odlučivanju o imenovanju tijela, države članice mogu temeljiti svoju odluku na tome jesu li sustavi upravljanja kontrole u osnovi isti kao već postojeći sustavi iz prethodnog razdoblja i jesu li bili učinkoviti.

Ako rezultati revizije i kontrole pokažu da imenovana tijela više nisu u skladu s kriterijima određenim pravilima pojedinih sektora, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da nedostaci u provedbi zadaća tih tijela budu uklonjeni, uključujući okončanjem imenovanja u skladu s pravilima pojedinih sektora.

Pravila pojedinih sektora utvrđuju ulogu Komisije u postupku određenom ovim stavkom.

4. Tijela određena u skladu sa stavkom 3. dužna su:

- (a) uspostaviti i osigurati rad učinkovitog i djelotvornog sustava unutarnje kontrole;
- (b) pravovremeno koristiti računovodstveni sustav koji pruža točne, potpune i pouzdane podatke;
- (c) dostaviti podatke koji se zahtijevaju u skladu sa stavkom 5.;
- (d) osigurati *ex post* objavu u skladu s člankom 35. stavkom 2. Obrada osobnih podataka mora poštovati nacionalne odredbe o provedbi Direktive 95/46/EZ.

5. Tijela određena u skladu sa stavkom 3. dužna su, do 15. veljače sljedeće financijske godine, dostaviti Komisiji:

- (a) svoje financijske izvještaje o rashodima koji su nastali tijekom odgovarajućeg referentnog razdoblja, kako je utvrđeno u sektorskim pravilima, prilikom izvršavanja njihovih zadaća i koji su prikazani Komisiji zbog nadoknade. Ti financijski izvještaji uključuju predfinanciranje i iznose zbog kojih su u tijeku ili su završeni postupci povrata. Dostavljaju se uz izjavu o upravljanju kojom se potvrđuje, prema mišljenju odgovornih za upravljanje sredstvima, da:

- i. su podaci propisno iskazani, potpuni i točni,

▼B

- ii. su rashodi korišteni u skladu s njihovom namjenom, kako je utvrđeno u pravilima pojedinih sektora,
 - iii. postojeći sustavi kontrole daju potrebna jamstva vezana uz zakonitost i pravilnost osnovnih transakcija;
- (b) godišnji sažetak završnih revizorskih izvješća i provedenih kontrola, uključujući analizu naravi i opsega pogrešaka i nedostataka utvrđenih u sustavima, kao i provedeno ili planirano korektivno djelovanje.

Financijski izvještaji iz prvog podstavka točke (a) te sažetak iz prvog podstavka točke (b) popraćeni su mišljenjem neovisnog revizorskog tijela, sačinjenim u skladu s međunarodno priznatim revizijskim standardima. U tom se mišljenju utvrđuje daju li financijski izvještaji istinit i vjeran prikaz zakonitosti i pravilnosti rashoda čija je nadoknada zatražena od Komisije, kao i ispravnosti rada postojećih sustava kontrole. U mišljenju se također navodi dovodi li revizija u pitanje navode u izjavi o upravljanju iz prvog podstavka točke (a).

Komisija iznimno može produljiti rok od 15. veljače do 1. ožujka, po obavijesti predmetne države članice.

Države članice mogu, na odgovarajućoj razini, objaviti podatke iz ovog stavka.

Dodatno, države članice mogu dati izjave potpisane na odgovarajućoj razini koje se temelje na podacima iz ovog stavka.

6. Kako bi osiguralo da se sredstva Unije koriste u skladu s primjenjivim pravilima, Komisija:

- (a) primjenjuje postupke ispitivanja i prihvatanja financijskih izvještaja imenovanih tijela, osiguravajući pritom da su financijski izvještaji potpuni, točni i istiniti;
- (b) isključuje iz financiranja Unije rashode za koje su isplate izvršene povredom primjenjivog prava;
- (c) prekida rokove plaćanja ili suspendira plaćanja kad je to predviđeno sektorskim propisima.

Komisija okončava, u cijelosti ili djelomično, prekid rokova plaćanja ili suspenziju plaćanja nakon što država članica dostavi svoje primjedbe i odmah nakon što poduzme potrebne mjere. Godišnje izvješće o radu iz članka 66. stavka 9. obuhvaća sve obveze iz ovog podstavka.

7. Sektorska pravila uzimaju u obzir potrebe programa europske teritorijalne suradnje, posebno vezano uz sadržaj izjave o upravljanju, postupak određen stavkom 3. i revizijsku funkciju.

8. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o podijeljenom upravljanju s državama članicama, uključujući stvaranje registra tijela odgovornih za upravljanje sredstvima Unije i njihovu kontrolu, te o mjerama promicanja najboljih praksi.

▼B*Članak 60.***Neizravno upravljanje**

1. Subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) moraju poštovati načela dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije te osiguravati vidljivost djelovanja Unije kad upravljaju sredstvima Unije. Pri upravljanju sredstvima Unije moraju jamčiti razinu zaštite financijskih interesa Unije jednaku zaštiti koja se zahtijeva na temelju ove Uredbe, uz poštovanje:

- (a) naravi zadaća koje su im povjerene i obuhvaćenih iznosa;
- (b) financijskih rizika;
- (c) razine osiguranja koje proizlazi iz njihovih sustava, pravila i postupaka zajedno s mjerama koje poduzima Komisija kako bi nadziralo i podržalo izvršavanje povjerenih im zadaća.

2. Kako bi se zaštitili financijski interesi Unije, subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58 stavkom 1. točkom (c), dužni su, u skladu s načelom proporcionalnosti:

- (a) uspostaviti i osigurati rad učinkovitog i djelotvornog sustava unutarnje kontrole;
- (b) koristiti računovodstveni sustav koji pravovremeno pruža točne, potpune i pouzdane podatke;
- (c) podlijeagati neovisnoj vanjskoj reviziji, provedenoj u skladu s međunarodno priznatim revizijskim standardima, koju obavlja revizorska služba koja je funkcionalno neovisna od predmetnog subjekta ili osobe.

▼M3

- (d) primjenjivati odgovarajuća pravila i postupke za financiranja iz sredstava Unije putem nabave, bespovratnih sredstava, nagrada i financijskih instrumenata, uključujući obveze utvrđene u članku 108. stavku 12.;

▼B

- (e) osigurati *ex post* objavu podataka o primateljima u skladu s člankom 35. stavkom 2.;
- (f) osigurati razumnu zaštitu osobnih podataka kako je utvrđeno u Direktivi 95/46/EZ i Uredbi (EZ) br. 45/2001.

Osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna iz članka 58. stavka 1. točke (c) podtočke viii. donose svoja financijska pravila uz prethodnu suglasnost Komisije. One moraju ispuniti sve zahtjeve utvrđene u točkama (a) do (e) ovog stavka najkasnije šest mjeseci od početka trajanja njihova mandata. Ako na kraju tog razdoblja samo djelomično ispunjavaju navedene zahtjeve, Komisija poduzima odgovarajuće korektivne mjere za nadziranje i podržavanje izvršenja povjerenih im zadaća.

▼ **M3**

3. Subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) sprečavaju, otkrivaju i ispravljaju nepravilnosti i prijevare pri provedbi zadaća vezanih uz izvršenje proračuna te o tome obavješćuju Komisiju. U tu svrhu, u skladu s načelom proporcionalnosti, oni provode *ex ante* i *ex post* kontrole uključujući, prema potrebi, provjere na licu mjesta reprezentativnih uzoraka transakcija i/ili uzoraka transakcija koji se temelje na riziku, kako bi osigurali da se djelovanja financirana iz proračuna uistinu provode i točno izvršavaju. Također osiguravaju povrat nepropisno plaćenih sredstava, isključuju pristup sredstvima Unije ili izriču financijske sankcije i kad je potrebno pokreću pravne postupke s tim u vezi.

▼ **B**

4. Komisija može suspendirati plaćanja subjektima i osobama kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c), osobito kad se utvrde sustavne pogreške koje dovode u pitanje pouzdanost sustava unutarnje kontrole predmetnog subjekta ili osobe ili zakonitosti i pravilnosti osnovnih transakcija.

Neovisno o članku 92., odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može prekinuti, u cijelosti ili djelomično, plaćanja tim subjektima i osobama za potrebe provedbe daljnjih provjera kad:

- i. odgovorni dužnosnik za ovjeravanje sazna za značajni nedostatak u radu sustava unutarnje kontrole ili da su rashodi koje je ovjerio predmetni subjekt ili osoba povezani s ozbiljnom nepravilnošću koja nije ispravljena;
- ii. prekid je potreban kako bi se spriječila znatna šteta za financijske interese Unije.

5. Ne dovodeći u pitanje stavak 7., subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c), dostavljaju Komisiji:

- (a) izvješće o izvršenju povjerenih im zadaća;
- (b) svoje financijske izvještaje o rashodima koji su nastali pri obavljanju povjerenih im zadaća. Ti financijski izvještaji dostavljaju se uz izjavu o upravljanju kojom se potvrđuje, prema mišljenju odgovornih za upravljanje sredstvima:
 - i. da su podaci propisno iskazani, potpuni i točni,
 - ii. da su rashodi korišteni u skladu s njihovom namjenom, kako je utvrđeno sporazumima o delegiranju ili, prema potrebi, u odgovarajućim sektorskim pravilima,
 - iii. da postojeći sustavi kontrole daju potrebna jamstva vezana za zakonitost i ispravnost osnovnih transakcija;
- (c) sažetak završnih revizorskih izvješća i provedenih kontrola, uključujući analizu naravi i opsega pogrešaka i slabosti utvrđenih u sustavima, kao i provedenu ili planiranu korektivnu mjeru.

▼B

Uz dokumente iz prvog podstavka dostavlja se mišljenje neovisnog revizorskog tijela, sačinjenim u skladu s međunarodno priznatim revizijskim standardima. U tom se mišljenju utvrđuje daju li financijski izvještaji istinit i vjeran prikaz, funkcioniraju li postojeći sustavi kontrole dobro i jesu li osnovne transakcije zakonite i pravilne. U mišljenju se također navodi dovodi li revizija u pitanje navode izjave o upravljanju na temelju prvog podstavka točke (b).

Dokumenti iz prvog podstavka dostavljaju se Komisiji najkasnije 15. veljače sljedeće financijske godine. Mišljenje iz drugog podstavka dostavlja se Komisiji najkasnije 15. ožujka.

Obveze utvrđene u ovom stavku ne dovode u pitanje sporazume sklopljene s međunarodnim organizacijama i trećim zemljama. Navedeni sporazumi uključuju najmanje obvezu tih međunarodnih organizacija i trećih zemalja da Komisiji svake godine dostave izjavu da je tijekom predmetne financijske godine doprinos Unije korišten i knjižen u skladu sa zahtjevima određenim u stavku 2. i obvezama utvrđenim u tim sporazumima.

6. Ne dovodeći u pitanje stavak 7., Komisija:

- (a) nadzire ispunjavanje obveza tih osoba i subjekata, osobito provedbom revizija i evaluacija provedbe programa;
- (b) primjenjuje postupke ispitivanja i prihvaćanja financijskih izvještaja subjekata i osoba kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna, osiguravajući pritom da su izvještaji potpuni, točni i istiniti;
- (c) isključuje iz financiranja Unije rashode za koje izvršene isplate čine povredu primjenjivih pravila.

▼M3

7. Stavci 5. i 6. ne primjenjuju se na doprinos Unije subjektima koji podliježu posebnom postupku davanja razrješnice iz članaka 208. i 209.

8. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o neizravnom upravljanju, uključujući uspostavu uvjeta neizravnog upravljanja u skladu s kojima sustavi, pravila i postupci subjekata i osoba moraju biti jednaki onima Komisije, kao i izjave o upravljanju i izvještaje o usklađenosti te postupke za ispitivanje i prihvaćanje financijskih izvještaja, obvezu da se Komisiju obavijesti o otkrivenoj prijevarama i nepravilnostima, isključivanje iz financiranja Unije rashoda za koje izvršene isplate čine kršenje primjenjivih pravila i izricanje financijskih sankcija.

▼B*Članak 61.****Ex ante ocjene i sporazumi o delegiranju***

1. Prije nego povjeri zadaće izvršenja proračuna subjektima ili osobama u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c), Komisija pribavlja dokaz o tome da se ispunjavaju zahtjevi određeni člankom 60. stavkom 2. podstavkom 1. točkama (a) do (d).

▼B

U slučaju bitnih promjena u sustavima ili pravilima nekog subjekta ili osobe kojoj su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c), ili u postupcima vezanim za upravljanje sredstvima Unije koje je povjereno tom subjektu ili osobi, predmetni subjekt ili osoba o tome bez odlaganja obavješćuje Komisiju. Komisija ponovno ispituje sporazume o delegiranju sklopljene s predmetnim subjektom ili osobom kako bi osigurala neprestano ispunjavanje zahtjeva određenih člankom 60. stavkom 2. podstavkom 1. točkama (a) do (d).

2. Osim ako je subjekt kojem su povjerene zadaće izvršenja proračuna naveden u temeljnom aktu, Komisija odabire subjekt iz jedne od kategorija navedenih u članku 58. stavku 1. točki (c) podtočkama ii., v., vi. i vii., uzimajući u obzir narav zadaća koje se povjeravaju subjektu, kao i iskustvo te poslovnu i financijsku sposobnost predmetnih subjekata. Odabir mora biti transparentan, opravdan na temelju objektivnih razloga i ne smije prouzrokovati sukob interesa.

3. Sporazumima o delegiranju određuju se zahtjevi utvrđeni u članku 60. stavku 2. podstavku 1. točkama (a) do (d). Jasno definiraju zadaće povjerene subjektu i sadrže obvezu predmetnih subjekata ili osoba da će ispuniti obveze utvrđene u članku 60. stavku 2. podstavku 1. točkama (e) i (f) te da će se suzdržati od radnji koje mogu prouzročiti sukob interesa.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o *ex ante* ocjeni pravila i postupaka neizravnog upravljanja i o sadržaju sporazuma o delegiranju.

Članak 62.

Izvršne agencije

1. Komisija može delegirati ovlasti izvršnim agencijama za izvršenje cijelog ili dijela programa ili projekta Unije, u ime Komisije i pod njezinom odgovornošću, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 58/2003 od 19. prosinca 2002. o utvrđivanju statuta izvršnih agencija kojima se povjeravaju određene zadaće vezane uz upravljanje programima Zajednice ⁽¹⁾. Izvršne agencije osnivaju se Odlukom Komisije i pravne su osobe u skladu s pravom Unije.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o izvršavanju ovlasti delegiranih izvršnim agencijama.

2. Za izvršavanje odgovarajućih odobrenih sredstava za poslovanje zadužen je direktor izvršne agencije.

⁽¹⁾ SL L 11, 16.1.2003., str. 1.

▼B*Članak 63.***Ograničenja delegiranja ovlasti**

1. Komisija ne povjerava zadaće vezane za izvršenje sredstava Unije, uključujući plaćanje i povrat, vanjskim subjektima ili tijelima iz privatnog sektora, osim u slučaju iz članka 58. stavka 1. točke (c) podtočaka v., vi. i vii., ili u određenim slučajevima kad predmetna plaćanja:

- i. treba izvršiti primateljima plaćanja koje odredi Komisija;
- ii. podložna su uvjetima i iznosima koje odredi Komisija; i
- iii. ne podrazumijevaju ostvarivanje diskrecijskog prava od strane subjekta ili tijela koje izvršava plaćanje.

2. Komisija može vanjskim subjektima ili tijelima iz privatnog sektora koji ne pružaju javne usluge, povjeriti sljedeće zadaće na temelju ugovora: zadaće tehničke ekspertize te administrativne, pripremne ili pomoćne zadaće koje ne uključuju izvršavanje javnih ovlasti ili primjenu ovlaštenja za odlučivanje na temelju diskrecijskog prava.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o povjeravanju zadaća određenim vanjskim subjektima ili tijelima iz privatnog sektora u skladu s pravilima o nabavi određenima glavom V. dijela prvog.

*POGLAVLJE 3.***Financijski izvršitelji****Odjeljak 1.****Načelo razdvajanja dužnosti***Članak 64.***Razdvajanje dužnosti**

1. Dužnosti dužnosnika za ovjeravanje i računovodstvenog službenika razdvajaju se i međusobno se isključuju.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o pravima i obvezama svih financijskih izvršitelja.

Odjeljak 2.**Dužnosnik za ovjeravanje***Članak 65.***Dužnosnik za ovjeravanje**

- 1. Svaka institucija izvršava dužnosti dužnosnika za ovjeravanje.
- 2. Za potrebe ove glave, pojam „osoblje” odnosi se na osobe obuhvaćene Pravilnikom o osoblju.

▼B

3. Svaka institucija delegira dužnosti dužnosnika za ovjeravanje osoblju odgovarajuće razine, u skladu s uvjetima iz vlastitog poslovnika. Institucije u svojim unutarnjim administrativnim pravilima navode osoblje kojem delegiraju te dužnosti, opseg delegiranih ovlasti, kao i mogućnost za osobe kojima su te ovlasti delegirane da ih dalje delegiraju na druge osobe.

4. Ovlasti dužnosnika za ovjeravanje delegiraju se ili dalje delegiraju samo osoblju.

5. Odgovorni dužnosnici za ovjeravanje djeluju unutar ograničenja iz instrumenta delegiranja ili daljnjeg delegiranja ovlasti. Odgovornom dužnosniku za ovjeravanje može pomagati jedan član osoblja ili više njih, povjerenih njemu na odgovornost, za obavljanje određenih poslova potrebnih za izvršenje proračuna i financijsko izvještavanje.

6. Kad šefovi delegacija Unije djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti u skladu s člankom 56. stavkom 2., oni odgovaraju Komisiji kao instituciji odgovornoj za definiranje, izvršavanje, nadzor i procjenu njihovih dužnosti i odgovornosti dužnosnika za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti. Komisija o tome istodobno obavještuje Visokog predstavnika.

7. Odgovornom dužnosniku za ovjeravanje može pomagati osoblje koje je, pod njegovom odgovornošću, zaduženo za određene zadaće potrebne za izvršenje proračuna i financijsko izvještavanje te izvješćivanje o upravljanju, povjereno na odgovornost Osoblje koje pomaže odgovornim dužnosnicima za ovjeravanje podložno je članku 57.

8. Svaka institucija obavještuje Revizorski sud, Europski parlament i Vijeće o imenovanju i opozivu dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti, unutarnjih revizora i računovodstvenih službenika te o svim unutarnjim propisima koje donese vezano za financijska pitanja.

9. Svaka institucija obavještuje Revizorski sud o imenovanju blagajnika te o odlukama o delegiranju ovlasti na temelju članka 69. stavka 1. i članka 70.

10. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o pomoći odgovornim dužnosnicima za ovjeravanje i o unutarnjim propisima kojima se uređuju delegiranja ovlasti.

*Članak 66.***Ovlasti i dužnosti dužnosnika za ovjeravanje**

1. Dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je u svakoj instituciji za izvršenje prihoda i rashoda, u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, te za osiguranje usklađenosti sa zahtjevima zakonitosti i pravilnosti.

2. Za potrebe stavka 1., dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti uspostavlja, u skladu s člankom 32. i minimalnim standardima koje je prihvatila svaka institucija te uzimajući u obzir rizike povezane s upravljačkim okruženjem, kao i vrstu financiranih djelovanja, organizacijsku strukturu i sustave unutarnje kontrole prikladne za izvršavanje njegovih dužnosti. Uspostava takve strukture i sustava potkrepljuje se sveobuhvatnom analizom rizika koja uzima u obzir njihovu isplativost.

▼B

3. Kako bi izvršio rashode, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje preuzima proračunske i pravne obveze, potvrđuje rashode i odobrava plaćanja, te poduzima pripremne radnje za izvršenje odobrenih sredstava.

4. Izvršenje prihoda obuhvaća sastavljanje procjena iznosa potraživanja, utvrđivanje dodijeljenih prava čiji je povrat potrebno osigurati i izdavanje naloga za povrat. Ono prema potrebi uključuje odluku o odricanju od utvrđenih dodijeljenih prava.

5. Svaka operacija podliježe barem *ex ante* kontroli operativnih i financijskih obilježja operacije, koja se temelji na analizi dokumenata i raspoloživim rezultatima već provedenih kontrola.

Ex ante kontrole obuhvaćaju pokretanje i provjeru operacije.

Provjeru predmetne transakcije provodi osoblje drukčije od osoblja koje je pokrenulo postupak. Osoblje koje provodi provjeru ne odgovara članovima osoblja koji su pokrenuli operaciju.

6. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti može provesti *ex post* kontrole kako bi provjerio već odobrene operacije nakon *ex ante* kontrole. Te se kontrole mogu organizirati na temelju uzorka prema riziku.

Ex ante kontrole provodi osoblje koje nije odgovorno za *ex post* kontrole. Osoblje odgovorno za *ex post* kontrole ne odgovara članovima osoblja odgovornima za *ex ante* kontrole.

Kada dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja provodi financijske revizije korisnika kao *ex post* kontrole, predmetna revizijska pravila moraju biti jasna, usklađena i transparentna te moraju poštovati prava, kako Komisije, tako i korisnika nad kojima se provodi revizija.

7. Osoblje odgovorno za kontrolu upravljanja financijskim poslovanjem mora biti stručno osposobljeno. Dužni su poštovati posebni kodeks stručnih standarda koje je utvrdila svaka institucija.

8. Ako član osoblja koji je uključen u financijsko upravljanje i kontrolu poslova smatra da je odluka koju mora na zahtjev nadređenog izvršiti ili prihvatiti nepravilna ili u suprotnosti s načelima dobrog financijskog upravljanja ili pravilima struke koja taj član osoblja mora poštovati, on pisanim putem obavješćuje dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti. Ako naveden član osoblja to učini u pisanom obliku, njegov nadređeni dužan je odgovoriti u pisanom obliku. Ako nadređeni ne poduzme nikakvu radnju ili potvrdi prvotnu odluku ili uputu, a član osoblja smatra da takva potvrda ne predstavlja zadovoljavajući odgovor na njegovo pitanje, član osoblja o tome pisanim putem obavješćuje dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti. Ako taj dužnosnik ne poduzme nikakvu radnju, član osoblja o tome obavješćuje odgovarajuće povjerenstvo iz članka 73. stavka 6.

U slučaju nezakonitog djelovanja, prijevare ili korupcije koji mogu nanijeti štetu interesima Unije, član osoblja obavješćuje tijela određena na temelju primjenjivog zakonodavstva. Ugovori s vanjskim revizorima koji provode revizije financijskog upravljanja Unije moraju sadržavati obvezu vanjskog revizora da dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti obavijesti o bilo kakvoj sumnji na nezakonito djelovanje, prijevaru ili korupciju koju mogu nanijeti štetu interesima Unije.

▼B

9. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti izvješćuje svoju instituciju o ispunjavanju svojih dužnosti u obliku godišnjeg izvješća o radu koje sadrži financijske podatke i podatke o upravljanju, uključujući rezultate kontrole, u kojima izjavljuje da, osim ako je drukčije izraženo u bilo kakvim rezervama vezanim uz određena područja prihoda i rashoda, može razumno jamčiti da:

- (a) podaci sadržani u izvješću istiniti su i točni;
- (b) sredstva dodijeljena aktivnostima opisanim u izvješću korištena su u svrhu za koju su namijenjena i u skladu su s načelom dobrog financijskog upravljanja;
- (c) postojeći postupci kontrole daju potrebna jamstva vezana za zakonitost i pravilnost osnovnih transakcija.

▼M3

Izvješće o radu sadrži rezultate poslova s obzirom na utvrđene ciljeve, rizike povezane s tim poslovima, upotrebu osiguranih sredstava kao i učinkovitost i djelotvornost sustava unutarnje kontrole, uključujući sveukupnu ocjenu troškova i koristi kontrole. Također sadrži podatke o općoj uspješnosti tih poslova, kao i ocjenu mjere u kojoj su odobreni rashodi poslovanja doprinijeli uspjesima politike i stvorili dodanu vrijednost Unije.

▼B

Komisija najkasnije do 15. lipnja svake godine dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću sažetak godišnjih izvješća o radu za prethodnu godinu. Godišnje izvješće o radu dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti također se stavljaju na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću.

▼M3

Godišnja izvješća o radu dužnosnikâ za ovjeravanje i, prema potrebi, dužnosnikâ za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti institucija, ureda, tijela i agencija objavljuju se na internetskoj stranici dotične institucije, ureda, tijela ili agencije na lako dostupan način najkasnije 1. srpnja svake godine za prethodnu godinu, pod uvjetom da se opravdan način uzmu u obzir pitanja povjerljivosti i sigurnosti.

▼B

10. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o *ex ante* i *ex post* kontrolama, čuvanju popratnih dokumenata, kodeksu stručnih standarda, nepodužimanju radnji od strane dužnosnika za ovjeravanje, prijenosu podataka računovodstvenom službeniku i izvješćima o postupcima o kojima se pregovaralo.

*Članak 67.***Ovlasti i dužnosti šefova delegacija Unije**

1. Ako šefovi delegacija Unije djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti u skladu s člankom 56. stavkom 2., oni blisko surađuju s Komisijom u vezi s pravilnim izvršenjem sredstava kako bi osobito osigurali zakonitost i pravilnost financijskih transakcija, poštovanje načela dobrog financijskog upravljanja pri upravljanju sredstvima i djelotvornu zaštitu financijskih interesa Unije.

▼B

U tu svrhu, oni poduzimaju potrebne mjere za sprečavanje bilo koje situacije koja bi mogla dovesti u pitanje odgovornost Komisije za izvršenje proračuna koja im je dalje delegirana, kao i svakog sukoba prioriteta koji bi mogao imati učinak na izvršenje zadaća financijskog upravljanja koje su im dalje delegirane.

Ako nastupi situacija ili sukob iz drugog podstavka, šefovi delegacija Unije bez odgađanja o tome obavješćuju odgovorne glavne direktore Komisije i ESVD-a. Glavni direktori poduzimaju odgovarajuće korake za rješavanje situacije.

2. Ako se sami šefovi delegacija Unije nađu u situaciji iz članka 66. stavka 8., oni upućuju predmet posebnom povjerenstvu za financijske nepravilnosti uspostavljenom u skladu s člankom 73. stavkom 6. U slučaju nezakonitog djelovanja, prijevare ili korupcije koji mogu nanijeti štetu interesima Unije, oni obavješćuju tijela određena na temelju mjero-davnog zakonodavstva.

3. Šefovi delegacija Unije koji djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti u skladu s člankom 56. stavkom 2., izvješćuju svojeg dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti kako bi potonji mogao uključiti njihova izvješća u svoje godišnje izvješće o radu iz članka 66. stavka 9. Izvješća šefova delegacija Unije uključuju podatke o učinkovitosti i djelotvornosti postojećih sustava unutarnje kontrole u njihovim delegacijama, kao i o upravljanju poslovima koji su im dodijeljeni na temelju daljnjeg delegiranja ovlasti te pružaju jamstvo iz članka 73. stavka 5. trećeg podstavka. Ta se izvješća prilažu godišnjem izvješću o radu dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti i stavljaju na raspolaganje Europskom parlamentu i Vijeću, uzimajući u obzir, prema potrebi, njihovu povjerljivost.

Šefovi delegacija Unije u potpunosti surađuju s institucijama koje su uključene u postupak davanja razrješnice, te dostavljaju, prema potrebi, sve potrebne dodatne podatke. U tom se smislu od njih može zatražiti prisustvovanje sastancima odgovarajućih tijela i pomaganje odgovornom dužnosniku za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti.

4. Šefovi delegacija Unije koji djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti u skladu s člankom 56. stavkom 2., odgovaraju na zahtjeve dužnosnika Komisije za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti na zahtjev same Komisije ili, u kontekstu razrješnice, na zahtjev Europskog parlamenta.

5. Komisija osigurava da daljnje delegiranje ovlasti nije štetno za postupak davanja razrješnice na temelju članka 319. UFEU-a.

▼B

Odjeljak 3.

Računovodstveni službenik*Članak 68.***Ovlasti i dužnosti računovodstvenog službenika**

1. Svaka institucija imenuje računovodstvenog službenika koji je odgovoran u svakoj instituciji za sljedeće:

- (a) ispravno izvršenje plaćanja, naplatu prihoda i povrat iznosa utvrđenih kao potraživanja;
- (b) sastavljanje i prikazivanje financijskih izvještaja u skladu s glavom IX. dijela prvog;
- (c) vođenje računovodstva u skladu s glavom IX. dijela prvog;
- (d) utvrđivanje računovodstvenih postupaka i kontnog plana u skladu s glavom IX. dijela prvog;
- (e) utvrđivanje i potvrđivanje računovodstvenih sustava te, prema potrebi, potvrđivanje sustava koje je odredio dužnosnik za ovjeravanje za pribavljanje ili opravdavanje računovodstvenih podataka; vezano za navedeno, računovodstveni službenik ovlašten je u svakom trenutku provjeriti usklađenost s kriterijima potvrđivanja;
- (f) upravljanje riznicom.

Odgovornosti računovodstvenog službenika ESVD-a odnose se samo na dio proračuna ESVD-a koji izvršava ESVD. Računovodstveni službenik Komisije ostaje odgovoran za cjelokupan dio proračuna koji se odnosi na Komisiju, uključujući računovodstvene poslove koji se odnose na odobrena sredstva koja su dalje delegirana šefovima delegacija Unije.

Računovodstveni službenik Komisije također djeluje kao računovodstveni službenik ESVD-a u vezi s izvršenjem dijela proračuna ESVD-a, podložno članku 213.

2. Računovodstveni službenik Komisije odgovoran je za utvrđivanje računovodstvenih pravila i usklađenih kontnih planova u skladu s glavom IX. dijela prvog.

3. Računovodstveni službenik pribavlja od dužnosnika za ovjeravanje sve potrebne podatke za sastavljanje financijskih izvještaja koji daju istinit i vjeran prikaz financijskog položaja institucija i izvršenja proračuna. Dužnosnici za ovjeravanje jamče pouzdanost podataka.

4. Prije nego što institucija ili tijelo iz članka 208. usvoji financijske izvještaje, potpisuje ih računovodstveni službenik, čime potvrđuje da u razumnoj mjeri jamči da izvještaji daju istinit i vjeran prikaz financijskog položaja institucije ili tijela iz članka 208.

U tu svrhu, računovodstveni službenik provjerava jesu li financijski izvještaji pripremljeni u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 143. i računovodstvenim postupcima iz stavka 1. točke (d) ovog članka te jesu li u financijskim izvještajima knjiženi svi prihodi i rashodi.

▼B

Dužnosnici za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti prosljeđuju sve podatke koje su računovodstvenom službeniku potrebni da bi ispunio svoje dužnosti.

Dužnosnici za ovjeravanje ostaju u potpunosti odgovorni za pravilno korištenje sredstava kojima upravljaju, zatim za zakonitost i pravilnost rashoda koje kontroliraju te za cjelovitost i točnost podataka prosljeđenih računovodstvenom službeniku.

5. Računovodstveni službenik ovlašten je provjeriti dobivene podatke te izvršiti sve daljnje provjere koje smatra potrebnima da bi potpisao financijske izvještaje.

Računovodstveni službenik izvršava rezervacije, ako je potrebno, objašnjavajući točno njihovu narav i opseg.

6. Osim ako je drukčije određeno ovom Uredbom, samo je računovodstveni službenik ovlašten upravljati novcem i novčanim ekvivalentima. Računovodstveni službenik odgovoran je za njihovo čuvanje.

7. U okviru provođenja programa ili djelovanja, mogu se otvoriti fiducijarni računi u ime i za Komisiju kako bi se subjektu kojem su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkama ii., iii., v. ili vi., omogućilo upravljanje njima.

Ti se računi otvaraju pod odgovornošću dužnosnika za ovjeravanje odgovornog za provedbu programa ili djelovanja, a u dogovoru s računovodstvenim službenikom Komisije.

Navedenim se računima upravlja pod odgovornošću dužnosnika za ovjeravanje.

8. Računovodstveni službenik Komisije utvrđuje pravila o otvaranju fiducijarnih računa, upravljanju i zatvaranju fiducijarnih računa te o njihovom korištenju.

9. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o ovlastima i dužnostima računovodstvenog službenika, uključujući njegovo imenovanje i prestanak dužnosti, njegovo mišljenje o računovodstvenom sustavu i sustavu popisa imovine, upravljanju riznicom i bankovnim računima, potpisima na financijskim izvještajima, upravljanju saldom računa, prijenosu i mjenjačkim poslovima, načinima plaćanja, dokumentaciji pravnih osoba i čuvanju popratnih dokumenata.

Članak 69.

Ovlasti koje računovodstveni službenik može delegirati

1. U izvršavanju svojih dužnosti, računovodstveni službenik može prenijeti neke zadaće na svoje podređeno osoblje.

Te se zadaće utvrđuju u instrumentu delegiranja.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o osobama ovlaštenima za upravljanje financijskim izvještajima u lokalnoj jedinici.

▼B**Odjeljak 4.****Blagajnik***Članak 70.***Knjiga blagajne**

1. Za plaćanje malih iznosa, osim vlastitih sredstava, te za naplatu prihoda može se uspostaviti knjiga blagajne kako je određeno delegiranim aktima donesenima u skladu s ovom Uredbom.

Međutim, u području pomoći za upravljanje kriznim situacijama i djelovanja humanitarne pomoći u smislu članka 128., knjiga blagajne može se koristiti bez ograničenja iznosa uz poštovanje razine odobrenih sredstava za odgovarajuće proračunske linije za tekuću financijsku godinu, kako su odredili Europski parlament i Vijeće.

2. Za knjigu blagajne osigurava računovodstveni službenik institucije te su za nju odgovorni blagajnici koje imenuje računovodstveni službenik institucije.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o uvjetima za knjige blagajne, uključujući maksimalne iznose koje isplaćuju blagajnici i o pravilima za vanjska djelovanja, uključujući pravila vezana za odabir blagajnika, osiguravanje sredstava za knjigu blagajne, provjere od strane dužnosnika za ovjeravanje i računovodstvenih službenika i poštovanje postupaka javne nabave. Nadalje, Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za uspostavu knjiga blagajne i o blagajnicima u delegacijama Unije.

*POGLAVLJE 4.****Odgovornost financijskih izvršitelja*****Odjeljak 1.****Opća pravila***Članak 71.***Opoziv delegiranja i suspenzija dužnosti dodijeljenih financijskim izvršiteljima**

1. Tijelo koje je imenovalo odgovorne dužnosnike za ovjeravanje može bilo kada opozvati, privremeno ili konačno, njihovo delegiranje ili daljnje delegiranje ovlasti.

2. Tijelo koje ga je imenovalo može bilo kad, privremeno ili konačno, suspendirati s dužnosti dužnosnika za ovjeravanje ili blagajnike.

3. Ovaj članak ne dovodi u pitanje disciplinske mjere poduzete protiv financijskih izvršitelja iz stavaka 1. i 2.

▼B

*Članak 72.***Odgovornost dužnosnika za ovjeravanje vezano za nezakonite aktivnosti, prijevare ili korupciju**

1. Ovo poglavlje ne dovodi u pitanje kazneno-pravnu odgovornost financijskih izvršitelja iz članka 71. prema mjerodavnom nacionalnom pravu i važećim odredbama o zaštiti financijskih interesa Unije i borbi protiv korupcije koja uključuje dužnosnike Unije ili dužnosnike država članica.

2. Ne dovodeći u pitanje članke 73., 74. i 75. ove Uredbe, na svakog odgovornog dužnosnika za ovjeravanje, računovodstvenog službenika ili blagajnika primjenjuje se disciplinska mjera i plaćanje odštete u skladu s Pravilnikom o osoblju. U slučaju nezakonitih radnji, prijevare ili korupcije koje mogu nanijeti štetu interesima Unije, predmet se upućuje nadležnim tijelima određenima u skladu s važećim zakonodavstvom, a posebno OLAF-u.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o odgovornosti dužnosnika za ovjeravanje, računovodstvenih službenika i blagajnika u slučaju nezakonite aktivnosti, prijevare ili korupcije.

*Odjeljak 2.***Pravila koja se primjenjuju na odgovorne dužnosnike za ovjeravanje***Članak 73.***Pravila koja se primjenjuju na dužnosnike za ovjeravanje**

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za plaćanje odštete utvrđene u Pravilniku o osoblju.

2. Obveza plaćanja odštete primjenjuje se osobito ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, namjerno ili krajnjom nepažnjom:

- (a) utvrdi dodijeljena prava čiji povrat treba osigurati ili izda naloge za povrat, odobri rashode ili potpiše nalog za plaćanje ne pridržavajući se ove Uredbe ili delegiranih akata donesenih u skladu s njom;
- (b) propusti sastaviti dokument o iznosu potraživanja, ne izda nalog za povrat ili kasni s njegovim izdavanjem ili kasni s izdavanjem naloga za plaćanje dovodeći time do građanske odgovornosti institucije prema trećima.

3. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ili daljnjeg delegiranja ovlasti koji smatra da je odluka donesena pod njegovom odgovornošću nepravilna ili u suprotnosti s načelima dobrog financijskog upravljanja, pisanim putem obavješćuje tijelo koje je delegiralo ovlasti. Ako tijelo koje delegira ovlast tada pruži obrazloženu pisanu uputu dužnosniku za ovjeravanje na osnovi delegiranja ili daljnjeg delegiranja ovlasti za donošenje navedene odluke, dužnosnik za ovjeravanje ne smatra se odgovornim.

4. Ako se ovlasti dalje delegiraju unutar njegove službe, dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja i dalje je odgovoran za učinkovitost i djelotvornost postojećih sustava unutarnjeg upravljanja i kontrole te za odabir dužnosnika za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti.

▼B

5. U slučaju daljnjeg delegiranja ovlasti na šefove delegacija Unije, dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti odgovoran je za definiranje sustava unutarnjeg upravljanja i kontrole, kao i njihovu učinkovitost i djelotvornost. Šefovi delegacija Unije odgovorni su za odgovarajuću uspostavu i funkcioniranje tih sustava, u skladu s uputama dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti, i za upravljanje sredstvima i poslovima koje u okviru svoje odgovornosti obavljaju unutar delegacije Unije. Prije nego što preuzmu njihove dužnosti, dužni su završiti posebne obuke o zadaćama i odgovornostima dužnosnika za ovjeravanje i izvršenju proračuna.

Šefovi delegacija Unije izvješćuju o svojim odgovornostima na temelju prvog podstavka ovog stavka, u skladu s člankom 67. stavkom 3.

Svake godine šefovi delegacija Unije pružaju dužnosniku za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti jamstvo o sustavima unutarnjeg upravljanja i kontrole uspostavljenima u njihovoj delegaciji, kao i o upravljanju poslovima koji su im dalje delegirani te o njihovim rezultatima, kako bi se dužnosniku za ovjeravanje omogućilo pripremanje njegove izjave o jamstvu predviđene člankom 66. stavkom 9.

6. Svaka institucija osniva posebno povjerenstvo za financijske nepravilnosti ili sudjeluje u zajedničkom povjerenstvu koje je osnovalo nekoliko institucija. Povjerenstva djeluju neovisno i utvrđuju je li nastupila financijska nepravilnost te njezine moguće posljedice.

Na temelju mišljenja tog povjerenstva institucija odlučuje hoće li pokrenuti postupke radi disciplinske mjere ili plaćanje odštete. Ako povjerenstvo utvrdi sustavne probleme, ono dostavlja izvješće s preporukama dužnosniku za ovjeravanje i dužnosniku za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti, osim ako je potonji osobno uključen, kao i unutarnjem revizoru.

7. Ako šefovi delegacija Unije djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti u skladu s člankom 56. stavkom 2., posebno povjerenstvo za financijske nepravilnosti koje je uspostavila Komisija u skladu sa stavkom 6. ovog članka, nadležno je za predmete iz članka 56. stavka 2.

Ako povjerenstvo otkrije sustavne probleme, ono šalje izvješće s preporukama dužnosniku za ovjeravanje, Visokom predstavniku i dužnosniku Komisije za ovjeravanje na osnovi delegiranja ovlasti, osim ako je potonji osobno uključen, kao i unutarnjem revizoru.

Na temelju mišljenja povjerenstva Komisija može zatražiti od Visokog predstavnika da u svojstvu tijela za imenovanje pokrene postupak radi disciplinske mjere ili plaćanje odštete protiv dužnosnika za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti, ako se nepravilnosti odnose na nadležnosti Komisije koje su im dalje delegirane. U tom slučaju Visoki predstavnik poduzima odgovarajuće mjere u skladu s Pravilnikom o osoblju kako bi se provele odluke o disciplinskoj mjeri ili plaćanju odštete, prema preporuci Komisije.

Države članice u potpunosti podržavaju Uniju u izvršavanju, na temelju članka 22. Pravilnika o osoblju, bilo koje odgovornosti privremenog osoblja na koje se primjenjuje članak 2. točka (e) Uvjeta zaposlenja ostalih službenika Europskih zajednica.

▼B

8. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima koja se primjenjuju na dužnosnike za ovjeravanje na temelju delegiranja ovlasti, uključujući potvrdu upute i ulogu povjerenstva za financijske nepravilnosti.

Odjeljak 3.

Pravila koja se primjenjuju na računovodstvene službenike i blagajnike

Članak 74.

Pravila koja se primjenjuju na računovodstvene službenike

1. Računovodstveni službenik podliježe disciplinskoj mjeri ili plaćanju odštete, kako je predviđeno Pravilnikom o osoblju i u skladu s njim. Računovodstveni službenik osobito može odgovarati ako je počinio jedan od sljedećih oblika propusta:

- (a) izgubio ili ošteti sredstva, imovinu ili dokumente koji su mu dani na čuvanje;
- (b) nedopušteno izmijenio bankovne račune ili poštanske žiro-račune;
- (c) osigurao povrat ili isplatio iznose koji nisu u skladu s odgovarajućim nalogima za povrat ili plaćanje;
- (d) nije naplatio dospjeli prihod.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o odgovornosti računovodstvenih službenika u slučaju drugih oblika propusta.

Članak 75.

Pravila koja se primjenjuju na blagajnike

1. Blagajnik podliježe disciplinskoj mjeri ili plaćanju odštete, kao što je određeno i u skladu s Pravilnikom o osoblju. Blagajnik osobito može odgovarati ako je počinio jedan od sljedećih oblika propusta:

- (a) izgubio ili ošteti sredstva, imovinu ili dokumente koji su mu dani na čuvanje;
- (b) nije predao odgovarajuće popratne dokumente o plaćanjima koja je izvršio;
- (c) isplatio iznose osobama koje na njih nemaju pravo;
- (d) nije naplatio dospjeli prihod.

▼B

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o odgovornosti blagajnika u slučaju drugih oblika propusta.

*POGLAVLJE 5.****Prihodi*****Odjeljak 1.****Stavljanje na raspolaganje vlastitih sredstava***Članak 76.***Vlastita sredstva**

1. Procjena prihoda koji se sastoje od vlastitih sredstava, kako je navedeno u Odluci 2007/436/EZ, Euratom, unosi se u proračun u eurima. Stavlja se na raspolaganje u skladu s Uredbom (EZ, Euratom) br. 1150/2000.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima koja se primjenjuju na vlastita sredstva.

Odjeljak 2.**Procjena iznosa potraživanja***Članak 77.***Procjena iznosa potraživanja**

1. Kad odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ima dovoljne i pouzdane podatke o mjeri ili situaciji koja bi mogla prouzročiti dug prema Uniji, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje procjenjuje iznos tog potraživanja.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje usklađuje procijenjen iznos potraživanja čim sazna za događaj koji mijenja mjeru ili situaciju koja je prouzrokovala procjenu.

Kod pripreme naloga za povrat na osnovi mjere ili situacije koja je prethodno prouzrokovala procjenu iznosa potraživanja, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje usklađuje tu procjenu.

Ako je nalog za povrat sastavljen na isti iznos kao prvotna procjena iznosa potraživanja, ta se procjena smanjuje na nulu.

3. Odstupajući od stavka 1., ne obavlja se procjena iznosa potraživanja prije nego što država članica stavi na raspolaganje Komisiji iznose vlastitih sredstava utvrđenih u Odluci 2007/436/EZ, Euratom, koje države članice plaćaju u utvrđenim vremenskim razdobljima. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje izdaje nalog za povrat s obzirom na te iznose.

▼B

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o procjeni iznosa potraživanja.

Odjeljak 3.**Utvrđivanje iznosa potraživanja***Članak 78.***Utvrđivanje iznosa potraživanja**

1. Utvrđivanje iznosa potraživanja postupak je kojim odgovorni dužnosnik za ovjeravanje:

- (a) provjerava postoji li dug;
- (b) utvrđuje ili provjerava istinitost i iznos duga;
- (c) provjerava uvjete dospelosti duga.

2. Vlastita sredstva koja su Komisiji stavljena na raspolaganje te svaki iznos potraživanja iznosa koji je utvrđen kao nesporan, u fiksnom iznosu i dospio, mora se utvrditi u nalogu za povrat koji se upućuje računovodstvenom službeniku, nakon čega se dužniku šalje obavijest o terećenju, pri čemu nalog za povrat i obavijest o terećenju sastavlja odgovorni dužnosnik za ovjeravanje.

3. Mora se osigurati povrat pogrešno plaćenih iznosa.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o utvrđivanju iznosa potraživanja, uključujući postupke i popratne dokumente, te o zateznoj kamati.

Odjeljak 4.**Odobranje povrata***Članak 79.***Odobranje povrata**

1. Odobranje povrata postupak je kojim odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, izdavanjem naloga za povrat daje uputu računovodstvenom službeniku da osigura povrat iznosa potraživanja koji je utvrdio dotični odgovorni dužnosnik za ovjeravanje.

2. Institucija može formalno odrediti iznos potraživanja od dužnika koji nisu države članice na temelju odluke izvršive u smislu članka 299. UFEU-a.

Ako učinkovita i pravodobna zaštita financijskih interesa Unije to zahtijeva, Komisija može, u izvanrednim okolnostima, donijeti izvršivu odluku o potraživanjima u vezi s osobljem na koje se primjenjuje Pravilnik o osoblju i u korist drugih institucija, a na njihov zahtjev.

▼B

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o pripremi naloga za povrat.

O d j e l j a k 5 .

P o v r a t

Članak 80.

Pravila o povratu

1. Računovodstveni službenik postupi prema nalogu za povrat za iznose potraživanja koje je propisno utvrdio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje. Dužnosnik za ovjeravanje postupi s dužnom pažnjom kako bi osigurao da Unija primi svoj prihod te osigurava zaštitu njezinih prava.

Računovodstveni službenik osigurava povrat iznosa njihovim prijebojem s istovrsnim potraživanjima Unije prema dužniku koji, s druge strane, ima potraživanja prema Uniji. Ta su potraživanja nesporna, u fiksnom iznosu i dospjela.

2. Ako se dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja planira odreći povrata utvrđenog iznosa potraživanja, osigurava da je to odricanje pravilno i u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja i proporcionalnosti. Odluka o odricanju mora biti obrazložena. Dužnosnik za ovjeravanje može delegirati odluku o odricanju.

Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja može, u cijelosti ili djelomično, ukinuti utvrđen iznos potraživanja. Djelomično ukidanje utvrđenog iznosa potraživanja ne podrazumijeva odreknuće od nekog utvrđenog prava Unije.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o načinu povrata, uključujući povrat prijebojem, postupku povrata zbog propusta dobrovoljnog plaćanja, dodatnom roku plaćanja, povratu novčanih i drugih kazni, odricanju od povrata i ukidanju utvrđenog iznosa potraživanja.

3. Država članica je u prvom stupnju odgovorna za provođenje kontrola i revizija te za osiguranje povrata nepropisno potrošenih iznosa, kako je predviđeno pravilima pojedinih sektora. Komisija neće izvršavati financijske ispravke nepravilnosti koje su države članice same utvrdile i ispravile.

4. Komisija izvršava financijske ispravke za države članice kako bi iz financiranja Unije isključila rashode nastale kršenjem mjerodavnog prava. Komisija temelji svoje financijske ispravke na utvrđenim nepropisno potrošenim iznosima i financijskim učincima na proračun. Ako je te iznose nemoguće točno utvrditi, Komisija može primijeniti ekstrapolirane ili paušalne ispravke u skladu sa sektorskim pravilima.

▼B

Kad odlučuje o iznosu financijske ispravke, Komisija uzima u obzir narav i ozbiljnost kršenja mjerodavnog prava te financijske učinke na proračun, uključujući manjkavosti sustava upravljanja i kontrole.

Kriteriji za utvrđivanje financijskih ispravaka i postupka koji se treba primjenjivati mogu se utvrditi u sektorskim pravilima.

5. Metodologija primjene ekstrapoliranih ili paušalnih ispravaka utvrđuje se u skladu sa sektorskim pravilima s ciljem omogućavanja Komisiji da zaštiti financijske interese Unije.

*Članak 81.***Zastara**

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe posebnih propisa te primjenu Odluke 2007/463/EZ, Euratom, na dodijeljena prava Unije u odnosu na treće strane i na dodijeljena prava trećih strana u odnosu na Uniju, primjenjuje se rok zastare od pet godina.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o zastari.

*Članak 82.***Nacionalni tretman prava Unije**

U slučaju stečaja, prava Unije imaju isti povlašteni tretman kao i prava iste naravi dodijeljena javnim tijelima država članica u kojima se vode postupci povrata.

*Članak 83.***Novčane kazne, ugovorne kazne i pripadajuće kamate koje je odredila Komisija**

1. Primljeni iznosi od novčanih kazni, ugovornih kazni i ostalih financijskih sankcija te pripadajuće kamate ili drugi prihod ostvaren od njih, ne knjiže se kao proračunski prihod sve dok Sud Europske unije može poništiti odluku kojom su one određene.

2. Iznosi iz stavka 1. knjiže se kao proračunski prihodi u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u godini nakon što su iscrpljeni svi pravni lijekovi. Iznosi koji se nakon odluke Suda Europske unije trebaju vratiti subjektu koji ih je platio, ne knjiže se kao proračunski prihodi.

3. Stavak 1. ne primjenjuje se na odluke o poravnavanju računa ili financijskim ispravcima.

▼B

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za iznose primljene od novčanih kazni, ugovornih kazni i pripadajućih kamata.

*POGLAVLJE 6.****Rashodi****Članak 84.***Odluke o financiranju**

1. Svaka stavka rashoda preuzima se kao obveza, potvrđuje, odobrava i plaća.

2. Osim u slučaju odobrenih sredstava koja je moguće izvršiti bez temeljnog akta, u skladu s člankom 54. stavkom 2. prvim podstavkom točkom (e), institucija ili tijela kojima je institucija delegirala ovlasti donose odluku o financiranju prije preuzimanja obveze za rashode.

3. U odluci o financiranju iz stavka 2. mora biti naveden cilj koji se želi postići, očekivani rezultati, način provedbe i ukupan iznos. Također sadrži opis aktivnosti koje treba financirati, iznose raspoređene za svaku aktivnost i indikativan raspored provedbe.

U slučaju neizravnog upravljanja, u odluci o financiranju navodi se i subjekt ili osoba kojoj su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c), kriterije korištene pri odabiru subjekta ili osobe te zadaće povjerene tom subjektu ili osobi.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za odluke o financiranju.

Odjeljak 1.**Preuzimanje obveza za rashode***Članak 85.***Vrste obveza**

1. Preuzimanje proračunske obveze je postupak rezerviranja odobrenih sredstava potrebnih za pokrivanje naknadnih plaćanja kako bi se ispunile preuzete pravne obveze.

Preuzimanje pravne obveze je radnja kojim dužnosnik za ovjeravanje preuzima ili uspostavlja obvezu koja rezultira terećenjem.

Proračunske i pravne obveze donosi isti dužnosnik za ovjeravanje, osim u propisno opravdanim slučajevima predviđenim delegiranim aktima donesenim u skladu s ovom Uredbom.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o vrstama obveza, preuzimanju ukupnih obveza, pojedinačnom pravu potpisa i o administrativnim rashodima pokrivenim okvirnim obvezama.

▼B

3. Proračunske obveze potpadaju u jednu od sljedećih kategorija:
- (a) pojedinačna: proračunska obveza je pojedinačna ako su korisnik i iznos rashoda poznati;
 - (b) ukupna: proračunska obveza je ukupna ako barem jedan od čimbenika potrebnih za utvrđivanje pojedinačne obveze još uvijek nije poznat;
 - (c) okvirna: proračunska obveza je okvirna ako ima svrhu pokriti rashod iz članka 170. ili redovne administrativne rashode, a iznos ili konačni korisnici nisu točno poznati.

4. Proračunske obveze za djelovanja koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti tijekom nekoliko godina na godišnje obroke samo ako je to određeno temeljnim aktom te ako su povezane s administrativnim rashodima.

*Članak 86.***Pravila koja se primjenjuju na obveze**

1. S obzirom na mjere zbog kojih može nastati rashod na teret proračuna, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje mora prvo preuzeti proračunsku obvezu prije nego što preuzme pravnu obvezu prema trećim stranama ili prenese sredstva u uzajamni fond na temelju članka 187.
2. Obveza preuzimanja proračunske obveze prije preuzimanja pravne obveze predviđene stavkom 1. ne primjenjuje se na pravne obveze sklopljene nakon objave o kriznoj situaciji u okviru plana kontinuiteta poslovanja, u skladu s postupcima koje je donijela Komisija ili druga administrativno autonomna institucija.
3. U slučaju djelovanja humanitarne pomoći, djelovanja civilne zaštite i pomoći za upravljanje kriznim situacijama, obveza određena stavkom 1. ne primjenjuje se ako djelotvornost intervencije Unije zahtijeva da Unija sklopi pravnu obvezu s trećim stranama odmah i prije nego što knjiženje pojedinačne proračunske obveze bude nemoguće. Proračunske obveze knjiže se bez odlaganja nakon sklapanja pravne obveze s trećim stranama.
4. Pridržavajući se posebnih odredbi glave IV. dijela drugog, ukupne proračunske obveze pokrivaju ukupan trošak odgovarajućih pojedinačnih pravnih obveza preuzetih do 31. prosinca godine $n + 1$.

▼B

Pridržavajući se članka 85. stavka 4. i članka 203. stavka 2., pojedinačne pravne obveze koje se odnose na pojedinačne ili okvirne proračunske obveze, zaključuju se do 31. prosinca godine n.

Na kraju razdoblja iz prvog i drugog podstavka, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje opoziva neiskorištena salda tih proračunskih obveza.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje prije potpisivanja evidentira u proračunske račune i knjiži kao opću obvezu iznos svake pojedinačne pravne obveze preuzete na temelju ukupne obveze.

5. Preuzete proračunske i pravne obveze za djelovanja koja traju dulje od jedne financijske godine imaju konačan datum izvršenja utvrđen u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja, osim u slučaju rashoda za osoblje.

Svaki dio takvih preuzetih obveza koji nije izvršen šest mjeseci od tog datuma opoziva se u skladu s člankom 15.

Iznos proračunske obveze koja odgovara pravnoj obvezi za koju nisu izvršena plaćanja u smislu članka 90. u roku od dvije godine od potpisivanja pravne obveze opoziva se, osim kad se taj iznos odnosi na spor u tijeku ispred sudova ili arbitražnih tijela ili kad postoje posebne odredbe utvrđene u propisima pojedinih sektora.

6. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o proračunskim i pravnim obvezama uključujući evidentiranje pojedinih obveza.

Članak 87.

Provjere koje se primjenjuju na obveze

1. Kad se preuzimaju proračunske obveze, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osigurava da:

- (a) rashod tereti točnu proračunsku stavku;
- (b) odobrena sredstva su raspoloživa;
- (c) rashod je u skladu s Ugovorima, proračunom, ovom Uredbom, delegiranim aktima donesenim u skladu s ovom Uredbom i sa svim aktima donesenim u skladu s Ugovorima i drugim uredbama;
- (d) se poštuje načelo dobrog financijskog upravljanja. Prikladnost plaćanja pr'etfinanciranja, njihov iznos i opći plan plaćanja moraju biti razmjerni planiranom trajanju, napretku izvršavanja i financijskim rizicima koji proizlaze iz tog predfinanciranja.

2. Kad se pravna obveza evidentira vlastoručnim ili elektroničkim potpisom, dužnosnik za ovjeravanje osigurava da:

- (a) preuzeta obveza pokrivena je odgovarajućom proračunskom obvezom;

▼B

(b) rashod je ispravan i u skladu s Ugovorima, proračunom, ovom Uredbom, delegiranim aktima donesenim u skladu s ovom Uredbom i sa svim aktima donesenim u skladu s Ugovorima i drugim uredbama;

(c) poštuje se načelo dobrog financijskog upravljanja.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o provjerama koje se primjenjuju na obveze.

O d j e l j a k 2 .

P o t v r đ i v a n j e r a s h o d a

Članak 88.

P o t v r đ i v a n j e r a s h o d a

1. Potvrđivanje rashoda je postupak u kojem odgovorni dužnosnik za ovjeravanje:

(a) provjerava postojanje prava vjerovnika;

(b) utvrđuje ili provjerava istinitost i iznos potraživanja;

(c) provjerava uvjete pod kojima plaćanje dopijeva.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o utvrđivanju detaljnih pravila o potvrđivanju rashoda, uključujući odobravanje plaćanja rashoda za osoblje te privremena plaćanja i plaćanja preostalih iznosa na temelju ugovora o javnoj nabavi i bespovratnih sredstava, plaćanja predfinanciranja potvrđenih kao ispravnih te obrasce „odobreno za plaćanje” i „potvrđeno kao ispravno”.

O d j e l j a k 3 .

O d o b r a v a n j e r a s h o d a

Članak 89.

O d o b r a v a n j e r a s h o d a

1. Odobravanje rashoda je postupak u kojem odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, nakon provjere da su proračunska sredstva na raspolaganju nalaže računovodstvenom službeniku, izdavanjem naloga za plaćanje, da izvrši plaćanje iznosa rashoda koji je naveden- odgovorni dužnosnik za ovjeravanje potvrdio.

Ako se obavljaju povremena plaćanja za pružene usluge, uključujući usluge najma, ili dostavljenu robu, dužnosnik za ovjeravanje može u skladu s obavljenom analizom rizika, naložiti primjenu sustava izravnog terećenja.

▼B

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za odobravanje rashoda, uključujući utvrđivanje obveznih podataka na nalogima za plaćanje, te za provjere naloga za plaćanje od strane dužnosnika za ovjeravanje.

O d j e l j a k 4 .

P l a ć a n j e r a s h o d a

Članak 90.

V r s t e p l a ć a n j a

1. Plaćanje se obavlja na osnovi predočenog dokaza da je odgovarajuća aktivnost u skladu s odredbama temeljnog akta ili ugovora te obuhvaća jedan ili više sljedećih poslova:

(a) plaćanje cjelokupnog dospjelog iznosa;

(b) plaćanje dospjelog iznosa na bilo koji od sljedećih načina:

i. predfinanciranje, koje se može podijeliti na više plaćanja nakon potpisivanja sporazuma o delegiranju, ugovora ili sporazuma o bespovratnim sredstvima ili nakon obavijesti o odluci o dodjeli bespovratnih sredstava;

ii. jedno ili više privremenih plaćanja za djelomično izvršenje djelovanja;

iii. plaćanje preostalih dospjelih iznosa nakon završetka djelovanja.

2. U proračunskom računovodstvu razlikuju se vrste plaćanja iz stavka 1. u vrijeme kad je svako od tih plaćanja izvršeno.

3. Računovodstvena pravila iz članka 152. uključuju pravila o obračunavanju predfinanciranja u poslovnim knjigama i o priznavanju prihvatljivosti troškova.

4. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje redovito obračunava plaćanja predfinanciranja u skladu s gospodarskom naravi i rokovima osnovnog projekta.

Kad odgovorni dužnosnik za ovjeravanje smatra da nije učinkovito zatražiti financijski izvještaj od korisnika i izvoditelja tada, za bespovratna sredstva ili ugovore iznad 5 000 000 eura, od njih pribavlja podatke o ukupnoj potrošnji barem jednom godišnje.

Za potrebe drugog podstavka, uključuju se odgovarajuće odredbe u ugovore, odluke i sporazume o odobravanju bespovratnih sredstava, kao i u sporazume o delegiranju.

Ovaj stavak ne dovodi u pitanje posebna pravila utvrđena u glavi IV. dijela drugog.

5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o vrstama plaćanja i popratnoj dokumentaciji.

▼B*Članak 91.***Plaćanje ograničeno na dostupna sredstva**

Plaćanje rashoda obavlja računovodstveni službenik u okviru raspoloživih sredstava.

Odjeljak 5.**Rokovi za izvršenje rashoda***Članak 92.***Rokovi**

1. Plaćanja se izvršavaju u roku:
 - (a) 90 kalendarskih dana za sporazume o delegiranju, ugovore, sporazume o bespovratnim sredstvima i odluke koji uključuju tehničke usluge ili djelovanja koje je posebno složeno evaluirati i plaćanje kojih ovisi o odobrenju izvješća ili potvrde;
 - (b) 60 kalendarskih dana za druge sporazume o delegiranju, ugovore, sporazume o bespovratnim sredstvima i odluke čije plaćanje ovisi o odobrenju izvješća ili potvrde;
 - (c) 30 kalendarskih dana za sve ostale ugovore, sporazume o bespovratnim sredstvima i odluke.
2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može suspendirati rok za plaćanje kad:
 - (a) iznos zahtjeva za plaćanje nije dospio; ili
 - (b) nisu predloženi odgovarajući dokazni dokumenti.

Ako odgovorni dužnosnik za ovjeravanje primi na znanje podatke koji dovode u pitanje prihvatljivost rashoda iz zahtjeva za plaćanje, on može suspendirati rok za plaćanje kako bi se provjerilo, uključujući na licu mjesta, da je rashod uistinu prihvatljiv.
3. Vjerovnici na koje se ovo odnosi obavješćuju se o razlozima navedene suspenzije.
4. Ako suspenzija traje dulje od dva mjeseca, vjerovnik može zatražiti odluku odgovornog dužnosnika za ovjeravanje o eventualnom nastavku suspenzije.
5. Osim u slučaju država članica, protekom rokova utvrđenih u stavku 1., vjerovnik ima pravo na kamatu.
6. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o rokovima za plaćanje i o određivanju okolnosti u kojima vjerovnici prema kojima plaćanja kasne imaju pravo na zateznu kamatu koja se knjiži na teret linije s koje je plaćena glavnica.

POGLAVLJE 7.

Sustavi informacijske tehnologije i e-vlada*Članak 93.***Elektroničko upravljanje operacijama**

1. Ako se izvršavanjem prihoda i rashoda upravlja pomoću računalnih sustava, dokumenti mogu biti potpisani računalnim ili elektroničkim postupkom.
2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o elektroničkom upravljanju operacijama.

*Članak 94.***Prijenos dokumenata**

Podložno prethodnom sporazumu između institucija i navedenih država članica, međusobni prijenos dokumenata može se obavljati elektroničkim putem.

*Članak 95.***E-vlada**

1. U slučaju podijeljenog upravljanja, sve službene razmjene podataka između država članica i Komisije izvršavaju se na načine navedene u sektorskim pravilima. Tim se pravilima propisuje interoperabilnost prikupljenih ili primljenih podataka prenesenih tijekom upravljanja proračunom.
2. Institucije i izvršne agencije te tijela iz članka 208. utvrđuju i primjenjuju jednoobrazne standarde za elektroničku razmjenu podataka s trećim stranama koji sudjeluju u postupcima javne nabave i dodjele bespovratnih sredstava. Posebno su dužni, u najvećoj mogućoj mjeri, osmisliti i primjenjivati rješenja za dostavu, pohranu i obradu podataka dostavljenih u postupcima javne nabave i dodjele bespovratnih sredstava i u tu svrhu uspostaviti „područje elektroničke razmjene podataka” za podnositelje zahtjeva, natjecatelje i ponuditelje.
3. Komisija redovito izvješćuje Europski parlament i Vijeće o napretku provedbe e-vlade.

POGLAVLJE 8.

Načela upravljanja*Članak 96.***Dobro upravljanje**

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje bez odlaganja priopćava potrebu za podnošenje dokaza i/ili dokumentacije, njihov oblik i obvezni sadržaj te, prema potrebi, indikativne rokove završetka postupaka sklapanja ugovora.

▼B

2. Kad, zbog očite administrativne pogreške podnositelja zahtjeva ili ponuditelja, podnositelj zahtjeva ili ponuditelj propusti dostaviti dokaz ili dati izjave, komisija za evaluaciju ili, prema potrebi odgovorni dužnosnik za ovjeravanje, dužna je, osim u propisno opravdanim slučajevima, od podnositelja zahtjeva ili ponuditelja zatražiti da pruži podatke koji nedostaju ili da pojasni dokazne dokumente. Takvi podaci ili pojašnjenja neće bitno promijeniti ponudu ili uvjete nadmetanja.

*Članak 97.***Pravna sredstva**

Ako postupovna radnja nekog dužnosnika za ovjeravanje negativno utječe na prava podnositelja zahtjeva ili ponuditelja, korisnika ili izvođitelja, ta radnja mora sadržavati uputu o raspoloživim pravnim sredstvima za osporavanje navedenog akta u upravnim i/ili sudskim postupcima.

Posebno treba naznačiti narav pravnog sredstva, tijelo ili tijela ispred kojih se može uložiti, kao i rokove ostvarivanja prava na njega.

*POGLAVLJE 9.***Unutarnji revizor***Članak 98.***Imenovanje unutarnjeg revizora**

1. Svaka institucija uspostavlja funkciju unutarnje revizije koja se obavlja obavljati u skladu s odgovarajućim međunarodnim standardima. Unutarnji revizor kojeg je imenovala institucija odgovoran je toj instituciji za potvrđivanje ispravnosti djelovanja sustava i postupaka izvršenja proračuna. Unutarnji revizor ne može biti dužnosnik za ovjeravanje ni računovodstveni službenik.

2. Za potrebe unutarnje revizije ESVD-a, šefovi delegacija Unije koji djeluju kao dužnosnici za ovjeravanje na osnovi daljnjeg delegiranja ovlasti u skladu s člankom 56. stavkom 2. podliježu ovlastima provjere unutarnjeg revizora Komisije u vezi s financijskim upravljanjem koje im je dalje delegirano.

Unutarnji revizor Komisije također djeluje kao unutarnji revizor ESVD-a u pogledu izvršenja dijela proračuna ESVD-a, podložno članku 213.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o imenovanju unutarnjeg revizora.

*Članak 99.***Ovlasti i dužnosti unutarnjeg revizora**

1. Unutarnji revizor savjetuje svoju instituciju o poslovanju s rizicima, izdavanjem neovisnih mišljenja o kvaliteti sustava upravljanja i kontrole te izdavanjem preporuka za poboljšanje uvjeta za izvršavanje poslova i promicanje dobrog financijskog upravljanja.

▼B

Unutarnji revizor odgovoran je posebno za:

- (a) za procjenu prikladnosti i djelotvornosti sustava unutarnjeg upravljanja te za uspješnost službi u provođenju politika, programa i djelovanja, upućivanjem na rizike koji su s njima povezani;
- (b) za procjenu učinkovitosti i djelotvornosti sustava unutarnje kontrole i revizije koji se primjenjuju na svaki postupak izvršavanja proračuna.

2. Unutarnji revizor izvršava svoje dužnosti u vezi sa svim djelatnostima i službama institucije. Unutarnji revizor ima potpun i neograničen pristup svim podacima potrebnim za izvršavanje njegovih dužnosti, ako je potrebno i na licu mjesta, uključujući u državama članicama i u trećim zemljama.

Unutarnji revizor uzima u obzir godišnje izvješće dužnosnika za ovjeravanje i sve druge utvrđene podatke.

3. Unutarnji revizor izvješćuje instituciju o svojim nalazima i preporukama. Institucija osigurava poduzimanje mjera na osnovi preporuka koje proizlaze iz revizija. Unutarnji revizor također podnosi instituciji godišnje izvješće o unutarnjoj reviziji u kojem se navodi broj i vrsta provedenih unutarnjih revizija, izdane preporuke i mjere poduzete na temelju tih preporuka.

▼M3

3.a Svake godine Komisija u kontekstu postupka davanja razrješnice i u skladu s člankom 319. UFEU-a prosljeđuje na zahtjev godišnje izvješće o unutarnjoj reviziji u smislu stavka 3. ovog članka uz dužnu pažnju posvećenu zahtjevima povjerljivosti.

▼B

4. Institucija daje kontaktne podatke unutarnjeg revizora fizičkim ili pravnim osobama koje sudjeluju u operacijama rashoda za potrebe povjerljivog obraćanja unutarnjem revizoru.

5. Institucija svake godine Europskom parlamentu i Vijeću prosljeđuje izvješće koje sadrži sažetak broja i vrste provedenih unutarnjih revizija, izdanih preporuka i mjera poduzetih na temelju tih preporuka.

6. Izvješća i nalazi unutarnjih revizora, kao i izvješće institucije, dostupni su javnosti tek nakon što unutarnji revizor potvrdi mjere poduzete za njihovu provedbu.

7. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o ovlastima i dužnostima unutarnjeg revizora.

*Članak 100.***Neovisnost unutarnjeg revizora**

1. Institucija propisuje posebna pravila koja se primjenjuju na unutarnjeg revizora, a ona moraju biti takva da jamče njegovu potpunu neovisnost u obavljanju dužnosti, te kojima se utvrđuje njegova odgovornost.

▼B

Ako je unutarnji revizor član osoblja, on u potpunosti neovisno obavlja svoje isključive revizorske funkcije i preuzima odgovornost kako je utvrđeno u Pravilniku o osoblju i delegiranim aktima donesenim u skladu s ovom Uredbom.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o neovisnosti i odgovornosti unutarnjeg revizora, uključujući pravo unutarnjeg revizora na pokretanje postupaka pred Sudom Europske unije.

▼M3

GLAVA V.

JAVNA NABAVA I KONCESIJE

▼B

POGLAVLJE 1.

Opće odredbe

Odjeljak 1.

Područje primjene i načela sklapanja ugovora**▼M3**

Članak 101.

Definicije za potrebe ove glave

1. Za potrebe ove glave:
 - (a) „nabava” znači stjecanje putem ugovora radova, robe ili usluga i stjecanje ili najam zemljišta, postojećih građevinskih objekata ili druge nepokretne imovine, koje nabavlja jedan ili više javnih naručitelja od gospodarskih subjekata koje su ti javni naručitelji odabrali;
 - (b) „ugovor o javnoj nabavi” znači ugovor kojim se ostvaruje financijski interes, a sklopljen je u pisanom obliku između jednog ili više gospodarskih subjekata i jednog ili više javnih naručitelja u smislu članaka 117. i 190. kako bi se, plaćanjem cijene u cijelosti ili djelomično iz proračuna, dobilo pokretnu ili nepokretnu imovinu, izvođenje radova ili pružanje usluga.

Ugovori o javnoj nabavi obuhvaćaju:

- i. ugovore u vezi s nekretninama;
- ii. ugovore o nabavi robe;
- iii. ugovore o radovima;
- iv. ugovore o uslugama;
- (c) „ugovor o koncesiji” znači ugovor kojim se ostvaruje financijski interes, a sklopljen je u pisanom obliku između jednog ili više gospodarskih subjekata i jednog ili više javnih naručitelja u smislu članaka 117. i 190. kako bi se izvođenje radova ili pružanje usluga i upravljanje uslugama povjerilo gospodarskom subjektu („koncesija”). Naknada se sastoji isključivo od prava na iskorištavanje radova ili usluga ili od tog prava i plaćanja. Dodjela ugovora o koncesiji uključuje prijenos na koncesionara operativnog rizika u

▼ **M3**

pogledu iskorištavanja tih radova ili usluga koji obuhvaća rizik potražnje ili rizik ponude ili oboje. Smatra se da koncesionar preuzima operativni rizik kada se, u normalnim uvjetima rada, ne jamči nadoknada ulaganja ili troškova nastalih u izvođenju predmetnih radova ili pružanju predmetnih usluga;

- (d) „ugovor” znači ugovor o javnoj nabavi ili ugovor o koncesiji;
- (e) „okvirni ugovor” znači ugovor o javnoj nabavi sklopljen između jednog ili više gospodarskih subjekata i jednog ili više javnih naručitelja, čija je svrha utvrditi uvjete koji se primjenjuju na posebne ugovore koji se na njemu temelje, a koji se trebaju dodijeliti tijekom određenog razdoblja, osobito u pogledu cijene i, prema potrebi, predviđene količine.
- (f) „dinamički sustav nabave” znači potpuno elektronički proces za uobičajene nabave;
- (g) „gospodarski subjekt” znači svaka fizička ili pravna osoba, uključujući javni subjekt, ili skupina takvih osoba, koji nudi nabavu robe, izvođenje radova ili pružanje usluga ili nepokretnu imovinu;
- (h) „dokumentacija o nabavi” znači svaki dokument koji je javni naručitelj sastavio ili na koji javni naručitelj upućuje kako bi opisao ili odredio elemente postupka nabave, uključujući:
 - i. mjere objave navedene u članku 103.,
 - ii. poziv za podnošenje ponuda;
 - iii. natječajne specifikacije, kojima se obuhvaćaju tehničke specifikacije i odgovarajući kriteriji, ili opisnu dokumentaciju u slučaju natjecateljskog dijaloga;
 - iv. nacrt ugovora;
- (i) „konačna upravna odluka” znači odluka upravnoga tijela koja ima konačni i obvezujući učinak u skladu s pravom zemlje u kojoj gospodarski subjekt ima poslovni nastan ili u kojoj se javni naručitelj nalazi, ili u skladu s primjenjivim pravom Unije;
- (j) „središnje tijelo za nabavu” znači javni naručitelj koji obavlja aktivnosti središnje nabave te, prema potrebi, pomoćne aktivnosti nabave;
- (k) „ponuditelj” znači gospodarski subjekt koji je dostavio ponudu;
- (l) „natjecatelj” znači gospodarski subjekt koji traži poziv ili je pozvan na sudjelovanje u ograničenom postupku, natjecateljskom postupku uz pregovore, natjecateljskom dijalogu, partnerstvu za inovacije, projektnom natječaju ili pregovaračkom postupku;

▼ M3

(m) „prodavatelj” znači gospodarski subjekt registriran na popisu prodavatelja koji se poziva na dostavu zahtjeva za sudjelovanje ili na dostavu ponuda;

(n) „podugovaratelj” znači gospodarski subjekt kojeg je natjecatelj, ponuditelj ili ugovaratelj predložio da izvrši dio ugovora. Podugovaratelj nije u izravnoj pravnoj obvezi prema javnom naručitelju.

2. Mješoviti ugovor koji obuhvaća dvije ili više vrsta nabave (radova, robe ili usluga) ili koncesija (radova ili usluga), ili oboje, dodjeljuje se u skladu s odredbama primjenjivima na vrstu nabave koja karakterizira glavni predmet dotičnog ugovora.

3. Osim članaka od 105.a do 108., ova se glava ne primjenjuje na bespovratna sredstva ni na ugovore o tehničkoj pomoći, kako su definirani u skladu s člankom 125. stavkom 8., sklopljene s EIB-om ili Europskim investicijskim fondom.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o daljnjem utvrđivanju i području primjene ugovorâ o javnoj nabavi i ugovorâ o koncesiji, o primjenjivoj nomenklaturi upućivanjem na „Jedinstveni rječnik javne nabave”, o mješovitim ugovorima, gospodarskim subjektima, kao i okvirnim ugovorima i posebnim ugovorima koji se na njima temelje, koji obuhvaćaju maksimalno trajanje okvirnih ugovora te dodjelu i metode provedbe posebnih ugovora na temelju okvirnih ugovora sklopljenih s jednim gospodarskim subjektom odnosno s više gospodarskih subjekata.

▼ B*Članak 102.***Načela koja se primjenjuju na ugovore o javnoj nabavi**

1. Svi ugovori o javnoj nabavi koji se financiraju u potpunosti ili djelomično iz proračuna moraju poštovati načela transparentnosti, proporcionalnosti, jednakog postupanja i nediskriminacije.

▼ M3

2. Za sve ugovore treba provesti nadmetanje na najširoj mogućoj osnovi, osim kad se primjenjuje postupak iz članka 104. stavka 1. točke (d).

Procijenjena vrijednost ugovora ne može se utvrditi s ciljem zaobilazanja važećih pravila niti se u tu svrhu ugovor može podijeliti.

Javni naručitelj razdjeljuje ugovor u grupe kad god je to primjereno uzimajući u obzir načela širokog tržišnog natjecanja.

3. Javni naručitelji ne smiju se neprimjereno koristiti okvirnim ugovorima ili tako da njihova svrha ili učinak bude sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja.

▼B

Odjeljak 2.
Objavljivanje

▼M3*Članak 103.***Mjere objave**

1. Za postupke čija je vrijednost jednaka ili veća od pragova iz članka 118. stavka 1. ili članka 190. javni naručitelj u *Službenom listu Europske unije* objavljuje:

(a) poziv na nadmetanje, s ciljem pokretanja postupka, osim u slučaju postupka iz članka 104. stavka 1. točke (d);

(b) obavijest o dodjeli ugovora koja sadržava ishod postupka.

2. Postupci čija je vrijednost ispod pragova iz članka 118. stavka 1. ili članka 190. oglašavaju se odgovarajućim sredstvima.

3. Određeni podaci o dodjeli ugovora mogu se ne objaviti ako bi objava takvih podataka ometala provedbu zakona ili na neki drugi način bila protivna javnom interesu, štetila opravdanim komercijalnim interesima gospodarskih subjekata ili bi mogla dovesti u pitanje pošteno tržišno natjecanje među njima.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o zahtjevima za oglašavanje postupaka upućivanjem na njihovu vrijednost u odnosu na pragove iz članka 118. stavka 1., o oglašavanju koje javni naručitelj može provesti uz potpuno poštovanje načela nediskriminacije te o sadržaju i objavi obavijesti.

▼B

Odjeljak 3.
Postupci nabave

▼M3*Članak 104.***Postupci nabave**

1. Postupci nabave za dodjelu ugovorâ o koncesiji ili ugovorâ o javnoj nabavi, uključujući okvirne ugovore, imaju jedan od sljedećih oblika:

(a) otvoreni postupak;

(b) ograničeni postupak, među ostalim na temelju dinamičkog sustava nabave;

(c) projektni natječaj;

(d) pregovarački postupak, među ostalim bez prethodne objave;

(e) natjecateljski dijalog;

▼ **M3**

- (f) natjecateljski postupak uz pregovore;
- (g) partnerstvo za inovacije;
- (h) postupci koji sadržavaju poziv na iskaz interesa.

2. U otvorenim postupcima svaki zainteresirani gospodarski subjekt može dostaviti ponudu.

3. U ograničenim postupcima, natjecateljskim dijalozima, natjecateljskim postupcima uz pregovore i partnerstvima za inovacije svaki gospodarski subjekt može podnijeti zahtjev za sudjelovanje dostavljanjem podataka koje traži javni naručitelj. Javni naručitelj poziva sve natjecatelje koji zadovoljavaju kriterije za odabir i koji se ne nalaze ni u jednoj od situacija navedenih u člancima 106. i 107. da dostave ponudu.

Neovisno o prvom podstavku, javni naručitelj može ograničiti broj natjecatelja koji se pozivaju na sudjelovanje u postupku na temelju objektivnih i nediskriminirajućih kriterija za odabir, što se naznačuje u pozivu na nadmetanje ili pozivu na iskaz interesa. Broj pozvanih natjecatelja mora biti dovoljan da se osigura istinsko natjecanje.

4. U svim postupcima koji obuhvaćaju pregovore javni naručitelj pregovara s ponuditeljima o prvotnim i svim naknadnim ponudama ili dijelovima ponuda, osim o konačnim ponudama, kako bi se poboljšao njihov sadržaj. Minimalni zahtjevi i kriteriji navedeni u dokumentaciji o nabavi nisu predmet pregovora.

Javni naručitelj može dodijeliti ugovor na osnovi početne ponude bez pregovora ako je u dokumentaciji o nabavi navedeno da zadržava mogućnost da to učini.

5. Javni naručitelj može primijeniti:

- (a) otvoren ili ograničen postupak za svaku nabavu;
- (b) postupke koji se sastoje od poziva na iskaz interesa za ugovore čija je vrijednost niža od pragova iz članka 118. stavka 1. kako bi napravio predodabir natjecatelja koji će biti pozvani na dostavu ponuda kao odgovor na buduće ograničene pozive za podnošenje ponuda ili kako bi napravio popis prodavatelja koji će biti pozvani na podnošenje zahtjeva za sudjelovanje ili dostavu ponuda;
- (c) projektni natječaj za stjecanje plana ili projekta koji je ocjenjivački sud izabrao nakon provedenog natjecanja;
- (d) partnerstvo za inovacije za razvoj inovativnog proizvoda, usluge ili inovativnih radova te za naknadnu kupnju robe, usluga ili radova koji iz toga proizlaze;

▼ M3

- (e) natjecateljski postupak uz pregovore ili natjecateljski dijalog za ugovore o koncesiji, za ugovore o uslugama navedene u Prilogu XIV. Direktivi 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, u slučajevima u kojima su dostavljene samo nepravilne ili neprihvatljive ponude kao odgovor na otvoren ili ograničen postupak nakon što je dovršen početni postupak te za slučajeve u kojima je to opravdano posebnim okolnostima povezanim, između ostalog, s prirodom ili složenošću predmeta ugovora ili posebnom vrstom ugovora, kako je detaljno opisano u delegiranim aktima koji se donose na temelju ove Uredbe;
- (f) pregovarački postupak za ugovore čija je vrijednost niža od pragova iz članka 118. stavka 1. ili pregovarački postupak bez prethodne objave, samo za posebne vrste nabave koje nisu obuhvaćene područjem primjene Direktive 2014/24/EU te pod jasno određenim izuzetnim okolnostima kako je navedeno u delegiranim aktima koji se donose na temelju ove Uredbe.

6. Dinamički sustav nabave tijekom njegova trajanja otvoren je svakom gospodarskom subjektu koji zadovoljava kriterije za odabir.

Javni naručitelj pri nabavi u okviru dinamičkog sustava nabave slijedi pravila ograničenog postupka za nabavu.

7. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o vrstama i dodatnim detaljnim aranžmanima za postupke nabave za dodjelu ugovora iz stavka 1. upućujući na njihovu vrijednost u odnosu na pragove iz članka 118. stavka 1., o minimalnom broju natjecatelja koji se pozivaju za svaku vrstu postupka, o daljnjim uvjetima za upotrebu različitih postupaka, o dinamičkom sustavu nabave te o nepravilnim i neprihvatljivim ponudama.

Članak 104.a

Međuinstitucijska nabava i zajednička nabava

1. Ako su za ugovor ili okvirni ugovor zainteresirane dvije ili više institucija, izvršnih agencija ili tijela iz članka 208. i 209. te kad god postoji mogućnost povećanja učinkovitosti, dotični javni naručitelji mogu provesti postupak i upravljati kasnijim ugovorom ili okvirnim ugovorom na međuinstitucijskoj razini pod vodstvom jednog od javnih naručitelja.

Tijela koje je Vijeće osnovalo u okviru ZVSP-a na temelju glave V. UEU-a također mogu sudjelovati u međuinstitucijskim postupcima.

Uvjeti okvirnog ugovora mogu se primjenjivati samo među onim javnim naručiteljima koji su identificirani za tu svrhu od pokretanja postupka nabave i onim gospodarskim subjektima koji su stranke okvirnog ugovora.

⁽¹⁾ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

▼ M3

2. Ako je ugovor ili okvirni ugovor potreban za provedbu zajedničkog djelovanja između određene institucije te jednog ili više javnih naručitelja iz država članica, postupak nabave mogu zajednički provesti institucija i javni naručitelji.

Zajednička nabava može se provoditi s državama EFTA-e i zemljama kandidatkinjama za pristupanje Uniji ako je takva mogućnost izričito predviđena u bilateralnom ili multilateralnom ugovoru.

U slučaju postupka zajedničke nabave primjenjuju se postupovne odredbe koje se primjenjuju na institucije.

Kada je udjel u ukupnoj procijenjenoj vrijednosti ugovora koji se odnosi na javnog naručitelja iz države članice ili kojim on upravlja jednak ili viši od 50 %, ili u drugim opravdanim slučajevima, institucija može odlučiti da se postupovna pravila koja se primjenjuju na javnog naručitelja iz države članice primjenjuju na zajedničku nabavu, pod uvjetom da se ta pravila mogu smatrati jednakovrijednima pravilima institucije.

Institucija i javni naručitelj iz države članice, država EFTA-e ili zemlja kandidatkinja za pristupanje Uniji na koje se odnosi zajednička nabava osobito se dogovaraju o detaljnim praktičnim aranžmanima ocjenjivanja zahtjeva za sudjelovanje ili ponuda, dodjeli ugovora, pravu koje se primjenjuje na ugovor i sudu nadležnom za rješavanje sporova.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o međuinstitucijskoj nabavi.

Članak 105.

Priprema postupka nabave

1. Prije pokretanja postupka nabave javni naručitelj može provesti provjeru tržišta u svrhu pripreme postupka.

2. Javni naručitelj određuje predmet nabave u dokumentaciji o nabavi, opisujući u njoj svoje potrebe i tražene značajke radova, robe ili usluga koji se kupuju te određuje kriterije za isključenje, dodjelu i odabir koji se primjenjuju. Javni naručitelj također navodi koji elementi određuju minimalne zahtjeve koje sve ponude moraju zadovoljiti. Minimalni zahtjevi uključuju poštovanje primjenjivih obveza iz prava okoliša, socijalnog i radnog prava koje su utvrđene pravom Unije, nacionalnim zakonodavstvom, kolektivnim ugovorima ili primjenjivim međunarodnim socijalnim konvencijama i konvencijama o zaštiti okoliša navedenima u Prilogu X. Direktivi 2014/24/EU.

▼ **M3**

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o sadržaju dokumentacije o nabavi, posebno o nacrtu ugovorâ, značajkama okolišnih, socijalnih ili drugih oznaka, normi i standarda te o prethodnoj provjeri tržišta.

*Članak 105.a***Zaštita financijskih interesa Unije otkrivanjem rizika i izricanjem administrativnih sankcija**

1. Kako bi se zaštitili financijski interesi Unije Komisija uvodi sustav ranog otkrivanja i isključenja te upravlja njime.

Svrha tog sustava jest olakšati:

- (a) rano otkrivanje rizika koji ugrožavaju financijske interese Unije;
- (b) isključenje gospodarskog subjekta koji je u nekoj od situacija za isključenje navedenih u članku 106. stavku 1.;
- (c) izricanje financijske sankcije gospodarskom subjektu na temelju članka 106. stavka 13.

2. Odluku o isključenju i/ili izricanju financijske sankcije donosi javni naručitelj. Takva odluka temelji se na konačnoj presudi ili konačnoj upravnoj odluci.

Međutim, u situacijama iz članka 106. stavka 2., javni naručitelj slučaj upućuje povjerenstvu iz članka 108. kako bi se osigurala centralizirana ocjena tih situacija. U takvim slučajevima javni naručitelj donosi odluku na temelju preliminarne zakonske ocjene, uzimajući u obzir preporuku povjerenstva.

Ako javni naručitelj odluči odstupiti od preporuke povjerenstva, takvu odluku obrazlaže povjerenstvu.

3. U slučajevima iz članka 107. javni naručitelj odbija gospodarski subjekt u određenom postupku.

*Članak 106.***Kriteriji za isključenje i administrativne sankcije**

1. Javni naručitelj isključuje gospodarski subjekt iz sudjelovanja u postupcima nabave uređenima ovom Uredbom:

- (a) ako je gospodarski subjekt u stečaju, u postupku u slučaju nesolventnosti ili u postupku likvidacije, ako njegovom imovinom upravlja stečajni upravitelj ili sud, ako je u nagodbi s vjerovnicima, ako su mu poslovne aktivnosti suspendirane ili ako je u bilo kakvoj istovrsnoj situaciji koja proizlazi iz sličnog postupka predviđenog nacionalnim zakonima ili drugim propisima;
- (b) ako je konačnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno da gospodarski subjekt krši svoje obveze u vezi s plaćanjem poreza ili doprinosa za socijalno osiguranje u skladu s pravom zemlje u kojoj ima poslovni nastan, zemlje u kojoj se nalazi javni naručitelj ili zemlje u kojoj se izvršava ugovor;

▼ M3

(c) ako je konačnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno da je gospodarski subjekt kriv za tešku povredu dužnosti zbog kršenja primjenjivih zakona ili drugih propisa ili etičkih normi profesije kojoj gospodarski subjekt pripada ili zbog protupravnog postupanja koje utječe na njegovu profesionalnu vjerodostojnost u slučaju da se takvim postupanjem pokazuje protuzakonita namjera ili gruba nepažnja, uključujući posebno bilo koje od sljedećih postupanja:

i. prijevarno ili nesavjesno lažno predstavljanje podataka potrebnih za provjeru nepostojanja osnova za isključenje ili ispunjenja kriterija za odabir ili prilikom izvršenja ugovora;

ii. dogovaranje s drugim gospodarskim subjektima radi narušavanja tržišnog natjecanja;

iii. kršenje prava intelektualnog vlasništva;

iv. pokušaj da se utječe na proces odlučivanja javnog naručitelja tijekom postupka nabave;

v. pokušaj da se dobiju povjerljive informacije koje bi mu mogle omogućiti nepoštenu prednost u postupku nabave;

(d) ako je konačnom presudom utvrđeno da je gospodarski subjekt kriv za bilo što od sljedećeg:

i. prijevaru u smislu članka 1. Konvencije o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica, sastavljene Aktom Vijeća od 26. srpnja 1995. ⁽¹⁾;

ii. korupciju kako je definirana u članku 3. Konvencije o borbi protiv korupcije koja uključuje dužnosnike Europskih zajednica ili dužnosnike država članica Europske unije, sastavljene Aktom Vijeća od 26. svibnja 1997. ⁽²⁾, i članku 2. stavku 1. Okvirne odluke Vijeća 2003/568/PUP ⁽³⁾, kao i korupciju kako je definirana u pravu zemlje u kojoj se nalazi javni naručitelj, zemlje u kojoj gospodarski subjekt ima poslovni nastan ili zemlje u kojoj se izvršava ugovor;

iii. sudjelovanje u zločinačkoj organizaciji, kako je definirano u članku 2. Okvirne odluke Vijeća 2008/841/PUP ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ SL C 316, 27.11.1995., str. 48.

⁽²⁾ SL C 195, 25.6.1997., str. 1.

⁽³⁾ Okvirna odluka Vijeća 2003/568/PUP od 22. srpnja 2003. o borbi protiv korupcije u privatnom sektoru (SL L 192, 31.7.2003., str. 54.).

⁽⁴⁾ Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42.).

▼ M3

- iv. pranje novca ili financiranje terorizma, kako je definirano u članku 1. Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾;
 - v. kaznena djela terorizma ili kaznena djela povezana s terorističkim aktivnostima, kako su definirana u članku 1. odnosno članku 3. Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP ⁽²⁾, ili poticanje, pomaganje, potpora ili pokušaj počinjenja takvih kaznenih djela, kako je navedeno u članku 4. te odluke;
 - vi. dječji rad i druge oblike trgovanja ljudima, kako je definirano u članku 2. Direktive 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾;
- (e) ako je gospodarski subjekt pokazao znatne nedostatke u poštovanju glavnih obveza prilikom izvršenja ugovora koji se financira iz proračuna, što je dovelo do preuranjenog otkaza ugovora ili primjene ugovornih kazni ili drugih ugovornih sankcija, ili što je otkriveno nakon provjera, revizija ili istraga dužnosnika za ovjeravanje, OLAF-a ili Revizorskog suda;
- (f) ako je konačnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno da je gospodarski subjekt počinio nepravilnosti u smislu članka 1. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 ⁽⁴⁾.

2. Ako ne postoji konačna presuda ili, ovisno o slučaju, konačna upravna odluka u slučajevima iz stavka 1. točaka (c), (d) i (f), ili u slučaju iz stavka 1. točke (e), javni naručitelj isključuje gospodarski subjekt na temelju preliminarne zakonske ocjene postupanja navedenog u tim točkama, uzimajući u obzir utvrđene činjenice ili druge nalaze sadržane u preporuci povjerenstva iz članka 108.

Preliminarnom ocjenom iz prvog podstavka ne prejudicira se ocjenu postupanja dotičnoga gospodarskog subjekta koju provode nadležna tijela država članica u skladu s nacionalnim pravom. Javni naručitelj nakon obavijesti o konačnoj presudi ili konačnoj upravnoj odluci bez odgode preispituje svoju odluku o isključenju gospodarskog subjekta i/ili izricanju financijske sankcije gospodarskom subjektu. Ako konačnom presudom ili konačnom upravnom odlukom nije određeno trajanje isključenja, javni naručitelj određuje to trajanje na temelju utvrđenih činjenica i nalaza te uzimajući u obzir preporuku povjerenstva iz članka 108.

⁽¹⁾ Direktiva 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2005. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma (SL L 309, 25.11.2005., str. 15.).

⁽²⁾ Okvirna odluka Vijeća 2002/475/PUP od 13. lipnja 2002. o suzbijanju terorizma (SL L 164, 22.6.2002., str. 3.).

⁽³⁾ Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP (SL L 101, 15.4.2011., str. 1.).

⁽⁴⁾ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

▼ **M3**

Ako je konačnom presudom ili konačnom upravnom odlukom utvrđeno da gospodarski subjekt nije kriv za postupanje na koje se primjenjuje preliminarna zakonska ocjena, na temelju čega je isključen, javni naručitelj bez odgode okončava to isključenje i/ili nadoknađuje, prema potrebi, svaku izrečenu financijsku sankciju.

Činjenice i nalazi iz prvog podstavka posebno uključuju:

- (a) činjenice utvrđene u kontekstu revizija ili istraga koje provodi Revizorski sud, OLAF ili unutarnja revizija, ili svih drugih provjera, revizija ili kontrola poduzetih pod odgovornošću dužnosnika za ovjeravanje;
- (b) upravne odluke koje nisu konačne, a koje mogu uključivati stegovne mjere koje provodi nadležno nadzorno tijelo odgovorno za provjeru primjene normi profesionalne etike;
- (c) odluke ESB-a, EIB-a, Europskog investicijskog fonda ili međunarodnih organizacija;
- (d) odluke Komisije u vezi s kršenjem pravila Unije o tržišnom natjecanju ili nacionalnog nadležnog tijela u vezi s kršenjem prava Unije ili nacionalnog prava o tržišnom natjecanju.

3. Svaka odluka koju javni naručitelj donese u skladu s člancima od 106. do 108. ili, prema potrebi, svaka preporuka povjerenstva iz članka 108. donose se u skladu s načelom proporcionalnosti te osobito uzimajući u obzir težinu situacije, uključujući učinak na financijske interese Unije i njezin ugled, vrijeme koje je proteklo od relevantnog postupanja, njegovo trajanje i ponavljanje postupanja, namjeru ili stupanj nepažnje, ograničeni iznos koji je u pitanju za stavak 1. točku (b) ovog članka ili bilo koje druge olakotne okolnosti poput stupnja suradnje gospodarskog subjekta s relevantnim nadležnim tijelom i njegov doprinos istrazi kako ga priznaje javni naručitelj, ili otkrivanje situacije za isključenje putem izjave iz stavka 10. ovog članka.

4. Javni naručitelj isključuje gospodarski subjekt ako je osoba koja je član upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela toga gospodarskog subjekta, ili koja ima ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili kontrole u odnosu na toga gospodarskog subjekta, u jednoj ili više situacija iz stavka 1. točaka od (c) do (f). Javni naručitelj isključuje gospodarski subjekt i ako fizička ili pravna osoba koja prihvaća neograničenu odgovornost za dugove dotičnoga gospodarskog subjekta u jednoj ili više situacija iz stavka 1. točke (a) ili (b).

5. Ako se proračun izvršava na temelju neizravnog upravljanja s trećim zemljama, Komisija može, uzimajući u obzir prema potrebi preporuku povjerenstva iz članka 108., donijeti odluku o isključenju i/ili izricanju financijske sankcije u skladu s uvjetima iz ovog članka, nakon što to propusti učiniti treća zemlja kojoj je povjerena ta zadaća na temelju članka 58. stavka 1. točke (c). To ne utječe na odgovornost treće zemlje da u skladu s člankom 60. stavkom 3. sprečava, otkriva, ispravlja nedostatke i prijevaru te o njima izvješćuje ili da donese odluku o isključenju ili izrekne financijske sankcije.

▼ **M3**

6. U slučajevima iz stavka 2. ovog članka javni naručitelj može isključiti gospodarski subjekt privremeno bez prethodne preporuke povjerenstva iz članka 108. ako bi sudjelovanje dotičnoga gospodarskog subjekta u postupku nabave predstavljalo ozbiljnu i neposrednu opasnost za financijske interese Unije. U takvim slučajevima javni naručitelj odmah upućuje slučaj tom povjerenstvu i donosi konačnu odluku najkasnije 14 dana nakon što je zaprimio preporuku povjerenstva.

7. Javni naručitelj, uzimajući u obzir, prema potrebi, preporuku povjerenstva iz članka 108., ne isključuje gospodarski subjekt iz sudjelovanja u postupku nabave:

- (a) ako je gospodarski subjekt poduzeo korektivne mjere navedene u stavku 8. ovog članka i tako dokazao svoju pouzdanost. Ova se točka ne primjenjuje na slučaj iz stavka 1. točke (d) ovog članka;
- (b) ako je neophodno osigurati kontinuitet pružanja usluga tijekom ograničenog razdoblja i do donošenja korektivnih mjera navedenih u stavku 8. ovog članka;
- (c) ako bi takvo isključenje bilo neproporcionalno na temelju kriterija iz stavka 3. ovog članka.

Dodatno, stavak 1. točka (a) ovog članka ne primjenjuje se u slučaju nabave robe pod posebno povoljnim uvjetima od dobavljača koji prestaje s obavljanjem poslovne djelatnosti ili od stečajnih upravitelja u postupku u slučaju nesolventnosti, u slučaju dogovora s vjerovnicima ili sličnog postupka u skladu s nacionalnim pravom.

U slučajevima neisključenja navedenima u prvom i drugom podstavku ovog stavka javni naručitelj navodi razloge neisključenja gospodarskog subjekta i obavlja povjerenstvo iz članka 108. o tim razlozima.

8. Mjere iz stavka 7. kojima se popravljaju situacija za isključenje mogu posebice uključivati:

- (a) mjere za utvrđivanje razloga zbog kojih je došlo do situacije za isključenje te konkretne tehničke i organizacijske mjere te mjere u vezi s osobljem u relevantnom području poslovanja gospodarskog subjekta prikladne za ispravljanje postupanja te sprečavanje njegova ponavljanja;
- (b) dokaz da je gospodarski subjekt poduzeo mjere kako bi se nadomjestila ili nadoknadila šteta koja je financijskim interesima Unije nanesena osnovnim činjenicama koje su dovele do situacije za isključenje;
- (c) dokaz da je gospodarski subjekt platio svaku novčanu kaznu koju je nadležno tijelo izreklo ili svaki porez ili doprinos za socijalno osiguranje iz stavka 1. točke (b), ili da je osigurao njihovo plaćanje.

9. Javni naručitelj, uzimajući u obzir, prema potrebi, revidiranu preporuku povjerenstva iz članka 108., bez odgođene revidira svoju odluku o isključenju gospodarskog subjekta po službenoj dužnosti ili na zahtjev toga gospodarskog subjekta ako je taj gospodarski subjekt poduzeo korektivne mjere koje su dostatne da se dokaže njegova pouzdanost ili je dostavio nove elemente kojima se dokazuje da situacija za isključenje iz stavka 1. ovog članka više ne postoji.

▼M3

10. Natjecatelj ili ponuditelj u trenutku dostave zahtjeva za sudjelovanje ili ponude izjavljuje nalazi li se u nekoj od situacija iz stavka 1. ovog članka ili članka 107. stavka 1. te, prema potrebi, je li poduzeo ikakve korektivne mjere iz stavka 7. točke (a) ovog članka. Natjecatelj ili ponuditelj prema potrebi dostavlja istu izjavu koju je potpisao subjekt na čiju se sposobnost namjerava osloniti. Međutim, javni naručitelj može primijeniti izuzeće od tih zahtjeva za ugovore vrlo male vrijednosti koje treba definirati u delegiranim aktima koji se donose na temelju članka 210.

11. Kad god to javni naručitelj zahtijeva i kada je to potrebno kako bi se osigurala ispravna provedba postupka, natjecatelj ili ponuditelj te subjekt na čiju se sposobnost natjecatelj ili ponuditelj namjerava osloniti, dostavlja:

- (a) odgovarajuće dokaze da natjecatelj, ponuditelj ili subjekt nije u nekoj od situacija za isključenje iz stavka 1.;
- (b) podatke o osobama koje su članovi upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela natjecatelja, ponuditelja ili subjekta, ili imaju ovlasti zastupanja, donošenja odluka ili kontrole u odnosu na tog natjecatelja, ponuditelja ili subjekta, te odgovarajuće dokaze da jedna ili više tih osoba nije u nekoj od situacija za isključenje iz stavka 1. točkama od (c) do (f);
- (c) odgovarajuće dokaze da fizičke ili pravne osobe koje prihvaćaju neograničenu odgovornost za dugove tog natjecatelja, ponuditelja ili subjekta nisu u jednoj od situacija za isključenje iz stavka 1. točke (a) ili (b).

12. Javni naručitelj može primijeniti stavke od 1. do 11. i na podugovaratelja. U tom slučaju javni naručitelj zahtijeva da natjecatelj ili ponuditelj zamijeni podugovaratelja ili subjekt na čiju se sposobnost natjecatelj ili ponuditelj namjerava osloniti, a koji je u situaciji za isključenje.

13. S ciljem osiguravanja odvratajućeg učinka javni naručitelj može, uzimajući u obzir prema potrebi preporuku povjerenstva iz članka 108., izreći financijsku sankciju gospodarskom subjektu koji je pokušao pristupiti financijskim sredstvima Unije sudjelujući ili zahtijevajući da sudjeluje u postupku nabave dok se nalazio u jednoj od sljedećih situacija za isključenje, a da to nije prijavio u skladu sa stavkom 10. ovog članka:

- (a) u pogledu situacija iz stavka 1. točaka (c), (d), (e) i (f) ovog članka, kao alternativa odluci o isključenju gospodarskog subjekta, ako bi takvo isključenje bilo neproporcionalno na temelju kriterija iz stavka 3. ovog članka;
- (b) u pogledu situacija iz stavka 1. točaka (c), (d) i (e) ovog članka, uz isključenje koje je potrebno da bi se zaštitili financijski interesi Unije, ako je gospodarski subjekt usvojio sustavno i opetovano postupanje s namjerom da nepropisno dobije financijska sredstva Unije.

▼ M3

Iznos financijske sankcije predstavlja između 2 % i 10 % ukupne vrijednosti ugovora.

14. Trajanje isključenja ne premašuje nijedno od navedenog:

- (a) trajanje, ako postoji, utvrđeno konačnom presudom ili konačnom upravnom odlukom države članice;
- (b) pet godina za slučajeve iz stavka 1. točke (d);
- (c) tri godine za slučajeve iz stavka 1. točaka (c), (e) i (f).

Gospodarski subjekt isključen je sve dok je u nekoj od situacija iz stavka 1. točaka (a) i (b).

15. Rok zastare za isključenje i/ili izricanje financijskih sankcija gospodarskom subjektu iznosi pet godina, računajući od bilo kojeg od sljedećih datuma:

- (a) datuma postupanja koje je dovelo do isključenja ili, u slučaju postupanja koje je u tijeku ili ponovljenog postupanja, od datuma prestanka s tim postupanjem, u slučajevima iz stavka 1. točaka (b), (c), (d) i (e) ovog članka;
- (b) od datuma konačne presude iz nacionalne nadležnosti ili konačne upravne odluke u slučajevima iz stavka 1. točaka (b), (c) i (d) ovog članka.

Rok zastare prekida se aktom Komisije, OLAF-a, povjerenstva iz članka 108. ili bilo kojeg drugog subjekta uključenog u izvršenje proračuna, o čemu se izvješćuje gospodarski subjekt i koji je povezan s istragama ili sudskim postupcima. Novi rok zastare počinje teći od prvog dana nakon prekida.

Za potrebe stavka 1. točke (f) ovog članka, primjenjuje se rok zastare za isključenje gospodarskog subjekta i/ili izricanje financijskih sankcija gospodarskom subjektu predviđen u članku 3. Uredbe (EZ, Euratom) br. 2988/95.

Ako postupanje gospodarskog subjekta potpada pod nekoliko razloga navedenih u stavku 1. ovog članka, primjenjuje se rok zastare za najozbiljniji od tih razloga.

16. Kako bi se prema potrebi pojačao odvrćajući učinak isključenja i/ili financijske sankcije, Komisija, podložno odluci javnog naručitelja, objavljuje na svojoj internetskoj stranici sljedeće podatke u vezi s isključenjem i, prema potrebi, financijskom sankcijom u slučajevima iz stavka 1. točaka (c), (d), (e) i (f) ovog članka:

- (a) naziv dotičnoga gospodarskog subjekta;
- (b) situaciju za isključenje s upućivanjem na stavak 1. ovog članka;
- (c) trajanje isključenja i/ili iznos financijske sankcije.

▼ M3

Ako je odluka o isključenju i/ili financijskoj sankciji donesena na temelju preliminarne ocjene iz stavka 2. ovog članka, u objavi se navodi da ne postoji konačna presuda ili, prema potrebi, konačna upravna odluka. U tim slučajevima podaci o svakoj žalbi, njihovom statusu i ishodu kao i o svakoj revidiranoj odluci javnog naručitelja objavljuju se bez odgode. Ako je izrečena financijska sankcija, u objavi se također navodi je li ta sankcija plaćena.

Odluku o objavi podataka donosi javni naručitelj nakon relevantne konačne presude ili, prema potrebi, konačne upravne odluke ili nakon preporuke povjerenstva iz članka 108., ovisno o slučaju. Ta odluka počinje proizvoditi učinke tri mjeseca od obavješćivanja gospodarskog subjekta o toj odluci.

Objavljeni podaci uklanjaju se odmah po isteku isključenja. U slučaju financijske sankcije objava se uklanja šest mjeseci od plaćanja te sankcije.

U skladu s Uredbom (EZ) br. 45/2001, u pogledu osobnih podataka, javni naručitelj obavješćuje gospodarski subjekt o njegovim pravima u okviru primjenjivih pravila o zaštiti podataka i o postupcima dostupnima za ostvarivanje tih prava.

17. Podaci iz stavka 16. ovog članka ne objavljuju se ni u jednoj od sljedećih okolnosti:

- (a) ako je potrebno očuvati povjerljivost istrage ili nacionalnog sudskog postupka;
- (b) ako bi objava nanijela neproporcionalnu štetu dotičnom gospodarskom subjektu ili ako bi na neki drugi način bila neproporcionalna na temelju kriterijâ proporcionalnosti iz stavka 3. ovog članka i iznosa financijske sankcije;
- (c) ako je riječ o fizičkim osobama, osim ako je objava osobnih podataka iznimno opravdana, među ostalim, težinom postupanja ili njegovim učinkom na financijske interese Unije. U takvim slučajevima u odluci o objavi podataka u obzir se uzimaju pravo na privatnost i druga prava predviđena u Uredbi (EZ) br. 45/2001.

18. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o sadržaju izjave iz stavka 10. ovog članka, o dokazima iz stavka 11. točke (a) ovog članka, da gospodarski subjekt nije u nekoj od situacija za isključenje, među ostalim upućivanjem na europsku jedinstvenu dokumentaciju o nabavi predviđenu u članku 59. stavku 2. Direktive 2014/24/EU, i o situacijama u kojima javni naručitelj može ili ne mora zahtijevati podnošenje takve izjave ili dokaza.

▼ **M3***Članak 107.***Odbijanje u određenom postupku nabave**

1. Javni naručitelj ne dodjeljuje ugovor za određeni postupak nabave gospodarskom subjektu koji je:

- (a) u situaciji za isključenje utvrđenoj u skladu s člankom 106.;
- (b) netočno prikazao podatke koji su preduvjet za sudjelovanje u postupku ili koji nije dostavio takve podatke;
- (c) ranije sudjelovao u pripremi dokumentacije o nabavi ako to dovodi do narušavanja tržišnog natjecanja koje se ne može drukčije ispraviti.

2. Prije donošenja odluke o odbijanju gospodarskog subjekta u određenom postupku nabave javni naručitelj daje gospodarskom subjektu mogućnost da podnese svoje primjedbe, osim ako je odbijanje opravdano u skladu sa stavkom 1. točkom (a) odlukom o isključenju donesenom u odnosu na gospodarski subjekt, nakon proučavanja njegovih primjedbi.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o mjerama protiv narušavanja tržišnog natjecanja i o izjavi i dokazu da gospodarski subjekt nije u nekoj od situacija navedenih u stavku 1. ovog članka.

*Članak 108.***Sustav ranog otkrivanja i isključenja**

1. Podaci koji se razmjenjuju u okviru sustava ranog otkrivanja i isključenja iz članka 105.a ove Uredbe centraliziraju se u bazi podataka koju uspostavlja Komisija i njima se upravlja u potpunom skladu s pravom na privatnost i drugim pravima predviđenima u Uredbi (EZ) br. 45/2001 („baza podataka”).

Relevantni javni naručitelj unosi podatke u bazu podataka u kontekstu svojih postupaka nabave koji su u tijeku te postojećih ugovora nakon što je o tome obavijestio dotični gospodarski subjekt. To obavješćivanje može se iznimno odgoditi ako postoje uvjerljivi legitimni razlozi za očuvanje povjerljivosti istrage ili nacionalnog sudskog postupka dok takvi uvjerljivi legitimni razlozi za očuvanje povjerljivosti ne prestanu postojati.

U skladu s Uredbom (EZ) br. 45/2001 svaki gospodarski subjekt na koji se primjenjuje sustav ranog otkrivanja i isključenja ima pravo biti obaviješten o podacima pohranjenima u bazi podataka na temelju zahtjeva koji podnese Komisiji.

Podaci sadržani u bazi podataka ažuriraju se, prema potrebi, nakon ispravljanja, brisanja ili bilo kakve izmjene podataka. Objavljuju se isključivo u skladu s člankom 106. stavcima 16. i 17. ove Uredbe.

▼ M3

2. Rano otkrivanje rizika koji ugrožavaju financijske interese Unije, kako je navedeno u članku 105.a stavku 1. točki (a) ove Uredbe, temelji se na proslijeđivanju podataka Komisiji od strane bilo kojeg od sljedećih:

- (a) OLAF-a u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ ako je iz istrage OLAF-a koja je u tijeku vidljivo da bi moglo biti prikladno poduzeti mjere predostrožnosti radi zaštite financijskih interesa Unije, uz dužnu pažnju posvećenu poštovanju postupovnih i temeljnih prava te zaštiti zviždača;
- (b) dužnosnika za ovjeravanje Komisije, europskog ureda koji je osnovala Komisija ili izvršne agencije u slučaju pretpostavljene teške povrede dužnosti, nepravilnosti, prijevare, korupcije ili teškog kršenja ugovora;
- (c) institucije, europskog ureda ili agencije različite od onih navedenih u točki (b) ovog stavka, ili tijela, u slučajevima pretpostavljene teške povrede dužnosti, nepravilnosti, prijevare, korupcije ili teškog kršenja ugovora;
- (d) subjekata koji izvršavaju proračun u skladu s člankom 59. ove Uredbe u slučajevima utvrđene prijevare i/ili nepravilnosti, ako se to nalaže sektorskim pravilima;
- (e) subjekata koji izvršavaju proračun u skladu s člankom 60. ove Uredbe u slučajevima utvrđene prijevare i/ili nepravilnosti.

3. Osim kada se podaci trebaju dostaviti u skladu sa sektorskim pravilima, podaci koji se trebaju proslijediti na temelju stavka 2. ovog članka uključuju:

- (a) identifikaciju dotičnoga gospodarskog subjekta;
- (b) sažetak otkrivenih rizika ili mjerodavnih činjenica;
- (c) podatke koji bi dužnosniku za ovjeravanje mogli pomoći u provođenju provjere iz stavka 4. ovog članka ili u donošenju odluke o isključenju kako je navedeno u članku 106. stavku 1. ili 2. ili odluke o izricanju financijske sankcije kako je navedeno u članku 106. stavku 13.;
- (d) prema potrebi, bilo kakve posebne mjere nužne za osiguranje povjerljivosti proslijeđenih podataka, uključujući mjere za osiguranje dokaza u svrhu zaštite istrage ili nacionalnog sudskog postupka.

⁽¹⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevare (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

▼ **M3**

4. Komisija bez odgode prosljeđuje podatke iz stavka 3. ovog članka svojim dužnosnicima za ovjeravanje i dužnosnicima za ovjeravanje svojih izvršnih agencija te svim drugim institucijama, tijelima, europskim uredima i agencijama kako bi im omogućila da provedu potrebnu provjeru u pogledu njihovih postupaka nabave koji su u tijeku i postojećih ugovora.

Pri provedbi te provjere dužnosnik za ovjeravanje izvršava svoje ovlasti kako je predviđeno člankom 66. i ne prelazi okvir predviđen u uvjetima iz dokumentacije o nabavi i ugovornim odredbama.

Razdoblje čuvanja za podatke proslijeđene u skladu sa stavkom 3. ovog članka ne traje dulje od godine dana. Ako tijekom tog razdoblja javni naručitelj zatraži od povjerenstva izdavanje preporuke u slučaju isključenja, razdoblje čuvanja može se produljiti do trenutka u kojem javni naručitelj donese odluku.

5. Javni naručitelj može donijeti odluku o isključenju i/ili o izricanju financijske sankcije te odluku o objavi povezanih podataka tek nakon što pribavi preporuku povjerenstva ako se takva odluka temelji na preliminarnoj ocjeni kako je navedeno u članku 106. stavku 2.

6. Povjerenstvo se saziva na zahtjev bilo kojeg javnog naručitelja, kako je navedeno u članku 117.

7. Povjerenstvo se sastoji od:

- (a) stalnog neovisnog predsjedatelja visoke razine;
- (b) dvaju predstavnika Komisije kao vlasnika sustava koji izražavaju zajedničko stajalište; i
- (c) jednog predstavnika javnog naručitelja koji podnosi zahtjev.

Sastav povjerenstva treba osigurati prikladnu pravnu i tehničku stručnost.

Povjerenstvu pomaže stalno tajništvo koje osigurava Komisija i koje je zaduženo za svakodnevni rad povjerenstva.

8. Pred povjerenstvom se primjenjuje sljedeći postupak:

- (a) javni naručitelj koji podnosi zahtjev upućuje slučaj povjerenstvu zajedno s potrebnim podacima iz stavka 3. ovog članka, činjenicama i nalazima iz članka 106. stavka 2. te navodnom situacijom za isključenje;
- (b) povjerenstvo bez odgode obavještuje gospodarski subjekt o dotičnim činjenicama i njihovoj preliminarnoj zakonskoj ocjeni, koje se mogu smatrati situacijom za isključenje iz članka 106. stavka 1. točaka (c), (d), (e) i (f) i/ili mogu dovesti do izricanja financijske sankcije. Povjerenstvo istovremeno šalje istu obavijest drugim javnim naručiteljima;
- (c) prije donošenja bilo kakvih preporuka povjerenstvo daje gospodarskom subjektu i obaviještenim javnim naručiteljima mogućnost da podnesu primjedbe. Gospodarski subjekt i obaviješteni javni naručitelji imaju najmanje 15 dana da podnesu svoje primjedbe;

▼ M3

- (d) u slučajevima iz članka 106. stavka 1. točaka (d) i (f) obavijest iz točke (b) ovog stavka i mogućnost iz točke (c) ovog stavka iznimno se može odgoditi ako postoje uvjerljivi legitimni razlozi za očuvanje povjerljivosti istrage ili nacionalnog sudskog postupka dok takvi uvjerljivi legitimni razlozi za očuvanje povjerljivosti ne prestanu postojati;
- (e) ako se zahtjev javnog naručitelja među ostalim temelji na podacima koje je dostavio OLAF, taj ured surađuje s povjerenstvom u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013, uz dužnu pažnju posvećenu poštovanju postupovnih i temeljnih prava te zaštiti zviždača;
- (f) povjerenstvo donosi preporuku u roku od 45 dana od primitka zahtjeva javnog naručitelja. Ako povjerenstvo zatraži dodatne podatke od gospodarskog subjekta, taj rok produljuje se za najviše 15 dana. U iznimnim i opravdanim slučajevima povjerenstvo može dodatno produljiti rok za donošenje preporuke za najviše mjesec dana. Ako gospodarski subjekt ne podnese svoje primjedbe ili ne dostavi tražene podatke u određenom roku, povjerenstvo može nastaviti s donošenjem preporuke.

9. Preporuka povjerenstva o isključenju i/ili izricanju financijske sankcije sadrži, prema potrebi, sljedeće elemente:

- (a) činjenice ili nalaze iz članka 106. stavka 2. i njihovu preliminarnu zakonsku ocjenu;
- (b) ocjenu potrebe za izricanjem financijske sankcije i njezin iznos;
- (c) ocjenu potrebe za isključenjem dotičnoga gospodarskog subjekta i, u tom slučaju, predloženo trajanje takvog isključenja;
- (d) ocjenu potrebe za objavom podataka povezanih s gospodarskim subjektom koji je isključen i/ili podliježe financijskoj sankciji;
- (e) ocjenu korektivnih mjera koje je eventualno poduzeo gospodarski subjekt.

Ako javni naručitelj planira donijeti odluku ozbiljniju od onoga što je preporučilo povjerenstvo, on osigurava da se takva odluka donese uz dužno poštovanje prava na saslušanje i pravila zaštite osobnih podataka.

10. Povjerenstvo revidira svoju preporuku tijekom razdoblja isključenja na zahtjev javnog naručitelja u slučajevima iz članka 106. stavka 9. ili nakon obavijesti o konačnoj presudi ili konačnoj upravnoj odluci kojima se utvrđuju osnove za isključenje kada se takvom presudom ili odlukom ne utvrđuje trajanje isključenja, kako je navedeno u članku 106. stavku 2. drugom podstavku.

▼ **M3**

Povjerenstvo bez odgode obavješćuje javnog naručitelja koji je podnio zahtjev o svojoj revidiranoj preporuci nakon čega javni naručitelj preispituje svoju odluku.

11. Sud Europske unije ima neograničenu nadležnost za preispitivanje odluke kojom javni naručitelj isključuje gospodarski subjekt i/ili mu izriče financijsku sankciju, uključujući smanjenje ili produljenje trajanja isključenja i/ili ukidanje, smanjenje ili povećanje izrečene financijske sankcije.

12. Svim subjektima koji sudjeluju u izvršenju proračuna u skladu s člankom 58. Komisija odobrava pristup podacima u vezi s odlukama o isključenju sukladno članku 106. kako bi im omogućila da provjere je li u sustav unesen podatak o isključenju s ciljem uzimanja tog podatka u obzir, kako je prikladno i na vlastitu odgovornost, prilikom dodjele ugovorâ u izvršavanju proračuna.

13. U okviru godišnjeg izvješća Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, kako je navedeno u članku 325. stavku 5. UFEU-a, Komisija dostavlja agregirane podatke u vezi s odlukama koje su donijeli javni naručitelji u skladu s člancima od 105.a do 108. ove Uredbe. U tom izvješću dostavljaju se i daljnji podaci o svakoj odluci koju donesu javni naručitelji na temelju članka 106. stavka 7. točke (b) ove Uredbe i članka 106. stavka 17. ove Uredbe te o svakoj odluci javnih naručitelja kojom se odstupa od preporuke povjerenstva na temelju članka 105.a stavka 2. trećeg podstavka ove Uredbe.

Podaci iz prvog podstavka ovog stavka dostavljaju se uz dužnu pažnju posvećenu zahtjevima povjerljivosti te, posebno, ne omogućuju identifikaciju dotičnoga gospodarskog subjekta.

14. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o sustavu Unije za zaštitu financijskih interesa Unije, uključujući svoju bazu podataka i svoje standardizirane postupke, o ustroju i sastavu povjerenstva, o imenovanju i neovisnosti predsjedatelja te o sprečavanju sukoba interesa predsjedatelja i članova povjerenstva te upravljanju u slučaju takvog sukoba interesa.

Članak 110.

Dodjela ugovora

1. Ugovori se dodjeljuju na temelju kriterija za dodjelu pod uvjetom da je javni naručitelj provjerio sljedeće uvjete:

- (a) u ponudi se poštuju minimalni zahtjevi navedeni u dokumentaciji o nabavi;
- (b) natjecatelj ili ponuditelj nije isključen na temelju članka 106. niti odbijen na temelju članka 107.; i

▼ M3

(c) natjecatelj ili ponuditelj ispunjava kriterije za odabir navedene u dokumentaciji o nabavi i ne podliježe sukobljenim interesima koji bi mogli negativno utjecati na izvršenje ugovora.

2. Javni naručitelj primjenjuje kriterije za odabir kako bi ocijenio sposobnosti natjecatelja ili ponuditelja. Kriteriji za odabir mogu biti povezani samo s pravnom i regulatornom sposobnošću za obavljanje profesionalne djelatnosti, gospodarskom i financijskom sposobnošću te tehničkom i stručnom sposobnošću.

3. Javni naručitelj primjenjuje kriterije za dodjelu kako bi ocijenio ponudu.

4. Javni naručitelj temelji dodjelu ugovorâ na ekonomski najpovoljnijoj ponudi koja se sastoji od jedne od triju metoda dodjele: najniže cijene, najmanjih troškova ili najboljeg omjera cijene i kvalitete.

Za metodu najmanjih troškova javni naručitelj koristi se pristupom isplativosti uključujući troškove životnog vijeka.

Za najbolji omjer cijene i kvalitete javni naručitelj uzima u obzir cijenu ili trošak i druge kriterije kvalitete povezane s predmetom ugovora.

5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o pojedinostima kriterijâ za odabir, kriterijâ za dodjelu, uključujući kriterije kvalitete, i ekonomski najpovoljnije ponude kao i o metoda korištenih za procjenu troškova životnog vijeka nabave. Komisija je također ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o dokumentima kojima se dokazuje pravna, ekonomska i financijska sposobnost i kojima se dokazuje tehnička i stručna sposobnost te o detaljnim pravilima o elektroničkim dražbama i izuzetno niskim ponudama.

Članak 111.

Podnošenje, elektronička komunikacija i ocjenjivanje

1. Načini podnošenja ponuda moraju biti takvi da osiguraju stvarno nadmetanje te da sadržaj ponuda ostane povjerljiv sve dok se sve istodobno ne otvore.

2. Komisija osigurava odgovarajućim sredstvima i primjenom članka 95. da ponuditelji sadržaj ponuda i prateće dokaze mogu unositi u elektroničkom formatu („e-javna nabava”) osim u opravdanim slučajevima navedenima u delegiranim aktima donesenima u skladu s člankom 210. Svi sustavi elektroničke komunikacije koji se upotrebljavaju za potporu razmjeni komunikacija i podataka moraju biti nediskriminirajući, općenito dostupni i interoperabilni s proizvodima informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT) u općoj uporabi i ne smiju ograničavati pristup gospodarskih subjekata postupku nabave.

Komisija redovito izvješćuje Europski parlament i Vijeće o napretku u provedbi ovog stavka.

▼ **M3**

3. Ako to smatra prikladnim i proporcionalnim, javni naručitelj može zahtijevati od ponuditelja da unaprijed dostave jamstvo kao osiguranje da se podnesene ponude neće povući. Zatraženo jamstvo mora biti proporcionalno procijenjenoj vrijednosti ugovora i utvrđeno na odgovarajućoj razini kako bi se spriječila diskriminacija različitih gospodarskih subjekata.

4. Javni naručitelj otvara sve zahtjeve za sudjelovanje i ponude. Međutim, javni naručitelj odbija:

(a) zahtjeve za sudjelovanje i ponude koji nisu zaprimljeni u roku, i to bez otvaranja;

(b) ponude koje su već bile otvorene kad ih je zaprimio, bez ispitivanja njihova sadržaja.

5. Javni naručitelj ocjenjuje sve zahtjeve za sudjelovanje ili ponude koje nisu odbijene u fazi otvaranja utvrđenoj u stavku 4. na temelju kriterija navedenih u dokumentaciji o nabavi s ciljem dodjele ugovora ili nastavljanja s elektroničkom dražbom.

6. Zahtjevi za sudjelovanje i ponude koje nisu u skladu s minimalnim zahtjevima utvrđenima u dokumentaciji o nabavi odbijaju se.

Osim u opravdanim slučajevima, odbor za ocjenjivanje ili javni naručitelj traže od natjecatelja ili ponuditelja da dostave dodatne materijale ili dokumente koji nedostaju, da pojasne dokumente koji podupiru kriterije za isključenje i odabir ili da objasne izuzetno nisku ponudu, unutar roka koji odredi.

7. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o rokovima zaprimanja ponuda i zahtjeva za sudjelovanje, pristupu dokumentaciji o nabavi, o rokovima dostavljanja dodatnih podataka, rokovima u hitnim slučajevima kao i o sredstvima komunikacije za podnošenje ponuda i elektroničkih kataloga, o detaljnim pravilima tehničkih i pravnih zahtjeva za sustave elektroničke razmjene i o iznimkama od upotrebe elektroničkog podnošenja ponuda u opravdanim slučajevima. Osim toga, Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o mogućnosti zahtijevanja jamstva povezanog s ponudom i uvjetima za aktiviranje i oslobađanje jamstva, o otvaranju i ocjenjivanju ponuda i zahtjeva za sudjelovanje te osnivanju i sastavu odbora za otvaranje i ocjenjivanje ponuda.

Članak 112.

Kontakti tijekom postupka nabave

1. Dok je postupak nabave u tijeku, svi kontakti između javnog naručitelja i natjecatelja ili ponuditelja moraju ispunjavati uvjete kojima se osigurava transparentnost, jednako postupanje i dobro upravljanje, kako je navedeno u članku 96. Nakon isteka roka zaprimanja ponuda javni naručitelj kontaktira ponuditelja u svrhu ispravljanja očitih

▼ **M3**

administrativnih pogrešaka ili zahtijevanja potvrde određenog ili tehničkog elementa, osim u opravdanim slučajevima. Prethodno spomenuti kontakti kao i bilo koji drugi kontakti ne smiju dovesti do izmjena dokumentacije o nabavi ili bitnih izmjena uvjeta podnesene ponude, osim ako se u postupku nabave navedenom u članku 104. stavku 1. te mogućnosti izričito dopuštaju.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o kontaktima koji su dopušteni i kontaktima koji su nužni između javnog naručitelja i natjecatelja ili ponuditelja tijekom postupka nabave.

*Članak 113.***Odluka o dodjeli i obavješćivanje natjecatelja ili ponuditelja**

1. Nadležni dužnosnik za ovjeravanje odlučuje kome se ugovor treba dodijeliti, u skladu s kriterijima za odabir i dodjelu navedenima u dokumentaciji o nabavi.

2. Javni naručitelj obavješćuje sve natjecatelje ili ponuditelje čiji su zahtjevi za sudjelovanje ili ponude odbijeni o razlozima na temelju kojih je donesena odluka, kao i o trajanju roka mirovanja iz članka 118. stavka 2.

Kad je riječ o dodjeli posebnih ugovora na temelju okvirnog ugovora koji uključuju ponovnu provedbu nadmetanja, javni naručitelj obavješćuje ponuditelje o ishodu ocjenjivanja.

3. Javni naručitelj obavješćuje svakog ponuditelja koji nije u situaciji za isključenje, a čija je ponuda u skladu s dokumentacijom o nabavi i koji to zahtijeva pisanim putem, o sljedećem:

(a) nazivu ponuditelja, ili ponuditelja u slučaju okvirnog ugovora, kojem je dodijeljen ugovor i, osim u slučaju posebnog ugovora na temelju okvirnog ugovora koji uključuje ponovnu provedbu nadmetanja, značajkama i relativnim prednostima uspješne ponude, plaćenju cijeni ili vrijednosti ugovora, ovisno o slučaju;

(b) napretku pregovora i dijalogu s ponuditeljima.

Međutim, javni naručitelj može odlučiti uskratiti određene podatke ako bi se njihovom objavom ometalo izvršavanje zakonodavstva, djelovalo u suprotnosti s javnim interesom ili štetilo legitimnim komercijalnim interesima gospodarskih subjekata, ili moglo narušiti pošteno tržišno natjecanje među njima.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o zahtjevima i sadržaju izvješća o ocjeni i odluke o dodjeli te o obavješćivanju natjecatelja i ponuditelja.

*Članak 114.***Poništenje postupka nabave**

Prije nego što je ugovor potpisan javni naručitelj može poništiti postupak nabave, a natjecatelji ili ponuditelji nemaju pravo potraživati bilo kakvu naknadu.

▼M3

Odluka mora biti opravdana i s njom je potrebno što prije upoznati natjecatelje ili ponuditelje.

*Članak 114.a***Izvršenje i izmjene ugovora**

1. S izvršenjem ugovora ne smije se započeti prije nego što je ugovor potpisan.
2. Javni naručitelj može izmijeniti ugovor ili okvirni ugovor bez postupka nabave samo u slučajevima predviđenima u stavkom 3. i pod uvjetom da se izmjenom ne mijenja predmet ugovora ili okvirnog ugovora.
3. Ugovor ili posebni ugovor na temelju okvirnog ugovora može se izmijeniti bez novog postupka nabave u svakom od sljedećih slučajeva:
 - (a) za dodatne radove, robu ili usluge početnog ugovaratelja koji su se pokazali potrebnima, a nisu bili obuhvaćeni prvotnom nabavom, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - i. izmjena ugovaratelja ne može se izvršiti zbog tehničkih razloga povezanih sa zahtjevima međuzamjenjivosti ili interoperabilnosti s postojećom opremom, uslugama ili instalacijama;
 - ii. izmjena ugovaratelja prouzročila bi znatno udvostručenje troškova javnom naručitelju; i
 - iii. svako povećanje cijene, uključujući neto kumulativnu vrijednost uzastopnih izmjena, ne prelazi 50 % prvotne vrijednosti ugovora;
 - (b) ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - i. do potrebe za izmjenom došlo je zbog okolnosti koje pažljivi javni naručitelj nije mogao predvidjeti; i
 - ii. svako povećanje cijene ne prelazi 50 % prvotne vrijednosti ugovora;
 - (c) ako je vrijednost izmjene niža od sljedećih pragova:
 - i. pragova iz članka 118. stavka 1. i delegiranih akata koji se donose na temelju članka 190. stavka 2. u području vanjskih djelovanja primjenjivih u vrijeme izmjene; i
 - ii. 10 % prvotne vrijednosti ugovora za ugovore o javnim uslugama i javnoj nabavi robe te ugovore o koncesiji radova ili usluga i 15 % prvotne vrijednosti ugovora za ugovore o javnim radovima;
 - (d) ako minimalni zahtjevi početnog postupka nabave nisu izmijenjeni. U tom slučaju svaka posljedična izmjena vrijednosti mora biti u skladu s uvjetima iz točke (c) ovog podstavka, osim ako takva izmjena vrijednosti proizlazi iz stroge primjene dokumentacije o nabavi ili ugovornih odredaba.

▼M3

Prvi podstavak točke (a), (c) i (d) ovog stavka mogu se primjenjivati i na okvirne ugovore.

U prvotnoj vrijednosti ugovora revizije cijena ne uzimaju se u obzir.

Neto kumulativna vrijednost nekoliko uzastopnih izmjena iz prvog podstavka točke (c) ovog stavka ne smije prelaziti nijedan prag koji je tamo naveden.

Javni naručitelj primjenjuje *ex post* mjere objave navedene u članku 103.

▼B

Odjeljak 4.

Jamstva i korektivne mjere

▼M3

Članak 115.

Jamstva

1. Osim u slučaju ugovora male vrijednosti, javni naručitelj može, ako to smatra prikladnim i proporcionalnim, za svaki slučaj posebno i podložno analizi rizika, zahtijevati od ugovaratelja da dostave jamstvo kako bi se poduzelo bilo što od sljedećeg:

- (a) ograničili financijski rizici povezani s plaćanjem pretfinanciranja;
- (b) osiguralo poštovanje bitnih ugovornih obveza u slučaju radova, robe ili složenih usluga;
- (c) osiguralo potpuno izvršenje ugovora tijekom razdoblja ugovorne odgovornosti.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o vrstama jamstava koja se mogu zahtijevati od ugovaratelja, uključujući kriterije analize rizika, i o najvišem iznosu svake vrste jamstva kao postotku ukupne vrijednosti ugovora.

Članak 116.

Značajne pogreške, nepravilnosti ili prijevare

1. Za potrebe ovog članka, „značajna pogreška” znači svaka povreda odredbe ugovora koja proizlazi iz činjenja ili propuštanja, a koja prouzroči ili može prouzročiti gubitak za proračun.

2. Ako se u postupku pojave značajne pogreške, nepravilnosti ili prijevare, javni naručitelj suspendira postupak te može poduzeti sve potrebne mjere, uključujući poništenje postupka.

3. Ako se nakon potpisivanja ugovora utvrdi da je u postupku ili pri izvršenju ugovora bilo značajnih pogrešaka, nepravilnosti ili prijevare, javni naručitelj može suspendirati izvršenje ugovora ili, prema potrebi, otkazati ugovor.

Izvršenje ugovorâ također se može suspendirati kako bi se provjerilo je li došlo do pretpostavljenih značajnih pogrešaka, nepravilnosti ili prijevare.

▼ M3

Ako se značajne pogreške, nepravilnosti ili prijevara mogu pripisati izvoditelju, javni naručitelj dodatno može odbiti izvršiti plaćanja ili osigurati povrat nepropisno isplaćenih iznosa, u mjeri proporcionalnoj težini značajnih pogrešaka, nepravilnosti ili prijevare.

4. OLAF izvršava ovlasti koje su Komisiji dodijeljene Uredbom Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 ⁽¹⁾ za provođenje provjera i inspekcija na terenu u državama članicama i, u skladu s važećim sporazumima o suradnji i međusobnoj pomoći, u trećim zemljama i prostorijama međunarodnih organizacija.

5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o suspenziji izvršenja ugovora u slučaju značajnih pogrešaka, nepravilnosti ili prijevare.

▼ B*POGLAVLJE 2.****Odredbe koje se primjenjuju na ugovore koje institucije sklapaju za svoj račun*****▼ M3***Članak 117.***Javni naručitelj**

1. Institucije u smislu članka 2., izvršne agencije i tijela u smislu članaka 208. i 209. smatraju se javnim naručiteljima u slučaju ugovora koje sklapaju za svoj račun, osim kada nabavu vrše preko središnjeg tijela za nabavu. Službe tih institucija ne smatraju se javnim naručiteljima ako međusobno sklapaju administrativne dogovore.

U skladu s člankom 65. te institucije delegiraju potrebne ovlasti za obavljanje funkcije javnog naručitelja.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o delegiranju funkcije javnog naručitelja i o središnjim tijelima za nabavu.

*Članak 118.***Primjenjivi pragovi i rok mirovanja**

1. U postupku dodjele ugovorâ o javnoj nabavi i ugovorâ o koncesiji javni naručitelj prilikom odabira postupka navedenog u članku 104. stavku 1. ove Uredbe poštuje pragove utvrđene u članku 4. točkama (a) i (b) Direktive 2014/24/EU. Tim se pragovima određuju mjere objave navedene u članku 103. stavcima 1. i 2. ove Uredbe.

⁽¹⁾ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

▼M3

2. Podložno iznimkama i uvjetima koji se navode u delegiranim aktima koji se donose na temelju ove Uredbe, javni naručitelj u slučaju ugovorâ čija vrijednost prelazi pragove iz stavka 1. ne potpisuje ugovor ili okvirni ugovor s uspješnim ponuditeljem do isteka roka mirovanja.

3. Rok mirovanja traje 10 dana kod upotrebe elektroničkih sredstava komunikacije, a kod upotrebe drugih sredstava 15 dana.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o zasebnim ugovorima i ugovorima s grupama, procjeni vrijednosti ugovorâ o javnoj nabavi i ugovorâ o koncesiji te roku mirovanja prije potpisivanja ugovora.

*Članak 119.***Pravila o pristupu postupku nabave**

Sudjelovanje u postupcima nabave otvoreno je pod jednakim uvjetima svim fizičkim i pravnim osobama obuhvaćenima područjem primjene Ugovorâ te svim fizičkim i pravnim osobama s poslovnim nastanom u trećoj zemlji s kojom Unija ima poseban sporazum u području javne nabave pod uvjetima utvrđenima u tom sporazumu. Sudjelovanje u postupcima nabave otvoreno je i međunarodnim organizacijama.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o dokazima koji se trebaju dostaviti u vezi s pristupom nabavi.

*Članak 120.***Pravila o nabavi Svjetske trgovinske organizacije**

Ako se primjenjuje plurilateralni Sporazum o javnoj nabavi sklopljen u okviru Svjetske trgovinske organizacije, postupak nabave otvoren je i gospodarskim subjektima s poslovnim nastanom u državama koje su ratificirale taj sporazum, pod uvjetima određenima tim sporazumom.

▼B

GLAVA VI.

BESPOVRATNA SREDSTVA*POGLAVLJE 1.****Područje primjene i oblik bespovratnih sredstava****Članak 121.***Područje primjene bespovratnih sredstava**

1. Bespovratna sredstva izravni su financijski doprinosi u obliku donacija iz proračuna za financiranje:

(a) djelovanja namijenjenog za pomoć postizanju cilja politike Unije;

▼B

- (b) funkcioniranja tijela koje ima za svoj cilj opći interes Unije ili ima cilj koji čini dio politike Unije i podržava politiku Unije („bespovratna sredstva za poslovanje”)

Bespovratna sredstva uređuju se pisanim sporazumom ili odlukom Komisije koja je priopćena uspješnom podnositelju zahtjeva za bespovratnim sredstvima.

Komisija može uspostaviti sigurne elektroničke sustave za razmjenu podataka s korisnicima.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za detaljno navođenje područja primjene bespovratnih sredstava i za pravila kojima se utvrđuje hoće li se koristiti sporazumi o bespovratnim sredstvima ili odluke o dodjeli bespovratnih sredstava. Nadalje, Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o elektroničkom sustavu razmjene podataka, uključujući uvjete pod kojima se dokumenti dostavljani putem tih sustava, uključujući sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava, smatraju izvornicima i potpisanima, te o korištenju okvira partnerstava.

2. Bespovratna sredstva u smislu ove glave ne čini sljedeće:

- (a) rashodi za članove i osoblje institucija i doprinosi Europskim školama;
- (b) ugovori o javnoj nabavi iz članka 101., pomoć koja se plaća kao makrofinancijska pomoć i proračunska potpora;
- (c) financijski instrumenti, kao i dionički ili vlasnički udjeli u međunarodnim financijskim institucijama kao što je Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) ili specijalizirana tijela Unije kao što je Europski investicijski fond;
- (d) doprinosi koje Unija plaća kao članarinu tijelima čija je članica;
- (e) rashodi primijenjeni u okviru podijeljenog i neizravnog upravljanja u smislu članaka 58., 59. i 60., osim ako je drukčije određeno financijskim pravilima koja se primjenjuju na proračun subjekata ili osoba kojima su povjerene zadaće u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) ili sporazumima o delegiranju;
- (f) doprinosi izvršnim agencijama iz članka 62. plaćeni u skladu s osnivačkim aktom svake agencije;
- (g) rashodi vezani uz tržišta proizvoda ribarstva iz članka 3. stavka 2. točke (f) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1290/2005 od 21. lipnja 2005. o financiraju zajedničke poljoprivredne politike ⁽¹⁾;
- (h) vraćanje nastalih putnih troškova i dnevnica ili, prema potrebi, drugih naknada plaćenih osobama koje su institucije pozvale ili ovlastile;

⁽¹⁾ SL L 209, 11.8.2005., str. 1.

▼B

- (i) nagrade dane kao naknade za natjecanje na koje se primjenjuje glava VII. dijela prvog;

▼M2

- (j) doprinosi europskim političkim strankama iz dijela drugog glave VIII.

▼B

3. Rabati na kamatne stope i subvencije na naknade za jamstva smatraju se bespovratnim sredstvima pod uvjetom da se u okviru iste mjere ne kombiniraju s financijskim instrumentima iz glave VIII. dijela prvog.

Takvi rabati i subvencije podliježu odredbama ove glave, izuzev sljedećeg:

- (a) načela sufinanciranja određenog člankom 125. stavkom 3.;
- (b) načela zabrane ostvarivanja dobiti određenog člankom 125. stavkom 4.;
- (c) za djelovanja čiji je cilj ojačati financijsku sposobnost korisnika ili ostvariti prihod, procjene financijske sposobnosti podnositelja zahtjeva iz članka 132. stavka 1.

4. Svaka institucija može dodijeliti bespovratna sredstva za aktivnosti u području komunikacije kad iz opravdanih razloga korištenje postupaka javne nabave nije prikladno.

*Članak 122.***Korisnici**

1. Kad više subjekata zadovoljava uvjete za dodjelu bespovratnih sredstava, a zajedno čine jedan subjekt, taj se subjekt može smatrati jedinim korisnikom, uključujući ako je subjekt osnovan upravo za potrebe provođenja djelovanja koje se treba financirati iz bespovratnih sredstava.

2. Za potrebe ove glave sljedeći se subjekti smatraju subjektima povezanim s korisnikom:

- (a) subjekti koji čine korisnika u skladu sa stavkom 1.;
- (b) subjekti koji zadovoljavaju kriterije prihvatljivosti i ne potpadaju ni pod jednu od situacija iz članka 131. stavka 4. te su povezani s korisnikom, osobito pravno ili putem sudjelovanja u kapitalu, što nije ograničeno na djelovanje ni uspostavljeno isključivo za potrebe svoje provedbe.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o minimalnom sadržaju sporazuma o bespovratnim sredstvima ili odluka o dodjeli bespovratnih sredstava, osobito ako se bespovratna sredstva dodjeljuju nekolicini subjekata, o određenim obvezama koordinatora, ako postoji, i drugih korisnika, primjenjivom režimu odgovornosti i uvjetima za dodavanje ili izuzimanje korisnika.

*Članak 123.***Oblici bespovratnih sredstava**

1. Bespovratna sredstva mogu imati jedan od sljedećih oblika:

- (a) nadoknada određenog dijela prihvatljivih stvarno nastalih troškova iz članka 126.;

▼B

- (b) nadoknada na temelju troškova po jedinici;
- (c) jednokratni iznosi;
- (d) paušalno financiranje;
- (e) kombinacija oblika iz točaka (a) do (d).

2. Pri utvrđivanju odgovarajućeg oblika bespovratnih sredstava, u najvećoj se mogućoj mjeri uzimaju u obzir potencijalni interesi korisnika i računovodstvene metode.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o pravilima za različite oblike bespovratnih sredstava, uključujući bespovratna sredstva male vrijednosti.

*Članak 124.***Jednokratni iznosi, troškova po jedinici i paušalno financiranje**

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe temeljnog akta, korištenje jednokratnih iznosa, troškova po jedinici ili paušalnog financiranja odobrava se na temelju odluke Komisije kojom se osigurava poštovanje načela jednakog postupanja prema korisnicima u istoj kategoriji djelovanja ili programa rada.

Kad najviši iznos po dodjeli bespovratnih sredstava ne prelazi iznos bespovratnih sredstava male vrijednosti, odobrenje može dati odgovorni dužnosnik za ovjeravanje.

2. Odobrenje se potkrepljuje najmanje sljedećim:

- (a) obrazloženjem prikladnosti tih oblika financiranja s obzirom na narav poduprtih djelovanja ili programa rada, kao i na rizike nepravilnosti i prijevare te troškove kontrole;
- (b) utvrđivanjem troškova ili kategorija troškova pokrivenih jednokratnim iznosima, troškovima po jedinici ili paušalnim financiranjem, koji isključuju neprihvatljive troškove na temelju primjenjivih pravila Unije;
- (c) opisom metoda utvrđivanja jednokratnih iznosa, troškova po jedinici i paušalnog financiranja te uvjeta za razumno osiguravanje poštovanja načela zabrane ostvarivanja dobiti i načela sufinanciranja, kao i izbjegavanja dvostrukog financiranja troškova. Te se metode temelje na:
 - i. statističkim podacima ili sličnim objektivnim sredstvima; ili
 - ii. pristupu prema svakom korisniku zasebno, upućivanjem na ovjerene povijesne podatke korisnika ili one koji se mogu revidirati, ili na uobičajenu praksu troškovnog računovodstva korisnika.

3. Ako se odobri primjena uobičajene prakse troškovnog računovodstva korisnika, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može *ex ante* procijeniti usklađenost te prakse pod uvjetima određenima stavkom 2. ili pomoću odgovarajuće strategije *ex post* kontrola.

Ako je usklađenost uobičajene prakse troškovnog računovodstva korisnika s uvjetima iz stavka 2. utvrđena *ex ante*, jednokratni iznosi, iznosi troškova po jedinici ili paušalnog financiranja utvrđeni primjenom navedene prakse neće se osporavati *ex post* kontrolama.

▼B

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može smatrati da je uobičajena praksa troškovnog računovodstva korisnika u skladu s uvjetima iz stavka 2. ako je prihvaćaju nacionalna tijela na temelju usporedivih programa financiranja.

4. Odlukom o dodjeli bespovratnih sredstava ili sporazumom o bespovratnim sredstvima može se odobriti ili nametnuti, u obliku paušalnih iznosa, financiranje korisnikovih neizravnih troškova od najviše 7 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova djelovanja, osim kad korisnik prima bespovratna sredstva za poslovanje koja se financiraju iz proračuna. Gornja granica od 7 % može se prijeći na temelju obrazložene odluke Komisije.

5. Vlasnici malih i srednjih poduzeća i druge fizičke osobe koje ne primaju plaću, mogu prijaviti kao prihvatljive troškove osoblja, rad obavljen u okviru nekog djelovanja ili programa rada na temelju troškova po jedinici utvrđenih odlukom Komisije.

6. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima vezanima uz jednokratne iznose, troškove po jedinici i paušalno financiranje.

*POGLAVLJE 2.**Načela**Članak 125.***Opća načela koja se primjenjuju na bespovratna sredstva**

1. Na dodjelu bespovratnih sredstava primjenjuju se načela transparentnosti i jednakog postupanja.
2. Ne dovodeći u pitanje članak 130. bespovratna sredstva ne smiju biti kumulativna i ni dodijeljena unatrag.
3. Bespovratna sredstva uključuju sufinanciranje ne dovodeći u pitanje posebna pravila utvrđena u glavi IV. dijela drugog.

▼M2**▼B**

4. Bespovratna sredstva ne smiju imati svrhu ni učinak ostvarivanja dobiti u okviru djelovanja ili programa rada korisnika („načelo zabrane ostvarivanja dobiti”).

Prvi podstavak ne primjenjuje se na:

- (a) djelovanja čiji je cilj jačanje financijske sposobnosti korisnika ili djelovanja koja ostvaruju prihod kako bi se osigurao njihov kontinuitet nakon razdoblja financiranja Unije predviđenog odlukom o dodjeli bespovratnih sredstava ili sporazumom o bespovratnim sredstvima;
- (b) stipendije za studij, istraživanje ili usavršavanje isplaćene fizičkim osobama;

▼B

- (c) drugu izravnu potporu isplaćenu fizičkim osobama kojima je pomoć najpotrebnija, kao što su nezaposlene osobe i izbjeglice;
- (d) bespovratna sredstva koja se temelje na paušalnim iznosima i/ili jednokratnim iznosima i/ili troškovima po jedinici ako oni zadovoljavaju uvjete određene člankom 124. stavkom 2.
- (e) bespovratna sredstva male vrijednosti.

Ako se ostvari dobit, Komisija ima pravo na povrat postotka dobiti koji odgovara doprinosu Unije prihvatljivim troškovima stvarno nastalima za korisnika u provedbi djelovanja ili programa rada.

5. Za potrebe ove glave, dobit se definira kao višak primitaka iznad prihvatljivih troškova nastalih za korisnika, kad se zahtijeva plaćanje preostalog iznosa.

Primici iz prvog podstavka ograničavaju se na prihode ostvarene djelovanjem ili programom rada, kao i financijski doprinosi koje su donatori posebno namijenili financiranju prihvatljivih troškova.

U slučaju bespovratnih sredstava za poslovanje, iznosi namijenjeni stvaranju pričuva ne uzimaju se u obzir za potrebe provjere poštovanja načela zabrane stvaranja dobiti.

▼M2

6. Ako europska politička zaklada u smislu Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ ostvari višak prihoda u odnosu na rashode na kraju financijske godine u kojoj je primila bespovratno sredstvo za poslovanje, dio tog viška od najviše 25 % ukupnog prihoda za tu godinu može se, odstupajući od načela zabrane ostvarivanja dobiti utvrđenog u stavku 4. ovog članka, prenijeti u sljedeću godinu pod uvjetom da ga se iskoristi prije kraja prvog tromjesečja te sljedeće godine.

▼B

7. Bespovratna sredstva mogu se, bez poziva za podnošenje prijedloga, dodijeliti EIB-u ili Europskom investicijskom fondu za djelovanja tehničke pomoći. U takvim slučajevima ne primjenjuju se članak 131. stavci 2. do 5. i članak 132. stavak 1.

8. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima uz opća načela koja se primjenjuju na bespovratna sredstva, uključujući načelo zabrane stvaranja dobiti i načelo sufinciranja. Nadalje, Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za definiranje tehničke pomoći.

⁽¹⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 1141/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o statutu i financiranju europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada (SL L 317, 4.11.2014., str. 1.).

▼B*Članak 126.***Prihvatljivi troškovi**

1. Bespovratna sredstva ne smiju prijeći ukupnu gornju granicu izraženu u obliku apsolutne vrijednosti koja se utvrđuje na temelju procijenjenih prihvatljivih troškova.

Bespovratna sredstva ne smiju prijeći prihvatljive troškove.

2. Prihvatljivi troškovi su troškovi stvarno nastali za korisnika bespovratnih sredstava, koji zadovoljavaju sve sljedeće uvjete:

- (a) nastali su tijekom razdoblja trajanja djelovanja ili programa rada, izuzev troškova vezanih uz završna izvješća i potvrde o obavljenoj reviziji;
- (b) navedeni su u projekciji ukupnog proračuna za djelovanje ili program rada;
- (c) potrebni su za provedbu djelovanja ili programa rada na koji se primjenjuje bespovratno sredstvo;
- (d) mogu se utvrditi i provjeriti, posebno zato što su knjiženi u poslovne knjige korisnika i utvrđeni u skladu s primjenjivim računovodstvenim standardima zemlje u kojoj korisnik ima poslovni nastan te u skladu s uobičajenom praksom troškovnog računovodstva korisnika;
- (e) poštuju zahtjeve primjenjivog poreznog i socijalnog zakonodavstva;
- (f) razumni su, opravdani i poštuju načelo dobrog financijskog upravljanja, posebno s obzirom na ekonomičnost i učinkovitost.

3. U pozivima za podnošenje prijedloga navode se kategorije troškova koji se smatraju prihvatljivima za financiranje od strane Unije.

Ne dovodeći u pitanje temeljni akt te, dodatno, stavak 2., sljedeće kategorije troškova prihvatljive su ako ih je odgovorni dužnosnik za ovjeravanje naveo kao takve u pozivima za podnošenje prijedloga:

- (a) troškovi vezani uz jamstvo za predfinanciranje koje je dao korisnik bespovratnih sredstava kad takvo jamstvo zahtijeva odgovorni dužnosnik za ovjeravanje u skladu s člankom 134. stavkom 1.;
- (b) troškovi vezani uz vanjske revizije kada takve revizije zahtijeva odgovorni dužnosnik za ovjeravanje za potrebe potkrepljivanja zahtjeva za plaćanje;
- (c) porez na dodanu vrijednost („PDV”) kad se na temelju primjenjivog nacionalnog zakonodavstva o PDV-u ne može osigurati njegov povrat i koji plaća korisnik koji nije neoporeziva osoba definirana u članku 13. stavku 1. prvom podstavku Direktive Vijeća br. 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost ⁽¹⁾;
- (d) troškovi amortizacije, pod uvjetom da su stvarno nastali za korisnika;
- (e) troškovi plaća osoblja nacionalnih uprava u mjeri u kojoj su povezani s troškovima aktivnosti koje odgovarajuće javno tijelo ne bi obavljalo da nije pokrenut predmetni projekt.

⁽¹⁾ SL L 347, 11.12.2006., str. 1.

▼B

4. Troškove nastale za subjekte povezane s korisnikom kako je opisano u članku 122. odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može prema pozivu za podnošenje prijedloga prihvatiti kao prihvatljive. U tom se slučaju kumulativno primjenjuju sljedeći uvjeti:

- (a) predmetni subjekti navedeni su u sporazumu o bespovratnim sredstvima ili odluci o dodjeli bespovratnih sredstava;
- (b) predmetni subjekti poštuju pravila iz sporazuma ili odluke o dodjeli bespovratnih sredstava koji se primjenjuju na korisnika s obzirom na prihvatljivost troškova i prava na provjere i revizije koje provode Komisija, OLAF i Revizorski sud.

5. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o daljnjim zahtjevima vezanim za prihvatljive troškove.

*Članak 127.***Sufinanciranje u naravi**

1. Sufinanciranje u obliku doprinosa u naravi ne uzima se u obzir za potrebe izračuna dobiti ostvarene bespovratnim sredstvom.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može prihvatiti doprinose u naravi kao sufinanciranje ako to smatra potrebnim ili primjerenim. Kad je sufinanciranje u naravi ponuđeno uz bespovratna sredstva male vrijednosti, a odgovorni dužnosnik za ovjeravanje je odlučio to odbiti, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje dužan je obrazložiti zašto je navedeno sufinanciranje nepotrebno ili neprimjereno.

Ti doprinosi ne smiju premašiti:

- (a) troškove stvarno nastale za treće strane, koji su propisno potkrijepljeni računovodstvenom dokumentacijom;
- (b) ili, ako takva dokumentacija ne postoji, troškove koji odgovaraju općeprihvaćenim troškovima na predmetnom tržištu.

Doprinosi u naravi se u projekciji proračuna iskazuju zasebno kako bi se odrazila ukupna sredstva raspoređena za djelovanje. Njihova jedinična vrijednost procjenjuje se u privremenom proračunu i naknadno se ne mijenja.

Doprinosi u naravi moraju poštovati nacionalna porezna pravila i pravila o socijalnom osiguranju.

*Članak 128.***Transparentnost**

1. Bespovratna sredstva podliježu programu rada koji se objavljuje prije njegove provedbe.

Taj program rada provodi se kroz objavljivanje poziva za podnošenje prijedloga, osim u opravdanim iznimnim i hitnim slučajevima ili ako značajke korisnika ili djelovanja ne ostavljaju nikakav drugi izbor za predmetno djelovanje ili ako je korisnik utvrđen u temeljnom aktu.

▼B

Prvi podstavak ne primjenjuje se na pomoć za upravljanje krizama, djelovanja civilne zaštite ili djelovanja humanitarne pomoći.

2. U pozivima za podnošenje prijedloga navodi se planiran datum do kojeg se sve podnositelje zahtjeva obavješćuje o ishodu evaluacije njihovog zahtjeva te okvirni datum za potpisivanje sporazuma o bespovratnim sredstvima ili obavijest o odluci o dodjeli bespovratnih sredstava.

Ti se datumi utvrđuju na temelju sljedećih razdoblja:

- (a) za obavješćivanje svih podnositelja zahtjeva o ishodu evaluacije njihovog zahtjeva, najdulje šest mjeseci od završnog datuma za podnošenje cjelovitih prijedloga;
- (b) za potpisivanje sporazuma o bespovratnim sredstvima s podnositeljima zahtjeva ili za obavješćivanje podnositelja zahtjeva o odluci o dodjeli bespovratnih sredstava, najdulje tri mjeseca od datuma obavješćivanja podnositelja zahtjeva da su bili uspješni.

Ta se razdoblja mogu prilagoditi kako bi se uzelo u obzir vrijeme koje je potrebno za postupanje u skladu s posebnim postupcima koje može zahtijevati temeljni akt u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁾ i mogu biti produljena u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima, posebno za složena djelovanja, ako postoji veliki broj prijedloga ili kašnjenja koji se mogu pripisati podnositeljima zahtjeva.

Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja u svom godišnjem izvješću o radu izvješćuje o prosječnom vremenu koje je bilo potrebno za obavješćivanje podnositelja zahtjeva, potpisivanje sporazuma o bespovratnim sredstvima s podnositeljima zahtjeva ili za obavješćivanje o odluci o dodjeli bespovratnih sredstava. U slučaju prekoračenja razdoblja iz drugog podstavka, dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja navodi razloge za to i, ako ti razlozi nisu propisno opravdani u skladu s trećim podstavkom, predlaže korektivne mjere.

3. Sva bespovratna sredstva dodijeljena tijekom financijske godine objavljuju se jednom godišnje u skladu s člankom 35. stavcima 2. i 3.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. u vezi s detaljnim pravilima o zahtjevima u pogledu programa rada, sadržaja poziva za podnošenje prijedloga, iznimaka u vezi s pozivima za podnošenje prijedloga, podataka za podnositelje zahtjeva i *ex post* objavu.

Članak 129.

Načelo zabrane kumulativne dodjele

1. Za jedno djelovanje moguće je dodijeliti samo jedno bespovratno sredstvo iz proračuna bilo kojem korisniku, osim ako je drukčije odobreno u odgovarajućim temeljnim aktima.

Jednom korisniku u financijskoj godini može iz proračuna biti dodijeljeno samo jedno bespovratno sredstvo za poslovanje.

⁽¹⁾ SL L 55, 28.2.2011., str. 13.

▼B

Podnositelj zahtjeva odmah obavješćuje dužnosnika za ovjeravanje o svim višestrukim zahtjevima i višestrukim bespovratnim sredstvima koji se odnose na isto djelovanje ili na isti program rada.

Isti se troškovi ni u kakvim okolnostima ne smiju dva puta financirati iz proračuna.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o načelu zabrane kumulativne dodjele bespovratnih sredstava.

*Članak 130.***Načelo zabrane retroaktivnosti**

1. Bespovratno sredstvo moguće je dodijeliti za djelovanje koje je već započelo pod uvjetom da podnositelj zahtjeva može dokazati potrebu za početkom djelovanja prije potpisivanja sporazuma o bespovratnim sredstvima ili za obavijesti o odluci o dodjeli bespovratnih sredstava.

U takvim slučajevima, troškovi prihvatljivi za financiranje ne smiju nastati prije datuma podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva, osim u propisno opravdanim i iznimnim slučajevima, kako je predviđeno temeljnim aktom, ili u slučaju iznimne hitnosti za pomoć pri upravljanju krizama, djelovanjima civilne zaštite ili djelovanjima humanitarne pomoći, ili u situacijama prijetće ili neposredne opasnosti koja prijeti da će eskalirati u oružan sukob ili destabilizirati zemlju, pri čemu bi rani angažman Unije bio od velike važnosti u promicanju sprečavanja sukoba.

Ni jedno bespovratno sredstvo nije moguće dodijeliti retroaktivno za djelovanja koja su već završena.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o načelu zabrane retroaktivnosti.

2. U slučaju bespovratnih sredstava za poslovanje, sporazum o bespovratnim sredstvima potpisuje se, a obavijest o odluci o dodjeli bespovratnih sredstava upućuje se u roku od šest mjeseci od početka financijske godine korisnika. Troškovi prihvatljivi za financiranje ne smiju nastati prije podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva ni prije početka financijske godine korisnika.

*POGLAVLJE 3.****Postupak dodjele****Članak 131.***Zahtjevi za bespovratna sredstva**

1. Zahtjevi za bespovratna sredstva podnose se u pisanom obliku, uključujući, ako je prikladno, u sigurnom elektroničkom formatu.

Komisija predviđa, ako to smatra izvedivim, mogućnost podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva internetom.

▼B

2. Zahtjevi za bespovratna sredstva prihvatljivi su ako su ih podnijeli:

- (a) pravne osobe; ili
- (b) fizičke osobe, ako to zahtijeva narav ili značajke djelovanja ili cilj podnositelja zahtjeva.

Za potrebe prvog podstavka točke (a), zahtjevi za bespovratna sredstva mogu biti prihvatljivi ako su ih podnijeli subjekti koji nemaju pravnu osobnost prema primjenjivom nacionalnom pravu, pod uvjetom da njihovi predstavnici imaju sposobnost preuzimanja pravnih obveza u njihovo ime te pružanje jamstava za zaštitu financijskih interesa Unije koja su jednaka onima koje pružaju pravne osobe.

3. U zahtjevu se navodi pravni status podnositelja i dokazuje njegova financijska ili operativna sposobnost za izvršavanje predloženog djelovanja ili programa rada.

U tu svrhu podnositelj zahtjeva dostavlja časnu izjavu te, osim ako se radi o bespovratnom sredstvu male vrijednosti, sve popratne dokumente koje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje zahtjeva na temelju procjene rizika. Dokumenti koji predstavljaju preduvjet navode se u pozivu za podnošenje prijedloga.

Provjera financijske sposobnosti ne primjenjuje se na fizičke osobe koje primaju stipendije, na fizičke osobe koje pomoć najviše trebaju i koje primaju izravnu potporu, na javna tijela ili međunarodne organizacije. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može se, ovisno o procjeni rizika, odreći obveze provjere operativne sposobnosti javnih tijela ili međunarodnih organizacija.

▼M3

4. Članak 105.a., članak 106. stavci od 1. do 4., stavak 6., stavak 7., osim prvog podstavka točke (b) i drugog podstavka tog stavka, stavci 8. 9. i 11. i od 13. do 17. te članak 108. primjenjuju se na podnositelje zahtjeva za bespovratna sredstva i korisnike. Članak 107. primjenjuje se na podnositelje zahtjeva. Podnositelji zahtjeva prijavljuju nalaze li se u nekoj od situacija iz članka 106. stavka 1. ili članka 107. te, gdje je primjenjivo, jesu li poduzeli korektivne mjere kako je navedeno u članku 106. stavku 7. točki (a).

Pri izvođenju potrebnih provjera u odnosu na postupke dodjele bespovratnih sredstava koji su u tijeku i postojeće sporazume u skladu s člankom 108. stavkom 4. dužnosnik za ovjeravanje osigurava da je podnositelju zahtjeva ili korisniku pružena mogućnost da podnese svoje primjedbe prije donošenja neke mjere koja negativno utječe na njegova prava.

6. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o aranžmanima za zahtjeve za bespovratna sredstva, dokazima o nepostojanju situacije koja bi uzrokovala isključenje, podnositeljima zahtjeva bez pravne osobnosti, pravnim osobama koje čine jednog podnositelja zahtjeva, uvjetima prihvatljivosti i bespovratnim sredstvima male vrijednosti.

▼B*Članak 132.***Uvjeti sposobnosti i kriteriji za odabir**

1. Uvjeti sposobnosti koji su unaprijed objavljeni u pozivu za podnošenje prijedloga moraju biti takvi da omogućuju ocjenu sposobnosti podnositelja zahtjeva za dovršenje predloženog djelovanja ili programa rada.
2. Kriteriji za odabir koji su unaprijed objavljeni u pozivu za podnošenje prijedloga moraju biti takvi da omogućuju procjenu kvalitete podnesenih prijedloga, s obzirom na zadane ciljeve i prioritete.
3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o uvjetima sposobnosti i kriterijima za odabir.

*Članak 133.***Postupak evaluacije**

1. Prijedlozi se evaluiraju na temelju prethodno objavljenih uvjeta sposobnosti i kriterija za odabir, radi utvrđivanja koji prijedlozi mogu biti financirani.
2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje na temelju evaluacije iz stavka 1. sastavlja popis korisnika i odobrenih iznosa.
3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje pisanim putem obavještuje podnositelje zahtjeva o odluci o njihovom zahtjevu. Ako zatražena bespovratna sredstva nisu dodijeljena, dotična institucija navodi razloge za odbijanje zahtjeva, posebno upućujući na uvjete sposobnosti i kriterije za odabir.
4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o evaluaciji i dodjeli bespovratnih sredstava te dostavljanju informacija podnositeljima zahtjeva.

*POGLAVLJE 4.***Plaćanje i kontrola***Članak 134.***Jamstvo za predfinanciranje**

1. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, ako to smatra prikladnim i proporcionalnim, za svaki slučaj posebno i podložno analizi rizika, zahtijevati od korisnika da unaprijed dostavi jamstvo kako bi se ograničili financijski rizici povezani s plaćanjem predfinanciranja.
2. Neovisno o stavku 1., jamstva se ne zahtijevaju u slučaju bespovratnih sredstava male vrijednosti.

▼B

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o jamstvu za predfinanciranje.

*Članak 135.***Isplata bespovratnih sredstava i kontrole**

1. Iznos bespovratnog sredstva nije konačan sve dok odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ne odobri konačna izvješća i financijske izvještaje ne dovodeći u pitanje naknadne provjere od strane predmetne institucije, koje se izvršavaju pravovremeno.

2. Ako se dokaže da su se u postupku dodjele pojavile značajne pogreške, nepravilnosti ili prijevare, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje suspendira postupak te može poduzeti sve potrebne mjere, uključujući i poništenje postupka. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odmah obavješćuje OLAF o slučajevima sumnje na prijevaru.

3. Ako se nakon dodjele bespovratnog sredstva, postupka dodjele ili provedbe bespovratnog sredstva dokaže pojava značajne pogreške, nepravilnosti, prijevara ili kršenje obveza, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, ovisno o fazi postupka i pod uvjetom da je podnositelju zahtjeva ili korisniku pružena mogućnost da iznese primjedbe:

- (a) odbiti potpisati sporazum o bespovratnim sredstvima ili uputiti obavijest o odluci o dodjeli bespovratnih sredstava;
- (b) suspendirati provedbu bespovratnih sredstava; ili
- (c) prema potrebi, raskinuti sporazum ili odluku o dodjeli bespovratnih sredstava.

4. Ako se takve pogreške, nepravilnosti ili prijevara mogu pripisati korisniku ili ako korisnik prekrši svoje obveze na temelju sporazuma ili odluke o dodjeli bespovratnih sredstava, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje usto može smanjiti bespovratno sredstvo ili osigurati povrat iznosa koji su nepropisno isplaćeni na temelju sporazuma o bespovratnim sredstvima ili odluke o dodjeli bespovratnih sredstava, proporcionalno težini pogrešaka, nepravilnosti ili prijevare ili kršenja obveza, pod uvjetom da je korisniku pružena mogućnost da iznese primjedbe.

5. Ako se kontrolama ili revizijama utvrde sustavne pogreške ili pogreške koje se ponavljaju, nepravilnosti, prijevare ili kršenje obveza koje se mogu pripisati korisniku i koje imaju materijalni učinak na određen broj bespovratnih sredstava dodijeljenih tom korisniku pod sličnim uvjetima, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može suspendirati provedbu svih predmetnih bespovratnih sredstava ili, prema potrebi, otkazati predmetne sporazume ili odluke o dodjeli bespovratnih sredstava tom korisniku, proporcionalno težini pogrešaka, nepravilnosti ili prijevare ili kršenja obveza, pod uvjetom da je korisniku pružena mogućnost da iznese primjedbe.

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje nadalje može, na temelju kontradiktornog postupka, smanjiti bespovratna sredstva ili osigurati povrat iznosa koji su nepropisno isplaćeni u odnosu na bespovratna sredstva na koja su utjecale sustavne pogreške ili pogreške koje se ponavljaju, nepravilnosti, prijevare ili kršenje obveza iz prvog podstavka i za koje se može provesti revizija u skladu sa sporazumima o bespovratnim sredstvima ili odlukama o dodjeli bespovratnih sredstava.

▼B

6. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje utvrđuje iznose koje treba smanjiti ili osigurati njihov povrat, gdje god je to moguće i izvedivo, na temelju troškova koji su nepropisno prijavljeni kao prihvatljivi za svako predmetno bespovratno sredstvo, na temelju prihvaćanja revidiranih financijskih izvještaja koje je dostavio korisnik.

7. Ako nije moguće ili izvedivo točno brojčano odrediti iznos neprihvatljivih troškova za svako predmetno bespovratno sredstvo, iznosi koje treba smanjiti ili osigurati njihov povrat utvrđuju se ekstrapolacijom stope smanjenja ili povrata koja se primjenjuje na bespovratna sredstva u vezi kojih su utvrđene sustavne pogreške ili pogreške koje se ponavljaju, ili, ako neprihvatljivi troškovi ne mogu poslužiti kao osnova za utvrđivanje iznosa koje treba smanjiti ili osigurati njihov povrat, primjenom paušalne stope, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti. Korisniku se omogućuje da iznese primjedbe o metodi ekstrapolacije ili paušalnoj stopi koja će se primijeniti i da predloži potkrijepljenu alternativnu metodu ili stopu prije provođenja smanjenja ili povrata.

8. Komisija osigurava jednak tretman korisnika određenog programa, posebno ako ga provodi nekoliko odgovornih dužnosnika za ovjeravanje.

Korisnike se obavješćuje o sredstvima za osporavanje odluka donesenih na temelju stavaka 3., 4., 5., 6. i 7. ovog članka, u skladu s člankom 97.

9. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za isplatu bespovratnih sredstava i kontrole, uključujući pravila o popratnim dokumentima te suspenziji i smanjenju bespovratnih sredstava.

*Članak 136.***Razdoblja vođenja evidencije**

1. Korisnici vode evidenciju, popratne dokumente, statističku evidenciju i druge evidencije koje se odnose na bespovratno sredstvo pet godina nakon isplate iznosa i tri godine u slučaju bespovratnih sredstava male vrijednosti.

2. Evidencija koja se odnosi na revizije, žalbe, sudske sporove ili potraživanja koja proizlaze iz izvođenja projekta zadržava se sve dok se takve revizije, žalbe, sudski postupci ili potraživanja ne riješe.

*POGLAVLJE 5.***Provedba***Članak 137.***Ugovori o provedbi i financijska potpora trećim stranama**

1. Ako je za provedbu djelovanja ili programa rada potrebna financijska potpora trećim osobama, korisnik može dati takvu financijsku potporu pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) prije dodjele bespovratnog sredstva, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje provjerio je pruža li korisnik odgovarajuća jamstva u pogledu povrata iznosa dugovanih Komisiji;

▼B

(b) uvjeti za davanje takve potpore strogo su utvrđeni u odluci o dodjeli bespovratnih sredstava ili sporazumu o bespovratnim sredstvima između korisnika i Komisije, kako bi se izbjeglo izvršavanje diskrecijskog prava od strane korisnika;

(c) predmetni iznosi su mali, osim ako je prvenstven cilj djelovanja financijska potpora.

2. Svaka odluka o dodjeli bespovratnih sredstava ili sporazum o bespovratnim sredstvima izričito daje Komisiji i Revizorskom sudu pravo izvršavanja ovlasti kontrole dokumenata, prostorija i podataka, uključujući podatke pohranjene na elektroničkim medijima, svih trećih strana koje su primile sredstva Unije.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za provedbu ugovora i financijsku potporu trećim stranama.

GLAVA VII.

NAGRADE

*Članak 138.***Opća pravila**

1. Nagrade poštuju načela transparentnosti i jednakog postupanja te promiču postizanje ciljeva politike Unije.

2. Nagrade, stoga, podliježu programu rada koji se objavljuje prije njihove provedbe. Program rada provodi se kroz objavljivanje natječaja.

Natjecanja za nagrade jedinične vrijednosti 1 000 000 EUR ili veće mogu se objaviti samo ako su predviđena izvještajima ili bilo kojim drugim odgovarajućim dokumentom iz članka 38. stavka 3. točke (e).

▼M3

Pravila natjecanja propisuju najmanje uvjete za sudjelovanje, uključujući kriterije za isključenje, kriterije za dodjelu, iznos nagrade i pravila u vezi s plaćanjem. Članak 105.a, članak 106. stavci od 1. do 4., stavak 6., stavak 7., osim prvog podstavka točke (b) i drugog podstavka tog stavka, stavci 8., 9., i 11. i od 13. do 17. te članak 108. primjenjuju se na sudionike i pobjednike. Članak 107. primjenjuje se na sudionike.

▼B

Nagrade se ne smiju dodjeljivati izravno bez natječaja, a objavljuju se svake godine u skladu s člankom 35. stavcima 2. i 3.

3. Prijave na natječaj ocjenjuje stručno povjerenstvo na temelju objavljenih pravila natjecanja.

Nagrade potom dodjeljuje odgovorni dužnosnik za ovjeravanje i to na temelju evaluacije koju je dalo stručno povjerenstvo koje ima pravo odlučiti hoće li preporučiti dodjelu nagrada, ovisno o svojoj procjeni kvalitete prijave.

4. Iznos nagrade nije povezan s troškovima nastalim za pobjednika.

▼B

5. Ako provedba djelovanja ili programa rada zahtijeva da korisnik bespovratnog sredstva Unije nagrade da trećim stranama, taj korisnik predmetne nagrade može dati pod uvjetom da je minimalan sadržaj pravila natjecanja, kako je utvrđeno u stavku 2., strogo definiran u odluci o dodjeli bespovratnih sredstava ili sporazumu između korisnika i Komisije, bez diskrecijskog prava.

6. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za nagrade, uključujući programiranje, pravila natjecanja, ex post objavu, evaluaciju, informacije te obavijest o pobjednicima.

GLAVA VIII.

FINANCIJSKI INSTRUMENTI

*Članak 139.***Područje primjene**

1. Financijski instrumenti odobravaju se u skladu s temeljnim aktom.

Neovisno o prvom podstavku, financijski instrumenti mogu se u opravdanim slučajevima utvrditi, a da nisu odobreni temeljnim aktom, pod uvjetom da su takvi instrumenti uključeni u proračun u skladu s člankom 49. stavkom 1. točkom (e).

2. Ako je potpora Unije osigurana financijskim instrumentima i kombinirana u jednu mjeru s elementima izravno povezanim s financijskim instrumentima kojima su cilj isti korisnici, uključujući tehničku pomoć, sniženje kamatnih stopa i subvencije na jamčevine, ova glava primjenjuje se na sve elemente te mjere.

3. Ako se financijski instrumenti kombiniraju s bespovratnim sredstvima koja se financiraju iz proračuna iz glave VI. dijela prvog za elemente koji nisu izravno povezani s financijskim instrumentima, za svaki izvor financiranja vodi se zasebna evidencija.

4. Komisija može provesti financijske instrumente pod izravnim ili neizravnim upravljanjem, kako je određeno temeljnim aktom i to povjeravajući zadaće subjektima u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkama ii., iii., v. i vi.

Subjekti kojima su one povjerene u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkama ii., iii., v. i vi., mogu, kod provedbe financijskih instrumenata, dalje pod svojom odgovornošću povjeriti dio te provedbe financijskim posrednicima pod uvjetom da ti subjekti osiguraju da financijski posrednici zadovoljavaju kriterije utvrđene u članku 140. stavcima 1., 3. i 5. Financijski posrednici biraju se na temelju otvorenih, transparentnih, proporcionalnih i nediskriminirajućih postupaka, uz izbjegavanje sukoba interesa.

Komisija je i dalje dužna osigurati da je provedbeni okvir za financijske instrumente u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja te da podržava ostvarivanje definiranih i vremenski utvrđenih ciljeva politike, mjerljivih na temelju učinka i rezultata. Komisija je odgovorna za provedbu financijskih instrumenata ne dovodeći u pitanje pravnu i ugovornu odgovornost subjekata kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s primjenjivim pravom.

▼B

5. Ako se financijski instrumenti provode pod podijeljenim upravljanjem s državama članicama, odredbe koje se primjenjuju na te instrumente, uključujući pravila za doprinose financijskim instrumentima kojima se upravlja izravno ili neizravno u skladu s ovom glavom, utvrđuju se uredbama iz članka 175.

▼M3

5.a Članak 105.a, članak 106. stavak 1. osim točaka (e) i (f) tog stavka, stavci od 2. do 4., od 6. do 9. i od 13. do 17. te članci 107. i 108. primjenjuju se na namjenske ulagačke instrumente ili financijske posrednike. Krajnji primatelji financijskim posrednicima dostavljaju potpisanu izjavu kojom potvrđuju da se ne nalaze u nekoj od situacija iz članka 106. stavka 1. točaka (a), (b), (c) i (d) ili članka 107. stavka 1. točaka (b) i (c).

▼B

6. Komisija je, u skladu s člankom 210., ovlaštena donositi delegirane akte o detaljnim pravilima o financijskim instrumentima, uključujući odabir subjekata kojima se povjerava provedba financijskih instrumenata, sadržaj sporazuma o delegiranju, troškove i naknade za upravljanje, posebna pravila za fiducijarne račune, izravnu provedbu financijskih instrumenata i odabir upravitelja, financijskih posrednika i krajnjih korisnika.

*Članak 140.***Načela i uvjeti koji se primjenjuju na financijske instrumente**

1. Financijski instrumenti koriste se u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije, jednakog postupanja i supsidijarnosti, te u skladu s njihovim ciljevima i gdje je primjenjivo, trajanjem utvrđenim u temeljnom aktu za te financijske instrumente.

2. Financijski instrumenti moraju biti u skladu sa sljedećim:

- (a) uzimanjem u obzir nedostataka tržišta ili situacija neoptimalnog ulaganja, koji su se pokazali financijski održivim, ali ne dovode do dostatnog financiranja iz tržišnih izvora;
- (b) aditivnošću: financijskim instrumentima nije cilj zamijeniti instrumente država članica, privatno financiranje ili drugu financijsku intervenciju Unije;
- (c) nenarušavanjem tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu i usklađenošću s pravilima o državnim potporama;
- (d) učinkom poluge: doprinos Unije financijskom instrumentu za cilj ima mobilizaciju ukupnog ulaganja koje premašuje veličinu doprinosa Unije u skladu s unaprijed utvrđenim pokazateljima;

▼B

- (e) usklađivanjem interesa: kod provedbe financijskih instrumenata Komisija osigurava postojanje zajedničkog interesa u ostvarivanju ciljeva politike koji su utvrđeni za financijski instrument, te po mogućnosti poticani odredbama kao što su zajedničko ulaganje, zahtjevi za podjelu rizika ili financijski poticaji, istodobno sprečavajući sukob interesa s ostalim aktivnostima subjekta kojem su povjerene zadaće izvršenja proračuna;
- (f) financijski instrumenti utvrđuju se na temelju *ex ante* evaluacije, uključujući evaluaciju potencijalne ponovne upotrebe dodatnih resursa iz stavka 8. točke (f).

3. Proračunski izdatak povezan s financijskim instrumentom te financijska odgovornost Unije ni u kojem slučaju ne smiju prijeći iznos odgovarajuće proračunske obveze koja je za njega utvrđena, čime se izuzimaju potencijalne obveze za proračun.

4. Subjekti kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkama ii., iii., v. i vi. i svi financijski posrednici odabrani za sudjelovanje u izvršavanju financijskih poslova iz financijskog instrumenta moraju poštovati s odgovarajuće standarde i mjerodavno zakonodavstvo o sprečavanju pranja novca, borbi protiv terorizma i poreznim prijevarama. Za provedbu financijskih instrumenata u skladu s ovom glavom, subjekti kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna na temelju članka 58. stavka 1. točke (c) podtočaka ii., iii., v. i vi. ne smiju imati poslovni nastan i ne smiju održavati poslovne odnose sa subjektima osnovanim na područjima čije nadležnosti ne surađuju s Unijom u vezi s primjenom međunarodno dogovorenog poreznog standarda te su predmetne zahtjeve dužne prenijeti u svoje ugovore s odabranim financijskim posrednicima.

5. Subjekti kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkama ii., iii., v. i vi., financijski posrednici iz stavka 4. ovog članka uključeni u upravljanje financijskim instrumentima Unije, te korisnici potpore Unije iz ove glave osiguravaju Revizorskom sudu sve uvjete i sve podatke koje Revizorski sud smatra potrebnim za izvršavanje svoje zadaće u skladu s člankom 161.

Na potporu Unije iz ove glave primjenjuje se Uredba (Euratom, EZ) br. 2185/96 i Uredba (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ⁽¹⁾.

6. Iznosi koji odgovaraju najmanje doprinosu Unije ili, gdje je primjenjivo, višekratnicima tog iznosa, koriste se za postizanje određenih ciljeva politike kojima se teži putem financijskog instrumenta i ne smiju stvarati neopravdanu prednost, posebno u obliku neopravdanih dividendi ili dobiti za treće strane.

⁽¹⁾ SL L 136, 31.5.1999., str. 1.

▼B

Ne dovodeći u pitanje sektorska pravila o podijeljenom upravljanju, prihodi, uključujući dividende, kapitalnu dobit, naknade za jamstva i kamatu na zajmove i na iznose na fiducijarnim računima vraćene Komisiji ili fiducijarne račune otvorene za financijske instrumente koji se mogu pripisati potpori iz proračuna iz financijskog instrumenta, unose se u proračun nakon odbitka troškova i naknada za upravljanje.

Godišnje otplate, uključujući otplate kapitala, vraćena jamstva i otplate glavnice zajmova, vraćene Komisiji ili fiducijarni računi otvoreni za financijske instrumente koji se mogu pripisati potpori iz proračuna u sklopu financijskog instrumenta, čine unutarnje namjenske prihode u skladu s člankom 21. te se koriste za isti financijski instrument, ne dovodeći u pitanje stavak 9. ovog članka, u razdoblju koje ne prekoračuje razdoblje za preuzimanje obveza po odobrenim sredstvima uvećano za dvije godine, osim ako je drukčije definirano u temeljnom aktu.

7. Plaćanja na fiducijarne račune izvršava Komisija na temelju zahtjeva za plaćanje koji su propisno potkrijepljeni predviđanjima isplate, uzimajući u obzir salda raspoloživa na fiducijarnim računima te potrebu da se izbjegnu prekomjerna salda takvih iznosa. U slučaju da su iznosi na fiducijarnim računima dostatni za pokriće ugovorom predviđene minimalne pričuve na fiducijarnim računima, uvećane za predviđanja isplate za tekuću financijsku godinu, te za pokriće iznosa potrebnih za izuzimanje potencijalnih obveza u odnosu na obveze plaćanja u valutama koje nisu euro, na fiducijarne račune ne izvršavaju se više nikakva plaćanja. Predviđanja isplate potrebno je dostavljati na godišnjoj ili, gdje je to primjereno, na polugodišnjoj osnovi.

8. Komisija godišnje izvješćuje Europski parlament i Vijeće o aktivnostima vezanima za financijske instrumente. Izvješće obuhvaća, za svaki podržani financijski instrument:

- (a) utvrđenje financijskog instrumenta i temeljnog akta;
- (b) opis financijskog instrumenta, pravila o provedbi te dodanu vrijednost doprinosa Unije;
- (c) financijske institucije uključene u provedbu, uključujući sva pitanja vezana uz primjenu stavka 5.;
- (d) ukupne proračunske obveze i plaćanja iz proračuna za svaki financijski instrument;
- (e) učinak financijskog instrumenta, uključujući ostvarena ulaganja;
- (f) evaluaciju korištenja svih iznosa koji su u instrument vraćeni kao unutarnji namjenski prihodi prema stavku 6.;

▼B

- (g) saldo na fiducijarnom računu;
- (h) prihode i otplate iz stavka 6.;
- (i) vrijednost vlasničkih ulaganja s obzirom na prethodne godine;
- (j) akumulirane podatke o smanjenju vrijednosti imovine vlasničkih instrumenata ili instrumenata podjele rizika te o aktiviranim jamstvima iz jamstvenih instrumenata;
- (k) ciljani učinak poluge te postignuti učinak poluge;
- (l) njegov doprinos u postizanju ciljeva predmetnog programa izmjeren utvrđenim pokazateljima, uključujući, tamo gdje je primjereno, geografsku raznolikost.

9. Ako Europski parlament ili Vijeće smatraju da financijski instrument nije učinkovito ostvario svoje ciljeve, mogu zahtijevati da Komisija dostavi prijedlog revidiranog temeljnog akta s ciljem ukidanja instrumenta. U slučaju ukidanja financijskog instrumenta, sve nove otplate tog instrumenta u skladu sa stavkom 6. trećim podstavkom smatraju se općim prihodom.

10. Svrha financijskih instrumenata i, gdje je to primjereno, njihov poseban pravni oblik i pravno mjesto registracije, objavljuju se na internetskoj stranici Komisije.

11. Za financijske instrumente, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje osigurava da subjekti kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkama ii., iii., v. i vi. do 15. veljače sljedeće godine dostave financijske izvještaje koji obuhvaćaju razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca te su u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 143. i s Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor (MRSJS), kao i sve podatke potrebne za sastavljanje financijskih izvještaja u skladu s člankom 68. stavkom 3. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje također osigurava da isti subjekti dostave revidirane financijske izvještaje za financijske instrumente do 15. svibnja sljedeće godine.

12. Komisija osigurava usklađeno upravljanje financijskim instrumentima osobito u području računovodstva, izvješćivanja, praćenja i upravljanja financijskim rizicima.

13. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za provedbu financijskih instrumenata, uključujući uvjete njihovog korištenja, učinak poluge, ex-ante evaluaciju, praćenje i postupanje s doprinosima iz fondova iz članka 175.

GLAVA IX.

FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE I RAČUNOVODSTVO

POGLAVLJE 1.

*Financijsko izvještavanje**Članak 141.***Struktura financijskih izvještaja**

Financijski izvještaji obuhvaćaju:

- (a) konsolidirane financijske izvještaje koji predstavljaju konsolidiranje financijskih podataka sadržanih u financijskim izvještajima institucija koje se financiraju iz proračuna, konsolidirane financijske izvještaje tijela iz članka 208. te ostalih tijela čiji se financijski izvještaji moraju konsolidirati u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 143.;
- (b) proračunsko računovodstvo koje prikazuje ukupnost podataka iz proračunskog računovodstva institucija.

*Članak 142.***Izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju**

1. Svaka institucija i tijelo iz članka 141. sastavlja izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju za financijsku godinu.

Izvješće šalju Europskom parlamentu, Vijeću i Revizorskom sudu do 31. ožujka sljedeće financijske godine.

2. Izvješće iz stavka 1. sadrži, u apsolutnom smislu i izraženo barem u postotku, stopu izvršavanja odobrenih sredstava zajedno sa sažetim podacima o prijenosima odobrenih sredstava između različitih proračunskih stavki.

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju.

*Članak 143.***Mjerodavna pravila za financijske izvještaje**

1. Računovodstveni službenik Komisije donosi pravila na temelju međunarodno prihvaćenih računovodstvenih standarda za javni sektor. Računovodstveni službenik smije odstupiti od tih standarda ako to smatra potrebnim kako bi se pružio istinit i objektivan prikaz aktive i pasive, rashoda, prihoda te novčanog toka. Ako računovodstveno pravilo materijalno odstupa od tih standarda, u bilješkama uz financijske izvještaje objavljuje se ta činjenica i razlozi njenog postojanja.

▼B

2. Proračunsko računovodstvo iz članka 141. mora poštovati proračunska načela utvrđena u ovoj Uredbi. Mora iskazivati istinit i točan prikaz operacija proračunskih prihoda i rashoda.

*Članak 144.***Računovodstvena načela**

1. Financijski izvještaji iz članka 141. iskazuju podatke, uključujući podatke o računovodstvenim načelima, tako da se osigura njihova relevantnost, pouzdanost, usporedivost i razumljivost. Financijski izvještaji sastavljaju se u skladu s opće prihvaćenim računovodstvenim načelima kako je navedeno u računovodstvenim načelima iz članka 143.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte o utvrđivanju okvira za izvršavanje zadaća računovodstvenog službenika prema ovom članku i člancima 145., 146., 148., 151., 154., 156. i 157.

*Članak 145.***Financijski izvještaji**

1. Financijski izvještaji iskazuju se u milijunima eura i obuhvaćaju:

- (a) bilancu stanja i izvještaj o financijskom rezultatu, koji predstavljaju svu aktivu i pasivu, financijski položaj i poslovni rezultat na dan 31. prosinca prethodne godine. Iskazuju se u skladu s računovodstvenim načelima iz članka 143;
- (b) izvještaj o novčanom toku koji prikazuje naplaćene i isplaćene iznose tijekom godine, kao i završno stanje riznice;
- (c) izvještaj o promjenama u neto aktivu koji daje pregled kretanja u pričuvi i akumulirane rezultate tijekom godine.

2. Bilješke uz financijske izvještaje dopunjuju i daju komentare na podatke prikazane u izvještajima iz stavka 1. te pružaju sve dodatne podatke koje propisuje međunarodno prihvaćena računovodstvena praksa kad su ti podaci bitni za aktivnosti Unije.

*Članak 146.***Izvješća o izvršenju proračuna**

1. Izvješća o izvršenju proračuna iskazuju se u milijunima eura. Oni sadržavaju:

- (a) izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije za godinu u smislu prihoda i rashoda;

▼B

(b) objašnjenja koja dopunjuju i daju komentare na podatke dane u izvješćima.

2. Struktura izvješća o izvršenju proračuna ista je kao i ona samog proračuna.

*Članak 147.***Privremeni financijski izvještaji**

1. Računovodstveni službenici ostalih institucija i tijela iz članka 141. dostavljaju svoje privremene financijske izvještaje računovodstvenom službeniku Komisije te Revizorskom sudu do 1. ožujka sljedeće godine.

2. Računovodstveni službenici ostalih institucija i tijela iz članka 141. također do 1. ožujka sljedeće godine dostavljaju računovodstvenom službeniku Komisije izvještajni paket u standardnom formatu koji je utvrdio računovodstveni službenik Komisije za potrebe konsolidacije.

3. Računovodstveni službenik Komisije konsolidira te privremene financijske izvještaje s privremenim financijskim izvještajima Komisije te do 31. ožujka sljedeće godine Revizorskom sudu dostavlja privremene financijske izvještaje Komisije zajedno s privremenim konsolidiranim financijskim izvještajima Unije.

*Članak 148.***Odobranje završnih konsolidiranih financijskih izvještaja**

1. Revizorski sud do 1. lipnja daje svoja opažanja o privremenim financijskim izvještajima institucija osim Komisije i svakog tijela iz članka 141., a do 15. lipnja daje svoja opažanja o privremenim financijskim izvještajima Komisije i konsolidiranim privremenim financijskim izvještajima Unije.

2. Svaka institucija osim Komisije i svako od tijela iz članka 141. ove Uredbe sastavljaju svoje završne financijske izvještaje te ih šalju računovodstvenom službeniku Komisije, Revizorskom sudu, Europskom parlamentu i Vijeću do 1. srpnja radi sastavljanja završnih konsolidiranih financijskih izvještaja.

Računovodstveni službenici ostalih institucija i tijela iz članka 141. također dostavljaju računovodstvenom službeniku Komisije do 1. srpnja izvještajni paket u standardnom formatu koji je utvrdio računovodstveni službenik Komisije za potrebe konsolidacije.

3. Na dan slanja svojih završnih financijskih izvještaja, računovodstveni službenik svake institucije i tijela iz članka 141. također šalje Revizorskom sudu izjavu vezanu za te završne financijske izvještaje, uz primjerak računovodstvenom službeniku Komisije.

Završnim financijskim izvještajima prilaže se bilješka koju sastavlja računovodstveni službenik u kojoj izjavljuje da su završni financijski izvještaji sastavljeni u skladu s ovom glavom te važećim računovodstvenim načelima, pravilima i metodama.

▼B

4. Računovodstveni službenik Komisije sastavlja konačne konsolidirane financijske izvještaje na temelju podataka koje, u skladu sa stavkom 2. ovog članka, iskazuju institucije osim Komisije i tijela iz članka 141. Završnim financijskim izvještajima prilaže se bilješka koju sastavlja računovodstveni službenik Komisije u kojoj potonji izjavljuje da su završni konsolidirani financijski izvještaji sastavljeni u skladu s ovom glavom i računovodstvenim načelima, pravilima i metodama kako je određeno bilješkama uz financijske izvještaje.

5. Nakon odobravanja završnih konsolidiranih financijskih izvještaja i svojih vlastitih završnih financijskih izvještaja, Komisija ih dostavlja Europskom parlamentu, Vijeću i Revizorskom sudu do 31. srpnja.

Do istog datuma, računovodstveni službenik Komisije šalje Revizorskom sudu izjavu vezanu za završne konsolidirane financijske izvještaje.

6. Završni konsolidirani financijski izvještaji objavljuju se u *Službenom listu Europske unije* zajedno s izjavom o jamstvu koju daje Revizorski sud u skladu s člankom 287. UFEU-a i člankom 160.a Ugovora o Euratomu do 15. studenoga.

*POGLAVLJE 2.****Podaci o izvršenju proračuna****Članak 149.***Izvjешće o proračunskim jamstvima i rizicima**

Uz izvještaje i izvješća iz članaka 145. i 146., Komisija jednom godišnje izvješćuje Europski parlament i Vijeće o proračunskim jamstvima iz članka 49. stavka 1. točke (d) i povezanim rizicima.

Ti se podaci istodobno dostavljaju i Revizorskom sudu.

*Članak 150.***Podaci o izvršenju proračuna**

1. Uz izvještaje i izvješća iz članaka 145. i 146., računovodstveni službenik Komisije jednom mjesečno dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću zbirne podatke, barem na razini poglavlja, o izvršenju proračuna kako za prihode tako i za rashode u odnosu na odobrena sredstva.

Navedeni podaci također moraju dati detaljan prikaz korištenja prenesenih odobrenih sredstava.

Navedeni se podaci moraju dostaviti u roku od 10 radnih dana nakon završetka svakog mjeseca.

▼B

2. Tri puta godišnje, u roku od 30 radnih dana od 31. svibnja, 31. kolovoza i 31. prosinca, računovodstveni službenik Komisije dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću izvješće o izvršenju proračuna koje obuhvaća prihode i rashode podijeljene po poglavljima, člancima i stavkama.

Navedena izvješća moraju također davati detaljan prikaz korištenja odobrenih sredstava prenesenih iz prethodnih financijskih godina.

3. Podaci i izvješće o izvršenju proračuna istodobno se šalju Revizorskom sudu i objavljuju na internetskoj stranici Komisije.

4. Do 15. rujna svake godine računovodstveni službenik šalje Europskom parlamentu i Vijeću izvješće koje sadrži podatke o zamijećenim trenutačnim rizicima, zabilježenim općim trendovima, novim računovodstvenim pitanjima, napretku u računovodstvenim pitanjima, uključujući ona koja postavlja Revizorski sud, te podatke o povratima.

*POGLAVLJE III.****Računovodstvo***

Odjeljak 1.

Zajedničke odredbe*Članak 151.***Računovodstveni sustav**

1. Računovodstveni sustav institucije služi za organizaciju proračunskih i financijskih podataka tako da se omogućuje njihovo unošenje, pohranjivanje i evidentiranje.

2. Računovodstveni sustav sastoji se od općeg računovodstva i proračunskog računovodstva. Računovodstvo se vodi u eurima i na temelju kalendarske godine.

3. Dužnosnik za ovjeravanje na osnovi delegiranja može također voditi analitičke račune.

*Članak 152.***Zajednički zahtjevi vezani za računovodstveni sustav institucija**

Računovodstveni službenik Komisije, u skladu s člankom 143. a nakon savjetovanja s računovodstvenim službenicima ostalih institucija i tijela iz članka 141., donosi računovodstvena pravila i metode i usklađen kontni plan koje moraju primjenjivati sve institucije, uredi iz glave V. dijela drugog i sva tijela iz članka 141.

▼B

Odjeljak 2.

Opće računovodstvo*Članak 153.***Opće računovodstvo**

Općim računovodstvom bilježe se, kronološkim redom, koristeći se načelom dvojnog knjigovodstva, svi događaji i radnje koji utječu na ekonomsku i financijsku situaciju te aktivu i pasivu institucija i tijela iz članka 141.

*Članak 154.***Knjiženje u općem računovodstvu**

1. Salda i kretanja po općim računima knjiže se u poslovnim knjigama.
2. Svi računovodstveni zapisi, uključujući usklađenja računa, moraju se temeljiti na pripadajućoj dokumentaciji na koju se pozivaju.
3. Računovodstveni sustav mora biti takav da ostavlja jasan revizijski trag svih računovodstvenih zapisa.

*Članak 155.***Računovodstvena usklađenja**

Računovodstveni službenik, nakon završetka financijske godine i do datuma općeg financijskog izvještavanja, izvršava sva usklađenja, bez posezanja za isplatom ili naplatom u vezi s tom godinom, potrebna radi istinitog i točnog financijskog izvještavanja. Takva su usklađenja moraju biti u skladu s računovodstvenim pravilima iz članka 143.

Odjeljak 3.

Proračunsko računovodstvo*Članak 156.***Proračunsko računovodstvo**

1. Proračunsko računovodstvo pruža detaljan prikaz izvršenja proračuna.
2. Radi primjene stavka 1., proračunsko računovodstvo bilježi sve proračunske prihode i rashode iz glave IV. prvog dijela.

▼B*POGLAVLJE IV.****Popis imovine****Članak 157.***Popis imovine**

1. Svaka institucija i tijelo iz članka 141. vodi evidenciju koja prikazuje količinu i vrijednosti sve materijalne, nematerijalne i financijske aktive Unije u skladu s predloškom kojeg sastavlja računovodstveni službenik Komisije.

Svaka institucija i tijelo iz članka 141. provjerava odgovaraju li navedeni zapisi iz popisa imovine stvarnoj situaciji.

2. Prodaja materijalne imovine Unije oglašava se na prikladan način.

GLAVA X.

VANJSKA REVIZIJA I RAZRJEŠNICA*POGLAVLJE 1.****Vanjska revizija****Članak 158.***Vanjska revizija Revizorskog suda**

Europski parlament, Vijeće i Komisija obavješćuju Revizorski sud što je prije moguće o svim odlukama i pravilima koji se donose na temelju članaka 13., 16., 21., 25., 26., 29. i 40.

*Članak 159.***Pravila i postupak revizije**

1. Revizorski sud, pri ispitivanju jesu li svi prihodi primljeni i rashodi nastali na zakonit i propisan način, vodi računa o Ugovorima, proračunu, ovoj Uredbi, delegiranim aktima donesenima na temelju ove Uredbe i ostalih akata donesenih u skladu s Ugovorima.

2. U izvršavanju svoje zadaće Revizorski sud ima pravo uvida, u skladu s člankom 161., u sve dokumente i podatke koji se odnose na financijsko upravljanje službi ili tijela u vezi s operacijama koje financira ili sufinancira Unija. On ima ovlasti saslušati svakog dužnosnika koji je odgovoran za prihode ili rashode i koristiti se svim revizorskim postupcima prikladnim za navedene službe ili tijela. Revizija u državama članicama izvršava se u suradnji s nacionalnim institucijama za reviziju ili, ako one nemaju potrebne ovlasti, u suradnji s nadležnim nacionalnim službama. Revizorski sud i nacionalne institucije za reviziju država članica surađuju u ozračju povjerenja uz istodobno očuvanje svoje neovisnosti.

▼B

Kako bi dobio sve potrebne informacije za izvršavanje zadaće koja mu je povjerena Ugovorima ili aktima donesenim na temelju tih Ugovorâ, Revizorski sud može, na vlastiti zahtjev, prisustvovati reviziji koju u okviru izvršavanja proračuna provodi bilo koja od institucija ili koja se provodi u ime bilo koje od institucija.

Na zahtjev Revizorskog suda svaka institucija ovlašćuje financijske institucije koje drže depozite Unije da omoguće Revizorskom sudu da osigura slaganje vanjskih podataka s računima.

3. Kako bi obavio svoju zadaću, Revizorski sud obavješćuje institucije i nadležna tijela na koje se odnosi ova Uredba o imenima članova svojeg osoblja koji imaju ovlasti za obavljanje revizije njihova poslovanja.

*Članak 160.***Provjere vrijednosnih papira i gotovine**

Revizorski sud dužan je osigurati provjeru toga odgovaraju li svi vrijednosni papiri i novac u banci i blagajni potvrdama koje potpisuju depozitari ili službenim dokumentima o položenoj gotovini i vrijednosnim papirima. On može i sam obavljati takve provjere.

*Članak 161.***Pravo pristupa Revizorskog suda**

1. Komisija, ostale institucije, tijela koja upravljaju prihodima ili rashodima u ime Unije i primatelji osiguravaju Revizorskom sudu sve uvjete i sve podatke koje Revizorski sud smatra potrebnim za izvršavanje svoje zadaće. Oni stavljaju na raspolaganje Revizorskom sudu sve dokumente koji se odnose na sklapanje i provedbu ugovora koji se financiraju iz proračuna i sve račune gotovine ili materijala, sve računovodstvene zapise ili pripadajuće dokumente, kao i administrativne dokumente koji se odnose na to, sve dokumente koji se odnose na prihode i rashode, sve evidencije, sve organigrame službi, koje Revizorski sud smatra potrebnim za reviziju izvješća o proračunskom i financijskom rezultatu na temelju evidencija ili na licu mjesta i, u iste svrhe, sve dokumente i podatke izrađene ili pohranjene u elektroničkom obliku.

Tijela za unutarnju reviziju i ostale službe predmetnih nacionalnih uprava osiguravaju Revizorskom sudu sve uvjete koje on smatra potrebnim za izvršavanje svoje zadaće.

2. Dužnosnici čije radnje nadzire Revizorski sud:

- (a) prikazuju svoju dokumentaciju o gotovini u blagajni, eventualnoj ostaloj gotovini, vrijednosnim papirima i svim vrstama vrijednosti, kao i pripadajuću dokumentaciju koja se odnosi na njihovo upravljanje sredstvima koja su im povjerena, kao i sve knjige, registre i ostale dokumente koji se odnose na to;
- (b) daju na uvid prepisku i sve ostale dokumente potrebne za potpunu provedbu revizije iz članka 159. stavka 1.

Podatke iz prvog podstavka točke (b) može zahtijevati samo Revizorski sud.

▼B

3. Revizorski sud ovlašten je obavljati reviziju dokumenata u vezi s prihodima i rashodima Unije koje imaju službe institucija, a osobito službe odgovorne za odluke u vezi s takvim prihodima i rashodima, tijela koja upravljaju prihodima ili rashodima u ime Unije i fizičke i pravne osobe koje primaju plaćanja iz proračuna.
4. Zadaća utvrđivanja je li prihod primljen i je li rashod nastao zakonito i pravilno i je li financijsko upravljanje bilo dobro, proširuje se na to kako tijela izvan institucija koriste sredstva Unije koja su primila kao doprinose.
5. Za sredstva Unije koja se isplaćuju primateljima izvan institucija potrebna je pisana suglasnost tih primatelja, ili u slučaju nepostizanja suglasnosti s njima, izvoditelja ili podizvoditelja, s provedbom revizije Revizorskog suda vezano uz korištenje odobrenog financiranja.
6. Komisija osigurava Revizorskom sudu, na njegov zahtjev, sve podatke o poslovima zaduživanja i posudba.
7. Korištenje integriranog računalnog sustava ne smije imati učinak smanjivanja pristupa Revizorskog suda pripadajućoj dokumentaciji.

*Članak 162.***Godišnje izvješće Revizorskog suda**

1. Revizorski sud do 30. lipnja prosljeđuje Komisiji i odgovarajućim institucijama sva opažanja koja su po njegovom mišljenju takva da bi se trebala naći u godišnjem izvješću. Ta opažanja su povjerljiva i podliježu kontradiktornom postupku. Sve institucije šalju svoj odgovor Revizorskom sudu do 15. listopada. Odgovori institucija osim Komisije šalju se istodobno Komisiji.
2. Godišnje izvješće sadržava ocjenu dobrog financijskog upravljanja.
3. Godišnje izvješće sadržava dio za svaku instituciju posebno. Revizorski sud može eventualno dodati sažeto izvješće ili općenita opažanja koja smatra opravdanim

Revizorski sud poduzima sve potrebne mjere kako bi osigurao da se odgovori svake pojedine institucije na njegova opažanja objave pored ili nakon svakog opažanja na koja se odnose.

4. Revizorski sud do 15. studenoga prosljeđuje nadležnim tijelima odgovornim za davanje razrješenice i ostalim institucijama svoje godišnje izvješće s popratnim odgovorima institucija i osigurava njihovo objavljivanje u *Službenom listu Europske unije*.
5. Čim Revizorski sud proslijedi godišnje izvješće, Komisija odmah obavještuje predmetne države članice o pojedinostima tog izvješća koje se odnose na upravljanje sredstvima za koja su one odgovorne prema mjerodavnim propisima.

Nakon primitka tih podataka države članice dužne su odgovoriti Komisiji u roku 60 dana. Komisija prosljeđuje sažetak tih podataka Revizorskom sudu, Europskom parlamentu i Vijeću do 28. veljače.

▼B*Članak 163.***Posebna izvješća Revizorskog suda****▼M3**

1. Revizorski sud predmetnoj instituciji ili tijelu prosljeđuje sva opažanja koja su po njegovom mišljenju takva da bi se morala naći u posebnom izvješću. Ta opažanja su povjerljiva i podliježu kontradiktornom postupku.

Predmetna institucija ili tijelo, u pravilu u roku od šest tjedana od slanja tih opažanja, obavješćuje Revizorski sud o svim odgovorima koje želi dati o tim opažanjima. Taj se rok suspendira u opravdanim slučajevima, posebno ako je tijekom kontradiktornog postupka predmetnoj instituciji ili tijelu potrebna povratna informacija iz država članica kako bi finalizirali svoj odgovor.

U odgovorima predmetne institucije ili tijela izravno i isključivo očituje se na opažanja Revizorskog suda.

Revizorski sud osigurava da se posebna izvješća sastave i donesu u primjerenom roku, koji u pravilu ne prelazi 13 mjeseci.

Posebna izvješća, zajedno s odgovorima predmetnih institucija ili tijela, prosljeđuju se bez odgađanja Europskom parlamentu i Vijeću, od kojih svaki odlučuje, prema potrebi u suradnji s Komisijom, koje je radnje potrebno poduzeti kao odgovor.

Revizorski sud poduzima potrebne korake kako bi osigurao da se odgovori svake predmetne institucije ili tijela na njegova opažanja, kao i vremenski okvir za sastavljanje posebnog izvješća, objave zajedno s posebnim izvješćem.

▼B

2. Mišljenja iz članka 287. stavka 4. drugog podstavka UFEU-a koja se ne odnose na prijedloge ili nacрте obuhvaćene zakonodavnim savjetodavnim postupkom Revizorski sud može objavljivati u *Službenom listu Europske unije*. Revizorski sud donosi odluku o objavljivanju nakon savjetovanja s institucijom koja zahtijeva mišljenje ili na koju se ono odnosi. Uz objavljena mišljenja navode se i eventualne primjedbe predmetnih institucija.

*POGLAVLJE 2.***Razrješnica***Članak 164.***Rokovi u postupku davanja razrješnice**

1. Na preporuku Vijeća koje odlučuje kvalificiranom većinom, Europski parlament prije 15. svibnja godine $n + 2$ daje razrješnicu Komisiji za izvršenje proračuna za godinu n .

2. Ako se rok iz stavka 1. ne može ispuniti, Europski parlament ili Vijeće obavješćuje Komisiju o razlozima odgođene.

▼B

3. Ako Europski parlament odgodi odluku o davanju razrješnice, Komisija poduzima sve mjere, što je prije moguće, kako bi otklonila ili olakšala otklanjanje prepreka za donošenje navedene odluke.

*Članak 165.***Postupak davanja razrješnice**

1. Odluka o razrješnici obuhvaća račune svih prihoda i rashoda Unije, konačni saldo i aktivu i pasivu Unije prikazane u bilanci stanja.

2. Radi davanja razrješnice, Europski parlament nakon što je to učinilo Vijeće, ispituje račune, financijske izvještaje te izvješće o ocjeni iz članka 318. UFEU-a. On također ispituje godišnje izvješće Revizorskog suda zajedno s odgovorima institucija obuhvaćenih revizijom, te odgovarajuća posebna izvješća Revizorskog suda vezano za predmetnu financijsku godinu te izjavu o jamstvu Revizorskog suda u pogledu pouzdanosti računa te zakonitosti i pravilnosti osnovnih transakcija.

3. Komisija Europskom parlamentu, na njegov zahtjev podnosi, sve podatke potrebne za nesmetanu primjenu postupka davanja razrješnice za predmetnu financijsku godinu, u skladu s člankom 319. UFEU-a.

▼M3*Članak 166.***Mjere praćenja**

1. U skladu s člankom 319. UFEU-a i člankom 106.a Ugovora o Euratomu, Komisija, ostale institucije i tijela iz članaka 208. i 209. ove Uredbe poduzimaju potrebne mjere u skladu s opažanjima iz odluke Europskog parlamenta o razrješnici te komentarima danima uz preporuku za razrješnicu koju je donijelo Vijeće.

2. Na zahtjev Europskog parlamenta ili Vijeća institucije i tijela iz stavka 1. podnose izvješće o mjerama koje su poduzele na temelju navedenih opažanja i komentara te osobito o uputama koje su dale onim svojim službama koje su odgovorne za izvršenje proračuna. Države članice surađuju s Komisijom informirajući je o mjerama koje su poduzele u vezi s danim opažanjima kako bi ih Komisija mogla uzeti u obzir pri sastavljanju vlastitog izvješća. Izvješća institucija također se proslijeđuju Revizorskom sudu.

▼B*Članak 167.***Posebne odredbe o ESVD-u**

ESVD podliježe postupcima iz članka 319. UFEU-a i članaka 164., 165. i 166. ove Uredbe. ESVD je dužan u potpunosti surađivati s institucijama uključenim u postupak davanja razrješnice i osigurava, prema potrebi, sve potrebne dodatne informacije, uključujući sudjelovanjem na sastancima odgovarajućih tijela.

DIO DRUGI
POSEBNE ODREDBE

GLAVA I.
EUROPSKI FOND ZA JAMSTVA U POLJOPRIVREDI

Članak 168.

Posebne odredbe o Europskom fondu za jamstva u poljoprivredi

1. Osim ako je drukčije propisano ovom glavom, dio prvi i dio treći primjenjuju se na rashode koje su ostvarila tijela iz pravila koja se odnose na Europski fond za jamstva u poljoprivredi (EFJP) te na prihode.
2. Operacije kojima izravno upravlja Komisija izvršavaju se u skladu s pravilima iz dijela prvog i dijela trećeg.

Članak 169.

Preuzimanje obveza po odobrenim sredstvima za EFJP

1. Za svaku financijsku godinu, odobrena sredstva EFJP-a uključuju nediferencirana odobrena sredstva izuzev rashoda vezanih uz mjere iz članka 3. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1290/2005 koje se pokrivaju diferenciranim odobrenim sredstvima.
2. Odobrena sredstva za plaćanje koja su prenesena, ali nisu iskorištena do kraja financijske godine, moraju biti otkazana.
3. Odobrena sredstva za koja nije preuzeta obveza, a koja se odnose na aktivnosti iz članka 3. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1290/2005 smiju se prenijeti samo na sljedeću financijsku godinu.

Takav prijenos ne prelazi maksimalan iznos od 2 % početnih odobrenih sredstava, ni iznos usklađenja izravnih plaćanja iz članka 11. Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 od 19. siječnja 2009. o utvrđivanju zajedničkih pravila za programe izravne potpore za poljoprivrednike u okviru zajedničke poljoprivredne politike i utvrđivanju određenih programa potpore za poljoprivrednike ⁽¹⁾ koji je primijenjen tijekom prethodne financijske godine.

Prenesena odobrena sredstva vraćaju se isključivo na proračunske linije koje pokrivaju djelovanja iz članka 3. stavka 1. točke (c) Uredbe (EZ) br. 1290/2005.

Takav prijenos može dovesti do dodatnih plaćanja samo krajnjim korisnicima na koje se u prethodnoj financijskoj godini primjenjivalo usklađenje izravnih plaćanja iz članka 11. Uredbe (EZ) br. 73/2009.

Odluku o prijenosu donosi Komisija do 15. veljače godine na koju se obavlja prijenos i o tome obavješćuje Europski parlament i Vijeće.

⁽¹⁾ SL L 30, 31.1.2009., str. 16.

Članak 170.

Ukupne okvirne obveze preuzete po odobrenim sredstvima za EFJP

1. Komisija nadoknađuje rashode EFJP-a koje imaju države članice.
2. Odluke Komisije kojima se utvrđuje iznos tih nadoknada za izdatke čine ukupne okvirne obveze koje ne smiju premašiti iznos ukupnih odobrenih sredstava unesenih za EFJP.
3. Od 15. studenoga financijske godine, mogu se unaprijed preuzimati obveze za rashode redovnog upravljanja EFJP-a na teret odobrenih sredstava predviđenih za sljedeću financijsku godinu. Takve preuzete obveze, međutim, ne smiju prelaziti iznos od tri četvrtine ukupnih odgovarajućih odobrenih sredstava za financijsku godinu. One se primjenjuju samo na rashode za koje je utvrđeno takvo načelo u postojećem temeljnom aktu.

Članak 171.

Raspored i dinamika proračunskih obveza EFJP-a

1. Ostvareni rashodi tijela iz pravila koja se odnose na EFJP, u roku od dva mjeseca od primitka izvještaja koje su dostavile države članice, predmet su preuzimanja obveza po poglavlju, članku i stavci. Takva preuzimanja obveza mogu se provesti i nakon isteka roka od dva mjeseca ako je potreban postupak za prijenos odobrenih sredstava vezanih uz odgovarajuće proračunske linije. Osim ako države članice još nisu izvršile plaćanje ili ako postoji sumnja u prihvatljivost, iznosi se obračunavaju kao plaćanja u istom dvomjesečnom razdoblju.

Obveze iz prvog podstavka odbijaju se od ukupne okvirne obveze iz članka 170.

2. Ukupne okvirne obveze preuzete u pojedinoj financijskoj godini, a koje nisu uzrokovale preuzimanje obveza po pojedinim linijama proračunske nomenklature do 1. veljače sljedeće financijske godine ukidaju se u odnosu na predmetnu financijsku godinu.

3. Stavak 1. i stavak 2. primjenjuju se uz uvjet pregleda i prihvaćanja računa.

Članak 172.

Računovodstvo rashoda EFJP-a

U proračunskom računovodstvu rashodi se knjiže u računima za pojedinu financijsku godinu na temelju vraćanja koje Komisija izvršava državama članicama do 31. prosinca te financijske godine, pod uvjetom da je nalog za plaćanje stigao do računovodstvenog službenika do 31. siječnja sljedeće financijske godine.

▼B*Članak 173.***Prijenos odobrenih sredstava za EFJP**

1. Kad Komisija obavlja prijenos odobrenih sredstava na temelju članka 26. stavka 1., ona donosi odluku do 31. siječnja sljedeće financijske godine i o tome obavješćuje Europski parlament i Vijeće kako je predviđeno u članku 26. stavku 1.

2. U slučajevima osim onih iz stavka 1., Komisija Europskom parlamentu i Vijeću do 10. siječnja sljedeće financijske godine podnosi prijedloge za prijenos.

Europski parlament i Vijeće donose odluke o takvim prijenosima u skladu s postupkom predviđenim člankom 27., ali za potrebe primjene ovog članka, rok koji se primjenjuje je tri tjedna.

*Članak 174.***Namjenski prihodi EFJP-a**

1. Namjenski prihodi iz ove glave dodjeljuju se prema izvoru prihoda u skladu s člankom 21. stavkom 3.

2. Rezultat odluka iz članka 30. Uredbe (EZ) br. 1290/2005 unosi se u jedini članak.

▼M1

GLAVA II.

STRUKTURNI FONDOVI, KOHEZIJSKI FOND, EUROPSKI FOND ZA RIBARSTVO, EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND ZA RURALNI RAZVOJ, FONDOVI U PODRUČJU SLOBODE, SIGURNOSTI I PRAVDE KOJIMA SE UPRAVLJA PODIJELJENIM UPRAVLJANJEM I INSTRUMENT ZA POVEZIVANJE EUROPE

▼B*Članak 175.***Posebne odredbe**

1. Dio prvi i treći primjenjuju se na rashode koje su ostvarila tijela iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 od 20. rujna 2005. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) ⁽¹⁾, Uredbe (EZ) br. 1080/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o Europskom fondu za regionalni razvoj ⁽²⁾, Uredbe (EZ) br. 1081/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o Europskom socijalnom fondu ⁽³⁾, Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 od 11. srpnja 2006. o utvrđivanju općih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu ⁽⁴⁾, Uredbe Vijeća (EZ)

⁽¹⁾ SL L 277, 21.10.2005., str. 1.

⁽²⁾ SL L 210, 31.7.2006., str. 1.

⁽³⁾ SL L 210, 31.7.2006., str. 12.

⁽⁴⁾ SL L 210, 31.7.2006., str. 25.

▼B

br. 1084/2006 od 11. srpnja 2006. o osnivanju Kohezijskog fonda⁽¹⁾, Uredbe Vijeća (EZ) br. 1198/2006 od 27. srpnja 2006. o Europskom fondu za ribarstvo⁽²⁾ i fondovima u području slobodne, sigurnosti i pravde uključujući fondove iz programa „Solidarnost i upravljanje migracijskim tokovima” kojima se upravlja podijeljenim upravljanjem prema članku 59. („fondovi”) te na njihove prihode, ako nije drukčije predviđeno ovom glavom.

2. Operacije kojima izravno upravlja Komisija također se izvršavaju u skladu s pravilima iz dijela prvog i dijela trećeg.

*Članak 176.***Poštovanje alokacija odobrenih sredstava za preuzimanje obveza**

Europski parlament i Vijeće poštuju alokacije odobrenih sredstava za preuzimanje obveza predviđene odgovarajućim temeljnim aktima za strukturne operacije, ruralni razvoj i Europski fond za ribarstvo.

*Članak 177.***Plaćanja doprinosa, privremena plaćanja i vraćanja**

1. Komisija izvršava plaćanje financijskih doprinosa iz fondova u skladu s uredbama iz članka 175.

2. Rok za privremena plaćanja Komisije određuje se u skladu s uredbama iz članka 175.

3. U skladu s uredbama iz članka 175., puno ili djelomično vraćanje plaćanja predfinanciranja u vezi s predmetnom operacijom ne smije imati učinak smanjenja doprinosa iz fondova za predmetnu operaciju.

Vraćeni iznosi smatraju se unutarnjim namjenskim prihodom u skladu s člankom 21. stavkom 3. točkom (c).

Postupanje s vraćanjima država članica, kao i posljedice tog postupanja za iznos doprinosa iz fondova uređuje se u skladu s uredbama iz članka 175.

4. Odstupajući od članka 14., odobrena sredstva za preuzimanje obveza raspoloživa na dan 31. prosinca koja proizlaze iz vraćanja plaćanja predfinanciranja mogu se prenositi do zaključenja programa i koristiti prema potrebi pod uvjetom da ostala odobrena sredstva za preuzimanje obveza više nisu raspoloživa.

⁽¹⁾ SL L 210, 31.7.2006., str. 79.

⁽²⁾ SL L 223, 15.8.2006., str. 1.

▼B

5. U proračunskom računovodstvu, rashodi se knjiže u računima za financijsku godinu na temelju nadoknada koje Komisija izvrši državama članicama do 31. prosinca te financijske godine, uključujući rashode koji do 31. siječnja sljedeće financijske godine idu na teret odobrenih sredstava za plaćanja koja su stavljena na raspolaganje u mjesecu nakon prijenosa iz članka 179.

*Članak 178.***Opoziv odobrenih sredstava**

1. Komisija automatski opoziva odobrena sredstva za koja su obveze preuzete u skladu s uredbama iz članka 175.

2. Opozvana odobrena sredstva mogu se ponovno staviti na raspolaganje u slučaju očite pogreške koja se može pripisati isključivo Komisiji.

U tu svrhu Komisija preispituje opozive iz prethodne financijske godine i na temelju zahtjeva odlučuje do 15. veljače tekuće financijske godine o potrebi ponovnog stavljanja na raspolaganje odgovarajućih odobrenih sredstava.

▼M1

3. Opozvana odobrena sredstva ponovno se stavljaju na raspolaganje u slučaju:

- (a) opoziva odobrenih sredstava iz programa u okviru mehanizma za provedbu pričuve za ostvarenje postignuća uspostavljene u članku 20. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾;
- (b) opoziva odobrenih sredstava iz programa namijenjenog posebnom financijskom instrumentu u korist MSP-ova nakon prestanka sudjelovanja države članice u tom financijskom instrumentu, kako je navedeno u članku 39. stavku 2. sedmom podstavku Uredbe (EU) br. 1303/2013.

*Članak 178.a***Prijenos odobrenih sredstava za preuzimanje obveza za Instrument za povezivanje Europe**

1. Za financijske godine 2014., 2015. i 2016. odobrena sredstva za preuzimanje obveza za projekte financirane u okviru Instrumenta za povezivanje Europe uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ za koja na kraju financijske godine još nisu preuzete obveze mogu se prenijeti samo na sljedeću financijsku godinu.

⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010 (SL L 348, 20.12.2013., str. 129.).

▼M1

2. Komisija podnosi prijedloge za prijenos u pogledu prethodne financijske godine Europskom parlamentu i Vijeću do 15. veljače tekuće financijske godine.

3. Europski parlament i Vijeće odlučuju, a potomje kvalificiranom većinom, o svakom prijedlogu za prijenos do 31. ožujka tekuće financijske godine.

4. Prijedlog za prijenos prihvaća se ako unutar roka iz stavka 3. nastupi bilo što od sljedećeg:

- (a) Europski parlament i Vijeće ga prihvate;
- (b) prihvati ga ili Europski parlament ili Vijeće, a druga se institucija suzdrži od postupanja;
- (c) Europski parlament i Vijeće se suzdrže od postupanja ili ne donesu odluku o odbijanju prijedloga.

▼B*Članak 179.***Prijenos odobrenih sredstava**

1. U vezi s rashodima poslovanja iz ove glave, Komisija može, osim u slučaju Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, obavljati prijenose s jedne na drugu glavu, pod uvjetom da su predmetna odobrena sredstva za isti cilj u smislu uredbi iz članka 175. ili su rashod za tehničku pomoć. Komisija svoje odluke donosi do 31. siječnja sljedeće financijske godine.

2. U slučajevima osim onih iz stavka 1., Komisija Europskom parlamentu i Vijeću do 10. siječnja sljedeće financijske godine može podnijeti prijedloge za prijenos odobrenih sredstava za plaćanja u fondove. Prijenos odobrenih sredstava za plaćanja može se izvršiti iz bilo koje stavke proračuna. Europski parlament i Vijeće donose odluke o takvim prijenosima u skladu s postupkom predviđenim člankom 27., ali za potrebe primjene ovog članka, rok koji se primjenjuje je tri tjedna.

3. Ako Europski parlament i Vijeće nisu odobrili prijenos ili su ga odobrili samo djelomično, za odgovarajući dio rashoda iz članka 177. stavka 5. terete se odobrena sredstva za plaćanja sljedeće financijske godine.

*Članak 180.***Upravljanje, odabir i revizija**

Upravljanje i odabir projekata, te njihovu reviziju uređuju uredbe iz članka 175.

GLAVA III.

ISTRAŽIVANJE*Članak 181.***Istraživački fondovi**

1. Dio prvi i dio treći primjenjuju se na odobrena sredstva za istraživanje i tehnološki razvoj, osim ako je drukčije određeno ovom glavom.

▼B

Takva se odobrena sredstva unose u jednu od glava proračuna koja se odnosi na područja politike povezana s „Neizravnim istraživanjem” i „Izravnim istraživanjem” ili na poglavlje koje se odnosi na istraživačke aktivnosti u nekoj drugoj glavi.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za vrste operacija u okviru istraživanja.

2. Odobrena sredstva vezana za prihod koji je ostvario Istraživački fond za ugljen i čelik osnovan Protokolom br. 37 o financijskim posljedicama isteka Ugovora o EZUČ-u te o Istraživačkom fondu za ugljen i čelik koji je priložen UEU-u i UFEU-u smatraju se namjenskim prihodima u smislu članka 21. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja se stvaraju ovim prihodom stavljaju se na raspolaganje čim se procijeni iznos potraživanja, a odobrena sredstva za plaćanja čim se prihod primi.

3. S obzirom na rashode poslovanja iz ove glave, Komisija može obavljati prijenose s jedne glave na drugu pod uvjetom da se odobrena sredstva koriste u istu svrhu.

4. Odabir stručnjaka koji se plaćaju iz odobrenih sredstava za istraživanje i tehnološki razvoj obavlja se u skladu s postupcima koje utvrđuju Europski parlament i Vijeće pri donošenju svakog pojedinog okvirnog programa istraživanja ili u skladu s odgovarajućim pravilima za sudjelovanje poduzeća, istraživačkih centara i sveučilišta.

Članak 182.

Preuzimanje obveza za istraživački fond

1. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja odgovaraju iznosu odobrenih sredstava opozvanih zbog potpunog ili djelomičnog neprovođenja projekata povezanih s istraživanjem za koje su bila predviđena mogu, iznimno i u opravdanim slučajevima, biti ponovno stavljena na raspolaganje ako je nužno provesti prvotno planirani program, osim ako proračun za tekuću financijsku godinu (godinu n) uključuje sredstva za tu svrhu.

2. Za potrebe stavka 1., Komisija na početku svake financijske godine pregledava odobrena sredstva opozvana tijekom prethodne financijske godine (godine n – 1) te, u skladu sa zahtjevima, procjenjuje potrebu da se odobrena sredstva ponovno stave na raspolaganje.

Na temelju navedene procjene Komisija može podnijeti odgovarajuće prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću do 15. veljače svake financijske godine, navodeći za svaku proračunsku stavku razloge za ponovno stavljanje na raspolaganje tih odobrenih sredstava.

3. Europski parlament i Vijeće odlučuju o prijedlozima Komisije u roku od šest tjedana. Ako odluka nije donesena u tom roku, prijedlozi se smatraju odobrenima.

▼B

Iznos odobrenih sredstava za preuzimanje obveza koja se ponovno stavljaju na raspolaganje u godini n ni u kojem slučaju ne smije prijeći 25 % ukupnog iznosa opozvanih odobrenih sredstava u istoj proračunskoj liniji u godini n – 1.

4. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja su ponovno stavljena na raspolaganje ne prenose se.

Pravne obveze koje se odnose na odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja su ponovno stavljena na raspolaganje preuzimaju se do 31. prosinca godine n.

Na kraju godine n, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje konačno opoziva neiskorišteni saldo odobrenih sredstava za preuzimanje obveza koja su ponovno stavljena na raspolaganje.

Članak 183.

Zajednički istraživački centar

1. Zajednički istraživački centar (ZIC) može primati sredstva za koja se terete odobrena sredstva unesena izvan glava i poglavlja iz članka 181. stavka 1., a vezano za njegovo sudjelovanje u nabavi i dodjeli bespovratnih sredstava u skladu s glavom V. i glavom VI. dijela prvog, koji se financiraju u cijelosti ili djelomično iz proračuna.

Za potrebe sudjelovanja u postupcima nabave i dodjele bespovratnih sredstava, ZIC se smatra pravnom osobom koja ima poslovni nastan u državi članici.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o ZIC-u.

2. Odobrena sredstva vezana za sljedeće smatraju se namjenskim prihodima u smislu članka 21. stavka 2.:

- (a) postupci dodjele bespovratnih sredstava i javne nabave u kojima ZIC sudjeluje;
- (b) aktivnosti ZIC-a u ime trećih strana ili
- (c) aktivnosti poduzete u skladu s administrativnim sporazumom s drugim institucijama ili drugim službama Komisije za pružanje tehničko-znanstvenih usluga.

Odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja stvaraju prihodi iz prvog podstavka točke (a) i točke (c) stavljaju se na raspolaganje čim se procijeni iznos potraživanja.

Za aktivnosti iz prvog podstavka točke (c) odobrena sredstva koja se ne iskoriste u roku od pet godina, otkazuju se.

3. Korištenje odobrenih sredstava iskazuje se u skupini analitičkih računa u izvještaju o realizaciji proračuna za svaku kategoriju djelovanja na koju se odnosi; vodi se odvojeno od prihoda koji proizlaze iz financiranja od trećih strana (javnih ili privatnih) i od prihoda od ostalih usluga koje obavlja Komisija za treće strane.

▼M3

4. Ako sudjeluje u postupcima dodjele bespovratnih sredstava ili nabave u skladu sa stavkom 1. ovog članka, ZIC ne podliježe uvjetima utvrđenim u člancima 105.a i 106., članku 107. stavku 1. točkama (a) i (b), članku 108. i članku 131. stavku 4. vezano uz odredbe o isključenju i kazne u odnosu na nabavu i dodjelu bespovratnih sredstava.

▼B

Također se pretpostavlja da ZIC ispunjava uvjete koji se odnose na ekonomsku i financijsku sposobnost.

ZIC se izuzima od podnošenja jamstava iz članaka 115. i 134.

5. Pravila o javnoj nabavi iz glave V. dijela prvog ne primjenjuju se na aktivnosti ZIC-a u ime trećih strana.

6. Odstupajući od članka 26., Komisija može u okviru glave proračuna koja se odnosi na područje politike „Izravno istraživanje” izvršavati prijenose između poglavlja u iznosu do 15 % odobrenih sredstava u liniji s koje se obavlja prijenos.

GLAVA IV.

VANJSKA DJELOVANJA*POGLAVLJE 1.****Opće odredbe****Članak 184.***Vanjska djelovanja**

1. Dio prvi i dio treći primjenjuju se na vanjska djelovanja koja se financiraju iz proračuna, osim ako je drukčije određeno ovom glavom.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za djelovanja koja se mogu financirati u sklopu vanjskih djelovanja.

2. Komisija se koristi odobrenim sredstvima za djelovanja iz stavka 1.:

(a) bilo u okviru autonomno dodijeljene pomoći; ili

(b) u partnerstvu s trećom zemljom iz članka 58. stavka 1. točke (c) podtočke i., potpisivanjem sporazuma o financiranju.

3. Ako se vanjska djelovanja sufinanciraju iz odobrenih sredstava unesenih u proračun te iz vanjskog namjenskog prihoda iz članka 21. stavka 2. točke (b), sredstva za koja nisu preuzete obveze po završetku ugovornog razdoblja iz članka 189. stavka 2. za odgovarajuće djelovanje, nadoknađuju se na proporcionalnoj osnovi po odbitku paušalnog iznosa koji odgovara reviziji, evaluaciji i nepredviđenim izdacima za koje se obveze mogu preuzeti kasnije.

▼B

4. Članak 90. stavak 4. drugi podstavak ne primjenjuje se na djelovanja iz ove glave.

Kod bespovratnih sredstava u okviru izravnog upravljanja u iznosu većem od 5 000 000 eura kojima se financiraju vanjska djelovanja, ne smiju ostati neporavnana više od dva plaćanja predfinanciranja tijekom trajanja djelovanja.

*POGLAVLJE 2.***Provedba djelovanja**

Odjeljak 1.

Opće odredbe*Članak 185.***Provedba vanjskih djelovanja**

Djelovanja iz ove glave može provoditi izravno Komisija u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (a), u okviru podijeljenog upravljanja u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (b) ili neizravno subjekti i osobe kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) te u skladu s odgovarajućim odredbama članaka 58. do 63. Odobrena sredstva za vanjska djelovanja mogu se kombinirati sa sredstvima iz drugih izvora kako bi se ostvario zajednički cilj.

Odjeljak 2.

Proračunska potpora i uzajamni fondovi s više donatora*Članak 186.***Korištenje proračunske potpore**

1. Ako je to predviđeno odgovarajućim temeljnim aktima, Komisija može osigurati proračunsku potporu trećoj zemlji korisnici, ako je upravljanje javnim financijama te zemlje dovoljno transparentno, pouzdano i učinkovito.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o korištenju proračunske potpore i o obvezama korisnika.

2. Odluka o financiranju iz članka 84. sadrži detaljne ciljeve i očekivane rezultate davanja proračunske potpore trećoj zemlji korisnici. Isplata doprinosa Unije temelji se na ispunjavanju uvjeta iz stavka 1., uključujući unapređenje upravljanja javnim financijama te na jasnim i objektivnim pokazateljima uspješnosti koji čine osnovu za mjerenje napretka u odgovarajućem sektoru tijekom vremena.

▼B

3. Komisija u odgovarajući sporazum o financiranju sklopljen u skladu s člankom 184. stavkom 2. točkom (b) uključuje odgovarajuće odredbe u skladu s kojima se treća zemlja korisnica obvezuje odmah nadoknaditi sve ili dio sredstava za predmetnu operaciju u slučaju da se utvrdi da je kod plaćanja predmetnih sredstava Unije došlo do ozbiljnih nepravilnosti koje se mogu pripisati toj zemlji.

Kako bi se obradila nadoknada iz prvog podstavka, može se primijeniti članak 80. stavak 1. drugi podstavak.

4. Komisija u trećim zemljama korisnicama podupire razvoj parlamentarne kontrole i kapaciteta za reviziju te povećava transparentnost i javni pristup podacima.

*Članak 187.***Uzajamni fondovi Unije za vanjska djelovanja**

1. Za djelovanja u nuždi, djelovanja nakon djelovanja u nuždi ili tematska djelovanja, Komisija može osnovati uzajamne fondove na temelju sporazuma sklopljenih s drugim donatorima. Osnivački akt svakog uzajamnog fonda definira njegove ciljeve.

2. Uzajamni fondovi Unije provode se u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije i jednakog postupanja, te u skladu s određenim ciljevima definiranim u svakom osnivačkom aktu.

Uzajamne fondove Unije provodi izravno Komisija u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (a), izuzev uzajamnih fondova Unije za djelovanja u nuždi ili djelovanja nakon djelovanja u nuždi, koji se također mogu provoditi neizravno povjerenjem zadaća izvršavanja proračuna subjektima u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podtočkama i., ii., v. i vi.

3. Uzajamni fondovi Unije moraju biti u skladu sa sljedećim uvjetima:

- (a) postoji dodana vrijednost intervenciji Unije: uzajamni fondovi osnivaju se i provode samo na razini Unije gdje se njihovi ciljevi, posebno zbog njihovog opsega i potencijalnih učinaka, mogu bolje postići na razini Unije nego na nacionalnoj razini;
- (b) uzajamni fondovi Unije donose jasnu političku vidljivost i upravljačke prednosti kao i bolju kontrolu Unije nad rizicima i isplata doprinosa Unije i ostalih donatora. Ne bi se trebali osnivati ako samo dupliciraju ostale postojeće kanale financiranja ili slične instrumente bez ikakve dodatne vrijednosti.

4. Za svaki uzajamni fond Unije osniva se odbor kojim predsjedava Komisija kako bi se osiguralo zastupanje donatora i država članica kao promatrača koji ne daju doprinos te kako bi se odlučilo o korištenju sredstava.

▼B

5. Uzajamni fondovi Unije osnivaju se s ograničenim trajanjem utvrđenim u njihovom osnivačkom aktu. To trajanje može se produljiti odlukom Komisije, a na zahtjev odbora predmetnog uzajamnog fonda.

Europski parlament i/ili Vijeće mogu zahtijevati od Komisije da prekine odobravanje sredstva za taj uzajamni fond ili da revidira osnivački akt u cilju likvidacije uzajamnog fonda, kad je to primjereno. U tom slučaju, sva preostala sredstva se na proporcionalnoj osnovi vraćaju u proračun kao opći prihod, te državama članicama koje su dale doprinos i ostalim donatorima.

6. Doprinosi Unije i donatora pohranjuju se na poseban bankovni račun. Doprinosi Unije prenose se na ovaj račun na temelju zahtjeva za plaćanje koji su propisno dokazani predviđanjima isplate, uzimajući u obzir saldo dostupan na računu te proizašlu potrebu za dodatnim isplata. Predviđanja isplate potrebno je dostavljati na godišnjoj ili, prema potrebi, na polugodišnjoj osnovi.

Doprinosi se ne integriraju u proračun te njima upravlja Komisija pod odgovornošću dužnosnika za ovjeravanje na osnovi delegiranja.

Računovodstveni službenik uzajamnog fonda Unije jest računovodstveni službenik Komisije. Odgovoran je za utvrđivanje računovodstvenih postupaka i kontnog plana koji je zajednički svim uzajamnim fondovima Unije.

Unutarnji revizor Komisije i Revizorski sud imaju iste ovlasti nad uzajamnim fondom kakve imaju i nad drugim djelovanjima koje provodi Komisija.

Računovodstveni službenik otvara i zatvara posebni bankovni račun uzajamnog fonda.

Komisija osigurava strogo razdvajanje dužnosti računovodstvenog službenika i dužnosnika za ovjeravanje.

Financijski izvršitelji Komisije preuzimaju obveze i isplaćuju sredstva kako je utvrđeno u poglavlju 3. glave IV. dijela prvog.

7. Komisija je ovlaštena povući maksimalno 5 % iznosa prikupljenih u uzajamni fond kako bi pokrila svoje troškove upravljanja iz godina u kojima su se doprinosi iz stavka 6. počeli koristiti. Tijekom trajanja uzajamnog fonda, takve naknade za upravljanje izjednačavaju se s namjenskim prihodima u smislu članka 21. stavka 2. točke (b).

Računovodstveni službenik postupi prema nalogima za povrat vezanim za djelovanja koja je financirao uzajamni fond. Prihodi koji nastaju iz otplate tih naloga za povrat vraćaju se na određeni bankovni račun uzajamnog fonda. Poništavanje i odricanje od naloga za povrat vrši se prema pravilima iz članka 80.

8. Komisija dostavlja nacрте svojih odluka o osnivanju, produljenju i likvidaciji uzajamnog fonda Unije nadležnoj komisiji koja je osnovana temeljnim aktom u skladu s kojim Unija daje doprinos uzajamnom fondu Unije.

▼B

9. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za vođenje, izvješćivanje i upravljanje uzajamnim fondovima za vanjska djelovanja.

10. Komisija godišnje dostavlja sveobuhvatno i detaljno izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o aktivnostima koje podržavaju uzajamni fondovi Unije, o njihovoj provedbi i učinku, kao i o njihovim financijskim izvještajima. Komisija svoje izvješće prilaže sažetku godišnjih izvješća iz članka 66. stavka 9. trećeg podstavka.

Odjeljak 3.

Ostali načini upravljanja

Članak 188.

Provedba vanjskih djelovanja putem neizravnog upravljanja

1. Provedba djelovanja neizravno provedenih u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c) podliježe kontroli Komisije i delegacija Unije u skladu s člankom 56. stavkom 2. Takva se kontrola obavlja ili prethodnim odobrenjem ili *ex post* provjerama ili kombinacijom dvaju postupaka.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za provedbu vanjskih djelovanja kroz neizravno upravljanje.

Članak 189.

Sporazumi o financiranju za provedbu vanjskih djelovanja

1. Za provedbu vanjskih djelovanja stvara se jedan ili više sljedećih instrumenata:

- (a) sporazum o financiranju između Komisije i subjekta ili osobe iz članka 185.;
- (b) ugovor ili sporazum o bespovratnim sredstvima između Komisije i fizičkih ili pravnih osoba odgovornih za obavljanje djelovanja.

Uvjeti pod kojima se dodjeljuje vanjska pomoć određeni su instrumentom kojim se upravlja sporazumima o financiranju ili ugovorima ili sporazumima o bespovratnim sredstvima iz prvog podstavka točke (a) i točke (b).

2. Sporazumi o financiranju sa subjektima iz stavka 1. prvog podstavka točke (a) sklapaju se do 31. prosinca godine $n + 1$, pri čemu godina n predstavlja onu u kojoj je preuzeta određena proračunska obveza.

▼B

Sporazumi o financiranju utvrđuju razdoblje u kojem subjekti stavka 1. prvog podstavka točke (a) sklapaju pojedinačne ugovore i sporazume o bespovratnim sredstvima kojima se provodi djelovanje. Takvo razdoblje ne traje dulje od tri godine od sklapanja sporazuma o financiranju, izuzev:

- (a) za djelovanja s više donatora;
- (b) za pojedinačne ugovore vezane uz reviziju i evaluaciju;
- (c) u sljedećim izvanrednim okolnostima:
 - i. već sklopljenim ugovorima dodaju se klauzule;
 - ii. pojedinačni ugovori trebaju se sklopiti nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora;
 - iii. promjene subjekta koji se tereti povjerenim zadaćama.

3. Stavak 2. ne primjenjuje se na višegodišnje programe koji se provode podjelom obveza u sljedećim slučajevima:

- (a) Instrument pretpristupne pomoći;
- (b) Instrument za europsko susjedstvo i partnerstvo.

U tim slučajevima, Komisija odmah opoziva odobrena sredstva u skladu sa sektorskim pravilima.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za sporazume o financiranju za provedbu vanjskih djelovanja.

*POGLAVLJE III.****Nabava****Članak 190.***Nabava za vanjska djelovanja**

1. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o nabavi za vanjska djelovanja.

▼M3

2. Odredbe poglavlja 1. glave V. dijela prvog koje se odnose na opće odredbe o nabavi primjenjuju se na ugovore koji se uređuju u ovoj glavi podložno posebnim odredbama o pragovima i dogovorima o dodjeli vanjskih ugovora utvrđenima u delegiranim aktima koji se donose na temelju ove Uredbe. Članci 117. i 120. ne primjenjuju se na nabavu opisanu u ovom poglavlju.

▼ M3

Ovo poglavlje primjenjuje se na:

- (a) postupak nabave u kojem Komisija ne dodjeljuje ugovore za svoj račun;
- (b) postupak nabave koji provode subjekti ili osobe kojima su povjerenе zadaće u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (c), ako je to predviđeno sporazumom o financiranju iz članka 189.

▼ B

3. Postupci nabave moraju se navesti u sporazumima o financiranju iz članka 189.

▼ M3

4. Ovo poglavlje ne primjenjuje se na djelovanja iz temeljnih akata pojedinih sektora koji se odnose na pomoć za upravljanje humanitarnim krizama, operacije civilne zaštite i operacije humanitarne pomoći.

*Članak 191.***Pravila o pristupu postupku nabave**

1. Sudjelovanje u postupcima nabave otvoreno je pod jednakim uvjetima svim osobama obuhvaćenima područjem primjene Ugovorâ i svim fizičkim i pravnim osobama u skladu s posebnim odredbama temeljnih instrumenata kojima se uređuje dotični sektor suradnje. Sudjelovanje u postupcima nabave otvoreno je i međunarodnim organizacijama.

2. U slučajevima iz članka 54. stavka 2. može se donijeti odluka, u izvanrednim okolnostima koje propisno opravda nadležni dužnosnik za ovjeravanje, da se državljanima trećih zemalja, osim onih iz stavka 1. ovog članka, dopusti nadmetanje za dodjelu ugovora.

3. U slučaju primjene sporazuma o širenju tržišta za nabavu robe ili usluga u kojem je Unija jedna od stranaka, postupci nabave za ugovore koji se financiraju iz proračuna također su otvoreni fizičkim i pravnim osobama s poslovnim nastanom u trećoj zemlji, osim onih iz stavaka 1. i 2., pod uvjetima utvrđenima u tom sporazumu.

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o pristupu postupcima nabave.

▼ B*POGLAVLJE IV.****Bespovratna sredstva****Članak 192.***Financiranje vanjskog djelovanja u cijelosti**

Određeno djelovanje smije se financirati u cijelosti iz proračuna samo ako je to od presudne važnosti za njegovo izvršavanje.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za financiranje vanjskog djelovanja u cijelosti.

▼B*Članak 193.***Pravila koja se primjenjuju na bespovratna sredstva za vanjska djelovanja**

Postupci za dodjelu bespovratnih sredstava koje primjenjuju subjekti iz članka 185. utvrđuju se u sporazumima koje sklapaju Komisija i ti subjekti.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima za postupke dodjele bespovratnih sredstava koji se primjenjuju u neizravnom upravljanju.

*POGLAVLJE V.***Revizija računa***Članak 194.***Revizija Unije u vanjskom djelovanju**

Svaki sporazum o financiranju između Komisije i subjekta iz članka 185. ili sporazum o bespovratnim sredstvima ili odluka o dodjeli bespovratnih sredstava mora izričito utvrditi ovlasti revizije Komisije i Revizorskog suda, na temelju dokumenata i na licu mjesta, nad svim izvođačima i podizvođačima koji su primili sredstva Unije.

GLAVA V.

EUROPSKI UREDI*Članak 195.***Europski uredi**

1. Za potrebe ove glave, „europski uredi” administrativne su strukture koje osniva jedna institucija ili više njih radi izvršavanja posebnih zadaća koje se međusobno preklapaju.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o području primjene europskih ureda i delegacija institucija u europskim uredima.

2. Ova se glava primjenjuje na djelovanje OLAF-a, osim članaka 198., 199. i 200.

3. Dio prvi i dio treći primjenjuju se na poslovanje europskih ureda, osim ako je drukčije određeno ovom glavom.

*Članak 196.***Odobrena sredstva vezana za europske urede**

1. Odobrena sredstva za svaki europski ured, čiji se ukupan iznos unosi na posebnu proračunsku liniju u dijelu proračuna koji se odnosi na Komisiju, detaljno se navodi u Prilogu tom dijelu.

Prilog ima oblik računa prihoda i rashoda, podijeljenog na isti način kao i dijelovi proračuna.

▼B

Odobrena sredstva navedena u tom Prilogu obuhvaćaju sve financijske zahtjeve svakog pojedinog europskog ureda u izvršavanju njegovih dužnosti u ime institucija.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o odobrenim sredstvima za europske urede, uključujući delegiranje određenih zadaća od strane računovodstvenog službenika, riznicu i bankovne račune.

2. Plan radnih mjesta svakog pojedinog europskog ureda prilaže se onom Komisije.
3. Direktor svakog europskog ureda donosi odluke o prijenosima u okviru priloga iz stavka 1. Komisija obavještuje Europski parlament i Vijeće o takvim prijenosima.
4. Financijski izvještaji svakog pojedinog europskog ureda čine sastavni dio financijskih izvještaja Unije iz članka 141.

*Članak 197.***Dužnosnik za ovjeravanje europskih ureda**

Komisija, vezano za odobrena sredstva navedena u prilogu za svaki europski ured delegira direktoru predmetnog europskog ureda ovlasti dužnosnika za ovjeravanje, u skladu s člankom 65.

*Članak 198.***Računi međuinstitucionalnih europskih ureda**

1. Svaki međuinstitucionalni europski ured sastavlja analitičke račune svojih rashoda kako bi se osiguralo utvrđivanje udjela pruženih usluga svakoj od pojedinih institucija. Direktor pojedinog europskog ureda donosi, nakon odobrenja svog upravljačkog odbora, kriterije na kojima se temelji računovodstveni sustav.
2. Primjedbe koje se odnose na određene proračunske linije u koje se unosi ukupan iznos odobrenih sredstava za svaki međuinstitucionalni europski ured daju procjenu troška usluga koje je ured pružio svakoj pojedinoj instituciji. To se temelji na analitičkim računima iz stavka 1.
3. Svaki međuinstitucionalni europski ured obavještuje predmetne institucije o rezultatima analitičkih računa.

*Članak 199.***Delegiranje ovlasti dužnosnika za ovjeravanje za međuinstitucionalne europske urede**

1. Svaka institucija može delegirati ovlasti dužnosnika za ovjeravanje na direktora međuinstitucionalnog europskog ureda radi upravljanja odobrenim sredstvima koja su unesena u njezin dio te postaviti ograničenja i uvjete za to delegiranje ovlasti.

▼B

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o delegiranju ovlasti dužnosnika za ovjeravanje na direktora međuinstitucionalnog europskog ureda.

2. Unutarnji revizor Komisije izvršava sve odgovornosti propisane u glavi IV. poglavlju 9. dijela prvog.

*Članak 200.***Pružanje usluga trećim stranama**

Ako ovlasti europskog ureda uključuju opskrbu trećih strana za financijski interes, njegov direktor, nakon odobrenja svojeg upravljačkog odbora, utvrđuje posebne odredbe kojima se uređuje način na koji se takva opskrba treba obavljati kao i vođenje odgovarajućih računa.

GLAVA VI.

ADMINISTRATIVNA ODOBRENA SREDSTVA*Članak 201.***Opće odredbe**

1. Dio prvi i dio treći dio primjenjuju se na odobrena administrativna sredstva, osim ako je drukčije određeno ovom glavom.

2. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o opsegu odobrenih administrativnih sredstava i jamstvima za najam.

*Članak 202.***Obveze**

1. Od 15. listopada svake godine, obveze za redovne administrativne rashode mogu se preuzimati unaprijed na teret odobrenih sredstava predviđenih za sljedeću financijsku godinu. Takve obveze, međutim, ne smiju premašiti jednu četvrtinu odobrenih sredstava koje su odredili Europski parlament i Vijeće za odgovarajuću proračunsku liniju za tekuću financijsku godinu. Ne primjenjuju se na nove rashode čija vrsta još nije u načelu odobrena u prošlom propisno donesenom proračunu.

2. Rashodi koji se plaćaju unaprijed u skladu sa zakonskim ili ugovornim odredbama, na primjer zakup, mogu dovesti do toga da se za plaćanja od 1. prosinca nadalje terete odobrena sredstva za sljedeću financijsku godinu. U tom slučaju ne primjenjuje se ograničenje iz stavka 1.

Članak 203.

Posebne odredbe vezane za administrativna odobrena sredstva

1. Administrativna odobrena sredstva su nediferencirana odobrena sredstva.

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o opsegu odobrenih administrativnih sredstava, uključujući objekte i predujmove osoblju i članovima institucija.

2. Administrativni rashodi koji proizlaze iz ugovora koji obuhvaćaju razdoblja koja se protežu izvan financijske godine, bilo u skladu s lokalnom praksom ili u odnosu na opskrbu opremom, terete proračun financijske godine u kojoj se ostvaruju.

3. Sve institucije dostavljaju Europskom parlamentu i Vijeću do 1. lipnja svake godine radni dokument o svojoj politici vezanoj za nekretnine koji sadržava sljedeće podatke:

- (a) za svaku nekretninu, rashode i površinu koji pokrivaju odobrena sredstva odgovarajućih proračunskih linija;
- (b) očekivan razvoj globalnog programiranja površine i lokacija za nadolazeće godine s opisom projekata vezanih uz nekretnine u fazi planiranja koji su već utvrđeni;
- (c) završne uvjete i troškove, kao i odgovarajuće podatke vezane za provedbu novih projekata vezanih za nekretnine koji su prethodno dostavljeni Europskom parlamentu i Vijeću u postupku utvrđenom u stavku 4. i stavku 5., a koji nisu uključeni u radne dokumente prethodne godine.

4. O svim projektima vezanim za nekretnine koji bi mogli imati znatan financijski učinak za proračun, institucija obavještuje Europski parlament i Vijeće što je ranije moguće o potrebnoj građevinskoj površini i okvirnom planiranju prije nego što se obavi ispitivanje na lokalnom tržištu, u slučaju ugovora u vezi s nekretninama, ili prije nego što se izdaju pozivi za sudjelovanje u nadmetanju, u slučaju građevinskih radova.

5. Za sve projekte vezane za nekretnine koji bi mogli imati znatan financijski učinak za proračun, institucija predočava projekt vezan za nekretnine, uključujući njegove detaljne procjene troškova te njegovo financiranje, kao i popis nacrtu ugovora koji se namjeravaju koristiti, te traži odobrenje Europskog parlamenta i Vijeća prije nego što se ugovori sklope. Na zahtjev institucije, dokumenti dostavljeni u odnosu na projekt vezan za nekretnine smatraju se povjerljivim.

Osim u slučajevima više sile, Europski parlament i Vijeće raspravljaju o projektu vezanom za nekretnine u roku od četiri tjedna od njegova primitka od strane obiju institucija.

Projekt vezan za nekretnine smatra se odobrenim po isteku ovog razdoblja od četiri tjedna, osim ako Europski parlament i Vijeće u tom vremenskom razdoblju donesu odluku suprotnu prijedlogu.

▼B

Ako Europski parlament i/ili Vijeće tijekom tog razdoblja od četiri tjedna iskaže opravdanu zabrinutost, razdoblje se produljuje za dva tjedna.

Ako Europski parlament ili Vijeće donesu odluku koja je suprotna projektu vezanom za nekretnine, predmetna institucija povlači svoj prijedlog i može dostaviti novi.

6. U slučajevima više sile, podaci iz stavka 4. mogu se dostaviti zajedno s projektom vezanim za nekretnine. Europski parlament i Vijeće raspravljaju o projektu vezanom za nekretnine u roku od 2 tjedna od njegova primitka od strane obje institucije. Projekt vezan za nekretnine smatra se odobrenim po isteku ovog razdoblja od dva tjedna, osim ako Europski parlament ili/i Vijeće u tom razdoblju donesu odluku suprotnu prijedlogu.

7. Sljedeći projekti vezani za nekretnine smatraju se projektima koji će vjerojatno imati znatan financijski učinak za proračun:

- i. sva stjecanja zemljišta;
- ii. stjecanje, prodaja, građevinska obnova, izgradnja objekata ili svi projekti koji kombiniraju ove elemente, a koji se trebaju provesti u istom vremenskom okviru, ako koji prekoračuju iznos od 3 000 000 eura;
- iii. svi novi ugovori u vezi s nekretninama (uključujući plodouživanja, dugoročne zakupne i produljenja ugovora u vezi s nekretninama pod manje povoljnim uvjetima) koji nisu obuhvaćeni točkom ii. s godišnjim troškovima od najmanje 750 000 eura;
- iv. produljenje ili obnova postojećih ugovora u vezi s nekretninama (uključujući plodouživanje i dugoročne zakupne) pod istim ili povoljnijim uvjetima, s godišnjim troškovima od najmanje 3 000 000 eura.

Ovaj stavak primjenjuje se i na projekte vezane za nekretnine koji su međuinstitucionalne naravi, kao i na delegiranja Unije.

8. Ne dovodeći u pitanje članak 17., projekt stjecanja objekta može se financirati zajmom koji podliježe prethodnom odobrenju Europskog parlamenta i Vijeća.

Zajmovi se ugovaraju i vraćaju u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja i uzimajući u obzir najbolji financijski interes Unije.

Kad institucija predloži financiranje stjecanja putem zajma, plan financiranja koji se treba dostaviti zajedno sa zahtjevom za prethodno odobrenje predmetne institucije, navodi posebno maksimalnu razinu financiranja, razdoblje financiranja, vrstu financiranja, uvjete financiranja i uštede u usporedbi s ostalim vrstama ugovornih odnosa.

Europski parlament i Vijeće raspravljaju o zahtjevu za prethodno odobrenje u roku od četiri tjedna, s mogućim jednokratnim produljenjem od dva tjedna, od njegova primitka od strane obje institucije. Stjecanje putem zajma smatra se odbijenim ako ga Europski parlament i Vijeće izričito ne odobre u zadanom roku.

▼BGLAVA VII.
STRUČNJACI*Članak 204.***Plaćeni vanjski stručnjaci**

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o plaćenim vanjskim stručnjacima, uključujući poseban postupak za odabir fizičkih osoba kao plaćenih vanjskih stručnjaka za pomoć institucijama u evaluaciji zahtjeva za bespovratna sredstva, projekata i ponuda, te za davanje mišljenja i savjeta u posebnim slučajevima.

Takvi se stručnjaci plaćaju na temelju fiksnog iznosa najavljenog unaprijed, a biraju se na temelju njihove stručne sposobnosti. Odabir se vrši na temelju uvjeta sposobnosti poštujući načela nediskriminacije, jednakog postupanja i izostanka sukoba interesa.

▼M3

Na stručnjake se primjenjuju članak 105.a, članak 106. stavci od 1. do 3., stavak 7., osim prvog podstavka točke (b) i drugog podstavka tog stavka, stavci od 8. do 10., stavak 11. točka (a) i stavci od 13. do 17. te članci 107. i 108.

▼M2

GLAVA VIII.

DOPRINOSI EUROPSKIM POLITIČKIM STRANKAMA*Članak 204.a***Opće odredbe**

1. Za potrebe ove Uredbe europske političke stranke znači subjekti koji su kao takvi registrirani u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014.

2. Izravni financijski doprinosi iz proračuna mogu se dodijeliti europskim političkim strankama uzimajući u obzir njihov doprinos stvaranju europske političke svijesti i izražavanju političke volje građana Unije u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014.

*Članak 204.b***Načela**

1. Doprinosi se koriste samo kako bi se nadoknadio postotak operativnih troškova europskih političkih stranaka, utvrđen u članku 17. stavku 4. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014, koji su izravno povezani s ciljevima tih stranaka utvrđenima u članku 17. stavku 5. i članku 21. te Uredbe.

2. Doprinosi se mogu koristiti kako bi se nadoknadili rashodi povezani s ugovorima koje su sklopile europske političke stranke, pod uvjetom da nije bilo sukoba interesa kad su dodijeljeni.

▼ **M2**

3. Doprinosi se ne smiju koristiti kako bi se izravno ili neizravno ostvarila bilo kakva osobna korist, u novcu ili naravi, bilo kojeg pojedinog člana ili člana osoblja neke europske političke stranke. Doprinosi se ne smiju koristiti kako bi se izravno ili neizravno financirale aktivnosti trećih strana, a osobito nacionalnih političkih stranaka ili političkih zaklada na europskoj ili nacionalnoj razini, bez obzira na to jesu li u obliku bespovratnih sredstava, donacija, zajmova ili bilo kakvih drugih sličnih sporazuma. Doprinosi se ne smiju koristiti u bilo koju od svrha koje su isključene člankom 22. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014.

4. Doprinosi podliježu načelima transparentnosti i jednakog postupanja u skladu s kriterijima utvrđenima u Uredbi (EU, Euratom) br. 1141/2014.

5. Doprinosi dodjeljuje Europski parlament na godišnjoj osnovi i oni se objavljuju u skladu s člankom 35. stavkom 2 ove Uredbe te u skladu s člankom 32. stavkom 1. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014.

6. Europske političke stranke koje primaju doprinos ne smiju izravno ili neizravno primati drugo financiranje iz proračuna. Osobito se zabranjuju donacije iz proračunâ klubova zastupnika u Europskom parlamentu. Ni u kakvim okolnostima stavka rashoda ne smije se financirati dvaput iz proračuna.

*Članak 204.c***Proračunski aspekti**

Doprinosi se plaćaju iz dijela proračuna namijenjenog Europskom parlamentu. Odobrena sredstva izdvojena za neovisna vanjska revizorska tijela ili stručnjake iz članka 23. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 izravno terete proračun Europskog parlamenta.

*Članak 204.d***Poziv za dodjelu doprinosa**

1. Doprinosi se dodjeljuju pozivom za dodjelu doprinosa koji se objavljuje svake godine, barem na internetskoj stranici Europskog parlamenta.

2. Pojedinoj europskoj političkoj stranci smije se dodijeliti samo jedan doprinos godišnje.

3. Europska politička stranka smije primiti doprinos samo ako se prijavi za financiranje u skladu s uvjetima utvrđenima u pozivu za dodjelu doprinosa.

4. U pozivu za dodjelu doprinosa određuju se kriteriji prihvatljivosti koje podnositelj prijave mora zadovoljiti, kao i razlozi za isključenje.

5. U pozivu za dodjelu doprinosa određuje se najmanje priroda rashoda koji mogu biti nadoknađeni doprinosom.

6. U pozivu za dodjelu doprinosa zahtijeva se projekcija proračuna.

▼ **M2***Članak 204.e***Postupak dodjele**

1. Prijave za doprinos podnose se unutar predviđenog roka pisanim putem, uključujući, prema potrebi, u sigurnom elektroničkom formatu.
2. Doprinosi se ne dodjeljuju podnositeljima prijava koji se tijekom postupka dodjeljivanja doprinosa nalaze u jednoj od situacija iz članka 106. stavka 1., članka 107. i članka 109. stavka 1. točke (a), kao ni onima koji su registrirani u središnjoj bazi podataka o isključenjima iz članka 108.
3. Od podnositelja prijave zahtijeva se da potvrde da se ne nalaze u jednoj od situacija iz stavka 2.
4. Doprinosi se dodjeljuju na temelju sporazuma ili odluke o doprinosu kako je utvrđeno u pozivu za dodjelu doprinosa.
5. Odgovornom dužnosniku za ovjeravanje u evaluaciji i pripremi sporazuma ili odluke o doprinosu može pomagati odbor. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje određuje pravila o sastavu, imenovanju i funkcioniranju takvog odbora te pravila za sprečavanje bilo kakvog sukoba interesa, uzimajući u obzir načela transparentnosti i jednakog postupanja.

*Članak 204.f***Postupak evaluacije**

1. Prijave se odabiru na temelju kriterija za odabir utvrđenih Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014 među prijavama koje su usklađene s kriterijima prihvatljivosti i razlozima za isključenje.
2. Kriterijima prihvatljivosti utvrđuju se uvjeti pod kojima podnositelj prijave može primiti doprinos u skladu s pravilima utvrđenima Uredbom (EU, Euratom) br. 1141/2014.
3. U odluci odgovornog dužnosnika za ovjeravanje navodi se najmanje sljedeće:
 - (a) predmet i ukupni iznos doprinosa;
 - (b) imena odabranih podnositelja prijava i prihvaćeni iznosi;
 - (c) imena svih odbijenih podnositelja prijava i razlozi za njihovo odbijanje.
4. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje pisanim putem obavješćuje podnositelje prijava o odluci o njihovim prijavama. Ako je prijava za financiranje odbijena ili traženi iznosi nisu djelomično ili u cijelosti dodijeljeni, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje mora navesti razloge za odbijanje prijave ili nedodjeljivanje traženih iznosa, osobito se pozivajući na kriterije prihvatljivosti i kriterije za odabir iz stavaka 1. i 2. Ako je prijava odbijena, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje obavještava podnositelja prijave o raspoloživim upravnim i/ili sudskim pravnim sredstvima kako je predviđeno člankom 97. ove Uredbe.

▼ **M2***Članak 204.g***Oblik doprinosa**

1. Doprinosi mogu biti u bilo kojem od sljedećih oblika:
 - (a) nadoknada određenog postotka stvarno nastalih nadoknadivih rashoda;
 - (b) nadoknada na temelju troškova po jedinici;
 - (c) jednokratni iznosi;
 - (d) paušalno financiranje;
 - (e) kombinacija oblika iz točaka (a) do (d).
2. Mogu se nadoknaditi samo rashodi koji ispunjavaju kriterije utvrđene u pozivima za dodjelu doprinosa i koji nisu nastali prije datuma podnošenja prijave.

*Članak 204.h***Pravila koja se odnose na doprinose**

1. Troškom po jedinici obuhvaćaju se sve ili određene posebne kategorije nadoknadivih rashoda koji se unaprijed jasno utvrđuju na temelju iznosa po jedinici.
2. Jednokratnim se iznosima općenito podmiruju određeni rashodi potrebni za provođenje posebnih aktivnosti europske političke stranke. Jednokratnim se iznosima koristi samo u kombinaciji s ostalim oblicima doprinosa.
3. Paušalnim financiranjem obuhvaćaju se posebne kategorije nadoknadivih rashoda koji se unaprijed jasno utvrđuju primjenom postotka.
4. Ako se koriste jednokratni iznosi, paušalno financiranje ili troškovi po jedinici, oni se definiraju u pozivu za dodjelu doprinosa, prema potrebi s odgovarajućim iznosima i stopama. Poziv za dodjelu doprinosa također sadrži opis metoda utvrđivanja jednokratnih iznosa, paušalnog financiranja ili troškova po jedinici, koje se temelje na objektivnim sredstvima kao što su statistički podatci, ovjereni ili provjerljivi povijesni podaci europskih političkih stranaka ili njihove uobičajene prakse troškovnog računovodstva. Sporazum ili odluka o dodjeli doprinosa sadržava odredbe koje omogućuju da se provjeri jesu li ispunjeni uvjeti za dodjelu jednokratnih iznosa, paušalnog financiranja ili financiranja na temelju troškova po jedinici.

*Članak 204.i***Pretfinanciranje**

Doprinosi se u cijelosti plaća putem jednog plaćanja pretfinanciranja, osim ako u propisno opravdanim slučajevima odgovorni dužnosnik za ovjeravanje odluči drukčije.

▼ **M2***Članak 204.j***Jamstva**

Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, ako to smatra prikladnim i razmjernim, za svaki slučaj posebno i na temelju analize rizika, zahtijevati da europska politička stranka unaprijed dostavi jamstvo kako bi se ograničili financijski rizici povezani s plaćanjem pretfinanciranja samo ako s obzirom na analizu rizika europskoj političkoj stranci prijeti neposredna opasnost da se nađe u jednoj od situacija opisanih u članku 106. stavku 1. točkama (a) i (d) ove Uredbe ili ako su o odluci Tijela za europske političke stranke i zaklade, uspostavljenog na temelju članka 6. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 („Tijelo”), obaviješteni Europski parlament i Vijeće u skladu s člankom 10. stavkom 4. te Uredbe.

Odredbе utvrđene člankom 134. ove Uredbe o jamstvu za pretfinanciranje za bespovratna sredstva primjenjuju se *mutatis mutandis* na jamstva koja se mogu tražiti za plaćanje pretfinanciranja europskim političkim strankama u slučajevima predviđenima u prvom stavku ovog članka.

*Članak 204.k***Korištenje doprinosa**

1. Doprinosi se troše u skladu s člankom 204.b.
2. Svi dijelovi doprinosa koji nisu potrošeni u financijskoj godini za koju ih se dodjeljuje (godina n) troše se za pokrivanje svih nadoknadivih rashoda nastalih do 31. prosinca godine n+1. U pogledu preostalog dijela doprinosa koji nije iskorišten u tom roku, osigurava se povrat u skladu s dijelom prvim glavom IV. poglavljem 5.
3. Europske političke stranke poštuju najveću stopu sufinanciranja utvrđenu u članku 17. stavku 4. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014. Preostali iznosi doprinosa iz prethodne godine ne smiju se koristiti za financiranje dijela koji europske političke stranke moraju osigurati iz vlastitih sredstava. Doprinosi trećih strana za zajednička događanja ne smatraju se dijelom vlastitih sredstava europske političke stranke.
4. Europske političke stranke koriste se dijelom doprinosa koji nije iskorišten tijekom financijske godine za koju je dodijeljen, a tek potom doprinosima dodijeljenima nakon te godine.
5. Sve kamate ostvarene plaćanjem pretfinanciranja smatraju se dijelom doprinosa.

*Članak 204.l***Izvješće o korištenju doprinosa**

1. U skladu s člankom 23. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 europska politička stranka dostavlja godišnje izvješće o korištenju doprinosa i svoje godišnje financijske izvještaje na odobrenje odgovornom dužnosniku za ovjeravanje.

▼ M2

2. Na temelju godišnjeg izvješća i godišnjih financijskih izvještaja iz stavka 1. ovog članka odgovorni dužnosnik za ovjeravanje sastavlja godišnje izvješće o radu iz članka 66. stavka 9. ove Uredbe. Pri sastavljanju tog izvješća može se koristiti drugim popratnim dokumentima.

*Članak 204.m***Plaćanje preostalog iznosa**

1. Iznos doprinosa nije konačan sve dok odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ne odobri godišnje izvješće i godišnje financijske izvještaje iz članka 204.l stavka 1. Odobrenjem godišnjeg izvješća i godišnjih financijskih izvještaja ne dovode se u pitanje daljnje provjere koje provodi Tijelo.

2. Svi neiskorišteni iznosi pretfinanciranja nisu konačni sve dok ih europska politička stranka ne upotrijebi za plaćanje nadoknadivih rashoda koji ispunjavaju kriterije utvrđene u pozivu za dodjelu doprinosa.

3. Ako europska politička stranka ne ispuni svoje obveze u pogledu korištenja doprinosa, doprinosi se suspendiraju, smanjuju ili ukidaju nakon što se toj europskoj političkoj stranci omogući da iznese svoje primjedbe.

4. Prije plaćanja preostalog iznosa odgovorni dužnosnik za ovjeravanje potvrđuje da je europska politička stranka i dalje registrirana u Registru iz članka 7. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 te da joj od datuma podnošenja prijave do kraja financijske godine za koju se doprinos dodjeljuje, nije izrečena nijedna od sankcija iz članka 27. te Uredbe.

5. Ako europska politička stranka više nije registrirana Registru iz članka 7. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 ili joj je izrečena bilo koja od sankcija iz članka 27. te Uredbe, odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, razmjerno ozbiljnosti pogrešaka, nepravilnosti, prijevare ili drugog kršenja obveza vezanih za korištenje doprinosa, suspendirati, smanjiti ili ukinuti doprinos i osigurati povrat iznosa koji su nepropisno isplaćeni na temelju sporazuma ili odluke o doprinosu nakon što se europskoj političkoj stranci omogući da iznese svoje primjedbe.

*Članak 204.n***Kontrola i sankcije**

1. U svim sporazumima ili odlukama o doprinosu izričito se predviđa da Europski parlament, Europski ured za borbu protiv prijevare i Revizorski sud izvršavaju ovlasti kontrole nad dokumentima i prostorijama svih europskih političkih stranaka, izvoditelja i podizvoditelja koji su primili financiranje Unije.

2. Odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može, u skladu s člankom 109. ove Uredbe i člankom 27. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014, podnositeljima prijave izreći administrativne i financijske sankcije koje su učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

▼M2

3. Sankcije iz stavka 2. mogu se također izreći europskim političkim strankama koje su u trenutku podnošenja prijave za dodjelu doprinosa ili nakon primitka doprinosa dale lažne izjave prilikom dostavljanja informacija koje je tražio odgovorni dužnosnik za ovjeravanje ili koje te informacije nisu dostavile.

*Članak 204.o***Vođenje evidencije**

1. Europske političke stranke čuvaju sve spise i popratne dokumente koji se odnose na doprinose pet godina nakon podnošenja godišnjeg izvješća i godišnjih financijskih izvještaja iz članka 204.l stavka 1.

2. Evidencija koja se odnosi na revizije, žalbe, sudske sporove ili rješavanje zahtjeva koji proizlaze iz korištenja doprinosa zadržava se do kraja tih revizija, žalbi, sudskih sporova ili rješavanja zahtjeva.

*Članak 204.p***Odabir vanjskih tijela ili stručnjaka za reviziju**

Neovisna vanjska tijela ili stručnjaci za reviziju iz članka 23. Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 odabiru se u postupku javne nabave. Razdoblje na koje se njihovi ugovori sklapaju ne smije biti duže od pet godina. Nakon dva uzastopna razdoblja smatra se da postoji sukob interesa koji može negativno utjecati na provođenje revizije.

▼B

DIO TREĆI

ZAVRŠNE I PRIJELAZNE ODREDBE*Članak 205.***Prijelazne odredbe**

1. S obzirom na fondove iz članka 175. stavka 1. za koje se temeljni akti stavljaju izvan snage prije 1. siječnja 2013., odobrena sredstva koja su opozvana primjenom članka 178. mogu se opet staviti na raspolaganje u slučaju očite pogreške koja se može pripisati isključivo Komisiji ili u slučaju više sile koja ima ozbiljne posljedice za provedbu operacija koje podupiru ti fondovi.

2. Za prijenose odobrenih sredstava vezano za rashode poslovanja iz uredbi (EZ) br. 1260/1999, (EZ) br. 1290/2005, (EZ) br. 1080/2006, (EZ) br. 1081/2006, (EZ) br. 1083/2006, (EZ) br. 1084/2006 i (EZ) br. 1198/2006 za koje tek treba izvršiti plaćanja Unije za financijsko podmirivanje nepodmirenih obveza Unije do zaključivanja pomoći, Komisija može izvršiti prijenose iz jedne glave na drugu, pod uvjetom da su predmetna odobrena sredstva za isti cilj ili da se odnose na inicijative Unije ili na tehničku pomoć i inovativne mjere te se prenose na mjere iste naravi.

▼B

3. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o detaljnim pravilima o prijelaznim odredbama.

*Članak 206.***Zahtjevi Europskog parlamenta i Vijeća za informacije**

Europski parlament i Vijeće ovlašteni su na dobivanje svih informacija ili objašnjenja koja se odnose na proračunska pitanja u okviru područja svojih nadležnosti.

*Članak 207.***Granične vrijednosti i iznosi**

Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte u skladu s člankom 210. o svim graničnim vrijednostima i iznosima utvrđenima u ovoj Uredbi, ne dovodeći u pitanje članak 118.

*Članak 208.***Okvirna financijska uredba za tijela osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu**

1. Komisija je ovlaštena usvojiti financijsku uredbu putem delegiranog akta u skladu s člankom 210. za tijela koja su osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu, a koja su pravne osobe te primaju doprinose koji terete proračun.

Okvirna uredba temelji se na načelima i pravilima određenima ovom Uredbom.

Financijska pravila tih tijela ne smiju odstupati od okvirne financijske uredbe osim ako njihove specifične potrebe to zahtijevaju, ali uz prethodni pristanak Komisije.

2. Razrješnicu za izvršenje proračuna tijela iz stavka 1. daje Europski parlament na preporuku Vijeća. Tijela iz stavka 1. u potpunosti surađuju s institucijama uključenima u postupak davanja razrješnice i osiguravaju, prema potrebi, sve dodatne potrebne informacije, uključujući sudjelovanjem na sastancima odgovarajućih tijela.

3. Unutarnji revizor Komisije ima jednake ovlasti u odnosu na tijela iz stavka 1. kao što ih ima u odnosu na Komisiju.

4. Neovisni vanjski revizor potvrđuje da godišnji financijski izvještaji svih tijela iz stavka 1. propisno iskazuju prihode, rashode i financijsko stanje odgovarajućeg tijela prije konsolidacije završnih financijskih izvještaja Komisije. Osim ako je drukčije propisano u temeljnom aktu iz stavka 1., Revizorski sud sastavlja posebno godišnje izvješće o svakom tijelu u skladu sa zahtjevima članka 287. stavka 1. UFEU-a. U pripremi ovog izvješća, Sud u obzir uzima reviziju koju je izvršio neovisni vanjski revizor te radnje poduzete kao odgovor na nalaze revizora.

▼B*Članak 209.***Ogledna financijska uredba za tijela javno-privatnog partnerstva**

►M3 1. ◀ Tijela koja imaju pravnu osobnost, osnovana temeljnim aktom, a kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva usvajaju vlastita financijska pravila.

Ta pravila uključuju skup načela koja su potrebna kako bi se osiguralo dobro financijsko upravljanje sredstvima Unije.

Komisija je ovlaštena donijeti oglednu financijsku uredbu putem delegiranog akta u skladu s člankom 210. koja utvrđuje načela potrebna kako bi se osiguralo dobro financijsko upravljanje sredstvima Unije i koja se temelji na članku 60.

Financijska pravila tih tijela ne smiju odstupati od okvirne financijske uredbе, osim ako njihove specifične potrebe to zahtijevaju i uz prethodni pristanak Komisije.

▼M3

2. Primjenjuje se članak 208. stavci od 2. do 4.

▼B*Članak 210.***Postupak delegiranja**

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji pod uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Delegiranje ovlasti iz članaka 8., 11., 13., 19., 21., 22., 23., 25., 26., 29., 30., 31., 34., 35., 38., 41., 44., 49., 53., 54., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 68., 69., 70., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 92., 93., 98., 99., 100., 101., 103., 104., 105., 106., 107., 108., 109., 110., 111., 112., 113., 114., 115., 116., 117., 118., 119., 121., 122., 123., 124., 125., 126., 128., 129., 130., 131., 132., 133., 134., 135., 137., 138., 139., 140., 142., 144., 181., 183., 184., 186., 187., 188., 189., 190., 191., 192., 193., 195., 196., 199., 201., 203., 204., 205., 207., 208. i 209. dodjeljuje se Komisiji do kraja prvog višegodišnjeg financijskog okvira nakon 2013. iz članka 312. UFEU-a. Komisija priprema izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije dvije godine prije završetka prvog višegodišnjeg financijskog okvira nakon 2013. Delegiranje ovlasti prešutno se produkuje za razdoblja koja odgovaraju višegodišnjim financijskim okvirima, osim ako se Europski parlament ili Vijeće usprotive takvom produženju najkasnije tri mjeseca prije završetka svakog razdoblja važenja odgovarajućeg višegodišnjeg financijskog okvira.

3. Europski parlament ili Vijeće mogu u bilo koje vrijeme opozvati delegiranje ovlasti iz članaka 8., 11., 13., 19., 21., 22., 23., 25., 26., 29., 30., 31., 34., 35., 38., 41., 44., 49., 53., 54., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 68., 69., 70., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 92., 93., 98., 99., 100., 101., 103., 104., 105., 106., 107., 108., 109., 110., 111., 112., 113., 114., 115., 116., 117., 118., 119., 121., 122., 123., 124., 125., 126., 128., 129., 130., 131., 132., 133., 134., 135., 137., 138., 139., 140., 142., 144., 181., 183., 184., 186., 187., 188., 189., 190., 191., 192., 193., 195., 196., 199., 201., 203., 204., 205., 207., 208. i 209. Odlukom o

▼B

opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv proizvodi učinke dan nakon objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Čim Komisija donese delegirani akt, ona ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

5. Delegirani akt donesen u skladu s člancima 8., 11., 13., 19., 21., 22., 23., 25., 26., 29., 30., 31., 34., 35., 38., 41., 44., 49., 53., 54., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 68., 69., 70., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 92., 93., 98., 99., 100., 101., 103., 104., 105., 106., 107., 108., 109., 110., 111., 112., 113., 114., 115., 116., 117., 118., 119., 121., 122., 123., 124., 125., 126., 128., 129., 130., 131., 132., 133., 134., 135., 137., 138., 139., 140., 142., 144., 181., 183., 184., 186., 187., 188., 189., 190., 191., 192., 193., 195., 196., 199., 201., 203., 204., 205., 207., 208. i 209. stupa na snagu samo ako Europski parlament ili Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne uložie nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće uložiti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

*Članak 211.***Preispitivanje**

Uredba se preispituje kadgod je to potrebno, a u svakom slučaju najkasnije dvije godine prije završetka prvog višegodišnjeg financijskog okvira nakon 2013.

▼M3

Takvo preispitivanje između ostalog uključuje provedbu odredbi glave VIII. dijela prvog i rokove navedene u članku 163. stavku 1.

▼B*Članak 212.***Stavljanje izvan snage**

Uredba (EZ, Euratom) br. 1605/2002 stavlja se izvan snage od 1. siječnja 2013. izuzev:

- (a) članaka 53. do 57. koji se nastavljaju primjenjivati na sve obveze preuzete do 31. prosinca 2013.;
- (b) članka 166. stavka 3. točke (a) koja se nastavlja primjenjivati na sve obveze preuzete do 31. prosinca 2012.; te
- (c) članka 166. stavka 3. točke (b) koja se nastavlja primjenjivati na sve obveze preuzete između 1. siječnja 2013. i 31. prosinca 2013.

▼B

Glava VI. dijela prvog Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 može se nastaviti primjenjivati za sporazume o bespovratnim sredstvima i odluke o dodjeli bespovratnih sredstava priopćene do 31. prosinca 2013. u okviru ukupnih proračunskih obveza za 2012. ili ranije godine, u slučaju da odgovorni dužnosnik za ovjeravanje tako odluči, a poštujući načela jednakog postupanja i transparentnosti.

Upućivanja na uredbu stavljenу izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom u Prilogu.

*Članak 213.***Preispitivanje u vezi s ESVD-om**

Članak 68. stavak 1. treći podstavak i članak 98. stavak 2. drugi podstavak preispitat će se 2013., uzimajući u obzir specifičnosti ESVD-a, a osobito delegacija Unije te, prema potrebi, mogućnost odgo-varajućeg financijskog upravljanja ESVD-a.

*Članak 214.***Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2013. uz iznimku:

- (a) članaka 58. do 63. koji se primjenjuju samo na obveze preuzete od 1. siječnja 2014.,
- (b) članka 50. stavka 1. drugog podstavka točke (c), te članaka 82., 139. i 140. koji se primjenjuju od 1. siječnja 2014.,
- (c) članaka 177., 179. i 210. koji se primjenjuju od 27. listopada 2012.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

PRILOG

KORELACIJSKA TABLICA

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
DIO PRVI	DIO PRVI	ZAJEDNIČKE ODREDBE
GLAVA I.	GLAVA I.	PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE
Članak 1.	Članak 1.	Predmet
—	Članak 2.	Definicije
Članak 2.	Članak 3.	Usklađenost sekundarnog zakonodavstva s ovom Uredbom
—	Članak 5.	Zaštita osobnih podataka
GLAVA II.	GLAVA II.	PRORAČUNSKA NAČELA
Članak 3.	Članak 6.	Poštovanje proračunskih načela
POGLAVLJE 1.	POGLAVLJE 1.	Načela jedinstva i točnosti proračuna
Članak 4.	Članak 7.	Područje primjene proračuna
Članak 5.	Članak 8.	Posebna pravila o načelima jedinstva i točnosti proračuna
Članak 5.a	Članak 4.	Razdoblja, datumi i rokovi
POGLAVLJE 2.	POGLAVLJE 2.	Načelo jedne godine
Članak 6.	Članak 9.	Definicija
Članak 7.	Članak 10.	Vrsta odobrenih sredstava
Članak 8.	Članak 11.	Računovodstvo prihoda i odobrenih sredstava
Članak 9.	Članak 13.	Ukidanje i prijenos odobrenih sredstava
Članak 10.	Članak 14.	Pravila za prijenos namjenskih prihoda
Članak 11.	Članak 15.	Opoziv odobrenih sredstava
Članak 12.	Članak 12.	Preuzimanje obveza po odobrenim sredstvima
Članak 13.	Članak 16.	Pravila koja se primjenjuju u slučaju kasnog donošenja proračuna
POGLAVLJE 3.	POGLAVLJE 3.	Načelo uravnoteženosti
Članak 14.	Članak 17.	Definicija i područje primjene
Članak 15.	Članak 18.	Saldo financijske godine
POGLAVLJE 4.	POGLAVLJE 4.	Načelo obračunske jedinice
Članak 16.	Članak 19.	Uporaba eura
POGLAVLJE 5.	POGLAVLJE 5.	Načelo univerzalnosti
Članak 17.	Članak 20.	Definicija i područje primjene
Članak 18.	Članak 21.	Namjenski prihodi
Članak 19.	Članak 22.	Donacije
Članak 20.	Članak 23.	Pravila o odbicima i usklađenjima deviznog tečaja

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
POGLAVLJE 6.	POGLAVLJE 6.	Načelo specifikacije
Članak 21.	Članak 24.	Opće odredbe
Članak 22.	Članak 25.	Prijenosi od strane institucija, osim Komisije
Članak 23.	Članak 26.	Prijenosi od strane Komisije
Članak 24.	Članak 27.	Prijedlozi prijenosa koje institucije podnose Europskom parlamentu i Vijeću
Članak 25.	Članak 28.	Posebna pravila o prijenosima
Članak 26.	Članak 29.	Prijenosi podložni posebnim odredbama
POGLAVLJE 7.	POGLAVLJE 7.	Načelo dobrog financijskog upravljanja
Članak 27.	Članak 30.	Načela ekonomičnosti, učinkovitost i djelotvornosti
Članak 28.	Članak 31.	Obvezni financijski izvještaj
—	Članak 32.	Unutarnja kontrola izvršenja proračuna
—	Članak 33.	Isplativost sustava kontrole
POGLAVLJE 8.	POGLAVLJE 8.	Načelo transparentnosti
Članak 29.	Članak 34.	Objava financijskih izvještaja, proračuna i izvješća
Članak 30.	Članak 35.	Objava podataka o primateljima i drugih podataka
GLAVA III.	GLAVA III.	DONOŠENJE I STRUKTURA PRORAČUNA
POGLAVLJE 1.	POGLAVLJE 1.	Donošenje proračuna
Članak 31.	Članak 36.	Procjene prihoda i rashoda
Članak 32.	Članak 37.	Projekcija proračuna tijelâ iz članka 208.
Članak 33.	Članak 38.	Nacrt proračuna
Članak 34.	Članak 39.	Pismo izmjene nacrta proračuna
Članak 35.	—	—
Članak 36.	Članak 40.	Obveze država članica koje proizlaze iz donošenja proračuna
Članak 37.	Članak 41.	Nacrti izmjene proračuna
Članak 38.	—	—
Članak 39.	Članak 42.	Prijevremena dostava projekcija i nacrta proračuna
POGLAVLJE 2.	POGLAVLJE 2.	Struktura i prikaz proračuna
Članak 40.	Članak 43.	Struktura proračuna
Članak 41.	Članak 44.	Proračunska nomenklatura
Članak 42.	Članak 45.	Zabrana negativnih prihoda

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
Članak 43.	Članak 46.	Rezervacije
Članak 44.	Članak 47.	Negativna pričuva
Članak 45.	Članak 48.	Pričuva za pomoć u nuždi
Članak 46.	Članak 49.	Prikaz proračuna
Članak 47.	Članak 50.	Pravila o planovima radnih mjesta za osoblje
—	POGLAVLJE 3.	Proračunska disciplina
—	Članak 51.	Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom
—	Članak 52.	Usklađenost akata Unije s proračunom
GLAVA IV.	GLAVA IV.	IZVRŠENJE PRORAČUNA
POGLAVLJE 1.	POGLAVLJE 1.	Opće odredbe
Članak 48.	Članak 53.	Izvršenje proračuna u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja
Članak 49.	Članak 54.	Temeljni akt i iznimke
Članak 50.	Članak 55.	Izvršenje proračuna od strane institucija, osim Komisije
Članak 51.	Članak 56.	Delegiranje ovlasti za izvršenje proračuna
Članak 52.	Članak 57.	Sukob interesa
POGLAVLJE 2.	POGLAVLJE 2.	Načini izvršenja
Članak 53.	Članak 58.	Načini izvršenja proračuna
Članak 53.a	—	—
Članak 53.b	Članak 59.	Podijeljeno upravljanje s državama članicama
Članak 53.c	Članak 60.	Neizravno upravljanje
Članak 53.d	—	—
Članak 54.	Članak 61.	<i>Ex ante</i> ocjene i sporazumi o delegiranju
Članak 55.	Članak 62.	Izvršne agencije
Članak 56.	—	—
Članak 57.	Članak 63.	Ograničenja delegiranja ovlasti
POGLAVLJE 3.	POGLAVLJE 3.	Financijski izvršitelji
Odjeljak 1.	Odjeljak 1.	Načelo razdvajanja dužnosti
Članak 58.	Članak 64.	Razdvajanje dužnosti
Odjeljak 2.	Odjeljak 2.	Dužnosnik za ovjeravanje
Članak 59.	Članak 65.	Dužnosnik za ovjeravanje
Članak 60.	Članak 66.	Ovlasti i dužnosti dužnosnika za ovjeravanje
Članak 60.a	Članak 67.	Ovlasti i dužnosti šefova delegacija Unije
Odjeljak 3.	Odjeljak 3.	Računovodstveni službenik

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
Članak 61.	Članak 68.	Ovlasti i dužnosti računovodstvenog službenika
Članak 62.	Članak 69.	Ovlasti koje računovodstveni službenik može delegirati
Odjeljak 4.	Odjeljak 4.	Blagajnik
Članak 63.	Članak 70.	Knjiga blagajne
POGLAVLJE 4.	POGLAVLJE 4.	Odgovornost financijskih izvršitelja
Odjeljak 1.	Odjeljak 1.	Opća pravila
Članak 64.	Članak 71.	Opoziv delegiranja i suspenzija dužnosti dodijeljenih financijskim izvršiteljima
Članak 65.	Članak 72.	Odgovornost dužnosnika za ovjeravanje vezano za nezakonite aktivnosti, prijevare ili korupciju
Odjeljak 2.	Odjeljak 2.	Pravila koja se primjenjuju na odgovorne dužnosnike za ovjeravanje
Članak 66.	Članak 73.	Pravila koja se primjenjuju na dužnosnike za ovjeravanje
Odjeljak 3.	Odjeljak 3.	Pravila koja se primjenjuju na računovodstvene službenike i blagajnike
Članak 67.	Članak 74.	Pravila koja se primjenjuju na računovodstvene službenike
Članak 68.	Članak 75.	Pravila koja se primjenjuju na blagajnike
POGLAVLJE 5.	POGLAVLJE 5.	Prihodi
Odjeljak 1.	Odjeljak 1.	Stavljanje na raspolaganje vlastitih sredstava
Članak 69.	Članak 76.	Vlastita sredstva
Odjeljak 2.	Odjeljak 2.	Procjena iznosa potraživanja
Članak 70.	Članak 77.	Procjena iznosa potraživanja
Odjeljak 3.	Odjeljak 3.	Utvrđivanje iznosa potraživanja
Članak 71.	Članak 78.	Utvrđivanje iznosa potraživanja
Odjeljak 4.	Odjeljak 4.	Odobrovanje povrata
Članak 72.	Članak 79.	Odobrovanje povrata
Odjeljak 5.	Odjeljak 5.	Povrat
Članak 73.	Članak 80.	Pravila o povratu
Članak 73.a	Članak 81.	Zastara
—	Članak 82.	Nacionalni tretman prava Unije
Članak 74.	Članak 83.	Novčane kazne, ugovorne kazne i pripadajuće kamate koje je odredila Komisija
POGLAVLJE 6.	POGLAVLJE 6.	Rashodi
Članak 75.	Članak 84.	Odluke o financiranju
Odjeljak 1.	Odjeljak 1.	Preuzimanje obveza za rashode
Članak 76.	Članak 85.	Vrste obveza
Članak 77.	Članak 86.	Pravila koja se primjenjuju na obveze
Članak 78.	Članak 87.	Provjere koje se primjenjuju na obveze
Odjeljak 2.	Odjeljak 2.	Potvrđivanje rashoda

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
Članak 79.	Članak 88.	Potvrđivanje rashoda
Odjeljak 3.	Odjeljak 3.	Odobrovanje rashoda
Članak 80.	Članak 89.	Odobrovanje rashoda
Odjeljak 4.	Odjeljak 4.	Plaćanje rashoda
Članak 81.	Članak 90.	Vrste plaćanja
Članak 82.	Članak 91.	Plaćanje ograničeno na dostupna sredstva
Odjeljak 5.	Odjeljak 5.	Rokovi za izvršenje rashoda
Članak 83.	Članak 92.	Rokovi
POGLAVLJE 7.	POGLAVLJE 7.	Sustavi informacijske tehnologije i e-vlada
Članak 84.	Članak 93.	Elektroničko upravljanje operacijama
—	Članak 94.	Prijenos dokumenata
—	Članak 95.	E-vlada
—	POGLAVLJE 8.	Načela upravljanja
—	Članak 96.	Dobro upravljanje
—	Članak 97.	Pravna sredstva
POGLAVLJE 8.	POGLAVLJE 9.	Unutarnji revizor
Članak 85.	Članak 98.	Imenovanje unutarnjeg revizora
Članak 86.	Članak 99.	Ovlasti i dužnosti unutarnjeg revizora
Članak 87.	Članak 100.	Neovisnost unutarnjeg revizora
GLAVA V.	GLAVA V.	JAVNA NABAVA
POGLAVLJE 1.	POGLAVLJE 1.	Opće odredbe
Odjeljak 1.	Odjeljak 1.	Područje primjene i načela sklapanja ugovora
Članak 88.	Članak 101.	Definicija ugovora o javnoj nabavi
Članak 89.	Članak 102.	Načela koja se primjenjuju na ugovore o javnoj nabavi
Odjeljak 2.	Odjeljak 2.	Objavljivanje
Članak 90.	Članak 103.	Objavljivanje ugovora o javnoj nabavi
Odjeljak 3.	Odjeljak 3.	Postupci nabave
Članak 91.	Članak 104.	Postupci nabave
Članak 92.	Članak 105.	Sadržaj dokumentacije za nadmetanje
Članak 93.	Članak 106.	Razlozi za isključenje koji se primjenjuju na sudjelovanje u postupcima nabave
Članak 94.	Članak 107.	Razlozi za isključenje koji se primjenjuju na sklapanje ugovora
Članak 95.	Članak 108.	Središnja baza podataka o isključenjima
Članak 96.	Članak 109.	Administrativne i financijske sankcije
Članak 97.	Članak 110.	Kriteriji za odabir ponude
Članak 98.	Članak 111.	Podnošenje ponuda

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
Članak 99.	Članak 112.	Načela jednakog postupanja i transparentnosti
Članak 100.	Članak 113.	Odluka o sklapanju ugovora
Članak 101.	Članak 114.	Poništenje postupka nabave
Odjeljak 4.	Odjeljak 4.	Jamstva i korektivne mjere
Članak 102.	Članak 115.	Jamstva
Članak 103.	Članak 116.	Pogreške, nepravilnosti i prijevare u postupku
POGLAVLJE 2.	POGLAVLJE 2.	Odredbe koje se primjenjuju na ugovore koje institucije sklapaju za svoj račun
Članak 104.	Članak 117.	Javni naručitelj
Članak 105.	Članak 118.	Primjenjive granične vrijednosti
Članak 106.	Članak 119.	Pravila o sudjelovanju u postupcima nadmetanja
Članak 107.	Članak 120.	Pravila o nabavi Svjetske trgovinske organizacije
GLAVA VI.	GLAVA VI.	BESPOVRATNA SREDSTVA
POGLAVLJE 1.	POGLAVLJE 1.	Područje primjene i oblik bespovratnih sredstava
Članak 108.	Članak 121.	Područje primjene bespovratnih sredstava
—	Članak 122.	Korisnici
Članak 108.a	Članak 123.	Oblici bespovratnih sredstava
—	Članak 124.	Jednokratni iznosi, jedinični troškovi i paušalno financiranje
POGLAVLJE 2.	POGLAVLJE 2.	Načela
Članak 109.	Članak 125.	Opća načela koja se primjenjuju na bespovratna sredstva
—	Članak 126.	Prihvatljivi troškovi
—	Članak 127.	Sufinanciranje u naravi
Članak 110.	Članak 128.	Transparentnost
Članak 111.	Članak 129.	Načelo zabrane kumulativne dodjele
Članak 112.	Članak 130.	Načelo zabrane retroaktivnosti
Članak 113.	—	—
POGLAVLJE 3.	POGLAVLJE 3.	Postupak dodjele
Članak 114.	Članak 131.	Zahtjevi za bespovratna sredstva
Članak 115.	Članak 132.	Uvjeti sposobnosti i kriteriji za odabir
Članak 116.	Članak 133.	Postupak evaluacije
Članak 117.	—	—
POGLAVLJE 4.	POGLAVLJE 4.	Plaćanje i kontrola
Članak 118.	Članak 134.	Jamstvo za predfinanciranje

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
Članak 119.	Članak 135.	Isplata bespovratnih sredstava i kontrole
—	Članak 136.	Razdoblja vođenja evidencije
POGLAVLJE 5.	POGLAVLJE 5.	Provedba
Članak 120.	Članak 137.	Ugovori o provedbi i financijska potpora trećim stranama
—	GLAVA VII.	NAGRADE
—	—	—
—	Članak 138.	Opća pravila
—	GLAVA VIII.	FINANCIJSKI INSTRUMENTI
—	Članak 139.	Područje primjene
—	Članak 140.	Načela i uvjeti koji se primjenjuju na financijske instrumente
GLAVA VII.	GLAVA IX.	FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE I RAČUNOVODSTVO
POGLAVLJE 1.	POGLAVLJE 1.	Financijsko izvještavanje
Članak 121.	Članak 141.	Struktura financijskih izvještaja
Članak 122.	Članak 142.	Izvešće o proračunskom i financijskom upravljanju
Članak 123.	Članak 143.	Mjerodavna pravila za financijske izvještaje
Članak 124.	Članak 144.	Računovodstvena načela
Članak 125.	—	—
Članak 126.	Članak 145.	Financijski izvještaji
Članak 127.	Članak 146.	Izvešća o izvršenju proračuna
Članak 128.	Članak 147.	Privremeni financijski izvještaji
Članak 129.	Članak 148.	Odobranje završnih konsolidiranih financijskih izvještaja
POGLAVLJE 2.	POGLAVLJE 2.	Podaci o izvršenju proračuna
Članak 130.	Članak 149.	Izvešće o proračunskim jamstvima i rizicima
Članak 131.	Članak 150.	Podaci o izvršenju proračuna
POGLAVLJE 3.	POGLAVLJE 3.	Računovodstvo
Odjeljak 1.	Odjeljak 1.	Zajedničke odredbe
Članak 132.	Članak 151.	Računovodstveni sustav
Članak 133.	Članak 152.	Zajednički zahtjevi vezani za računovodstveni sustav institucija
Odjeljak 2.	Odjeljak 2.	Opće računovodstvo
Članak 134.	Članak 153.	Opće računovodstvo
Članak 135.	Članak 154.	Knjiženje u općem računovodstvu
Članak 136.	Članak 155.	Računovodstvena usklađenja

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
Odjeljak 3.	Odjeljak 3.	Proračunsko računovodstvo
Članak 137.	Članak 156.	Proračunsko računovodstvo
POGLAVLJE 4.	POGLAVLJE 4.	Popis imovine
Članak 138.	Članak 157.	Popis imovine
GLAVA VIII.	GLAVA X.	VANJSKA REVIZIJA I RAZRJEŠNICA
POGLAVLJE 1.	POGLAVLJE 1.	Vanjska revizija
Članak 139.	Članak 158.	Vanjska revizija Revizorskog suda
Članak 140.	Članak 159.	Pravila i postupak revizije
Članak 141.	Članak 160.	Provjere vrijednosnih papira i gotovine
Članak 142.	Članak 161.	Pravo pristupa Revizorskog suda
Članak 143.	Članak 162.	Godišnje izvješće Revizorskog suda
Članak 144.	Članak 163.	Posebna izvješća Revizorskog suda
POGLAVLJE 2.	POGLAVLJE 2.	Razrješnica
Članak 145.	Članak 164.	Rokovi u postupku davanja razrješnice
Članak 146.	Članak 165.	Postupak davanja razrješnice
Članak 147.	Članak 166.	Mjere praćenja
Članak 147.a	Članak 167.	Posebne odredbe o ESVD-u
DIO DRUGI	DIO DRUGI	POSEBNE ODREDBE
GLAVA I.	GLAVA I.	EUROPSKI FOND ZA JAMSTVA U POLJOPRIVREDI
Članak 148.	Članak 168.	Posebne odredbe o Europskom fondu za jamstva u poljoprivredi
Članak 149.	Članak 169.	Preuzimanje obveza po odobrenim sredstvima za EFJP
Članak 150.	Članak 170.	Ukupne okvirne obveze preuzete po odobrenim sredstvima za EFJP
Članak 151.	Članak 171.	Raspored i dinamika proračunskih obveza za EFJP
Članak 152.	Članak 172.	Računovodstvo rashoda EFJP-a
Članak 153.	Članak 173.	Prijenos odobrenih sredstava za EFJP
Članak 154.	Članak 174.	Namjenski prihodi EFJP-a
GLAVA II.	GLAVA II.	STRUKTURNI FONDOVI, KOHEZIJSKI FOND, EUROPSKI FOND ZA RIBARSTVO, EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND ZA RURALNI RAZVOJ I FONDOVI U PODRUČJU SLOBODE, SIGURNOSTI I PRAVDE KOJIMA SE UPRAVLJA PODJELJENIM UPRAVLJANJEM
Članak 155.	Članak 175.	Posebne odredbe

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
—	Članak 176.	Poštovanje alokacija odobrenih sredstava za preuzimanje obveza
Članak 156.	Članak 177.	Plaćanje doprinosa, privremena plaćanja i vraćanja
Članak 157.	Članak 178.	Opoziv odobrenih sredstava
Članak 158.	Članak 179.	Prijenos odobrenih sredstava
Članak 159.	Članak 180.	Upravljanje, odabir i revizija
GLAVA III.	GLAVA III.	ISTRAŽIVANJE
Članak 160.	Članak 181.	Istraživački fondovi
Članak 160.a	Članak 182.	Preuzimanje obveza za istraživački fond
Članak 161.	Članak 183.	Zajednički istraživački centar
GLAVA IV.	GLAVA IV.	VANJSKA DJELOVANJA
POGLAVLJE 1.	POGLAVLJE 1.	Opće odredbe
Članak 162.	Članak 184.	Vanjska djelovanja
POGLAVLJE 2.	POGLAVLJE 2.	Provedba djelovanja
—	Odjeljak 1.	Opće odredbe
Članak 163.	Članak 185.	Provedba vanjskih djelovanja
—	Odjeljak 2.	Proračunska potpora i uzajamni fondovi s više donatora
—	Članak 186.	Korištenje proračunske potpore
Članak 164. (stav-ljen izvan snage)	Članak 187.	Uzajamni fondovi Unije za vanjska djelovanja
—	Odjeljak 3.	Ostali načini upravljanja
Članak 165.	Članak 188.	Provedba vanjskih djelovanja putem neizravnog upravljanja
Članak 166.	Članak 189.	Sporazumi o financiranju za provedbu vanjskih djelovanja
POGLAVLJE 3.	POGLAVLJE 3.	Nabava
Članak 167.	Članak 190.	Nabava za vanjska djelovanja
Članak 168.	Članak 191.	Pravila o sudjelovanju u postupcima nadmetanja
POGLAVLJE 4.	POGLAVLJE 4.	Bespovratna sredstva
Članak 169.	Članak 192.	Financiranje vanjskog djelovanja u cijelosti
Članak 169.a	Članak 193.	Pravila koja se primjenjuju na bespovratna sredstva za vanjska djelovanja
POGLAVLJE 5.	POGLAVLJE 5.	Revizija računa
Članak 170.	Članak 194.	Revizija Unije u vanjskom djelovanju

▼B

Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002	Nova uredba	Naslovi
GLAVA V.	GLAVA V.	EUROPSKI UREDI
Članak 171.	Članak 195.	Europski uredi
Članak 172.	Članak 196.	Odobrena sredstva vezana za europske urede
Članak 173.	Članak 197.	Dužnosnik za ovjeravanje europskih ureda
Članak 174.	Članak 198.	Računi međuinstitucionalnih europskih ureda
Članak 174.a	Članak 199.	Delegiranje ovlasti dužnosnika za ovjeravanje za međuinstitucionalne europske urede
Članak 175.	Članak 200.	Pružanje usluga trećim stranama
Članak 176. (stav- ljen izvan snage)	—	—
GLAVA VI.	GLAVA VI.	ADMINISTRATIVNA ODOBRENA SREDSTVA
Članak 177.	Članak 201.	Opće odredbe
Članak 178.	Članak 202.	Obveze
Članak 179.	Članak 203.	Posebne odredbe vezane za administrativna odobrena sredstva
GLAVA VII.	GLAVA VII.	STRUČNJACI
Članak 179.a	Članak 204.	Plaćeni vanjski stručnjaci
DIO TREĆI	DIO TREĆI	ZAVRŠNE I PRIJELAZNE ODREDBE
GLAVA I.	—	—
Članak 180. (stav- ljen izvan snage)	—	—
Članak 181.	Članak 205.	Prijelazne odredbe
GLAVA II.	—	—
Članak 182.	Članak 206.	Zahtjevi Europskog parlamenta i Vijeća za informacije
—	Članak 207.	Granične vrijednosti i iznosi
Članak 183.	Članak 210.	Postupak delegiranja
Članak 185.	Članak 208.	Okvirna financijska uredba za tijela osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu
—	Članak 209.	Ogledna financijska uredba za tijela javno-privatnog partnerstva
Članak 184.	Članak 211.	Preispitivanje
Članak 186.	Članak 212.	Stavljanje izvan snage
Članak 186.a	Članak 213.	Preispitivanje u vezi s ESVD-om
Članak 187.	Članak 214.	Stupanje na snagu

▼B**ZAJEDNIČKA IZJAVA O PITANJIMA VEZANIM ZA VIŠEGODIŠNJI FINANCIJSKI OKVIR**

„Europski parlament, Vijeće i Komisija suglasni su da će Financijska uredba biti revidirana kako bi se uključile izmjene potrebne zbog ishoda pregovora o višegodišnjem financijskom okviru za godine 2014.-2020., uključujući u vezi sa sljedećim pitanjima:

- pravila o prijenosu za pričuvu za pomoć u nuždi i za projekte koji se financiraju u okviru Instrumenta za povezivanje Europe („Connecting Europe Facility”),
- prijenos neiskorištenih odobrenih sredstava i proračunskog salda, kao i povezan prijedlog za njihov unos u pričuvu za plaćanja i obveze,
- moguće uključivanje Europskog razvojnog fonda u proračun Unije,
- postupanje s financijskim sredstvima koja proizlaze iz sporazuma o borbi protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima.”

ZAJEDNIČKA IZJAVA O RASHODIMA ZA OBJEKTE IZ ČLANKA 203.

„Europski Parlament, Vijeće i Komisija suglasni su da:

1. postupak ranog upozorenja predviđen u članku 203. stavku 4. i postupak prethodnog odobrenja predviđen u članku 203. stavku 5. ne primjenjuju se na stjecanja zemljišta bez naknade ili za simboličan iznos;
2. svako upućivanje na „nekretnine” iz članka 203. primjenjuje se samo na nestambene objekte. Europski parlament i Vijeće mogu zatražiti bilo kakve podatke u vezi sa stambenim objektima;
3. u iznimnim ili hitnim političkim okolnostima podaci o projektima vezanim za nekretnine koji se odnose na delegacije ili urede EU-a u trećim zemljama iz članka 203. stavka 4. mogu se dostaviti zajedno s projektom vezanim za nekretnine iz članka 203. stavka 5. U takvim slučajevima Europski parlament, Vijeće i Komisija obvezuju se najbrže moguće razmotriti taj projekt vezan za nekretnine;
4. postupak prethodnog odobrenja predviđen u članku 203. stavku 5. i stavku 6. ne primjenjuje se na pripreme ugovore ili studije potrebne za ocjenu detaljnih troškova i financiranje projekta vezanog za nekretnine;
5. granične vrijednosti od 750 000 eura ili 3 000 000 eura iz članka 203. stavka 7. točaka ii. do iv. uključuju opremanje nekretnine; za ugovore o zakupu te se granične vrijednosti primjenjuju na zakup bez pristojbi, ali uključuju troškove povezane s opremanjem nekretnine;
6. rashodi navedeni u članku 203. stavku 3. točki (a) ne uključuju troškove;
7. godinu dana nakon datuma početka primjene Financijske uredbe, Komisija izvješćuje o primjeni postupaka predviđenih u članku 203.”

▼B**ZAJEDNIČKA IZJAVA EUROPSKOG PARLAMENTA, VIJEĆA I
KOMISIJE O ČLANKU 203. STAVKU 3.**

„Europski parlament, Vijeće i Komisija suglasni su da će jednake odredbe biti uključene u Okvirnu financijsku uredbu za tijela osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu.”